

DISQUISITIO
IN ^{X.⁴⁷14.}
Hypothesin Baxterianam
DE
Fœdere Gratiae,

Ab initio

Et deinceps, semper & ubique omnibus indulto, & adhuc apud Ethnicos & extra-evangelicos vigente ac valente ad salutem.

Authore Carolo Robothamo, Ecclesiæ Anglicanæ Presbytero Norfolciensi, S. Th. B,

Mη ταῦτα δὲ γίγνεσθαι φέρειν, 1 Cor. 4. 6.

Qui non colligit mecum, dispergit, (dictum Domini Jesu, Luc. 11. 23.)

L O N D I N I,

Impensis Roberti Clavell, Bibliopolæ Londinensis, ad Insigne Pavonis in Cemeteryo Divi Pauli, M DC XCV.

Imprimatur.

Geo. Oxenden, *Procan.*
Jo. Mountagu, *Coll.*
Trin. Magister.
Hump. Gower, *Prof.*
Marg.

DISQUISITIO
IN X.⁴⁷ LI.
Hypothesin *Baxterianam*
DE
Fœdere Gratiae,

Ab initio

Et deinceps, semper & ubique
omnibus indulto, & adhuc
apud Ethnicos & extra-evan-
gelicos vigente ac valente ad
salutem.

Authore *Carolo Robothamo*, Ecclesiæ
Anglicanæ Presbytero Norfolci-
ensi, S. Th. B.,

Μὴ ὑπὸ δὲ γέγεντι φεγγίν, 1 Cor. 4. 6.

*Qui non colligit mecum, dispergit, (dictum Domini
Iesu, Luc. 11. 23.)*

L O N D I N I,

Impensis Roberti Clavelli, Bibliopolæ
Londinensis, ad Insigne Pavonis in Cœ-
meterio Divi Pauli, M DC XCV.

25

667:03

REVERENDO ADMODUM

I N

Christo Patri
JOANNI,
Episcopo Norvicensi.

Tuæ cum sim pars curæ
(Reverende Præsul) ti-
bi secundùm Deum,
non solum ministerii, sed & ipsi-
us otii rationem debeo, præser-
tim quum id quod est præ ma-
nibus, Tui res sit fori, nempè
Theologici ; Quamvis autem
Causæ (quæ hîc agitur) ea sit
indoles,

Epistola Dedicatoria.

indoles, ea (ni fallor) veritas,
ut sola pér sēmētipſam ſibi ſuf-
ficere mēritō videatur : Patro-
ciniam tamen quærit & plus
quām expoſcit Scriptoris renu-
tas ; quo tūtiū ſcillat ſub cli-
entelā tuā, ſub tanti nominis
umbra conquiescat. Prodeat
igitur ſub Tuis aufſpiciis (oro)
hoc quicquid eſt operis aut o-
lei : Vellem quidem elegantiū
veſtitum, Tuoque conſpectu
dignius comparuiffet. Quod ſi
ſermonis ille nitor, minor quām
par etat, per omnia non reſpon-
deat, donetur illud diuturnæ la-
tinitatis deſuetudini ; præſertim
in materia diſſicili, & plus ſati-
ſcabroſa, quæ non niſi incla-
boratum admittit orationis fi-
lum. Mihi utcunque (cum
Sancto

Epistola Dedicatoria.

Sancto Hieronymo) melius vi-
detur, vera rusticè, quam falsa
(vel dubia, aut suspecta) di-
sertè proferre. Stylo igitur (si
fortè) rusticiori, detur (obse-
cro) hīc venia; quam neque
admodum despero à tam no-
tissimæ humanitatis pectore.

Epist. ad
Damasum.

Nolo autem Reverentiæ Tuæ
ulteriùs negotium facessere, neq;
Tua morari tempora. Liceat
tantummodo, post tristem orbi-
tatem, solatia nostra, per Tuum
ad nos accessum & præfectu-
ram, nobis met gratulari. Fui-
mus ad tempus, quasi in or-
phanorum statu, eoque magis
nomine, Reverentiæ Tuæ ob-
stricti sumus, quod paternam
nostrâ curam suscipere, defectum
supplere, fortique nostræ vale-

A tudenariæ

Epistola Dedicatoria.

tudinariæ manum relevatricem
accommodare, non deditigeris.
Quod superest; Deum optimum maximum
veneror, ut in ipsius gloriam & Ecclesiæ com-
modum, cogita tua & conatus,
Spiritu suo usque dirigat, afflet
& feliciter secundet. Ita vo-
vet,

Reverentiae Tuæ, officii nexu

& pietatis affectu, addictissimus,

Carolus Robothamus.

PRÆ-

PRÆFATIO.

Tertius jam agitur mensis, ex quo primum incidi (casu magis quam consilio, errore scilicet Bibliopole quid pro quo mittentis:) Incidi (inquam) in librum Domini Baxteri, cui titulus Methodus Theologiae Christianæ. Inter legendum, deveni tandem ad uectores eius dōcēas; ubi vir Doctus, humano (ut videtur) affectu sed magno molimine & quodam quasi zelo, Ethnicorum salutem & nunc & o-

PRÆFATIO.

lim astruere satagit; scilicet partim per naturale quoddam religio-
nis Symbolum, omnibus sœculis
& gentibus quadantenus attempera-
tum & adaptatum: Partim per
fidem salvificam, quæ nullum re-
spectum ad Christum sive olim pro-
missum, sive nunc missum, neces-
sariò includat: Partim verò per
fædus gratiæ universale, humano
generi per totum terrarum orbem
exhibitum & dispensatum, atque
per providentia φανόμενα ita pate-
factum, ut evidentiâ quâdam na-
turali singulis per omne ævum fa-
cile innoteſcat. Rara quidem (fa-
teor) hæc ſunt, & insolita, atque
à vulgari calle remota, ſed dūceſſa
admodum à dūceſſa, nec ſine multâ
mansitione deglutienda. Authoris
tamen palato adeò mire arridet hæc
hypothesis,

PRÆFATIO.

hypothesis, hanc Helenam ita impensè fovet, hanc chordam adeò lubens ubique tangit, ut non immeritò eam vocitare possis, Delicias Baxterianas. Agnosco me non planè hospitem esse in hâc controverfiâ: Siquidem in argumento non multùm absimili, alibi de his egi, in scripto satis spisso, nec dum edito, nescio an unquam edendo (tanta est, ut videatur, apud nostrates chartæ caritas & annona, prælique difficultas.) Interēa verò donicum illud opus (si quando Deus dederit) in lucem prodeat; visum est mihi in palæstrâ hâc Baxterianâ me aliquantulum exercere, horasque aliquas impendere: Haud animo vel Spiritu contradicendi, nedum ex aliquo vellendi vel depreciandi pruritu; sed unicæ & solius veritatis eruendæ

A 3 studio:

PRÆFATIO.

Part. 3.
pag. 20.
n. 17.

Studio: Et ut ansa detur (si cui libet, magis instructo) ad ulteriorem rei disquisitionem. Inauspicatò præfagire videtur D. Baxterus, neminem ei adversaturum, præter aut rabulam aut superbè ignorantem. De priori, satis (ut opinor) hic cautum est, scilicet ut civiliter cum eo agerem, & humaniter; De posteriori, aliorum esto arbitrium & censura. Me quod attinet, invitus e quidem me adversarium intendo in Dominum Baxterum cuius ex scriptis juvenem me profecisse non diffite or, cuius & acumen in multis capitibus (salvâ semper Ecclesie pace) agnosco & amplector. At verò liceat, juxta monitum Apostoli, omnia probare, & quod bonum est, id solum retinere. Antiquum illud Hieronymi de Origene dictum, licet

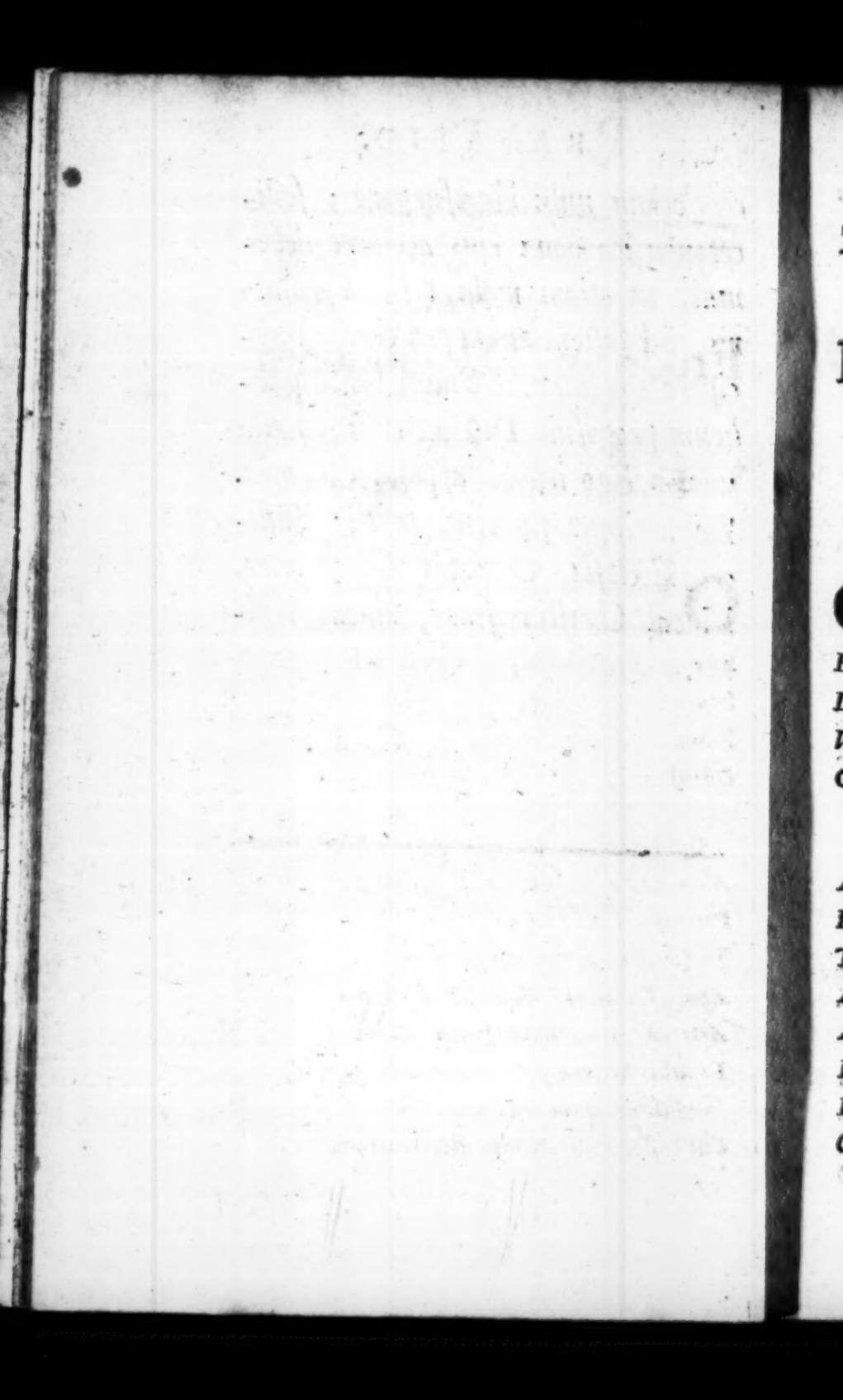
P R A E F A T I O.

ceat etiam mihi h̄ic usurpare ; scilicet non ita bona ejus accipere debemus, ut etiam mala (falsa proveris, vel saltem dubia pro certis) recipere cogamur. Sua nobis in publicum proposuit D. Baxterus μελετήματα : Ego itidem apposui & mea. De utrisque judicent periti : Judicet Ecclesia, & orbis Christianus. Vincat Christianismus, vincat veritas.

C. R.

A 4

I N

I N
Eruditam Disquisitionem
I N
Hypothesin Baxterianam.

O Infidelium cohors ! Vos plaudite,
Apperto vobis nuncium gratissimum.
Evangelista Quintus jam tandem extitit,
Longe benignior vel reliquis Quattuor ;
Viam Salutis alteram quam per Viam
Ostentans, & vitam sine Vita pollicens,

Quid sitas cum clavibus, Petre ? Ilicet, Ilicet.
Alias Baxterus invenit nuper novas,
Potentiores multo (ni fallor) Tuis :
Tu Christianis tantum cœlos apperis,
At ille Gentibus : Fidei Tu duodecim
Articulos, ille primum solum postulat ;
Et urbis Solymæ portam apertam repperit,
In usus mutatam longe contrarios,
Cui custos audit, nempe stercorarium.

Quod

*Quod si (quod unum restat) nunc Anima mea
Sit cum Philosophis; Christianisme valeas.
Paganus, Christianus, haud multum interest.
O quam Theologo dignam telam texeret !*

*Hunc si commotus Robothamus perspicax
(Præsentis ævi decus, atque idem dedecus,
Illustriore Sphæra ac sorte dignior)
Trans obelo verberas, noli mirari.
Contra rationem, Scripturas, Ecclesiam
Quem disputantem, nudatum coloribus
Fucatis, in theatrum trahit hec diatæch.
Siquis—— Quid agis? Tene invidere Gentibus
Divinam Gratiam? Tene fores claudere
Supernas, in viros probitate præditos?
Audacis Theologi qui linguam comprimit,
Deo relinquat integras partes suas.
Non Autoxegistopæ nos, sed Juridici sumus:
Qui jura dicunt, Rectoris potentiam
Τιμπέχεις vel in leges haud denegant.*

*Daniel Green, A. M. & Rector de
Fulmodiston in agro Norfolcienſi.*

AD

A D

Hominem Lapsum

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ.

Vane, quid affectas Paradisi irrumpere por-
(tss,
Et per inaccessas niteris ire vias?

Star contra romphaea minax, atq; igneus ensit, Gen. 3. 24.
Flammarumque globos vibrat in ora tua.

Clausæ est jam lapsis Factorum Janua : Cæli Rom. 3. 20.
Et reserat summi limina Recta Fides. 4. 6.
Eph. 2. 8, 9.

Hac Duce iustitiam assequitur Abrahamus, & in- Gen. 15. 6.
Concessum est Christi porro videre diem. (de Joan. 8. 36.)

Hac semper vixere pii, bac & vivet in omne Habac. 2. 4.
Ævum, Justorum Pars universa virum. Rom. 1. 17.

Lapsus homo ex proprio sapit, & ratione superbit, Eph. 4. 18.
Vique sua retur posse placere Deo. Rom. 1. 21.
Gen. 6. 5.
Eccl. 7. 21.

Arguit

- Gal. 3. 19. Arguit ignarum veteris Mundi πολυθείσμου,
 Rom. 3. 20. Arguit infirmum Lex rediviva Sine.
 Rom. 4. 15. c. 8. 3. 7.
 Gal. 3. 21, 22. Arguit utrumque promissus Christus, & orbis
 Post missus, miseris sola medela malis.
 Psal. 104. Est (fateor) cunctis sapientia misera creatis;
 24. 1 Cor. 1. 21. Haud tamen expandit ista Sophia Deum.
 1 Cor. 2. 6, 7, 8. Non misericordis præcordia chara recludit,
 Nulla redemptoris pignora certa dedit.
 Quid leges igitur Rerum, regimenque, vicesque,
 (Quaecunque in terris fixa Pronoia facit :)
 Quid Mundi miseri & marcentis egena elementa,
 In veniae & vite cogimus ire basin?
 Gal. 2. 21. Quid lumen dotesque relictas, Pelagiane,
 Eve his? Hasque doces scandere posse polum?
 Non Lex non Lumen naturæ salvat alumnos,
 Joh. 1. 4, 17. Gratia sed Christi, vitaque Luxque Λόγος,
 E' que sinu Patris prolata oracula veri,
 Gen. 3. 15. De serpentigeni seminis excidio.
 Isai. 1. 11. Quid Mosen, Judæe, crepas, Sinaitica jura
 66. 1, 2, 3. Templaque brutorum sanguine tintæ nimis?
 Hebr. 10. 1, 4. Quid typicas facies, & inanes deperis umbras,
 9. 9.
 Coloss. 2. 17. Omnia quæ, dempto corpore, cassa jacent?
 Heb. 7. 19.
 Num. 21. 9. Respice de Σειρֶב venientem, & lumina figas
 Deut. 33. 2. Præsteris signo: Promicat inde salus.

Non

Non Moses populum in requiem traducit, at ille Heb. 3. 11, 18.

Idem hodie, idem & heri Iesu, & usq; manens. 4. 7. 9.
13. 8.

De quo olim Moses, Deus excitat ecce Proprietam, Deut. 18. 18.
19.

Audiat illius dogmata vestra Fides. Act. 5. 22, 23.
Math. 17. 5.

Summa salus Christusq; Fides Christumq; preben-
Nexibus implicitis concomitanter eunt. (dens,

Nulla salus sine Christo, in Christo fors quoq; nulla Act. 4. 12.
Absq; fide : Coeunt Christus & Alma fides. Joh. 8. 24.
10. 26, 27.

De ignoto Christo, Nil sani manat adultis, Eph. 2. 12.
Ibai. 53. 11.
Nulla salutiferæ vivida gutta spei. 1 Tim. 2. 14.
Joh. 17. 3.

Non habet n̄ vitam, qui Christum non habet : Hu- 1 Joan. 5. 12.
Doctrina vacuus non habet ille Deum. (jus 2 Joan. 9.)

Sola via ad Patrem est Christus, via sola Fidesq; Joan. 14. 6.
Ad Christum : His junctis itur ad astra rotis. 6. 53.
1 Pet. 2. 4, 7.

Qui Christum tollit, Animæ medicamina tollit,
Balsama de Gilead evacuare studens : Isai. 53. 5.

Quiq; fidem removet, myrothecion abjicit, ipsum
Emplastrum diris vulneribusque negat. Rom. 3. 25.

Tu fidei Christum conjunge, Fidem quoq; Christo : Hof. 2. 19, 20.
Divide : non prosunt singula, juncta juvant. 1 Pet. 1. 21.

Fundamentum aliud non extat preter Jesum, 1 Cor. 3. 11.
Non aliud poterit ponere vera fides.

Hic muri est utriusque Lapis, caput anguli, & in
Se non ædificans ille profanus eat. (quem Eph. 2. 20, 21.)
Una

Eph. 4.5.6. *Una fides Christum complectitur, una Deumque :*
19. *Unius fidei portio ubique salus.*

Joan. 12.44. *Unus idemq; latex de fonte & flumine manat*
Unda eadem ; utramq; ergo nū vīs nū dīmī.

Joan. 5.23. *Filius atq; Pater pariles in honore fideque,*
1 Pet. 1.21. *Utraq; pars sortem hic vendicat aqua suam.*

Joan. 14.1. *Creditis in numen, sed & in me credite, dixit;*
Hilarius. *Salvator, jungens se fidei atque Deo.*

Joan. 17.3. *Fidere Mittenti, vita est, sed non sine Missione :*
1 Joan. 5.20. *Ex utriusq; fide surgit utrinque salus.*

Errores valeant, tribuumt quicunq; salutem
Si non, à Genito, per Genitique fidem.

C. R.

E R-

E R R A T A.

PAge 3. Marg. l. neque eis. p. 13. lin. 12. l. Ser-
pent. p. 24. l. 12. Montanus: (l. 13. l. nihil
estimans, sic Stunica. l. 22. l. Abscondi ab. p. 36.
l. 3. post statum pone comma. l. pen. l. relictis. p. 43.
l. 18. l. prepositionis. p. 44. Nota Prosperi ponit de-
buerant in Margine, ne interrumptatur sensus &
Syntaxis. p. 57. l. 19. l. exuta. p. 69. l. 1. post
(sensus) adde punctum. p. 70. l. ult. l. Adeo ut. p.
75. l. 15. post (Deus) tollatur punctum. p. 80.
l. ult. l. modis. p. 94. l. 10, 11. l. solatia. p. 99. l.
19. l. Discipula. p. 114. l. 9. pro 88. l. 109. p.
148. l. 8. l. reperitur. p. 150. l. 22. l. rebus factis.
p. 154. l. 15. l. promam. p. 126. l. 22. l. ostenditur.
p. 155. l. 25. dele p. 103. l. 127, 132, 135. p. 156.
l. 3. dele p. 109. l. p. 137.

DIS-

19. *Leucosia* *leucostoma* *Leucosia*

*Books printed for, and Sold by
R. Clavell, at the Peacock in
St. Paul's Church-yard.*

THE Reasons of Praying for the Peace of our *Jerusalem*: In a Sermon Preached before the Queen at *White-Hall*, on the *Fast-Day*, being Wednesday *August 29. 1694.* by *Thomas Comber, D. D. Dean of Durham*, and Chaplain in Ordinary to their Majesties. Printed by Their Majesties Special Command.

A Daily Office for the Sick; Compil'd out of the Holy Scriptures, and the Liturgy of our Church; with occasional Prayers, Meditations and Directions.

The *Pantheon*, Representing the Fabulous Histories of the Heathen Gods, and most Illustrious Heroes; in a short, plain and familiar Method, by way of Dialogue, for the Use of Schools. Written by *Fra. Pomey*, of the Society of Jesus; Author of the French and Latin Dictionary, for the Use of the *Dauphin*.

*

Q.

Q. Horatii Flacci Opera: Interpretatione & Notis Illustravit *Ludovicus Desprez* Cardinalitus Socius ac Rhetor Emeritus, Jussu Christianissimi Regis, in usum Serenissimi Delphini, ac Serenissimorum Principum Burgundiæ, Andium, Biturigum. Huic Editioni accessere Vita Horatii, cum *Dacerii* Notis ejusdem Chronologia Horatiana, & Præfatio de *Satira Romana*.

L. Annæi Flori rerum Romanarum Epitome; Interpretatione & Notis Illustravit Anna Tanaquilla Fabri Tilia, Jussu Christianissimi Regis, in usum Serenissimi Delphini.

Compendium Græcum Novi Testamenti, Contineas ex 7959. Versiculis totius N. Testamenti tantum Versiculos 1900. (non tamen integros) in quibus omnes universi Novi Test. Voces, una cum Versione Latina, Inveniuntur: Auctore *Johanne Lusden*, Philos. Doctore, & Linguæ Sanctæ in Academia Ultrajectina Professore Ordinario Editio Quinta.

DISQUISITIO

I N

Hypothesin *Baxterianam*

Fœdere Gratiae, &c.

C A P U T I.

CURIOSITAS humana, prona ad modum & proclivis ad abscondita Dei & inconcessa scrutanda, multum se & nunc & olim exercuit circa statum & sortem Gentilium. Durum videbatur & rigidum, tot hominum myriadas, & ante & post Christum, extra media salutis reliquias ponere & collocare. At vero (ut Josephus Acosta ^{L. 5. de procurandâ Indorum salutis, cap. 3.}) non id agitur, utrum durum hoc & severum

B

sit,

Disquisitio in Hypothesin Baxt.

sit, an benignum & liberale, sed utrum verum nécne. Quocunque enim modo Deo visum fuerit has res administrare (uti rectè monet Jac. Arminius, hâc ipsâ de re loquens^b) semper accidet ut vincat Deus, quando judicabitur. Varia tamen commenta favorabilia humanum excogitavit ingenium, quibus mundum Gentilem ex hâc miseriâ eriperet, & intra salutis metas, etiam sine fide Christi, ne dicam sine Christo, collocaret. Pelagiani (quos passim refellit S. Augustinus Tomo 7.) distribuebant tempora, & docuêre, Ante Legem salvos factos esse per naturam, deinde per Legem, postremò per Christum. Socinus^c post sublatam

^a Confide-
re Deo per
Christum,
sub vet.

Testam. neque necessarium fuit, nec porro in quoquam fuisse ullâ ratjone dici potest. *Socin. fragm. de Justificat.* f. 51.

Certum est eos qui Christi tempora antecesserunt, non habuisse Christi notitiam, tanquam ad se pertinentem, nec per eum fidem ad Deum accessisse. *Soc. Comment. in 1 Epist. Joannis,* f. 445.

Sic & Smalcianus, *De naturâ Filii Dei*, c. 10. Mors Christi non fuit necessaria priscis ad justificationem. *Idem in refutat. Smiglecii* c. 23. f. 204. Christi mors aut virtus ejus, ad eos non pertinuit, qui ante eum vixerunt. *Idem in refutat. Franzii*, p. 141. Nullus mediator nec promissus nec datus fuit Adamo. — Nec ad eos Christus pertinuit.

Christi

Christi Deitatem & satisfactionem, non mirum est si etiam negaverit antiquis Dei hominibus, omnem fidem in Christum vel salutem per Christum. Egit certè ut Philosopherus, hoc est, sibi constat, sibi congruit, & licet falsa, tamen cohærentia, docet. At verò Curcellæus, qui neminem antiquorum salvatum vult, nisi ex respectu ad Christum, communem omnium redemptorem^d, & tamen negat illis fidem in Christum futurum redemptorem, ut necessariam^e, iisque sub lege & fœdere naturæ relictis^f, salutem^g concedit, dummodo credant in Deum Universi creatorem & gubernatorem, & vitam suam secundūm rectæ rationis lumen omnibus affulgens, instituant. Hic sanè αὐγετα proorsus & αὐγκλωτα conjungere videtur, suaque dicta aliis dictis suffodere & supplantare.

Prodit tandem hujusce causæ limator ultimus & politor Dominus Baxterus, vir celeberrimus, in nostrisibus præsertim controversiis.

^d Curcell. disserit.
Theol. 3^a. p. 919. n. 3.
^e Idem, p. 454. n. 13.
^f Idem, p. 928. n. 25.
^g Quam (inquit) ne quis promisit Deus, neq; dare teneatur. p. 452. n. 12.

Disquisitio in Hypothesin Baxt.

Ille in Methodo Theologiæ Christianæ, recte negat cuiquam homini lapso salutem contigisse vel contingere potuisse, per foedus naturæ, hoc est, perfectæ & illibatae innocentia. Statuit verò omnes ab initio Salvatos fuisse non nisi per mortem & meritum Christi, per fidem in Deum redemptorem & liberatorem, per foedus & legem gratiæ & misericordiæ omnibus universim hominibus à lapsu dispensatam, indultam & patefactam, partim per traditionem illius primævæ promissionis & protovangelii (*Gen. 3. 15.*) partim per obvia quædam ratiocinia facile deducta & collecta à regimine mundi, ab experimentis patientiæ, clementiæ & benignitatis divinæ erga genus humanum; omnes verò omnium gentium & sæculorum mortales, maxime judicatos iri, secundùm hoc foedus gratiæ universalis, neminem verò (decisivè & determinativè, uti loquitur) condemnandum fore propter mera peccata commissa contra Legem naturæ

turæ (sive originale sive actuale) sed propter spretum hoc fœdus gratiæ & neglectum. Hæc mihi videtur summa sententiæ Baxterianæ. Ipsum (si placet) audiamus loquenter.

Part. 3. p. 56. n. 8. ‘ Legum gratiæ universalium Triplex fuit editio. Prima facta humano generi in Adamo : Secunda, humano generi in Noâ : ‘ Tertia per Christum incarnatum, omnibus facta est quoad legis tenorem, sed non omnibus promulgata est. *Part. 3. p. 19. n. 8.* Fœdus gratiæ initialis vel primæ editionis Toti generi humano factum est, & in Adamo & Nöe, & per illos ad posteros tradendum mandatum est, & de facto traditum. *Part. 2. p. 383. n. 1.* Regnum hoc Dei ideo Universale dico, quia *totum genus humanum* sunt *eius subditi*. Ibidem, *n. 4.* In primo instante, *omnis* est *vere subditus*, qui ad fœderis novi obedientiam à Deo vocatus & obligatus est. Et ita regnum hoc Dei

' est Universale — omnibus in A-
 ' dam remedium paratum est & obla-
 ' tum : Quod & de omnibus ut in
 ' Nöe, dicendum est. *Ibidem, n. 6.*)
 ' In primâ constitutione, *regnum gra-*
 ' *tiæ Universale fuit. Part. 2. p.*
 ' 408. *n. 5.* Lex gratiæ seu foedus
 ' divinum, sicut Adamo, ita & Noa-
 ' cho cum liberis suis datum est,
 ' adeoque *virtualiter*, Toti generi
 ' humano. *Ibidem, p. 410.* (initio
 ' tabulæ) Quoad ipsius vim & te-
 ' norem, foedus gratiæ universale,
 ' & primæ & secundæ editionis, om-
 ' nibus Adami & Noachi posteris
 ' continuatur, ut norma scilicet &
 ' officii & *Judicii.* Part. 3. p. 67.
 ' *n. 7.* Nemo mortalium ab omni
 ' gratiâ (sicuti Diaboli) exclusus
 ' est ; aut sub solâ lege naturæ in-
 ' tegræ est *subditus* : Omnes sunt sub
 ' lege gratiæ , vel primæ vel poste-
 ' rioris editionis. Part. 2. p. 409.
 ' *n. 6.* Totum genus humanum, eti-
 ' am & Ethnicis & infidelibus qui-
 ' buscunque non exceptis , est sub
 ' lege gratiæ , seu foedere quâ con-
 ditionali.

ditionali. In *Postscripto*, p. I, 2.
Neque per adventum Christi ces-
savit fœdus seu Lex gratiæ (i. e.
initialis) primæ & universalis, quâ
media gratiose præcipit ad pecca-
torum remissionem & vitam ob-
tinendam, etiam iis quibus Evan-
gelium nunquam prædicatum fu-
it. Part. 3. p. 19. n. 11. Præcepta
fœderis gratiæ initialis omnes ad-
huc obligant, quibus vere reve-
lata sunt, & quibus præcepta fœ-
deris perfectioris nondum revelata
sunt, promissiones item & com-
minaciones illius fœderis, omnibus
adhuc *vigent*, quibus perfectioris
fœderis Lex & status non revela-
tur & succedit. Part. 3. p. 368.
(circa imam Tabulæ paginam) To-
tus mundus (legis innocentiae vio-
latione suppositâ) judicandus est
secundùm Gratiæ legem, viz. E-
ditionem illam sub quâ vixe-
runt, viz. Qui Evangelium ha-
buere, secundùm Evangelium: Ju-
dæi ante Christum, secundùm pro-
missionem, cum lege Judaicâ:

Disquisitio in Hypothesin Baxt.

Mundus reliquus totus, per legem gratiæ Adamo & Noæ datum (per providentiam promulgatam & patefactam.) *Ibidem*, p. 369. n. 2. Condemnati, primò supponuntur esse sub condamnatione legis naturæ, propter unumquodque peccatum particulare (ut pote conditionaliter tantum, non actu remissum.) Secundò, determinativè condemnantur *solum* ob legis remediantis violationem, & remediantis aliqualis gratiæ ingratam rejectionem, &c.

§. 2. His ita prælibatis, pergo jam ad discussionem sive disquisitionem, præmissis quibusdam concessionibus & distinctionibus, quibus muniatur via & aditus ad destinatam antithesin, suo loco propoñendam.

Primò igitur concedo, In illo ~~ωριαγγελιῳ~~ (Gen. 3. 15, 16.) factam esse ab initio promissionem de Christo, venturo & serpentem victuro,

Ag-

Agnosco secundò, In hâc promis-
sione fundatum esse & fortiter in-
sinuatum fœdus gratiæ & miseri-
cordiæ, & ex illius intuitu Admis-
sionem esse factam hominis jam pec-
catoris ad veniam & vitam, adeó-
que aditum & redditum ad favo-
rem Dei certis legibus recuperan-
dum.

Concedo tertio, Initiale hoc fœ-
dus datum esse primitùs Adamo,
eique jani lapsø, non tamen ut Ca-
piti salvandorum ; Apostolus enim
(*Rom. 5.*) duo tantùm agnoscit
capita, primum Adamum ut caput
apostasiæ, secundum ut caput gra-
tiæ & restitutionis. Datum est il-
li, ut primo lapsø solique (cum
Evâ) tum existenti.

Concedo quartò, Fœdus hoc mi-
sericordiæ, ex intentione Dei esse
& fuisse extensibile, applicabile &
annunciabile, ad omnes & singulos
Adæ posteros, sub conditione fidei,
pœnitentiæ noyæque in futurum o-
bedientiæ ; Adeoque omnes fuisse in
(remotâ saltem) possibilitate salu-
tis ;

^a In Duo-
decade,
p. 155.

tis; nam (uti Crocius ^b docet) Promissio prima distinguit genus hu-
manum à genere Diaboli. Si nihil
aliud Methodista velit, per Fœdus
datum virtualiter toti Generi hu-
mano, non refragabor.

Concedo quintò, atque etiam af-
fero Fidem in hoc fœdere requisi-
tam fuisse in Deum misericordem,
& in semen futurum promissum &
propter peccata sacrificandum; qua-
lem in Abele fuisse afferit ⁱ D. Bax-
terus; adeoque nudam fidem in
Deum Creatorem & mundi guber-
natorem (qualem afferit Curcellæ-
us) non sufficisse; quâ tamen in
re hæsitare videtur D. Baxterus &
ἐπαμφοτερίζειν.

Concedo sextò, Doctrinam hu-
jus fidei & fœderis, per Adamum
& Noachum, traditam fuisse suis
posteris, & ab iis per aliquot sœcu-
la traductam & retentam: At ve-
rò tandem in maximâ hominum
parte, extinctam & extitam, tene-
bris & oblivione sepultam; adeò ut
opus haberet restituzione & quasi

se-

ⁱ P. 400,
& p. 402.
n. 31.

secundâ promulgatione, factâ ad Abrahamum. Agnosco etiam (cum Authore Methodi, p. 395. n. 52, Gen. 12.3 22. 18. 53.) sacrificandi ritum primitus introductum fuisse, ex lege positivâ divinâ, & ab Adamo primùm, & à Noâ postea, posteris traditum; eaque sacrificia, à primâ origine & institutione, Typos fuisse Seminis futuri sacrificandi, prout disertè docet S. Augustinus^k; sed uti mens humana semper prona est ad ceremoniam externam, ad nucem sine nucleo retinendam, ita ritus hic ubique quidem transiit ad Ethnicos, sed ut corpus sine animâ, ut cortex sine medullâ, ut cassia gluma sine grano, hoc est, sine salutari illâ *χεστι*, usu, significatione, sine intentione & relatione Typicâ, quâ primitus erat investitus.

^kL. I. contra adversarium Legis, c. 18.

Item, L. 5. contr. Julianum. Pelag. c. 9.

§. 3. His ita concessis, duo maximè sunt, quæ adhuc in dubio posita videntur, adeoque strictius discutienda & ulteriori disquisitione ventilanda. Primò, utrum Totum genus

nus humanum, ante Christi adventum, semper & ubique fuerit sub lege gratiae? Sive, utrum in regno gratiae initialis Totum genus humanum fuerint illius subditi obligati & vocati. Id quod p̄ntās afferit D. Baxterus (*Part. 2. p. 383. n. 1. n. 4. Part. 3. p. 67. n. 7.*) Secundò, utrum religio Christiana sit omnibus necessaria ad salutem, sic enim quæritur à D. Baxtero, (*Part. 1. pag. 15. circa medianam paginam.*) Vel, An fides in Christum Incarnatum (vel religio propriè Christiana) sit unica jam ad salutem via? (*Part. 3. p. 17. n. 1.*) Id quod negat D. Baxterus, ut videre est, *Part. 3. p. 19. n. 13, 15. pag. 22. n. 19, 20.* Mihi verò de neutro horum satisfit, sed utrumque prorsus videtur opponendum.

Prius verò quam ad priorem quæstionem me accingo, necessariò præmittenda est gemina distinctio, ne in tenebris dimicare videar, scopumque incertum & quasi voluntatem petere.

Primò

Primò igitur, In fœdere gratiae initiali, distingo Institutionem ab administratione.

Fœdus gratiae originalis & primordialis, sive ut in Adâ sive ut in Noâ spectatum, in Institutione erat (fateor) Universale, h. e. omnibus datum, omnibus traditum & notum, qui tunc in mundo extitêre. Tandem verò, post aliquot annorum centurias, crescente mundo, Serpente & inundante ignorantia & socordia, cæcitate & sensualitate per maximam generis humani partem, in administratione evasit in particolare, & multò restrictius ibat, non propter angustias vel imminutionem ipsius fœderis, sed propter hominum malitiam & apostasiam consummatam, quam sequebatur defectus & substractio mediorum; uti animadversum est à Lud. Crocio¹ in his verbis, Fœdus (inquit) gratiae, post apostasiam Cainitarum & Chamitarum,

¹ In Duo-decade, p. 785.

&

& ab his seductorum, restrictius
 Idem in- est repetitum ^m. Et quamvis ho-
 finuatur à D. Bax-
 tero, *Part.* non irritavit, neque irritum facere
 3. p. 443. Post lap-
 sum huma- potuit, quoad amplitudinem ejus
 num, & omnibus & singulis semper applica-
 fœdus bilem; tamen contractior siebat ad-
 gratiæ ministratio tum fœderis ipsius, tum
 primò fa- mediorum & gratiæ, præsertim post
 ctim — stabilitam Israelis politiam in sedi-
 Dei & ho- bus promissis; Juxta illud psalmo-
 minum in- graphi, *Psal.* 147. 19, 20. Annun-
 imicus, per pec- ciat verbum suum Jacobo, justi-
 catum proh ni- tias suas & judicia sua Israeli, non
 mium prævale- taliter fecit omni nationi (i. e.
 bat, & nulli fecit) & judicia sua non ma-
 mundum ad leges nifestavit eis, h. e. (inquit Vatablus)
 divinas corrum- non fecit eis nota, idem signifi-
 pendas, cans quod Paulus (*A&f.* 14. 16.)
 violandas, præteritis ætatibus sivit omnes gen-
 temnen- das pellexit, ad universalem penè apostasiam. Post dilu-
 vium autem & fœdus cum Noacho renovatum, mundi de-
 pravatio, legis & cultus divini corruptio, oblio & con-
 temptus, cito nimis & ferè universaliter obtigit. Fœdus
 igitur & Abrahamicum & Mosaicum fuit fœdus reformatio-
 nis, religionem à statu depravato restaurans, & leges & cul-
 tum divinum quasi postliminio restituens, & à corruptione
 & obliuione vindicans.

tes suis ipsorum viis ambulare. Eodem spectat illud prophetæ (*Amos. 3. 2.*) de iisdem Israelitis, Vos solos, vel tantummodo vos cognovi, ex omnibus cognitionibus terræ. Adeo ut Salvator dicat ad Samaritanos sui temporis, *Ioann. 4. 22.* Vos adoratis quod nescitis, nos adoramus quod scimus, Salus enim est ex Judæis, id est, Interpreti Tertulliano^a, Tota promissio tribus Judæ fuit, ut scirent Hierosolymis esse & Sacerdotes, & Tempulum, & matricem religionis, & ^{c. 35. p.}^{124.} Fontem, non puteum, salutis.

Distinguo secundo, Inter Tenorem fœderis gratiae & ejus dispensationem. Aliud enim est Generalis tenor fœderis, omnes sub conditione complectens, estque unus & idem per omnia sœcula ante-evangelica; aliud verò est *οἰκείωμα* & dispensatio fœderis, quæ fit per ministerium verbi, per revelationem, patefactionem, promissionem, per primordialem publicationem, vel certam & inde continuatam traditionem,

^a Adver-
sus Mar-
cion. L. 4.
c. 35. p.

tionem, sive ore factam, sive scripto. Quæ sane est modò fusior & latior, modò strictior, parcior, & angustior. Neque Baxterianum acumen latuit hæc distinctio; quam licet sæpe dissimulet. & saepius confundat, aliquando tamen satis insinuat; ut pag. 383. n. 5. ‘Post Cainitarum’ (inquit) apostasiam, ‘fœdus gratiæ conditionale fuit Tenoris universalis, neminem nisi seipsum excludentem Excludens. Item, p. 410. Quoad vim & tenorem, ‘fœdus gratiæ universale & primæ & secundæ editionis, omnibus Aðæ posteris continuatur. Part. 2. p. 431. n. 22. (De Judæis, ut opinor, agens, dicit) Quod erant obligati ad credendum tale fœdus divinum extare — Et Messiam fore foederis illius mediatorem, salutis ducem. & procuratorem — Ubi saltem promissio de Messia proulgata est. Quibus ultimis verbis videtur concedere οἰκογονίαν & promulgationem foederis, non æque latè patere ac tenorem ejus. Atqui verò

verò sub lege & fœdere Evangelico cogitur apertius hanc distinctionem admittere. *Part. 3. p. 56. n. 8.* ‘Tertia editio (scilicet Legum gratiæ universalium) per Christum incarnatum omnibus facta est, quoad legis & donationis tenorem, et si non omnibus promulgata est ^p; quasi dicat, Tenor fœderis est universalis, non itidem dispensatio fœderis per præconium Evangelicum. Ex quo etiam patet, Aliud esse, comprehendendi intra amplitudinem fœderis, h. e. non excludi; aliud verò esse, huic fœderi gratiæ subesse, vel subditum esse fœderis. Neque enim ipse Baxterus (ut opinor) omnes & singulos ponet sub fœdere gratiæ jam Evangelico, ut Subditos, licet quoad tenorem ejus, nullos nisi finaliter incredulos excludat. Addo etiam quod promulgatio fœderis Christiani & Evangelici, amplius multo & clarius sparsa & disseminata, altiores & latiores radices egit in mundo per totum ferè terrarum orbem, quam fœdus initiale

^p Vide etiam D. Baxterum, In Confessione suæ fidei (opere anglicano) p. 101. ubi distinguit Tenorem fœderis Evangelici à promulgatione, quæ non ad omnes pertingit.

five Adamicum five Noachicum; neque tamen omnes in universum homines vel gentes, sub hoc fœdere collocabit D. Baxterus. At cur non? dicet fortasse, quia adhuc distant à fono Evangelii: At verò longius distant quam plurimi Gentiles à fœdere Noachico, longius a loco primæ promulgationis, & longius à tempore, per bis vel ter mille annos. Quid autem intersit inter distantiam temporum & distantiam locorum, in re præsenti, nondum satis video. At verò quorsum hæc omnia? Scilicet ut sublatâ omni confusione, ambiguitate & obscuritate, liquidiùs patefiat τὸ ζητεόμενον, five quæstionis status. Neque enim aut Generalis ille tenor fœderis gratiæ, aut Dationis ejus in primâ institutione universalitas, quicquam in dubium vocatur. Non disceptatur, An fœdus illud omnibus fuerit applicabile, sed an adveniat, an appropinquet omnibus? Non id agitur, Utrum fœdus illud tantæ fuerit capacitatis, ut omnes & univer-

fos

sos quasi sinu suo & complexu indiferenter includat, neminique aditum præcludat, sed omnes omnium gentium homines, positis ponendis, ad sua beneficia admittat. Sed quod maxime quæritur, illud demum est, scilicet, An ipsum fœdus, omnibus & singulis in mundo hominibus, exhibeat: An ita omnibus admistretur aut dispensetur, ut verè dicantur omnes & singuli esse sub gratiâ, i. e. adducti, subditi, positi, collocati sub administratione & dispensatione fœderis gratiæ. Huc enim spectant Theses & Argumenta Baxteriana. In hunc scopum collimant omnia, & collineant; Quem nisi feriant, incasum volitant, & nihil prorsus agunt. Hic igitur hæreo & ἐπέχω; Hoc mihi negandum videtur; nego omnes & singulos ponи externè sub statu gratiæ, sub dispensatione & administratione fœderis gratiæ. Neque id gratis nego, sed momentosis (ut mihi videtur) suffultus argumentis & rationibus.

§. 4. Quarum prima sic habet. Esse sub Gratia five sub foedere gratiae, statum innuit & infert magnae proximitatis ad Deum (*Deut. 4. 7.*) fruitionem mediorum (*Nehem. 9. 13, 14. Psal. 147. 19.*) suppeditationem & participationem Gratiae sufficientis (*Psal. 73. 1. Isai. 63. 9, 10, 11. Hagg. 2. 5. Neh. 9. 20.*) At quam plurimi per totum terrarum orbem diutissimè fuere à Deo maxime elongati, (*Eph. 2. 17.*) Vobis qui longè fuistis. Et Versu 13. Qui aliquando eratis (non prope, sed) *procul* & longe à Deo, ad eoq; longè à foedere & promissione (Vers. 12.) Ita statum Gentilium communem, in Ephesiis depingit Apostolus. Specta mihi ingentem (uti loquitur Tertullianus) voraginem, cui immersi erant hi elongati à Deo: Intuere sortem & statum Gentilium, qualis describitur in utroque testamento; Incircumcisae corde & carne (*Ezech. 44. 7.*) descendentes in infernum, in lacum

&

& locum incircumcisorum (*Ezech.*
31. 18. c. 32. 24, 27, 29.) Pecca-
tores ex Gentibus (*Gal.* 2. 15.)
Adorantes quod nesciunt (*Joann.*
4. 22.) Toti in maligno positi
(*I Joann.* 5. 19.) Sub potestate Sata-
næ (*Act. 26. 18.*) Ambulantes in
vanitate sensus sui, obscurati cor-
dis, alienati à vitâ Dei, ἀπνλγμ̄τες
(vel ut Beza, cum vulgatâ legit,
ἀπνλπιχ̄τες) *Eph.* 4. 17, 18, 19.
Justitiam non seellant (*Rom.* 9. 30.)
Deum non quærentes, nec invo-
cantes (*Isai.* 65. 1. *Rom.* 10. 20.)
destituti ab oraculis Dei (*Rom.* 3. 3.
Act. 7. 38.) Gens stulta (*Deut.* 32.
21. *Rom.* 10. 19.) Gens sterilis (*Isai.*
54. 1. *Galat.* 4. 27.) ^q Non-popu-
lus Dei (*Hos.* 1. 10. c. 2. 23.) non
dilecti (*Rom.* 9. 25.) misericordiam
non consecuti (*Rom.* 11. 30, 32.)
Nox (i. sine omni die & sole,) *Rom.*
13. 12. Meræ tenebræ (*Eph.* 5. 8.)
Sedentes in tenebris, in umbrâ mor-
tis (*Luc.* 1. 79.) Abducti & se-
ducti à Deo ad Idola (*I Cor.* 12. 4.)

^qἘρημος
Θεῖας
γνώσεως
καὶ τεκνος,
εἰς τενερα
προέριτες
Θεος τερ-
ενέγκεσαι
η διδά-
σκαλον.
Theophyl.
in locum.

* Ad principale illud
crimen humani generis,
summumque sceleris rea-
tum toramque causam ju-
dicii. *Tert. de Idolol. c. 1.*
p. 238.

† Gregor. Exposit. in
1 Reg. c. 14. Gentilicas
nullum cultum Divinitati-
tis tenuit, nullamque in
se speciem boni operis o-
stendit: videlicet, deser-
ta fuit. In quâ Legislator
non fuit & qui rationabi-
liter Deum quereret non
fuit, quasi hominum nul-
lus fuit, & velut solis be-
stias occupata.

Dei (*Eph. 2. 19, 22.*) sine foedere
(donec Christus iis datus in foedus,
Isai. 49. 8.) sine Christo, sine spe,
sine Deo (*Eph. 2. 12.*) O miser-
rum statum & deploratum ! O
quàm longe remotum, à bono spi-
rituali & salutari ! Et tamen hosce
omnes tu scilicet ponis sub foedere,
sub jugo & vinculo foederis (ut
Ezech. 20. 17.) sub alis Domini Je-
hovæ (ut loquitur Boaz, *Ruth 2.
12.*)

Duo

† Neque Deum cognoscentes (*Jer. 10. 25.*
Gal. 5. 8. 1 *Theff. 4. 5.*
2 *Theff. 1. 8.*) nec à Deo
cogniti (*Amos 3. 2.* *Gal.
4. 9.*) † Positi & relicti,
extra caulam & ovile
(*Ioann. 10. 16.*) extra
Ecclesiam (*1 Cor. 5. 12,*
13.) extra veram vitem
& olivam (*Job. 15. 1, 5.*
Rom. 11. 17, 24.) ex-
tra fundamentum, extra
domum & ædificium

Duo adhuc supersunt loca, quæ mihi videntur Gentiles relinquere extra fœdus gratiæ; id est, extra dispensationem foederis. Primus occurrit *Act. 14. 16.* (Deus) qui in præteritis ætatibus five generationibus *Dimisit omnes gentes* ingredi vias suas.

In præteritis ætatibus.] Longo jam tempore, ex quo vixit Josephus Jacobi filius (inquit Grotius) sivit, permisit, seu potius dimisit, incedere & agere, suo more, suo ex arbitrio vivere, nullâ ipsis præscriptâ ratione religionis, suas sequendo concupiscentias, errores & falsa numina. (*Synops. Criticor.*)

Locus secundus habetur, *Act. 17. 30.* Tempora quidem hujus ignorantiaæ hactenus dissimulavit Deus. Ita quidem *Erasm. Tigurin. & Vatabl.* At vero verbum *ἀπιδεῖν* non satis aptè, plenè, aut verè vertitur, *dissimulare vel connivere.* Siquidem apud LXX Interpretes, idem ferè ubique sonat quod *spernere, contemnere, negligere, curam alicuius abjni-*

Vid. Truman,
man, p.
195.

Disquisitio in Hypothesin Baxt.

cere, ut videre est apud LXX. Num. 22. 30. Levit. 20. 4. c. 26. 43, 44. Deut. 3. 26. c. 21. 16. Deut. 22. 1, 4. Job 31. 19. Psal. 55. 1. Psal. 78. 59. Zech. 1. 12. Item in Apocryphis, Tobit. 4. 3. Sapient. 19. 22. Syrac. 2. 10. c. 35. 14. Et ubique ferè redditur à Vulgatâ Latinâ, per *Despicere*; adeoque hoc ipso in loco *Actorum*, sic vertitur, *Tempora hujus ignorantiae Despiciens Deus*: Et sic Arias Montanus, *Negligens, nihil aestimans*: Sic Stunica Gatakerus (*Adversaria* 31. 331.) *Insuper habens Deus*; ut sit $\tau\alpha\pi\delta\epsilon\nu$, $\delta\lambda\gamma\omega\rho\epsilon\nu$ — metaphorâ ductâ ab iis qui rem aliquam, quam neglectim habent, ne aspectu quidem, nedum respectu dignantur. * Corn. à Lapide, *Cum despicerit*, permittendo eos idolis servire, quasi eas *non curaret*. Ludov. de Dieu, *Abscondias aliquo* (ut Deut. 21. 1, 3, 4.) unde sic accipias, qu. d. quum *absconderit* se Deus à temporibus ignorantiae. Sanctius; Ita cum eis se gessit, quasi *dissimulaverit* eas ad suam providentiam

* Veluti connivendo præteriit. Ita J. Boysius, Canonicus Eliensis.

dentiam pertinere. Vera igitur loci mens & sensus videtur, non quod salutaris Dei misericordia iis pepercerit vel condonaverit, sed quod eos neglexerit, spreverit, præterierit & quasi curam abjecerit (non quoad providentiam sed quod ad veram pietatem & religionem,) ut verbo dicam (uti constat ex loco huic parallelo, *A&T. 14. 16.*) quod siverit eos ambulare in viis suis atque adeo perire in viis suis, h. e. in peccatis & erroribus suis. Neque enim viæ istæ erant viæ Domini, sed animæ suæ, i. e. propriæ voluntatis, uti vox sumitur, *Psal. 82. 12.* (sic Tremellius.) Cui addatur Twysfius contra Hoard, p. 188. Conferantur (inquit) *A&T. 14. 16.* cum *A&T. 17. 30.* ubi Tempora Evangelium antegressa, vocantur tempora Ignorantiæ; adeo ut per vias Gentilium (*A&T. 14. 16.*) non aliæ sint intelligendæ quam viæ ignorantiæ, viæ tenebrarum; fructus autem non alii quam opera tenebrarum.

§. 5. Ratio secunda defumitur, à necessitate vocationis, in ordine ad statum gratiæ. Promissio & hæreditas promissa restringitur ab Apostolo ad vocatos, *Hebr. 9. 15.* ut reprobationem accipient, qui votati sunt, æternæ hæreditatis, *A&f. 2. 36.* Vobis enim est reprobationis & filiis vestris & omnibus qui longè sunt, quoscumque advo- caverit Deus. Idem fatetur ipse D. Baxterus, pag. 383. *ad obj. 4.*
 ‘ In primo (inquit) instanti, omnis
 ‘ est verè subditus, qui ad foedus
 ‘ novæ obedientiæ à Deo vocatus
 ‘ est & obligatus, & ita hoc reg-
 ‘ num Dei est universale. Ecclesia
 est. coetus vocatorum (inquit Am-
 sius, laudatus à D. Baxtero, in con-
 fessione fidei suæ, p. 22.) Mel-
 lanthon de prædestin. p. 561. Quos
 elegit, hos & vocavit ; Prima con-
 solatio est quod affirmat nusquam
 esse electos nisi in coetu vocatorum.
 Quicunque igitur aggregantur ad
 Ecclesiam ut subditi, colliguntur,

Rom. 8.

ad-

adducuntur & initiantur tum fœderi tum Ecclesie primò per vocationem. Sic de Adamo legimus, *Gen. 3. 9.* Dominus vocavit Adam; *Tū τοῦ ἐλίς φωνῆς τὸν Ἀδὰμ αὐτογλεῖτο, λέγων, Ὄδαμ, τοῦ εἰς;* * En vocationem expergefactoriam! Succeedit consolatoria, *Versu 15.* Inimicitias ponam inter te & mulierem. Hæc comminatio Satanæ, nobis promissio est (inquit L. Crocius^t,) sequitur enarratio modi & mēdii redemptorii, *Ipse conteret caput tuum.* Legimus etiam de vocatione Abrahami, *Isai. 41. 2.* *Isai. 51. 2.* Eadem legimus de Israelitis, *Isai. 41. 9.* *c. 43. 1.* *c. 45. 12.* Eadem via & methodus, Gentiles ad caulam Christi adducit, *Ioann. 10. 16.* *Vocem meam audient, i. e. Evangelium.* Tota denique parabola de seminatione verbi (*Luc. 8. 5.*) de hoc ipso agit negotio; ubi etiam indigitatur medium & instrumentum vocationis supernæ, *Versu 11.* semen est verbum. Neque certè ullius vocationis meminit scriptura, nisi per vocem

* Basil. in
Pſ. 114.
p. 310.

^t In Duo-decade,
p. 155.

* In Duo-decade,
p. 728.

vocem aut verbum Dei expressum, & traditione propagatum. Gratiam Dei (inquit Lud. Crocius^u) non à vocatione objectivâ, ex aspectu creaturarum, vel ab instructione naturali ad colendum Deum — sed à verbo prædicato inchoamus. *Idem* (p. 691.) vocatio (inquit) & verbum vocationis, salutis humanæ principium est: Quia extra Ecclesiam nulla est salus, [addit etiam] neque sine Fide; Fides autem est ex auditu sive vocatione, *Rom. 10. 14, 17.* Οὐ γὰρ ἀπόκειται πεπιστεύσαμέν, ἀλλὰ κληθέντες ωφελοῦσαμέν, Theodorus Cyrensis. Ei γὰρ μὴ ἐκάλεσε, πῶς ἐδωάνει με, πιστεύειν (inquit) Chrysost. Hom. 4. in *Eph. 2. 8.* Credidit Abraham Deo, sed Deo vocanti & promittenti (*Act. 7. 2, 3. Rom. 4. 17, 18.*) καὶ γὰρ ἐπιστεύσατε, οὐ καίεις τῷ καλεσαντῷ, (Theophyl. in *2 Th. 2. 14.*) & si credidistis, gratia id vocantis est. Cum igitur (ut ostensum est) omnis initium gratiæ, omne principium salutis humanæ fundetur in supernâ

supernâ Dei vocatione, per semen
verbi vel enarrantis vel promittentis
vel invitantis, vel urgentis & præci-
pientis, & cùm (fatente ipso D.Bax-
tero) nemo potest fieri subditus obli-
gatus (ne in primo quidem instanti)
ad foedus novæ obedientiæ, nisi etiam
sit vocatus ; ^a ostendat nobis, quo-
modo miseri Gentiles (quorum sta-
tum modò dedimus, Ratione primâ)
verè dicantur subesse legi gratiæ,
ejusque regni actu subditi ? Utpote
quibus deest superna vocatio, de-
sunt oracula Dei, quibus nullæ no-
tæ sunt promissiones ; quos denique
tantùm abest ut Deus vocaverit, ut
potius (testante Apostolo) eos spre-
verit, dimiserit, neglexerit, hoc
enim est, quod insinuat Apostolus
cum dicit (Ad. 17. 30.) παντες
προεγγιαλλει, Nunc annunciat homi-
nibus, ut omnes ubique agant pœ-
nitentiam. Nunc : ergò novum
quid, non anteà generaliter factum.
Opponit παντες (i. e. Tempora e-
vangelica) Temporibus ignorantiaæ
paganicæ : Et Annunciationem sive
voca-

^a Proben-
tur aliquo
modo vo-
cati, qui-
bus nec
plantator
prædicare,
nec riga-
tor potuit
sublevarer.
Prosper.
Sentent. ad
quartam p.
124.

vocationem omnium ad pœnitentiam opponit præteritæ præteritioni. Hinc optimè intelligitur, quid sit ὑπερέδων vel ὑπερεῖδεν, scilicet ex opposito suo, quasi dicat, sprevit antea annunciare, neglexit eos vocare. Vocatio divina, post apostasiam mundi consummatam, intra certas metas κατὰ εὐδοκίαν Θεοῦ, dispensabatur, & prout Deo visum fuerat, includebatur, nec ad omnes extendebatur; uti satis innuit salvator, cum dicit, multi vocati, pauci autem electi; neque enim dicit, omnes sed multi. Siquidem (ut Prosper^b) non remotum est ab inspectione communis, quot sæculis, quam innumera hominum millia erroribus suis impietatisque dimissa, sine ullâ veri Dei cognitione defecerint. *Idem* p. 126. Nunquid non sunt de omnibus hominibus, qui à præteritis generationibus usque in hoc tempus, sine Dei cognitione perierint? — Nisi enim ipso Vocale, Docente, Salvante, nemo venit, nemo eruditur, nemo salvatur,

^b Prosp. de Lib. arb. ad Ruffin., p. 125.

Vide etiam loca c. Prospero allegata capite hujus libri quinto, p. 188, 189. circa finem.

vatur. Davenantius^c; Quot na-
tiones in novo Orbe reectedas habe-
mus, ad quas salutiferæ veritatis^{125.}
^c Disserta-
tio de præ-
destin. p.
per multa sæcula, ne tenuissima
quidem aura peryenit? Nec refra-
gatur Lud. Crocius (in Duodecide,
p. 759.) Experientia docet supra
mille annos, maximam Mundi par-
tem, justo Dei erga ingratos judi-
cio, in gentili cæcitate & ignoran-
tia, viisque suis relictam esse, ubi
sine Deo, sine Christo in Mundo,
sunt exors Testamenti & promissi-
onis, Eph. 2. 12. Eundem vide pag.
158. & p. 743.

§. 6. At verò ex omnibus hisce
angustiis eluctari, & quasi levi
digo se expedire molitur D. Bax-
terus, Dicendo, p. 408. n. 5. ‘Quod
Lex gratiæ sive foedus divinum,
sicut Adæ ita Noæ cum liberis suis
datum est, ideoque *Virtualiter*
Toti generi humano.

Ex hâc virtuali datione, conse-
quenter fortasse inferet virtualem
ad omnes promulgationem, virtu-
alem

alem in omnes obligationem,
virtualem denique Vocationem.
E contrà, sacra Scriptura (ut priùs
dictum) nullam agnoscit Vocationem
nisi vocalem & expressam,
quæ fit per verbum Dei revelatum,
prædicatum, atque ita traditione
(orali vel scriptâ) continuatum,
deductum & derivatum in posteros.
At verò quid sibi vult hæc *Virtualis*
sive *Datio*, sive *Vocatio*? Latibulum
& effugium quærit vir Doctus,
in hoc vocabulo (*Virtualis*): Enim
vero est quiddam *αντιμετώπης*, opus
est aliquo Oedipo qui solvat &
explicet; neque alio utemur præter
ipsum D. Baxterum. Cum enim
conventus Theologorum, In con-
fessione sua, c. 21. §. 7. assereret,
Quod per præceptum positivum,
perpetuum, & morale universos per
omnia saecula obligans, mandavit
Deus ut unus dies in circulo septi-
manæ celebretur ut i Sabbatum;
D. Baxterus in confessione suæ fidei
p. 22. §. 5. ‘Intelligo, inquit, hæc
valere, solùm de *Obligatione Vir-*
‘ *tuali*,

tuali, quanta scilicet pertinet ad legem quatenus latam ante promulgationem; neutiquam verò de Verâ & Actuali obligatione. Nulla enim lex obligat donec promulgata; & quæ positivæ sunt Institutionis, non per naturam promulgantur; adeoque nec omnibus per omnia sæcula, adeoque nec obligant omnes per omnia æstatum sæcula. Quibus ex verbis duo colligimus. Primò obligationem *Virtualem*, non esse *veram* & *actualē*; ab eâ enim disertè contradistinguitur per D. Baxterum. Secundò, ea quæ sunt positivæ institutionis, non promulgari ex vi & voce naturæ, adeoque non universim, verè & actualiter obligare, nisi eos tantum ad quos pertingit *actualis promulgatio*.

Applicantur hæc omnia casui & rei quæ est præ manibus. Fœdus gratiæ (prout, opinor, concedet ipse D. Baxterus) est institutionis purè positivæ; pariter etiam se habet vocatio, i. e. oblatio gratiæ &

præceptio de eâ amplexandâ (quæ duo, juxta Lud. Crocium, sunt partes Vocationis.) Hæc igitur institutio, oblatio vel præceptio, non verè obligat, nisi eos ad quos pervenit promulgatio actualis, & (ut ita dicam) particularis & personalis. Vocationem universalem (seu potius generalem) agnosco in Adâ, in Noâ, atque etiam in prole, quamdiu & quoisque permanxit apud posteros Traditio de gratiâ, de fœdere, de semine venturo & victuro. Hâc verò penitus extinctâ, cesavit in illâ parte Mundi Vocatio verbalis, vera & actualis, nisi quatenus excitabantur Gentiles, per aliquam famam & celebritatem Ecclesiæ olim Judaicæ, nunc autem Christianæ.

Quod verò D. Baxterus (p. 394. n. 42.) conqueritur ex hâc coarctatione gratiæ & vocationis intra limites Ecclesiæ, hinc sequi primò istiusmodi homines, etiamdum in viâ, esse apud inferos, & jam damnatos. Secundò, esse extra salutis spem

spem & media. Primum illud
gravè nimis dictum est, καὶ λίγη
ὑπερβολικῶς, nam ex infernis nulla
redemptio. His autem dum in vi-
vis sunt, adhuc est capacitas salutis
(immo & fidei^e) licet
remota, extat salus, licet
è longinquo. Parata est
gratia, paratum est fœ-
dus gratiæ & miseri-
cordiæ, ex parte Dei
instituentis; parata est
redemptio, ex parte
Christi promerentis &
propitiantis; remedium extat para-
tum sed distans, non propè adstantis.
Potest autem Deus^f vel Evange-
lium ad illos apportare, vel illos
(quod non raro fit) ad Evangelium
adducere. Qui nos vocavit quon-
dam longinquos à Deo, potest &
illos. Quod ad secundum, scilicet
hinc sequi illos esse extra salutis spem
& media: Quidni concedam, id quod
diserte de talibus afferit Apostolus,
I Th. 4. 12. Spem non habentes.
Eph. 2. 12. Promissionis spem non

* Posse habere fidem,
naturæ est hominum;
habere autem, Gratia.
Aug. de præd. sanct. c. 5.
Idem ibidem, Non omnium
est fides, cum fidem
posse habere sit omnium.
De nullius salute desperandum,
quem patientia
Dei sinit vivere.

^f Potestas
nostra, est
ipse Deus.
Aug. in So-
liloquiis.

habentes, immo, sine Christo, sine Deo, scilicet quoad præsentem eorum statum. Tales esse extra salutis spem & media (proxima scilicet;) non tamen extra omnem possibilitatem spei aut salutis. Spes adhuc manet, *čv πυθμένι*, in imo dolii, licet non in summo. Quamvis enim impræsentiarum, sint extra olivam, Potens tamen est Deus illos inferere, *Rom. 11. 23.* Et licet extra caulam existentes, potest Christus illos adducere, ut audiant vocem ejus, & fiant unum ovile sub uno pastore, *Joan. 10. 16.* Quin & Reverendo Thorndicio non gravatim assentior, cuius (in *Epilog. L. 2. c. 23. p. 185.*) hæc sunt verba; Apparavit quidem Deus Toti generi humano Gratiam illam quæ distanter & remotè sufficit ad salutem humani generis. Sed Gratiam quæ immediate sufficit ad salutem, non omnibus dedit, sed concredit eam Ecclesiæ suæ, ut reliquis provideret, relectis in manu Ecclesiæ mediis ad id sufficientibus.

§. 7. Per-

§. 7. Pergo autem ad Rationem
Tertiam, quibusdam prius quasi in
antecessum præmissis & pensitatibus.
Author Methodi (p. 382.) subdivi-
tos regni vel legis aut fœderis
gratiæ, in tres quasi gradus aut
classes distribuit. Primæ, sunt sub-
diti obligati, atque ita omnes & uni-
versos statuit esse subditos. Secun-
dæ, sunt subditi consentientes, ore
tenus. Tertiæ, sunt subditi cordi-
citùs consentientes. In primo instan-
ti (inquit) omnes sunt subditi, id
est, obligati ad obedientiam, vel
ad poenam. In secundo instanti,
soli sunt subditi, Professi, propriâ
scilicet professione obligati: Nam,
uti docet, p. 384. n. 12. nemo
non-consentiens, est plenè subdi-
tus. In tertio instanti, ponit sub-
ditos plene fœderatos.

Mihi verò penitus & accuratius
scrutanti, nemo videtur Subditus,
verè Subditus, fœderis gratiæ, nisi
aliquidliter consentiens, id est non
solum obligatus, sed etiam Professus
& propriâ (si sit adultus) profes-

fione obstrictus. Ait enim D. Baxterus p. 350. n. 10. ‘ Deus nos primò vocat ad consensum seu fœderationem — ut ita futuræ obedientiæ fundamentum rectè ponatur. Certe si consensus est fœderatio, nemo fit subditus fœderis gratiæ, ante consensum. Non nego homines, etiam ante consensum, esse obligatos ad consentendum. Illud enim Methodista liquidè probat, p. 350. n. 5, 7, 8. & p. 384. n. 12. At verò nego inde sequi, eos esse fœderis gratiæ subditos, ante consensum. Docet quidem D. Baxterus (p. 384. n. 12.) quod nuda legis latio & fœderis promulgatio, sufficit ad homines Deo redemptori obligandos. Ego verò animadverto quod in fœdere gratiæ duæ sint partes, pars promissoria & pars præceptiva. Promissio neminem obligare videtur, nisi promittentem; obligamur verò ad partem præceptivam, hoc est, ad consensum fidej primò (dein ad obedientiam pro futuro) non tam

ex

ex vi fœderis gratiæ, quâm ex vi legis
naturæ, cujus primò Subditi sumus.

Hoc ipse Methodista videtur dicere & docere: P. 252. n. 19. ‘Ex lege primariâ fundamentali rectè dictâ, obligati sumus ad consensum. Item, Part. 3. p. 199. ‘Lex naturæ aptè antecedit legem gratiæ. Part 1. p. 21. n. 9. Homines sumus priùs quam Christiani (vel fœderati) ordine naturæ. Item, Part. 2. p. 443. n. 21. Lex naturæ adhuc etiam si violata viget, & ad obediendum obligat, & ad poenam propter inobedientiam. Idem Part. 2. p. 383. ad Obj. 5. ‘Omnes creaturæ rationales, ad obedienciam divinam, naturâ sunt obligati. Idem, Part. 1. p. 350. ‘n. 8. Lumine naturali & supernaturali, Deum scimus esse de jure Mundi Regem, & Totum Genus humanum, quâ tale, per naturam ad ipsi absolutè obediendum esse obstrictum; & quia obstrictos nos esse cognoscimus, Consensum præbemus. Certè si naturâ & per

naturam, non ergo per foedus gratiæ fiunt illius subditi ante consensum: Illius enim legis sunt subditi, unde oritur obligatio, non illius in quam terminatur. Idem *Part. 2. p. 394. n. 43.* Lex naturæ ‘(lapsæ scilicet) omnes ad resipiscen-‘tiam obligat, sicut Lex naturæ ‘integræ priùs ad innocentiam ob-‘ligabat.

Ex his dictis, à teipso positis, patet, quod obligatio ista scilicet ad primum consensum, sit ex vi legis naturæ, & antecedit statum Subditi, actu, inquam, Subditi, ad foedus gratiæ. Talis igitur est hæc obligatio, qualem ipse statuis, gen-tilibus quibusdam incumbere (*Part. 2. p. 442. in imâ paginâ*) ‘Omnes ‘(inquis) quibus innotuit revela-‘tio divina Israelitis facta, traditi-‘one aliquali credibili, *Jure natu-rali* fuere obligati ad inquisiti-‘onem diligentem faciendam, ut & Deum verum rectius scirent, & omnia quæ ad ipsos pertinerent probè cernerent & tenerent. Quos ta-‘men,

men, quamvis obligatos jure naturali atque ita subditos Legis naturæ, non tamen (ut opinor) pones ut subditos fœderis illius peculiaris & Abrahamici. Talis etiam qualis reperitur in adhuc Ethnico, qui aliquid inaudivit de Jesu Christo, de promissis & præceptis Evangelii, adeoque obligatur Christianismum suscipere, necdum tamen intravit in Ecclesiam per Baptismum, neque nomen dedit Christo. Quæ sanè obligatio (hîc si stendo) non collocat, neque potest eum collocare, ut subditum, sub fœdere Evangelico. Notandum verò quod hæc obligatio, quæ confurgit ex lege naturæ, obligat quidem ad primum consensum fidei & obedientiæ, erga fœdus gratiæ præstandæ, sed non immediatè, nec absolutè, sed ex hypothesi & positis ponendis; i. e. non nisi positâ & suppositâ vocatione & propositione sufficienti, posítâ promulgatione & cognitione fœderis gratiæ; ut ipse D. Baxterius

Disquisitio in Hypothesin Baxt.
rus innuit. Part. 2. p. 394. n. 43.
& p. 431. n. 22.

§. 8. Hinc igitur oritur & efformatur Ratio Tertia, quæ sic se habet; quibus per multa saecula, nulla erat vel est notitia, aut semi-nis promissi, aut foederis gratiæ in istâ promissione fundati; illi non sunt subditi gratiæ, neque obligati, neque professi. At multæ sunt Gentilium myriades, quæ per varia annorum saecula, nihil norunt de semine illo futuro (salutis procuratore,) nihil de foedere gratiæ in istâ promissione fundato: Ergo, —

Veritas majoris patet primò, ex concessis à D. Baxtero, qui multo-tiès primum, in regno gratiæ constituto, facit doctrinam & eruditio-nem à Deo docente & instruente
Part. 1. p. 252. n. 21. ‘Deus ho-
‘minem regit per modum sapien-
‘tialem & moralem, (i. e. mentem
‘priùs imbuendo & instruendo.)
‘ Pag. 258. n. 13. Pertinet ad Recto-
‘ rem

rem docere subditos — de legum
& mandatorum sensu. *Pag. 258.*
n. 25. Eruditio intellectus, impe-
rium voluntatis, & executio per
potentiam, sunt totum opus Re-
ctoris. *Pag. 386.* Deus redemptor
hominem instruit de fine, de me-
diis, sub fædere gratiæ. *Pag. 245.*
n. 12. Regere, est intellectum do-
cendo & ducendo informare. *Pag.*
246. *n. 30.* Hominem gubernatum
primò Discipuli partes agere oportet,
(i. e. attendere, credere, dis-
cere.) *Pag. 382.* In primo instan-
ti consideratur Homo, ut divinæ
miserationis & spei restitutæ notitias
accipiens. Idem constat ex usu præ-
positione (*sub,*) ex ipsâ ratione, &
communi hominum sensu. In sa-
ris literis nulli dicuntur esse *sub*
lege (*Rom. 3. 19. 1 Cor. 9. 20, 21.*
Gal. 3. 23. c. 4. 4, 5. c. 5. 18.)
vel *sub vinculo fœderis* (*Ezech. 20.*
37, 40, 44.) nisi scientes, consciî &
cognoscentes. Nemo (inquam)
adulorum, nisi qui novit fœdus,
vel media cognoscendi propè & pe-
nes

nes se habet. Ex adultis (inquam) nemo: Nam de infantibus (fateente D. Baxtero) alia est ratio; omnia namque exordia parvulorum totaque illa principia necdum rationalis infantiae, sub arbitrio jacent voluntatis alienae, nec ullo modo nisi per alios consuli potest. Author Libri *De vocat. Gent.* L. 2. c. 22 p. 343. Ut qui rationis usus adeoque cognitionis, nondum sunt capaces, & dum in eo sunt statu, habentur ut partes quasi & membrum parentum, qui tamen ipsi sunt sub foedere cognito & agnito, (*Dent.* 29. 10, 12.) neque cogitando affequi possem, quomodo quispiam verè dicatur esse immediatè sub foedere vel sub obligatione foederis, ipsi prorsùs & penitus ignotus & fortean, quoad præsentem ipsius statum (moraliter loquendo) ipsius non-cognoscibilis.

Rectè Herebordus ^s, Qui secundum normam aliquam ageretur, oportet prius notitiam eius possidere, quomodo enim confor-

nabit actus suos regulæ quam pe-
nitùs ignorat? Quomodo pœnas
habit, si Lex nequaquam sit propo-
nita, neque ipsi cognita? Volun-
tatem Principis non transgreditur
subditus, cui ea nunquam est ma-
nifestata. Valet h̄ic maxime, ubi nul-
la legis cognitio, ibi nulla præva-
dicatio. Quin & ipse Baxterus,
Part. I. p. 179. n. 36. ‘Potentia,
supponit objecti revelationem &
debitam propositionem. Nobis e-
nim nunquam data est potentia
aut volendi incognita, aut cog-
noscendi non-revelata vel non-
cognoscibilia.

Hactenùs de majori; Accedo ad
minorem, scilicet, Quamplurimos
esse & fuisse Gentilium, qui per mul-
ta saecula nihil neverunt de Chri-
sto aut semine venturo, vel de pro-
missione aut de fœdere in illâ pro-
missione fundato. Relege statum
Gentilium prout depingitur è Scrip-
turis (sub Ratione meâ primâ) &
videas, an illi, qui prorsùs destituti-
erant verbo & oraculis Dei, qui
mera

mera nox erant, meræ tenebræ, sedentes in tenebris & in umbrâ mortis, neque Deum cognoscentes, nec à Deo cogniti ; longe, procul à Deo ; an verisimile sit, hujusmodi homines sibi relictos, à Deo præteritos & neglectos, quicquam de hisce mysteriis cognovisse, vel ex se (rebus sic stantibus) cognoscere potuisse. Præsertim si advertamus, quod hujusmodi res tota pendeant à merâ Dei voluntate quoad esse, & à revelatione Dei quoad cognosci.

Condonatio peccatorum est puræ gratiæ. Remedium illud ingens lapsæ naturæ, Christus scilicet mitendus & sacrificandus, est quiddam prorsùs supernaturale. Fœdus quod Christum promittit, & gratiam facit peccatorum, est institutionis purè positivæ, adeoque ex parte Dei instituentis, omnino precarium & arbitrarium. Leges etiam (inquit Hookerus^b noster) quæ spectant ad officia supernaturalia, sunt omnes positivæ. Quo igitur modo, misse

^a Eccles.
Polit. L. I.
p. 44, 45.

Gentilis, in harum rerum tam supernaturalium, tam reconditarum, tam ab omni lumine naturæ absconditarum notitiam, devenire poterat.

Aquin. 3.q.1.4.3. Ea quæ ex voluntate Dei proveniunt, supra omne debitum creaturæ, nobis innotescere non possent; nisi quatenus in sacrâ scripturâ (i. e. in verbo aliquo revelato) traduntur, per quam divina voluntas nobis innotuit. *Melancth. L. de discrim.*

K. & N. T. pag. 468. Promissio reconciliationis post lapsum, non est notitia insita naturæ, sed est vox proleta ex arcano sinu Patris, quæ priùs ignota erat omnibus creaturis.

[Vide è nostratisbus Pembelium p. 5.) Adde etiam ipsum D. Baxterum, *Part. I. p. 22. n. 21.* 'Quæ per evidentiam naturalem non innotescunt, sine evidentiâ supernaturali, ea neque ratio corrupta, neque sana quidem cernere potest, Ideo, ut opinor, dicit p. 266. n. Margine, 'Quod totum genus humanum, revelationi inhiat) 'Idem,

‘ Idem, *Part. 3. p. 20. n. 17, 18.*
 ‘ Illi quibus hoc promissum de Mes-
 ‘ siâ, non traditione vel revelati-
 ‘ one novâ patefactum est, hi nul-
 ‘ lo naturæ lumine, nullâ ordinariâ
 Dei providentiâ, nullâ experientiâ
 scire illud potuerunt.

§. 9. Ex jam dictis, satis constat
 quâm parùm verisimile sit id quod
 afferit D. Baxterus (*Part. 3. p. 368.*)
 scilicet, Totum genus humanum,
 judicandum fore, secundùm legem
 Gratiae, saltem secundùm eam qua
 Adæ & Noæ data est. Quid enim?
 An judicabuntur per legem, tot
 saeculis apud posteros obliteratam,
 quæ illis neque nota erat, neque
 nosci poterat, nisi per novam aut
 revelationem, aut promulgationem?
 Agnosco lubens, omnes in illo die
 esse judicandos juxta illud lumen
 & juxta eam legem quæ ipsis in-
 dulta est & patefacta, sed non
 omnes juxta legem aut fœdus gra-
 tiæ; quia non omnibus indultum.
 Quicunque sine lege peccaverunt,

fine

sine lege péribunt ; & quicunque in lege peccaverunt, per legem iudicabuntur, *Rom.* 2. 12. Qui sub gratiæ patefactionibus vixerunt, ex legibus gratiæ censaram & sententiam subibunt : Qui verò extra fœdus & *īngropiaiā*, fœderis gratiæ (immò procul ab eâ) degunt, quid restat nisi ut judicentur ex tabulis naturæ, ex lumine & legibus rationis ⁱ oninibus indultæ ? nisi quisquam Clementis Alexandrini sententiam adoptare velit ; Qui (*Στρωμ.* 6. p. 637.) Gentilibus mortuis, aliud & secundum probatio-

ⁱ Multos per solam legem damnari, & non propter Evangelium repudiatum,

corcedit Arminius, *In Exam. Prædestin.* Perkins. Eos, quibus prædicatio Evangelii non est facta, iudicatos iri per legem naturæ. *Thordic. Epilog.* L. 2. c. 26. p. 22c. (quem porro, consule.) *S. Aug. c. Pelag* L. 4. Dicuntur sine lege naturalicer quæ legis sunt facere ; ut in die iudicii tolerabilius puniantur, quia naturaliter, quæ legis sunt utcumque fecerunt. Per Ecclesiam suam venit (Christus) ad gentes. Restat inquirere, utrum hi qui priusquam Christus venerit in Ecclesiâ ad gentes, & prius quam ejus Evangelium audirent vitæ hujus sive præventi sunt vel præveniuntur, possunt habere hanc excusationem (scilicet *Joann.* 15. 22.) Possunt planè (scilicet quod ad hoc peccatum, non credendi) sed non ideo possunt effagere damnationem : Quicunque enim sine lege peccârunt, sine lege & peribunt, *Aug. Tract.* 89. in *Joann.*

nis tempus, novas aliásque leges, in mundo animarum, à Deo concedi autumat; salutemque iis ibi offerri, per fidem quasi posthumam, hauriendam & concipiendam, ex annunciatione Evangelii per Christum vel Apostolos, apud inferos factâ. (Contra quam opinionem disputat S. Augustinus ad Evodium, inquit noster Fieldus, *L. 5. p. 461.*) At verò qui dicit vel docet, quam plurimos homines, eosque nullib[us] aut nusquam vocatos, Judicatos iri per foedus aut legem, de quâ nihil unquam sciverint vel audiverint, is suæ quidem, cui servire statuit, hypothesi multùm fortasse consulere videbitur, parùm verò Justitiae Divinæ.

Neque tamen is sum qui prorsus negem aliquid Dei fuisse inter & apud Gentiles. Agnosco τὸ γνῶστον illud τὴν θεόν, φανερον ἐν αὐτοῖς (*Rom. 1. 19.*) quæ γνῶσις sive φανέρωσις, satis eos instructos & cautos reddere potuit & debuit, contra omnem Idolatriam, Dei contemptum aut

aut neglectum, vel ingratitudinem erga Deum (crimina quæ inibi tangit Apostolus, *Vers. 21, 23, 25.*) Quæ tamen cognitio, de Deo & divinis, extra metas revelationis supernaturalis, fuit tantum πεπταισθενή (πεπταιδεῖα quædam, ut loquitur *Clem. Alexandr. ἡ πεπταιδεῖα*, quasi imus scalæ gradus) præparatoria quidem, & à longe spectans divina, at sistendo in scholâ naturæ, neutiquam salutaris aut salvifera. Concedi etiam potest, Deum internis etiam quibusdam motibus, gentilium corda pulsasse, primò ad emendationem quandam per humaniorem & civiliorem vitæ formam. Secundò ad religiosiorem erga Deum respectum, scilicet ut ex intuitu, iræ aut beneficentiaæ divinæ cessarent à contemptu Dei, neque sibi impunè fore peccata existimarent. Tertio, ut instigaret eos ad melius inquirendum (*Act. 17. 27.*) de verò Deo, de modo quo ritè se colivit, de verâ Dei Ecclesiâ, ut in illius communione Deum & salutem

inveniant ; sed Inquisitionem hanc dico esse tantum paedagogicam, esse & fieri extra Ecclesiam , nec effectum sortiri salutiferum, nisi du cendo & perducendo ad Ecclesiam, ad fidem & cultum rectum in communione Ecclesiæ.

Horum tamen motuum reddenda aliquando est ratio, & qui his initii desunt vel male respondent merito quidem à Deo derelicti iudicabuntur, non tamen per Legem gratiæ (quam adhuc penitus ignorant) sed per communem Legem naturæ, scilicet ob spreta rectæ rationis bonique motus dictamina. Neque enim cujuscunque generis motus aut media, ponunt vel collocant hominem sub statu aut foedere gratiæ, sed ea tantum quæ sunt proxima, immediata , & in suo genere sufficientia ad salutem.

* Communis est omnibus natura, non Gratia.
Ang. de verb. Apo stol. Ser. 2.

C A P U T II.

Hic verò altius se erigit Methodista, & ut telam quam exorsus est pertexat, pleniùs instat, acriterque contendit (*Part. 3. p. 19. n. 12.*) quod dupliciter Lex gratiæ universalis & initialis, hominibus innotescat, partim (quasi à priori) per traditionem; partim (quasi à posteriori) per ipsam natu-
ram & opera providentia. Primò (inquit) per traditionem ' siquidem ' ab Adamo & Noâ toti Mundo
' tradita fuit doctrina de miseri-
' cordiâ Dei, de ejus placabilitate,
' de possibiliitate remissionis pecca-
' torum & naturæ humanæ repara-
' tionis, de Sacrificio propitiato-
' rio, &c. *Part. 3. p. 19. n. 8.* Fœ-
' dus (inquit) Gratiæ initialis vel
' primæ Editionis, toti generi hu-
' mano factum est, & in Adâ & in
' Noâ, & per illos ad posteros tra-

E 3 den-

dendum mandatum est & de facto traditum. Respondeo: Legem gratiae, semel ab initio promulgatam fuisse, lubens concedo, atque etiam de facto traditam fuisse ab Adamo & Noe. (dum in vivis essent)

^f *Pembelius p. 45.* Non est dubitandum quis A^mdam liberos suos edocuerit hoc mysterium, acque illi suos etiam liberos, per aliquot successiones. At vero crescente hominum impietate (& ipso mysterio parcius adhuc & obscurius patefacto) notitia ejus cito elanguit, immortum non evanuit, etiam inter paucos illos Dei filios, quos novis & iteratis revelationibus jugiter erudire necessum habuit Deus. Apud reliquos vero de mundo impio & socordi, penitus extincta est & obliterata. Cito dediscebant id, quod patrem morabantur credere.

Davidica;) nulla apud Indos novi orbis per multas annorum centurias extant hujus ceu naufragae traditionis

omnibus suis posteris qui tunc extitere f. Experi- entia verò constat, primam hanc promulgationem, in maximâ hominum parte, tandem in oblivionem penitus venisse, & Traditionem hanc (ab initio) universalē, tandem per multa annorum saecula prorsus intercisam fuisse, & deletam ex plurimorum hominum (immō Gentium) memoriā. Nullæ reliquiae manserunt, nullæ apud Gentiles olim (post tempora saltem

onis fragmina vel monumenta. Si dicas fuisse, ostendatur è tabulis Antiquitatis, promatur & demonstretur ex archivis Gentium. Hæc enim cum sit res Facti, sine omni probatione Historicâ, gratis singitur; adeoque illud hîc valet, eadem est ratio non existentium & non apparentium. E contrà, instabis fortasse in ritu Sacrificandi: Indè Deum esse placabilem, communis hominum videtur sensus, semper & ubique perspicuus in universalí (qui apud omnes religiones obtinuit) usu & praxi sacrificiorum*; quæ & necessitatem propitiationis & modum placationis videtur apud omnes insinuare. At verò, excipienda est ab hâc universalitate, praxis Pythagorica †, quæ abhorruit ab omni victimâ aut sanguine sacrificiali, ut à re contra naturam, juxta illud Porphyrii, L. 4. de abstin.

E 4

c. 15.

* Quæ tamen Sacrificia offerebantur ut Leo debita, ob solam illius θεού, Ut ex Porphyrio notat P. Chauvin de retig. nat. Part. 2. c. 1. p. 224.

† Adde etiam Essenos, qui εἰς καταδύσει. Philo. L. quod omnis probus, liber.

c. 15. Τὸ πρῶτον ἐκ ἐδύετο τεῖς θεοῖς,
ἀλλ' ὁδὲ νόμος ἦν περὶ τέττα, διὰ τὸ νῦ-

* Dicitur Pythagoras, ob novum εὐρημα Geometricum, musis bovem immolasse. Sed id quidem non credo, quoniam ille ne Apolloni quidem Delio hostiam immolare veluit, ne aram sanguine conspergeret. Cicero L. 2. ac nat. Deorum, p. 183.

crificium. Quod ad cæteras Gentes, mansit apud eos notio de sacrificiis expiatoriis & propitiatoriis in genere, at prorsus periit omnis memoria de Sacrificio illo unicè propitiatorio, in individuo, scilicet de semine illo mittendo, & sacrificando: Periit apud illos omnis typica relatio & γέος sacrificiorum, ad Christum Christique victimam. Addo etiam tertio, aliud est nosse Deum esse placabilem, (h.e. non implacabilem) aliud esse placatum. Hoc solum illud est quod spem gratiæ & misericordiæ inducit, fundat & firmat. Quid enim attinet placentatem quandam remotam scire

in

in genere, si ipsum nescias placamentum in specie *, siquidem, non obstante placabilitate illâ possibili, hæret adhuc sempérque hærebit mens humana sibi malè conscientia, indesinenter quærens, quo tandem medio, vel cuius sive rei sive Personæ interventu fiat placatio; & dum hoc ignorat, nihil invenit in quo acquiescat, nihil in quo tremulum figat pedem. Esto igitur, quod unâ cum ritu sacrificandi, derivabatur notio quædam de modo & necessitate expiationis. At nisi certo noverit peccator quo tandem instrumento hæc fiat expiatio; & cum ratio ipsa & rei natura dicitet & non posse eam fieri per bruta sacrificia (omni specie typicâ exutâ) omnino ad incitas redigetur mens

* Quem-admodum si non sit nisi unicum remedium ut aliquis fugiat mortem corporalem, & tale remedium ignoratur sane peribit ille homo (salem desperabit de curati-one.) Dom. Bannez, in 2.2. q.2. a. 8. Col. 348.

⁸ Cum sis ipse nocens, moritur cum victima pro te. *Cato.*
Heb. 10. 4. Impossibile est sanguine hircorum vel taurorum auferri peccata.

His non placatur, pecudum neque sanguine gaudet,
Sed spes & promissa fides mortalibus olim
Hæc operata tulit, magnæ Rationis imago
Præmeditata Patris, nimiâ pietate parata,
Venturum Christum terris, hominemque futurum.

Tertull. contra Marcion. c. 2. p. 882.

hu-

humana, neque ullius spei aut speculae exitum inveniet. Immò exigentia & indigentia expiationis (quae expiatio nullibi nisi in Christo promissio aut exhibito reperitur) tantum abest ut spem promoveat, ut potius omnem præscindat & perfrundet, & in desperationem adigit, dum ignoratur quid vel ubi vel unde habeatur illa expiatio. Sacrificium expiatorium supponit peremptoriam expiationis necessitatem; generalis autem notio de Sacrificio expiatorio, eoque nusquam (quod scias) extante vel extituro, nec ullibi determinato ad certam & determinatam particularem materiam, intricat hominem perplexitatibus non superandis, eumque vel in fœdos errores præcipitat, vel saltem incertum veri & omnis ancipitem spei, immò nudum & expertem relinquit. Aut enim temerè & periculosè errabit in materiâ expiationis, quid pro quo substituens, aut subsistet prorsùs tanquam remorâ ictus,

nec

nec quicquam ultrà progredie-
tur.

Cum enim omnis expiatio necesse
sit ut fiat vel per aliquid nostri vel
per aliquid Dei; si prius, tum pec-
cator ipse sibi fit placentum, sibi
propitiatio, sibi venia, justitia &
salus, & omnia; hærebit in se solo
suisque factis, nec ultra se quæreret.
Sin verò à Deo, nec nisi à Deo,
petendus sit omnis expiationis mo-
dus, via & ratio; si hæc lateant
in abscondito, si nihil de his reve-
letur aut cognoscatur, cessabit mi-
seri peccatoris spes omnis & pes-
sum ibit, sufflaminabitur omnis a-
nimæ conatus, si, quò vel quā eun-
dum sit, ignoretur *. Ut verò

* Cum ve-
rò homo
lapsus sci-
re pote-
rat, nou-

aliter quam ex voluntate Dei disci posse, quo modo Deo pla-
cere possit ejusque gratiam consequi: Certe istiusmodi pecca-
tori hoc solum & unicum restaret agendum; scilicet ut ar-
dentibus & humilibus votis à Deo petat, ut modum recupe-
randi favoris, & medium reconciliationis ipse ostenderet &
revelaret.— Nemo tamen Ethnicorum ejusque progressus
est, quod signum est corruptionis universalis, prout Aposto-
lus (*Rom. 1. 21.*) eò refert hunc universalem rationis sive ab-
usum sive neglectum & defectum in Gentibus. Uti notat Wi-
tichius ad *Rom. 1. 20.* pag. 50.

am,

am, Damus, promulgationem aliquando factam, ejusque traditionem per aliqua saecula continuatam. Atqui rivus istius traditionis, de foedere, de promissione, de semine, de procuratore salutis, de sacrificio illo propitiatorio, tandem exaruit & apud Gentiles defecit. Harum traditionum, extra politiam Israeliticam, nulla mentio, nulla supersunt vestigia. De scintillis aut igniculis primi illius & veteris protovangelii, verè dici potest, quod -- Apparent (non dico rari, sed) nulli nantes in gurgite vasto.
Δύω γέ κανοὶ ἐγκείται τὸ αὐθόπωτον φύσεως, αἰγνωσία τῆς Θεᾶς, οὐκ εἴχον Ἑλλήνες, καὶ αἱρέτια, οὐκ εἴχον οἱ Ἐβραῖοι.
(Theophyl. in *Luc.* I. 79. p. 313.)

^b Exclamat ipse D. Baxterus (*Par. 3.* p. 87. n. 27.) in quantas & horrendas tenebras genus humani præcipitatum est. Qui — non nisi per Deum incarnatum — tenebris crassissimis erui potuerunt. (*Et, n. 28.*) Hinc insufficientia philosophiarum & sapientiarum merè humanarum constat. Quantillum in Aristotele, &c. invenitur, de Deo reconciliante, de animarum verâ medelâ, de Spiritu Sancto, de spe æternâ salutis, &c.

norantia,

norantia, Volum illud (*Isai.25.7.*) quod oppansum est omnibus nationibus, nec nisi scelus Christi & Evangelii temporibus tollendum. Sedebant (uti nunc Indi occidentiores) in tenebris, in spissâ mortis umbrâ, nullaque iis affulsit aut Lex, aut lumen, præter creperum naturæ lumen, idque magnâ ex parte obtenebratum, & quoad regiam de Deo fidem, cultum aut religionem, prorsus extinctum.

Esto igitur, fuerit in primo illo orbis seminario, Lex gratiæ semel aliquando promulgata. Atqui è Suaresio, (ad quem nos discentes & docendos mittitⁱ Author methodi) ex illo (inquam) discimus, præter promulgationem, ‘ne-cessariam esse Legis *Divulgationem*; ‘i. e. applicationem illius promulgationis, ad notitiam vel aures absentium ad loca (addo etiam sacerdotalia) distantia. In quam rem citat verba Aquinatis (I. 2. q. 90. ‘a. 4. ad 2.) dicentis, Legem obligare, in quantum ejus promulgatio,

ⁱ In præfatione suâ.

tic, in omnium (vel in hominum) notitiam, per se aut per alios, per-
venire potest. Cajetanus addit, &
meritò, hcc non intelligi de po-
tentia Logicâ, quæ non implicat
contradictionem, sed de politicâ;
i. e. secundùm ordinem & cursum
politicum. Hæc Suaresius, de Le-
gibus, quem vide, pag. 152. 2. p.
155. 1. p. 709. 1. p. 711. 1, 2. Adde
Suaresio Horneum (*Ethic. L. 4. c. 3.*
p. 618.) Ad promulgationem le-
gis requiritur, non tantum ut rite
fanciatur & solenniter proponatur,
sed ita etiam divulgetur, ut ad sin-
gulorum notitiam pervenire possit.

Cum igitur tam longâ oblivione
intercidit omnis memoria hujus tra-
ditionis divinæ primitùs datæ; quo-
modo, vel quo demum pacto, mi-
seris illis, ignaris & derelictis Eth-
nicis innotescere potuit hæc traditio
divina, nisi per novam & reite-
ratam sive revelationem sive pro-
mulgationem & divulgationem? Id
quod ipse D. Baxterus plus quam in-
nuit (in loco modò citato, *Part. 3.*

p. 20.

p. 20. n. 8.) Quibus (inquit) hoc promissum de Messiâ, non traditum vel revelatione novâ non patefactum erat, hi nullo rationis lumine, nullâ ordinariâ Dei providentiâ, nullâ experientiâ illud scire potuerunt.

§. 2. Sed huic primo patefactio-
nis modo (scilicet per traditionem)
uti mihi videtur, parum fudit D.
Baxterus, utpote quem non prorsus
neque omnibus necessarium ex-
istimat, uti postea patebit. Secun-
do igitur in loco, confugit (tan-
quam ad sacram anchoram) ad
~~φαντάσια~~ Providentiaz omnibus in
universum prostantia & palam con-
spicua; unde secundum ipsum fa-
cile colligitur & elicetur fœdus gra-
tiæ & misericordiæ.

Sic enim pergit, (Part. 3. p. 19.
n. 12.) ‘Secundus modus (quo Lex
‘gratiæ initialis hominibus innote-
‘scit) est, Per ipsam naturam & opera
‘providentiaz, & quotidianam homi-
‘num experientiam. Qui enim ex
‘mife-

‘ misericordiâ vivunt, & quorum vi-
 ‘ ta quotidiana beneficiis abundat,
 ‘ & qui cernunt Deum erga totum
 ‘ genus humanum, viam misericor-
 ‘ diæ tenere, & erga neminem viam
 ‘ justitiæ rigidæ juxta naturæ inno-
 ‘ centis fœdus, hi *facile* hinc colli-
 ‘ gere possunt, Deum placatum es-
 ‘ fe, peccata non tantum remissibili-
 ‘ lia, sed quadantenus remissa ; &
 ‘ mundum jam non regi juxta le-
 ‘ ges primi fœderis justitiæ, sed jux-
 ‘ ta leges misericordiæ.

Itáne verò ? Facile ? Immò (ut,
Par. 2. p. 392. n. 28.) Facillimé ? Imma-
 nis quidem pollicitatio, sed vereor ut
 eventum præstet ! Fateor equidem,
 quòd iis qui difficultèr admodum (ut
 ipse ibidem fatetur) malum & me-
 ritum & malignitatem peccatorum
 agnoscunt *, qui vix aut ægre justi-
 tiam Dei vindicatricem credunt (ut
 ipse docet, *Part. 3. p. 353. n. 8.*)
 His quidem facile, immò facillimum

* Sicut
 cognitio
 sui, sine
 cogniti-
 one Dei,
 despera-

tionem ; ita cognitio Dei, sine cognitione sui, præsumptionem
 operatur. *Bernard.*

esse, quicquid velint concludere. Scilicet, facile credimus quod fieri volvamus, & factum cupimus, & quod fore, nostrî maxime interest. At animis è veterno experrectis, & conscientiis peccato & reatu sauciis, & justo horrore timoratis¹ vix aut ægre admodum quicquam persuaseris de misericordiâ vel Dei vel Christi; ^{1 Lutherus,} ne in hâc quidem tam clarâ luce E-vangelii, in quo ingens amor & ^{To. 4. f.}
^{104. In}
^{Φιλαρθρωπία, Patris, in & per Fili-}
^{um tam pleno effulget orbe: multò}
^{autem difficilius in spissâ illâ cali-}
^{gine status Gentilis aut extra-e-}
^{vangelici; ubi nihil de Semine}
^{vidtrice, de fonte benedictionis, de}
^{mediatore, de misericordiæ & sa-}
^{lutis procuratore, de modo & me-}
^{dio satisfactionis aut expiationis,}

^{peccati}
^{non potest}
^{mens}
^{spem con-}
^{cipere,}
^{quod Deus}
^{fit miseri-}
^{cors, quod}
^{peccata}
^{velit con-}
^{donare}
^{propter}
^{Christum.}

Idem, *To. 1. f. 100.* Peccator post peccatum, *difficillime* confidit in misericordiâ Dei, adeo urget ad desperationem, peccatum onere suo gravissimum.

Idem, *To 4. f. 118.* Hoc facile quidem dicitur, sed in tentatione, cum consilia cum Deo agit, hoc posse præstare, omnium est *difficillimum.*

nihil prorsus, ne γρῦ, ne hilum occurrit; nisi per traditionem, quam perīisse penitus & defecisse apud istos Gentiles, jam ostendimus; adeoque nullo rationis lumine, nullā ordinariā Dei providentiā, nullā experientiā, cognosci potest, nisi per novam aliquam de Cœlo revelationem (uti fatetur, *Part. 3. p. 20. n. 8.*) Siquidem in secundo hoc, quem asserit, patefactionis modo, ubi recurritur ad nudam naturam & providentiam, seponenda est omnis ratio & consideratio primæ illius & positivæ promulgationis, eorumque omnium quæ inde per solam traditionem (eamq; jam intercismam & amissam) derivari possunt aut devenire, in hominum notitiam; Totaque argumentatio & discursus limitandus est & includendus intra metas & sphæram nudæ naturæ, operumque solius naturæ & providentiae; & hinc demonstrandum, spem veniæ, vitæ & æternæ salutis, spem non modo aliqualem, cui non firmè fidei potest, sed

sed spem certam (uti loquitur,
Part. 2. p. 386.) omnibus univer-
sim hominibus offerri & innotescere.

Cum verò, ex temporali Mundi
regimine, clementiâ, patientiâ & be-
neficienâ contemperato, Metho-
dista infert (Part. 2. p. 392. n. 28.)
Quid obstat, quo minus Deum mi-
sericordem, & gratiæ (spiritualis
scilicet & æternæ) largitorem fu-
turum, credamus? Respondeo, Si
de meritis Ethnicis loquaris, obstant
multa. Primo, obstat defectus me-
diorum; deest verbum revelationis,
promissionis, invitationis, (Psal.
147. 19, 20. Eph. 2. 12.) sine quo
non est ubi pedem figat aut spes
aut fides. Quomodo enim credi-
tur Deo, ubi Deus nihil loquitur?
Quomodo speratur, ubi nihil pro-
mittitur? ἐγὼ οὐ μήσις, ὀνταῦδε
ἐπαγγελία (Clement. Alex. Pædag.
L. I. c. 6. p. 94.) ubi fides, ibi promis-
sio. Recte Lutherus (To. 2. f. 280.)
Deus non aliter cum hominibus un-
quam egit vel agit, quam verbo
promissionis: Rursus, nec nos cum

Deo unquam agere possumus, quam
fide in verbum promissionis ejus.
Obstat secundò conscientia peccati
& iræ divinæ impendentis sensus;
obstat meritum mortis καὶ δικαιωματοῦ,
ipso naturæ lumine satis no-
tum (*Rom. 1. 32.*) ipse fateris
(*Part. 1. p. 341. n. 53.*) quod di-
vina displicentia & odium, est in-
evitabile peccati consequens.
(*Item, pag. 263. lineā primā*) Quod
nemo fontium impunitatem sibi
potest promittere. (*Item, p. 350,*
351, 353.) Peccatum vel levissi-
mum mereri mortem sempiter-
nam, mereri totam pœnam damni
& perpetuam pœnam sensus; hæc
que omnia etiam obcoecato natu-
ræ oculo (etiam sine & extra
Scripturas) clara esse (*Pag. 353.*
prop. 6.) Adde quod summatum
Dei sanctitatem & puritatem, justi-
tiam divinam, iram & vindictam
in peccata & peccatores, ubique
proclamat scriptura (*Hab. 1. 13.*
Psal. 5. 4. Psal. 11. 5. Psal. 7. 11, 12.
Prov. 11. 23.) atque etiam com-
munis

munis hominum sensus, severiora
hæc Dei attributa, peccatorem ex-
perrectum & male sibi consciūm,
altius tangunt, fortius & intimius
pungunt, quām ut levi digito a-
moveantur. Hæret enim lateri le-
thalis arundo, & peccatoris ani-
mum instigat & stimulat in has
quæstiones, solutu perdifficiles;
Quis iram promeritam avertet?
Quis læsum Dei honorem redinte-
grabit? Quis justitiæ offendæ aut
violatæ, æquivalens reddet aut re-
pendet? Reatum video, peccato-
rem me cerno & sentio; sed ubi
est propitiatio? (Ut Isaac olim,
Gen. 22.7.) Ubi est Victimâ? Certe,
qui nōrānt promissionem de semine
venturo & Diabolum devicturo,
poterant (cum Abrahamo, versu 8.)
respondere, Deus providebit sibi
victimam. At, quibus per defectum
revelationis vel traditionis, igno-
tum erat hoc remedium, huic sive
quæstioni sive objectioni, nihil ha-
bent quod opponant vel respon-
deant. Dico igitur Tertiò, Obstat

huic spei, omnimoda, & (quoad præsentem & naturalem Gentilium statum) insuperabilis Ignoratio (scilicet) omnis medii satisfactorii vel expiatorii pro peccato. Cujus necessitatem, rationibus à natura petitis ipse astruis (*Part. 3. p. 26, 27, 28. Disp. 2.*) adeoque necessariam esse probas, ad fines regimini assequendos, ad honorem legum & rectoris sartum tectum tuendum; ubi tandem concludis (*P. 28. n. 8.*)

' Hisce (inquis) suppositis, qui quærit an Deus consequenter (i.e. post legem latam & violatam) mundi peccata impune remittere possit, idque sine poenâ vicariâ mediatoris, is mihi querere videtur, An Deus, Mundi jam perfectissimus rector, Mundum insipienter, confusè, injustè, ad peccati decus &

^m Consule librum deceptionem & subversionem, possit (Anglicanum) Domini Milbourne, cui titulus (*Mysteria in Religione vindicata*) ubi eruditè & egregiè disserit de justitiâ Dei, & de necessitate satisfactionis *p. 15. p. 109. (præsertim vero) p. 206, 207, 208. p. 644, 645, 653, 657, 772, 773, 776.*

pien-

pientiam Dei rectoris, & justitiam
recte novit, non possit sperare in
misericordiam Dei, nisi prius no-
verit, per poenam mediatoris ali-
cujus vicariam, conciliari sibi mu-
tuò hæc attributa.

Videmus igitur, ex præmissis,
quàm multa obstent, quò minus
concludamus de æternâ Dei mis-
ericordiâ, ex nudo intuitu Mundi
& providentiæ; & O miserum Ada-
mum! O tenuerat ejus solatum! si à
Deo relictus fuisset, foedus gratiæ
& misericordiæ colligere, solum ex
regimine Mundi, ex temporariâ
Dei patientiâ, ex continuatis crea-
turarum beneficiis, sed di minimis ad-
modum & gravi maledictione one-
ratis. At verò Deus Opt. Max.
ut Homini spem faceret favoris
sui redintegrandi & recuperandi,
non satís habuit neque satís esse
vel fore putavit, quòd peccato-
rem ampliaret, poenas differendo,
nec quòd bona jure amissa & for-
risfacta (licet magnâ cum immi-
nutione) restitueret, nec ut nudam

patientiam aut beneficentiam, ei
(ejecto tamen à paradiſo) oſten-
deret. Novit Deus hujusmodi in-
timationes misericordiae quaſi in-
nuendo factas, non ſat̄is eſſe vel
fore, ad peccatoris lapsi & dejecti
animum erigendum. Ideoque me-
lius multò & fortius cum miſero
egit; ipsam personam redemptoris
indigitavit; iſpum ſemen, ſaci-
ficandum, victurum &
& triumphaturum, in
ſe fuſcepit mittendum
(Gen. 3. 15, 16.) adeó-
que his verbis particu-
lare & ſingulare illud

^a Gen. 3. 15, 16. Ipſe,
(poſt paſſionem in calca-
neo) conteret caput tu-
um, i.e. moriendo vincer.
Ideo victor (inquit Au-
gustinus) quia viſtima.

remedium reconciliationis nomina-
vit; ſine quo pendula fuifſet mens
peccatoris. Semper enim quærit
quærētque animus peccato fauciſ,
quo medio, cujuſ operā placabitur
Deus; & cum nihil opis in ſe inve-
niat, ſemper hæret, & horret timi-
bundus & tremebundus (velut acuſ
magnete tacta) donec in polum &
Cynosuram vitæ & ſalutis (in Chri-
ſto promiſſam aut exhibitam) di-
repto

recto figuratur aspectu. Neque enim jure sperare potest, per sua solum in posterum officia, Deum immediatè placandum. Nam (ut Hilarius, *in Psal. 66. p. 787.*) peccatorum remissio, non probitatis est meritum, sed spontaneæ indulgentiæ voluntas, ex bonitatis dignitiis ad miserandi munus exuberans. Quæ miseratio semper se exeruit in & per Christum; juxta illud Melancthonis (*de justificatiōne p. 93.*) Patres (inquit) nōrunt promissionem de Christo; quod Deus propter Christum vellet peccata remittere. — Ideo gratuitam misericordiam & remissionem peccatorum, fide accipiebant; sicut Sancti in novo Testamento. Rectè etiam & appositè ad rem Jacobus Arminius (*in orat. de objeccō Theol. p. 30.*) super verba Jeremiæ, c. 9. 24. ‘Ubi misericordiam audis, necessariò Christum cogitare debes, extra quem Deus ignis est consumens. Eadēmque docet Chytræus *in Numeros, p. 61.* ‘ubicunque

que (inquit) in Psalmis & Prophetis, Misericordiæ, & in Paulo, Gratia Dei — fit mentio, semper Christum mediatorem, simul comprehendendi oportet; ut in (Num. 6. 21. Deus misereatur tui) scilicet propter Christum intercessorem.

§. 3. Videamus autem in specie, quid aut unde sit, quo fœdus gratiæ universis & singulis innotescere affirmatur. Tota Methodistæ argumentatio ad tria præcipue capita reduci, triplicique fulcro inniti videtur; primò patientiæ divinæ, secundò misericordiæ adhuc parcenti, Tertiò beneficiæ divinæ, bona terrena continuanti & plura in homines cumulanti. Hæc sunt Topica, Hæ sedes argumentorum, unde universale fœdus & pactum gratiæ, veniæ, vitæ & æternæ salutis, facili negotio concludi, ipsique omnium sensibus (Part. 2. p. 392. n. 8.) & experientiæ obvium patescere, vult D. Baxterus.

Pen-

Pensitemus verò singula. Quod ad primum, liberè & lubens concedo (*cum Apostolo, Rom. 2. 4.*) quod patientia & tolerantia divina, quadam quasi manu dicit ad pœnitentiam. Dicit Deus admonendo officii, ut revertantur ad Deum dat spatum & locum pœnitentiae, & ratione quâdam objectivâ, occasionem præbet pœnitendi. At ^{Troff.} ^{c. Hoard.} ^{p. 202.} dico primò, aliud est spatum pœnitentiae, aliud gratia. *Aug. contra Julian. Pelag. L. 5. c. 2. p. 231.* Quantam libet præbuerit patientiam Deus. Nisi ipse dederit, quis aget pœnitentiam? Dico secundò, aliud est, à longè ministrare & inservire pœnitentiae, aliud, condere legem gratiae, vel intra veniam & vitam collocare. Rectè Cloppenburgius (*in Syntagm. p. 714, 715.*) Pœnitentia non habet annexam veniam, nisi quatenus per eam communio quæritur cum Christo, ut in eo habeatur verum & sufficiens pre-

P Davenantii sententia de Gallicanâ controver-
siâ, Partic. 2. Si loqui-
mur de pœnitentiâ quam
segitur remissio pecca-
torum & vita æterna, non
est apta aut sufficiens in
se invitatio sive vocatio
ad talēm pœnitenti-
am, quæ pœnitentem ad
Christum non remittit.
Illâ autem quæ ad Chri-
stum pro expiandis ho-
minum peccatis mortu-
um remittit, extra Ec-
clesiam, ubi Christi E-
vangelium non innotescit,
omnino ignota est.

¹ In vindicatione A-
poloziæ--- Doctor Sherlock ^q, ' Nulla (inquit)
' in erbe religio docuit, certò expe-
' ëtare remissionem peccatorum, so-
' lùm ob pœnitentiam; — Tam
' ethnici quām Judæi existimabant,
' expiationem per sacrificia æque fu-
' islè necessariam, & magis efficacem
' ad veniam, quām nudam pœni-
' tentiam. Mera pœnitentia non ma-
' gis potest applicare nobis sacrifici-
' um & expiationem mortis Christi
' in ordine ad veniam, quām potest
' nos justificare sine sacrificio. Id
munus

pretium ^r. Cui adda-
tur Dominus Milboum
(p. 772, 773.) supra
laudatus; pœnitentia
sola, post lapsum, re-
mansit possibilis condi-
tio felicitatis æternæ;
quæ tamen invalida fu-
isset, inefficax & infru-
ctuosa, nisi eam reddi-
disset acceptam sanguis
ille Agni mactati à ja-
tis mundi fundamentis.

Appositè etiam ad rem,

munu
éstat a
sangu
Simili
Apol. D
fide D
tum ag
fide cre
c. 8. E
tribuer
venit,
remus.
falsâ p
mentu
tenda
infide
tentia
fide,
credi
vator
Perg
sericor
erga g
tidian
Baxte
dum
modi

‘ munus & officium peculiariter spe-
‘ ðat ad Fidem in Christo vel in
‘ sanguinem Christi (*Rom. 3.24, 25.*)

‘ Similia docent & Patres, *Ambros.* ^{‘ Spalaten-}
Apol. David. 2. Justificatur ergò ex ^{‘ sis, L. 5, c. 8.}
fide David, Qui per legem pecca- ^{‘ §. 17. Non}
tum agnovit, sed peccati veniam ^{‘ poeniten-}
ex fide credidit. Idem, *De pœnit.* L. 2. ^{‘ tia nos sal-}
^{‘ vat, sed fi-}
^{‘ des.}

c. 8. Et agendam poenitentiam &
tribuendam veniam credere nos con-
venit, ut veniam tamen *ex fide* spe-
remus. *S. Augustinus L. de verâ &*
falsâ pœnit. c. 2. ‘ Si fides funda-
mentum est poenitentiæ — appe-
tenda est poenitentia quam constat
in fide esse fundatam. — Poenitentia igitur quæ non procedit ex
fide, utilis non est. Oportet enim
credi remedium poenitentiæ à Sal-
vatore per fidem concedi.

Pergo ad secundum, scilicet mi-
sericordiam divinam, parcentem,
erga genus humanum. ‘ Ex quo-
tidianâ experientiâ (inquit D.
Baxterus) constat Deum, mun-
dum per misericordiæ & gratiæ
modum regere. & non ex rigore
‘ justitiæ.

‘justitiæ. Resp. Parcit quidem Deus mundo, in gratiam Ecclesie eorumque qui per singula ætatum sæcula, undique è mundo sunt evocandi in Ecclesiam. At verò non inde sequitur, foedus gratiæ universalis, totum quaquaversum genus humanum complectens, omnibus esse indultum aut patefactum. Nam in universali illo & moderato mundi regimine, peculiaris habetur respectus, ad actu fœderatos vel ad nunc & olim fœderandos. Esto autem parcit Deus, neque pœnas pro demeritis hic exigit. At aliud

^fNolle punire, aut non punire, simili-
citer, non sunt condonare. D. Baxt. Part. 3. p. 366. n. 14.
Davenant. Dissertatione de prædestin. p. 183. Sufficit ad propensionem Dei in misericordiam ostendendam, quod omnium misereatur quoad multa misericordiæ effecta. Miserationes Dei super omnia opera sua, esto. At miserationes hæ duorum sunt generum. Quædam communes & ordinariæ, ut vita, si-
nitas, usus sensuum & membrorum, pax, libertas, quæcunque denique sunt citra mortem & infernum; misericordiam supiunt. Aliæ vero sunt miserationes speciales, coronantes, (Psal. 103. 4.) Misericordiæ Davidis sanctæ & fideles, (Izai. 35. 3. Ag. 13. 34.) Aliud longè est, non velle punire, aliud summo amore aliquem afficere velle. Episcopius disp. 22. de justif. Thes. 3.

delere

delere debitum, & chirographum cassare aut abolere. Aliud est communis providentia dispensatio, aliud *omnipotens gratiæ*, sive Lex remedians, liberans ab irâ, miseriâ & reatu. Donatio veniæ & remissionis necesse est ut fiat per Legem aliquam, per actum Rectoris peculiarem & positivum. Peccatori parcere potest Deus per providentiam, ferre & sustinere potest per patientiam. At aliud est misericordia parcens, aliud misericordia in æternum condonans, & in gratiam rediens. Cum igitur hæc duo, diversi admodum sint generis & toto quasi Cœlo distantia, Argumentatio ducta ab uno ad aliud, quid est, nisi *metabolis eis anno 2000*? Non omnis qui parcit, amicus, (inquit Aug. Ep. 29.) uti nec omnis qui verberat, inimicus. Rectè Maresius (c. Volkel. L. I. p. 509.) Pœnarum dilatio ad communem providentiam pertinet ; ad gratiam verò liberatricem, earundem oblatione per remissionem, vel mutatio in

in medicinam. Peccator differri potest, ampliari potest quoad executionem, at condonari non potest, nisi per Legem *αμνίας* positivè latam. Ad hoc, opus est impromeritâ veniâ, opus est infinitâ misericordiâ donante & condonante, opus est pretio, sacrificio & lytro redimente, quorum omnium nihil prorsus habetur vel invenitur, in deserto mundi; id est, extra Ecclesiam.

Quod ad tertium argumentum, petitum à benignitate & beneficentiâ Dei erga genus humanum, dico cum prophetâ, (*Isai. 28. 20.*) pallium hoc brevius est quam ut operire possit. *Davenant. de Predest. p. 135.* Ex eo quod Deus sit naturâ bonus, rectè infertur, illum velle bonum creaturæ suæ, sed non rectè eum velle omne bonum cuivis creaturæ — Ne in naturæ quidem aut Fortunæ (falso sic dictis) bonis. *Twiss. p. 32.* Bonus est Deus omnibus & benefacit omnibus, miris & multis modi: Neutiquam

verò

verò eo modo bonus est omnibus,
quo modo bonus esse dicitur Israeli
(*Psal. 73. 1.*) Neque enim taliter
fecit omni nationi, *Psal. 147. ult.*
Non igitur neganda est Dei bonitas,
at neque confundenda sed dis-
tinguenda. Nam alia est bonitas
Dei, quâ coronat circulum anni,
(*Psal. 65. 11.*) & quâ plena est
omnis terra, (*Psal. 33. 5.*) alia ve-
rò est copiosa illa Dei Bonitas, quam
reposuit timentibus se, *Psal. 31. 19.*
Aliud sunt Divitiæ benignitatis &
patientiæ Dei, (*Rom. 2. 4.*) Aliud
verò impervestigabilis opulentia
Christi, *Eph. 3. 9.* Alia denique est
bonitas Dei (ut est author & su-
stentator naturæ) erga creaturas:
Alia verò ingens illa benignitas &
Φιλανθρωπία Dei (erga peccatores
reconciliandos) quæ apparuit in
Salvatore, *Tit. 3. 4.* Prior illa ge-
neralis quædam est munificentia,
quâ Deus bonus & benignus est om-
nibus, etiam ipsis brutis. Secunda
verò est specialis & inæstimabilis
Dei bonitas, Filium primò promit-
G tentis,

tentis, dein mittentis, & in eo gratiam & pacem largientis: Hæc (inquam) non visitur, non legitur in libro creaturarum. Communia quidem bona & beneficia, bonitatem Dei ostendunt Creatoris, non misericordiam vel cædoniam redemptoris. Indicia quidem sunt hæc communis Curæ & providentia, non documenta vel argumenta fœderis gratiæ. Sparguntur hæc quidem è manu illius Dei, qui solem suum facit oriri super bonos & malos, pluviamque descendere super justos & injustos (*Matth. 5. 45.*) Qui benignus est super impios & ingratos, (*Luc. 6. 36.*) Ducunt hæc ad Deum, omnium datorem & fundatorem; non verò ostendunt, neutiquam evincunt * eum impro meritæ veniæ & æternæ misericordiæ fore largitorem. Verissimum enim manet illud Ecclesiastis, c. 9. I. Nescit homo per se odium

* Remissio peccatorum non necessariâ connexione resulat à Bonitate divinâ. Vide *Animadversiones in D. Sh. In Præfat. p. 9, 10, 11.*

vel amorem, ex ullâ-re quæ ante faciem ejus est, (ita Piscator :) Nec amorem Dei nec odium erga se vel alios, scit quisquam, ex istis externis, (ita Mercerus :) Vel ut Grotius reddit, De quâvis re quæ homini occurrit, nescit homo an ea proveniat ex amore Dei in se, an ex odio. Illudque probat insuper Ecclesiastes, argumento addito, *Ver-su 2.* Quia omnia similiter eveniunt omnibus, (τὰ πάντα δύοια τοῖς πᾶσι, Symmach.) Eventus unus est justo & impio, bono & malo, sacrificanti & sacrificia spernenti. Majorem p̄r se ferunt speciem, quæ à Viro (cætera eximio) Doctore Moore allegantur in gratiam Philosophorum, (præsertim Platoniconrum) in literis ad Amicum privatis, p. 298. Astèrit eos credidisse vel recubuisse in eam Dei bonitatem quæ Christum misit in plenitude temporis.

At verò, num quâ aut *quatenus* misit (vel missurus erat) Christum ? non diceret, uti auguror, utpote

G 2 qui

qui novit eos, tum missionis tum
mittendi prorsus fuisse ignaros. A-
liud est credere in eum qui misit,
(sensu materiali & specificativo, ut
loquuntur;) aliud, credere in mit-
tentem (formaliter & reduplicative)
quatenus mittentem vel misurum.
Non sufficit ad vitam, credere ali-
qualiter in mittentem, nisi etiam
credatur in mittendum vel mis-
sum, (*Joan. 17. 3.*) Et, (si juxta
nostros inadæquatos conceptus li-
ceat distinguere,) aliud est agno-
scere & amplecti bonitatem Dei quæ
mundum creavit, sustentat, implet;
gubernat (quod erat Philosopho-
rum;) aliud recumbere in bonita-
tem illam ineffabilem, quæ misit vel
mittendum promisit, Hominum re-
demptorem (quod erat piorum o-
lim & Patriarcharum, & nunc
Christianorum.) Sed hæc obiter:
Redeo ad D. Baxterum.

§. 4. Ex jam dictis, satis ut opi-
nor patet, Totum hoc genus argu-
mentationis Baxterianæ, petitum à
naturâ

naturâ & operibus naturæ, mundi-
que regimine, labile nimis esse &
sublestum, obscurius & incertius,
quàm ut in eo fundetur foedus gra-
tiæ, vel ut inde innotescat.

Fateor equidem quod spectabilis
semper erat in mundi compage, or-
dine & moderamine, Dei sapientia ;
sed testante Apostolo, (*1 Cor. 1. 21.*)
Mundus per istam sapientiam non
cognovit Deum. *Theophyl.* *in lo-*
cum, Ἐιχον μὲν διδάσκαλον οἱ Ἑλλεῖς,
ἢ σοριαν τὸν Θεόν, οὐ δὲ κτίσματι δηλα-
δὴ θεωρούμενοι, ἐκ ἔγνωστων δὲ τὸν Θεόν.
Theodoreus de Provid. *L. 10. p. (mi-*
hi) 232. Vedit Τίλων φαυορύδης
ζὴ τὸ δημιεργὸν απερτέστατον, πάσται δὲ εἰς
διωρυχίαν.

Lactantius, L. 1. c. 1. (*De exi-*
misiis Philosophorum agens) Magno
(inquit) & excellenti ingenio viri,
cum se doctrinæ penitus dedisserint,
quicquid laboris poterat impendi
(contemptis omnibus, & privatis &
publicis actionibus) ad inquirendæ
veritatis studium se contulerunt,
existimantes multo esse præclarius

humanarum divinarumque rerum
investigare ac scire rationem, quam
struendis opibus aut cumulandis ho-
noribus inhærere. Sed neque ade-
pti sunt id quod volebant, & ope-
ram simul & industriam perdide-
runt; quia veritas, i. e. Arcanum
summi Dei qui fecit omnia, ingenio
ac propriis sensibus non potest com-
prehendi. Deficit enim hic ratio-
nis lumen, neque per se affurgere
valet in cognitionem eorum quae
sunt Dei ac Salutis. Sunt enim haec
& hujusmodi, profunda & secreta
Dei, (*1 Cor. 2. 10.*) Utpote quae
prorsus & omnino pendent à merâ
& purâ Dei voluntate, nec revelan-
da nec cognoscenda, nisi per Spir-
itum Sanctum manifestantem, (*Vers.*
10, 11, 12.) Recte Hookerus, (*p.*
49.) Lex rationis aliqualiter diri-
git homines, quo modo Deum Crea-
torem honorent: At quo modo
glorificetur Deus, tali ratione, qua-
lis requiritur in hunc finem, ut sit
nobis Salvator æternus, docemur ex
divinâ lege, quae in supernaturali-
bus

bus sola docet ac dicit. *Idem, p.*
38. Leges, circa talia, sunt superna-
turales, tam quoad modum tra-
dendi, qui est divinus, quam quoad
res traditas, quæ sunt ejusmodi, ut
nullam habeant in naturâ causam,
sed pendent ab arbitrariâ Dei con-
stitutione & dispositione. Agnosc-
co lubens illud Apostoli, *A&T. 14.*
17. Deus nunquam reliquit ge-
nus humanum sine sui testimonio.
Sed & illud Prospere (si modo Pro-
spere) adjungo, *De Voc. Gent. L. 2.*
c. 12. p. 340. Tam acerbo natura
humana vulnere est fauciata, ut ad
cognitionem Dei, neminem con-
templatio spontanea plenè valeat
erudire, nisi obumbrationem cor-
dis vera lux discasserit. Illud eti-
am (indubie Prospere,) *L. de lib.*
arb. ad Russin. p. 125. Si iis (i. e.
Gentilibus,) vel naturalis intelligen-
tia vel usus beneficiorum Dei ad
capessendam vitam æternam suffi-
cere potuisset, nostro etiam tem-
pore, rationalis nos contemplatio
& temperies aeris & fructuum co-

pia ciborumque salvaret; quia scilicet melius naturâ utentes Creatorem nostrum propter quotidiana ejus dona coleremus. Sed abſit ab animis piorum & sanguine Christi redemptorum, *ſtulta nimium & pernicioſa persuasio*. Accedat ultimò, è neotericis, Ludovicus Crocius (in nonnullis D. Baxtero ὁμόφων) qui in *Duodecade*, p. 712, fatetur, Hæ colluentes in mundi opificio lampades, per ſe ſufficienter non erudiunt, nec in rectâ salutis viam quemquam poſſunt perduçere, ſine revelatione ulteriori.

Cui adjungi potest Thorndicius, in *Epilog. L. 2. c. 25. p. 207.* (Agens de lege naturæ, sub quâ degabant Patriarchæ, insuper addit) Quam (legem naturæ) ſi intelligimus ita vocari, quaſi lumen naturæ ſatis eos instruxerit, viresque ſuffecerit ad placendum Deo; non ſolum contradicimus fidei hactenus adversus Pelagium propugnatæ, ſed etiam contravenimus & adverſamur

samur Scripturæ phænomenis, & revelationibus de commercio Patrum cum Deo, per quod evaserunt in amicos Dei.

§. 5. Hic verò notandum, quod hypothesis Baxteriana (prout ab ipso explicata) hanc quasi caudam post se trahere videtur, scilicet Fidem salvificam prorsus naturalem, & per media naturalia acquisitam, quam necesse est ut astruat in ordine ad eorum Gentilium salutem, quibus deest omnis promissio, omnis revelatio supernaturalis, quibusque nulla remanent protevangelii vestigia. Cum enim apud hos notitia fœderis gratiæ, à methodistâ reducatur & resolvatur in naturam, & opera Providentiæ naturalia & ordinaria , (Part. 3. p. 19. n. 12.) Necesse est ut fides huic fœderi respondens, resolvatur etiam in eadem principia. Undecunque enim surgit notitia fœderis, inde etiam surget oportet congruæ fidei origo. Gravissimi Theologi, Fidei divinæ mira-

miracula ut motiva substernunt, ut
 pote quæ certissima sunt Deitatis
 & divinæ missionis testimonia, ea-
 que supernaturalia. At hujus inter
 Ethnicos fidei (siqua sit) analysis,
 juxta D. B. fit, in naturalem ordi-
 nariæ Providentiæ cursum; uti e-
 tiam luculenter constat ex mediis,
 quibus, secundum methodistam, in
 notitiam fœderis devenitur. Per-
 pendantur loca sequentia, Part. 2.
 p. 386. ‘Deus (in regno gratia
 ‘universalis) retrahit homines ad
 ‘Deum — per gratiæ beneficia,
 ‘(scilicet) — dando & continuan-
 ‘do ipsam vitam, vitæ solatia & u-
 ‘triusque media, — naturalia om-
 ‘nia antedicta sanctificando ad scî-
 ‘entiam & amorem Dei. Pag. 397.
 ‘n. 28. Ex effectis omnibus (Pro-
 ‘videntiæ scilicet) patefit, Deum
 ‘peccatorum misertum esse. Part. 3.
 ‘p. 222. *Ordinatio creaturarum &*
 ‘*mundi regimen in genere nobis de-*
 ‘*monstrant Hominis statum recon-*
 ‘*ciliacionis aliqualis, — redempti-*
 ‘*onem aliquam esse factam hæc om-*
 ‘*nia*

nia peccatoribus procurantem.

Part. 3. p. 223. n. 3. Obliteratus
creaturarum liber, restitutus fidelibus
jam Deum omnipotentem, sapien-
tissimum, optimum, Dominum, Re-
gem, benefactorem exhibit. *Part. 1.*

p. 207. n. 2. 3. Legem naturæ, in
sensu primario, esse voluntatis di-
vinæ — Significationem, per Re-
rum, præcipue ipsius hominis na-
turam, factam, ad fines regiminis
à Deo ordinatam. *Part. 2. p. 387.*

Deus, in regimine gratiæ univer-
salis — erudit intellectum do-
cendo per Librum naturæ, vel na-
turam ut significativam, per re-
rum mutationes, per divinam Pro-
videntiam. *Part. 2. p. 390. n. 16.*

Eruditio per opera naturæ, jam

redemptoris & gratiæ opus est.

Ibidem, n. 8. Naturæ dona & crea-
toris beneficia, ut post peccatum
non ablata, *Gratiæ operibus & do-
nis*, sunt annumeranda. *Ibidem,*

p. 14. Deus redemptor communia
plurima toti generi humano gra-
tiæ beneficia concedit, scilicet vi-

‘ tam,

'tam, tempus, facultates, objec-
'instientia, &c. *Ibidem*, n. 17
'Providentiae variæ rerum mutatio-
'nes, ut à redemptore jam facta
'sunt, ita redemptoris *instrumenta*
'*media* sunt.

Annon hoc
sit, cum
Pelagio,
Gratiæ
specie, e-
logio &
nomine
naturam
incrusta-
re, judi-
cent do-
ctiores.
Davenanti-
us, Dissert.
de morte;
Christi,

c. 6. p. 69. Quia luce meridianâ clarius liquet, Ethnici & Paganis, quibus nunquam affulsit Lux Evangelii, non esse dan-
media quæ immediatè sufficiant ad fidem in his producendam
eò configunt, ut dicant etiam talibus dari semper medi-
sufficientia, quibus mediate & quasi per gradus ad fidem Christi
duci possent, si istis bene usi fuissent: Si quis autem qua-
rat quæ sint illa gratiæ media, quæ omnibus prostare, ob-
nesque ad fidem Christi sufficienter ducere potuissent, *Natu-
ram Gratiae nomine obvolutam nobis obrudunt. Petr. Mar-
L. C. Clas. 3. c. 1.* Dum isti sic gratiam faciunt omnibus co-
munem, illam vertunt in naturam.

Part. 3. p. 67. n. 6. 'Sicut leg-

'naturæ integræ, in creationis ope-
'ribus & menti humanæ inscripta
'regendus erat homo integer (pa-
'sitivis tamen insuper etiam ad-
'ditis;) ita & lege naturæ lapsa
'in redemptoris operibus & bene-
'ficiis & conscientiâ humanâ inscrip-
'ta, regitur mundus redemptus
'supernaturalibus insuper Ecclesi-
'revelatis & donatis. [Ergo fate-

tur I
perna
tera
ralia.
ginâ
Chrî
dicab
mo &
patesc
n ord
mutati
collige
Par
tit) ' aliaru
Judaë
hâc r
Resp.
aposta
hæc (po-
tiù per so
aperti
teneb
la Det
rudiri

tur D. B. seposita revelatione supernaturali, soli Ecclesiæ factâ, cætera illa omnia esse tantum naturalia. *Part. 3. p. 368.* (in imâ paginâ) Mundus reliquus, (i. præter Christianos & Judæos) totus judicabitur per Legem gratiæ Adamo & Noæ datam promulgatam & patefactam per Providentiam, (i.e. in ordinariæ Providentiæ effectis & mutationibus eluentem, & inde colligendam.)

Part. 2. p. 444. n. 8, 10. (quærit) 'Nonne melior erat Gentium aliarum status, (i.e. melior quam Judæorum) quæ ceremoniarum hæc mole non erant oneratæ? Resp. Minimè, à Deo quippe per apostasiam alienati, per elementa hæc (scilicet Judaica) ad illum potius reduci potuissent, quam per sola Dei opera naturalia. [Ubi aperte satis innuit, Ethnicos in tenebris apostasiæ relictos, per sola Dei opera naturalia instrui & erudiri.]

Ex hisce jam citatis (quibus alia ejusdem generis addi possunt) clare satis (uti mihi videtur) patefit, Quod D. B. fidem nobis propinet naturalem; è seminio solius natura ortam & natam, uberibus natura lactatam & enutritam; i. e. motibus merè naturalibus, certè non supernaturalibus suffultam & inadficatam. Quid enim sunt vitæ solatio continuata, ordinatio creaturarum, regimen mundi, rerum mutationes, providentia ejusque effecta, beneficia naturalia, natura dona & creatoris beneficia, Quid (inquam) aliud sunt hæc omnia quam natura & opera Providentia, (uti vocat, Part. 3. p. 19. n. 12.) Ordinariæ scilicet operantis per modum naturæ?

Quid etiam est Creaturarum Liber, quid eruditio per opera naturæ, media scientiæ naturalia, Len in operibus & beneficiis Dei & conscientiâ humanâ inscripta, aut Len per Providentiam (objective scilicet) promulgata & patefacta? Quid aliud

aliud sunt aut sonant hæc omnia,
nisi media naturalia, sphærām na-
turæ haud transcendentia? Nova
quidem hæc sunt & dura admodum
in Theologiâ Christianâ. Aliter
enim multò, & aliusmodi fides est
quæ describitur, sive in Sacris Li-
teris, sive in Patrum aut Theologo-
rum Scriptis. Aliter nobis depingitur
fides Evangelica; scilicet ex verbo
fidei prædicato, (*Rom. 10. 8.*) Ex
auditu fidei, (*Rom. 10. 14.*) Quo
modo credent ei quem non audie-
runt? Quo modo audient sine præ-
dicante? Et *Versu 17.* Fides est ex
auditu, auditus autem per verbum
Dei.) Aliter etiam Fides perhi-
betur Ante-evangelica, quæ expressio
ut verbo aut promissio Dei semper
nædificatur. Sic fides Abrahæ,
Rom. 4. 20. Credidit Abraham
Deo; sed promittenti, secundùm
quod *dictum* est illi, sic erit Semen
uum, (*Vers. 18.*) Sic fides Psal-
mographi, *Psal. 56. 4, 11.* In Deo
audabo verbum ejus; In Jebovâ
audabo verbum; Deo fidam, *Psal.*

135. 5. In verbo tuo speravi. Multoties vero in *Psal.* 119. *Vers.* 38. Confirma servo tuo eloquium; i.e. promissum tuum, *Versu* 41, 42, Veniat super me misericordia tua, salutare tuum secundum verbum tuum. Misericordia (inquit *Hilarius*, p. 874.) primum oratur, salus etiam expectatur a Deo. Deinde eam spondisse per *verbum* suum Deus ostenditur, *Vers.* 49. Memento verbi tui servo tuo, in quo sperare me fecisti. Dei sermo (inquit *Hilarius*, *in locum*, p. 878.) Scripturis divinis continetur, in spem nos bonorum cœlestium vocat. *Vers.* 114. In verbum tuum speravi. (*Idem*, *Hilarius*, p. 927.) Sperat ergo qua verbo Dei; id est, dictis Prophetis continentur; sperat enim vel retributionis fidem in vitam spiritualem, vel ipsum illum Domini nostri adventum expectat, eadem fere occurunt, *Vers.* 58, & 147. Similiter etiam apud Patres aliosque Theologos, fides statuitur supernaturalis, & objectum fidei semper a verbo

incipit

incipit, & in verbum desinit vel
revelatum vel prædicatum vel tra-
ditione haustum. Basilides olim
cum sequacibus, Φυτικὸς ἡγενταὶ τοῦ
πατρὸς, uti testatur Στρωματῶς, (Στρ.
2. p. 363.) E contrâ disputat Clem.
Alex. (p. 362. b.) afferitque fi-
dem esse ψηφιαῖ (vel ψηφιῷ) θεω-
eia, i. e. contemplationem prorsus
supernaturalem. *Idem Clemens, Στρ.*
2. p. 371. Γίγος δὲ, οὐ αἰσθατῶς τη-
ρηππός τῷ εὐχαριστέντω, i. e. fidelis
Is est, qui servat quæ Tradita sunt;
tradita per manus, per ora vel au-
res; non quæ colliguntur ex con-
templatione naturæ vel Providen-
tiæ. *Basilius* ubique afferit Fidem
esse, Τὸν αἰκενάντων, τῷ μηρυχθέντων,
τῷ ερημήσαντον, τῷ θεοπνόσιων ἥματων.
Vide ejus moralia, *To. 2. p. 386, 387.*
Eundem etiam De vera fide, *To. 2.*
p. 250, 251. Accedat Scholastico-
rum & neotericorum calculus, *A-*
quin. 2. 2° q. 1. a. 9. c. Non enim
fides assentitur alicui nisi quia à Deo
revelatur. *Idem, 1. q. 1. a. 8. 2^m.*
Fides innititur revelationi, Aposto-
lis

lis & Prophetis factæ. *Biel.* 3. *Sent.*
Diff. 23. Fides definitur, notitia
 adhæsiva, certa & firma, veritatis
 ad religionem pertinentis, per reve-
 lationem acceptæ.

^v P. 54.

Lutherum supra ^u dedimus. *Mel-*
lancth. de Justif. p. 91. Quoties
 fit mentio misericordiæ, sciendum
 est, quod fides ibi requiritur, quæ
promissionem misericordiæ accipit.
Idem Melanch. de vocabul. fidei, p.
 419. Fides est assentiri *universo*
Verbo Dei nobis proposito, aðeóque
 & *promissioni* gratuitæ reconcilia-
 tionis donatæ propter Christum me-
 diatorem. *Amyrallius Salmur.* p. 271,
 272. Neque quisquam credere po-
 test Deum fore propitium, nisi pri-
 ùs id ipse Deus ostenderit; neque
 in animum inducere ut seriò à pec-
 catis resipiscat, nisi sciat seriò re-
 sipiscenti veniam apud Deum cer-
 tissimè paratam; juxta illud (*Psal.*
 130.) Penes te est remissio, ut ti-
 mearis: Consentaneum igitur fuit,
 ut omnibus *annunciaretur*: Aliter
 enim fides & pœnitentia, non po-
 tut

tuit convenienter imperari. Vide etiam, quæ supra sunt dicta (Pag. 22.) De κλήσει divinâ, præsertim verba Crocii (in Duodec. p. 728.) sic profitentis, Gratiam Dei, non à vocatione objectivâ, ex aspectu creaturarum vel ab instructione naturali ad colendum Deum, sed à verbo *predicato*, inchoanius. Cum igitur, ut ostensum est, ex tenore Scripturæ, ex Patrum suffragiis, ex communi Scholasticorum & Theologorum sensu, & consensu, fides fit res supernaturalis, res quæ Verbo Dei alicui expresso & revelato tanquam basi & fundamento semper innititur, qualisnam (quæso) est illa fides, quæ (secundum methodistam) solius naturæ discipulo, in misericordiam Dei fertur, sine ullo verbo, sine ullâ revelatione supernaturali, sine ullâ promissione? Certe pura puta naturalis, & fundamento casfa; non supernaturalis, cuius fundamentum in montibus & è supernis. Sicut enim venia est quiddam supra legem, ὡρὴ τὸν μετανοεῖν, ἐπὶ χαιρεῖν,

(ut *Justin. Resp. ad qu. 104. p. 460.*) ita fides vera, vivida, & salutifera, est ψωρὸν τὸ φύσιν. *Juxta Theophyl.* (*in Rom. 1. 17.*) Ἐπειδὴν ἀπέρ οὐμὸν δὲ Θεὸς ἐχαρίσιστο, ψωρότερην τὰς αἰθρωτὰς λογισμοὺς, εἰρήτας τὸ μίσεως δαιμοῦν ; i. e. cum ea quæ nobis indulxit Deus, transcendant rationes humanae, merito fide opus est (fide apprehendente, & Deo loquente, & verbo revelante.)

Si amor Dei erga homines ; i. e. si misericordia Dei condonans & in gratiam rediens, homini debita esset vel naturaliter necessaria, posset illa quidem, duce naturæ, cognoscibile revelatione supernâ; quoniam vero, quamvis quoad radicem intimam Deo sit naturalis, tamen quoad egredsum ejus ad peccatores, est pure libera, arbitraria & omnino precaria, non potest nisi à Deo ostendente patet fieri. Ut notat *Clem. Alex.* (*Στρω. 2. p. 362.*) in verba Mosis, (*Exod. 33. 18.*) Εὐφάντιστὸν μηδ σταυτὸν. Ut etiam patet ex sequentibus in *Verſu 19.* Miserebor cui voluero (sic vulgata)

gata) & clemens ero in quem mihi placuerit. Neque enim lux rationis aut lumen naturæ (aut revelationis) certiores nos facit ullius obligationis, quâ Deus tenetur bonitatem suam, gratiam, veniam aut misericordiam peccatoribus imperare, nisi quam sibi fixit suprema ejus & arbitraria cùdorū, quæ eam æque indigis aut indignis libere dispensat aut negat.

H 3

CAPUT

C A P U T III.

His ita expeditis, ad aliam Provinciam me accingo, eò magis duram & difficilem, quod minus claram & apertam, tenebrisque aut nebulis circumseptam. Neque enim animi sui sensum adeò distinctè promitt Author Methodi, ut certò sciam quò dirigendus sit sermonis sive cursus sive iectus. Et (uti loquitur Apostolus, *1 Cor. 14. 9.*) Si incertam vocem det tuba, quis se parabit ad pugnam? Adeò enim ~~αλλοωρόσδης~~, adeò variè (nè dicam desultoriè) se hic gerit Methodista, adeò versat & mutat suas loquendi formulas, ut penè nesciam,

Quo teneam modo mutantem Protea vultum?

Sed ad rem ipsam venio; Quæritur, quænam vel qualis seu potius quanta & quousque ratione objecti, se extendat illa si-
des,

des, quæ sub primo illo fœdere gratiæ universalis, secundum D. B. ab omnibus omnino requiritur ut conditio salutis; utrum scilicet ad fidem salutiferam, semper & ubique necessarium fuerit, ut intuitu suo & aspectu ferretur in Christum, ut promissum salutis, veniæ ac vitæ Authorem, sive ut terminaretur in Messiam venturum, ut gratiæ procuratorem, ac hominis redemptorem & salvatorem?

Parti affirmativæ, favent Dicta D. Baxteri sequentia. *Part. 2. p. 381.* ‘Ubi, ut primum fundamen-
‘tum fidei & fœderis ponit pro-
‘missionem de Christo incarnando,
‘de eo ut Sacrificio pro peccatis,
‘ut capite Ecclesiæ, ut victore Sa-
‘tanæ, peccati & mortis: Dein sub-
‘jungit ipsam gratiæ legem, quæ
‘remissionem & vitam donat pec-
‘catori, sub lege (hujus ut vide-
‘tur) fidei. *Pag. 400.* Inter virtu-
‘tes Abeli recensetur, peccatorum
‘confessio & justitiæ divinæ pœ-
‘nam exigentis agnitione, per sacri-

H 4 ficia.

ficia. Item, Fides in Deum misericordem, & in Semen promissum, pro peccatis sacrificandum. Item, p. 402. n. 24. Fides in Deum redemptorem & in semen Sanctum sacrificandum, fuit Abeli justitia & cultus, acceptabilis origo. Pag. 431. n. 22. Qui à Deo obligati sunt, toto corde eum diligere, & Sanctos esse, sicut Deus Sanctus est, & ita corda habere circumcisoria, & ad imaginem divinam reformata (quæ omnia gloriæ cœlestis sunt & media & arrhabo, & salutis ipsius initia.) Hi procul dubio itidem sunt obligati ad credendum tale foedus quoddam dividinum, quod cœlestis gloriæ jus, conditionem præstantibus, verè tribuit; & Messiam fore foederis illius mediatorem, salutis ducem & procuratorem, remissionis item peccatorum, auxilii specialis & gloriæ Cœlestis causam & subdonatorem; ubi saltē promissio de Messia promulgata sit. Pag. 418. n. 2. Justificatus fuit Abram,

ham, per eandem Dei misericor-
diam, per eandem Dei gratuitam
donationem & conditionem, &
per fidem in semen promissum. Et
n. 4. relatio quædam ad Christum
aut promissum aut incarnatum, ad
justificationem etiam necessaria
fuit; ut ii scilicet simus & repu-
tati simus — Qui in Deum re-
demptorem credimus & in semen
promissum aut jam incarnatum, in
quantum nobis revelatum est. I-
dem, Part. 3. p. 20. n. 17. (7.)
Certum est Deum Adamo, semen
mulieris caput serpentis contritum
promisisse, & ita quoad necessi-
tatem præcepti saltem, promissa-
nem hanc necessariò ab omnibus
Adami posteris credendam esse,
quibus patescere est. Part. 2. p. 397.
n. 70. Deus inter priorum sœcu-
lorum fideles, proculdubio notus
fuit in tribus suis principiis essen-
tialibus & operationibus; videli-
cet, in suâ omnipotentiâ (princi-
pio primo,) in suâ sapientiâ &
Verbo, ut principio secundo (eo-
que

que ut *incarnando*, in Ecclesiâ se-
 lectorum;) & in Spiritu amoris,
 operationum perfectore, ut prin-
 cipio tertio. Part. 3. p. 300. (in
 summâ tabulâ) Fœderis vel legis
 gratiæ universalis Adami & Noa-
 chi, *conditio fuit*, (primo) Fides in
 Deum misericordem, redempto-
 rem promittentem, & in *semen*
promissum, (ut revelatum). Part. 2.
 p. 394. n. 40. Promissio de semine
 mulieris, caput Serpentis contritu-
 ro, Adamo facta, ab ipso ad po-
 steros tradenda erat, & ex istâ tra-
 ditione totus Mundus in Semen
 Sanctum, triumphatorem de Sata-
 nâ, morte & peccato, Credere tent-
 batur. De obligatione igitur ad of-
 ficium fidei Talis, non est dubitan-
 dum.

Speciosa quidem hæc sunt (quam-
 vis ambiguè dicta) in partem af-
 firmativam: At verò expressiora
 & fortiora sequuntur in negati-
 vam.

Part. 2. p. 393. Non æque ne-
 cessaria est fides humana ac Chri-

sti meritum & sacrificium : Quoniam sine Christi merito Deus neminem vult salvum futurum ; sine fide autem in Christum (propriâ) multos, videlicet (ut de aliis nihil dicam) Infantes. *Part. 3. p. 133.* (sub initio) Pessimè (inquit) à quibusdam concluditur — Sine ipsorum S. Scripturæ librorum aut verborum notitiâ, veram fidem in Christum esse impossibilem (quando & circa ipsorum Ethnicorum salutem, non parvis difficultatibus urgemur.) Ideoque quærens, (*Part. 3. p. 434.*) an Ethnicorum spes dubia vitæ felicis futuræ (qualis Antonini, Senecæ , & Ciceronis, &c. fuisse videtur) ad veram sanctitatem & salutem in aliis valeat ? Rem sub dubio prorsus relinquit. *Part. 2. p. 397.* n. 69. Sicut sub initiis regni Christi incarnati , quidam in statu salutis fuere, qui quoad distinctam notitiam nesciverunt an esset Spiritus Sanctus (scilicet *Act. 19. 2.* Quod tamen ipse interpretatur de donis

'donis extraordinariis Spiritus San-
 'cti, p. 438.) ita sub initiis regni re-
 'demptoris priorum editionum, in
 'statu salutis plurimi fuere, qui ne-
 'sciverunt an Christus, incarnandus,
 'moriturus esset & resurrecturus.
 'Part. 2. p. 394. n. 37. Deus igitur,
 'qui peccatores per annos 4000, sine
 'existentiâ humanæ naturæ Christi
 '& ipsius sacrificio & meritis, & in
 'naturâ creatâ mediatione aut in
 'tercessione, salvare potuit: Etiam
 'sine explicitâ & distinctâ Christi
 'quoad *Incarnationem*, mortem, re-
 'surrectionem, notitiâ & fide, eos po-
 'tuimus salvare. Part. 2. p. 394. n.
 '41. Qui dicit per annos 4000
 'homines fuisse salvatos, per fidem
 'in semen mulieris, talem genera-
 'lem, sine fide in Christi mortem
 'resurrectionem, ascensum, &c. At
 'nulos tamen ante diluvium an-
 'ante incarnationem Christi Salva-
 'tos fuisse per fidem in Deum mi-
 'sericordem, per gratiæ leges re-
 'gentem & remunerantem, sine fidem
 'in Messiam incarnandum: Is plan-
 'pro-

probare tenetur quod affirmat, &
hujus præ illius demonstrare im-
possibilitatem.

Ad quæ ultima obiter respondeo ; Veritates & mysteria de Christo re-
velabantur per gradus. Gradus fi-
dei semper respondere debuit gra-
dui revelationis : Sicut enim fides
supponit revelationem eique inni-
titur ; ita revelatio infert fidem ut
debitam, pro gradu revelationis fa-
ctæ. Alioquin frustra & incassum
fuisset revelatio. Neque enim ali-
am ob causam (inquit Huetius) se-
creta sua pandi voluit Deus homini-
bus, quam ut cognoscantur & cre-
dantur. Adeoque patefactiones
Dei, & Fides hominum, pari passu
ambulabant, sibique mutuo, neces-
sariò corresponebant. Juxta illud
Gregorii (*Homil. 16. in Ezech.*)
secundùm incrementa temporum,
crevit scientia sanctorum. Sicut
autem revelatio ordinatur tota ad
fidem ; ita fides necessariò respi-
cere tenetur , ad mensuram reve-
lationis. Sed hæc (ut dixi) o-
biter ;

biter ; pergo ad cætera Baxteri.

Part. 2. p. 431. n. 23. ‘Sicut jam
 ‘major fidei gradus est necessarius,
 ‘necessitate præcepti (ut debitus)
 ‘quam necessitate medii (ut condi-
 ‘tio salutis;) ita etiam de fide Ju-
 ‘dæorum in Messiam venturum, ju-
 ‘dicandum est. *Part. 2. p. 445. n.*
 ‘10. Sæculis omnibus Ecclesiæ fides
 ‘fuit eadem, quam credebant fideles
 ‘in Deum omnipotentem, omnisci-
 ‘um, optimum, ex quo, per quem
 ‘& ad quem sunt omnia, Creato-
 ‘rem, rectorem, Patrem sanctissi-
 ‘mum, justissimum, misericordem;
 ‘at articuli de mediis, de mediatore
 ‘& mediatione non semper & ubi-
 ‘que iidem fuerunt; sed juxta mu-
 ‘tationes reales & personarum &
 ‘temporum diversitates in nonnulli-
 ‘lis mutati fuerunt & diversi.

§. 2. Ex his ritè pensatis, facile
 videre est, in quam lancem maxime
 propendeat & præponderet sen-
 tentia Baxteriana, scilicet in negati-
 vam, neque difficile est priora ejus
 dicta

dicta cum posterioribus concilia-
re; scilicet dicendo, quod teneban-
tur credere in semen futurum, non
omnes & ubique, sed illi tantum,
quibus & ubi & quatenus revela-
batur (ut Part. 2. p. 418. n. 2. p.
431. n. 22.) vel denique obligatos
fuisse ad hanc fidem, necessitate
præcepti (ut ex officio debitam,) non
vero necessitate medii (quasi
conditio esset salutis) ut ipse di-
stinguit. Part. 2. p. 431. n. 23. &
Part. 3. p. 20. n. 17. (7.) Penitior
igitur & constantior sententia D.
Baxteri haec mihi prorsus fuisse vi-
detur, scilicet Fidem salutiferam
ab initio respectum ad Christum
futurum non quidem exclusisse, ne-
que tamen necessariò inclusisse; suf-
ficiisse autem ad salutem, fidem im-
mediatam in Deum cretorem, re-
ctorem, benefactorem, & in nudam
Dei misericordiam, sine intuitu ad
Semen illud promissum, ad fontem
benedictionis, sive ad Shilo, ad
Prophetam illum aut filium Dei
venturum & redempturum. Et

hanc

hanc reverâ fuisse mentem D. Baxteri, eò magis inducor ut credam, quòd virum perspicacem latere non poterat, Hypothesin suam, de foedere gratiæ omnibus universim etiam Ethnicis noto vel noscibili, non potuisse aliter defendi. Cum enim (*Par. 3. p. 19.*) duobus modis, hoc foedus mundo innotuisse dicat, priuò per Traditionem doctrinæ primævæ, Cœlestis & supernaturalis, Adamo & Noacho in manus datæ: Secundò per ipsam naturam & opera Providentiæ; facilè perspexit Traditionem illam apud Gentiles & Ethnicos, penitus defecisse; ideoque non dicit (neque verè dicere potuit) utroque modo hoc omnibus innotuisse, sed quibusdam (ut opinor) per traditionem, cæteris verò omnibus, non nisi per naturam & opera Providentiæ. Cum verò ex contemplatione naturæ solius vel Providentiæ, ne unus quidem fidei (ut sic dicam) postlapsariæ articulus emergat vel innotescat, nihil de Christo, nihil de se-

mine

mine
per
sacrificia
hinc e
thodis
ponere
absque
lutem
Quæ ta
tio eloc
parùm
ratio è
in auren
§. 3.
epochâ
lapsum
in prim
15.) qua
curatore
semen n
rum &
gens hum
dium) tri
tuitus in
num Ser
suisset ne
revelatum

mine benedicto, nihil de redemptore per λύτρον, nihil de mediatore, aut sacrificio illo unicè propitiatorio hinc elucescat; necesse habuit methodista, ut fidem talem nobis proponeret & propinaret, quæ sine & absque harum rerum notitiâ ad salutem assurgere possit & sufficere: Quæ tamen sententia (ut quod sentio eloquar) mihi videtur Theologo parùm digna: Multiplex enim stat ratio è contrâ & secretam gannit in aurem.

§. 3. Disputo enim primò, ab epochâ protovangelii, statim post lapsum dati & promulgati, scilicet in primâ illâ promissione (*Gen. 3. 15.*) quæ tota Christum spirat, procuratorem salutis & misericordiæ, semen mulieris venturum, victurum & super serpentem (ad ingens humanæ miseriæ & ruinæ remedium) triumphaturum; nisi enim intuitus in illud Semen (ut olim in signum Serpentis æneum) omnibus suisset necessarius, Cur ab initio revelatum est Adamo, radici & se-

minario totius generis humani, totiq;
adeo Mundo tum existenti? Quid
est quod Christus (& in eo vita æ-
terna) promissus sit ante tempora
sæcularia (*Tit. 1.2.* id est, ante decur-
sum sæculorum) si non esset Christus
ipse, omnibus sæculis, in ordine ad
veniam & vitam, creditu necessari-
us? Si quidem (ut dixi, p. 88.) re-
velatio & promissio Tota ordinatur ad
fidem, adeoq; fides hominum nece-
sariò assurgere debet & respondere
patefactioni & revelationi factæ ex
parte Dei: Hinc dicit Augustinus,

* *Irenaeus* (*L. 3. c. 38.* p. 309.) Christum vocat *Semen præ-destinatum calcare caput Serpentis*, quod *Semen fuit partus Mariæ*. (*Item, L. 5. c. 121. p. 468.*) *Cypriani adversus Iudeos, L. 2. c. 1. §. 9. p. 403.* Hoc Semen prædixerat Deus de muliere procedere, quod calcaret caput Diaboli, *Gen. 3. 15.* Augustinus multus in hoc est. *Leo. M. ser. de nativitate Prædestinata renovandis mortalibus suæ pietatis remedia, int. ipla Mundi primordia præsignavit* (Deus) denuncians Serpentem, futurum Semen mulieris, quod noxiæ capitis elationem, suæ virtute contereret, Christum scilicet in carne vencurum, Domum hominé inque signans.

antiquiores Judæi *. Neque dubitandum est quin is fuerat de eo sensus Protoplastarum ; uti patet ex scopo & fine promissi & promittentis. Quorum enim spectabant illa omnia de Semine nascituro, De plenâ per eum victoriâ, in calcando & conterendo capite Serpentis, nisi in præsens & ingens solatum primorum parentum ? Scilicet ut erigerentur miseriè reatibus peccati, è contractâ ruinâ, in spem veniæ & vitæ, salutis & liberationis, ex intuitu hujus promissi, expectandæ. Cum enim nihil ante oculos haberent, nisi pavores, terrores & desperationem, nihil nisi multam & mortem æternam, sibi & posteris imminentem ; quid aliud dejectos & prostratos relevare aut sustentare poterat, nisi securitas & fides à Deo data, quod per instrumentum singulare, à se mittendum, dissolveret opera & vincula Diaboli, Satanæ reg-

* Consulatur Capnio,
L. i. cabale, citatus à
Quistorpio in *Gen. 3.*
Item Raimundus cum
Voissini notis.

Vide D. Milbourn
(supra laudatum.) p.
221. p. 606, 607, 608.

num & tyrannidem destrueret, jugum diffriingeret, potestates mortis & inferni dirueret & dispoliareret, hominésque lapsos in vitam & libertatem asséreret. Hoc unicum erat quod in solatium lapsis poterat sufficere ; Hoc igitur intentum est à Deo in his verbis, atque ita intellectum à primis parentibus. Atqui (inquit D. Baxterus, *Part. 3. p. 21.*)

‘ Qui nihil aliud credit, quam se-
men mulieris, caput Serpentis con-
triturum — is minime novit fu-
turum esse Deum & hominem, fa-
cifidum per mortem pro peccatis,
resurrecturum, &c. Resp. Si mori-
turum, certè resurrecturum, alio-
qui minime devicturum ; si autem
sanguinem fundendo (ut innuit
Contritio ejus calcis,) ergo morien-
do ; si autem Victor & triumphator,
ergo aut Deus aut Dei Filius æque
ac hominis. Quod si rem & mate-
riam promissi excutias, non pauca
ad personam & gesta Messiae spe-
ctantia, se conspicienda exhibent;
Primò, Humanitas ejus satis aperte

ex-

exprimitur sub nomine Seminis & Calcanei. En igitur Incarnationem ! Secundò, Conflictus inter utrumque Semen satis liquidò affluitur, isque non sine sanguine Vincentis. Conteretur tibi calcaneum. En Passionem Messiae ! Tertiò, Seminis promissi victoria, Serpentis prostratio, usq; ad Contritionem Capitis noxii. Ubi etiam Quartò, & ultimò Divinitas Messiae satis insinuat, scilicet quòd talis & tantus esset futurus, qui plenam victoriam & triumphum de Satanâ, de peccato, morte & inferno reportaret, hominemque in integrum restitueret. Quis enim ad hæc idoneus, nisi potentissimus Deus, aut Dei Filius ? Juxta illud Ambrosii (*de Voc. Gent.* c. 3.) Quod in naturâ periiit, non restituitur nisi ab Authore naturæ. Necesse igitur erat, convenire in unum, Deum & hominem ; nam (uti Proclus, *in Conc. Ephes.* p. 5.) Αρθρωπος φιλος των αγριων εκ της οειδης μυρδος παθειν εκ εδωματο. Eadēmq; (eo antiquior) notat Irenæus (*L. 3.*

c. 20.) Ἡρωσεν, ἐν καὶ διας προσέταμψη,
τὸν ἀνθρωπὸν τῷ Θεῷ· εἰ γὰρ μὴ ἀνθρω-
πῳ. ἐνίκησεν τὸν ἀνπίπαλον τῷ αὐτῷ
πάτερ, ἐκ τὸν δικαιῶν ἐνίκησεν δὲ ἡ θεός. Γά-
λιν δέ, εἰ μὴ δὲ Θεὸς ἐδωρήσατο τὸν σωτηρέ-
αν, ἐκ τὸν βεβαιῶν ἐχομένων ἀντλεῖ καὶ εἰ
μὴ σωτηρίαν δὲ ἀνθρωπῷ τῷ Θεῷ, ἐκ
τὸν ἐδωρήσαν μεταχεῖν τῆς ἀρπαγοῖς
ἔδει γὰρ, &c.

Atque hæc de personâ promissâ:
Quod ad sacrificium Messia per mor-
tem pro peccatis (fatente D. Bax-
tero, Part. 2. p. 400. & p. 402.
n. 24.) scivit illud Abel & credi-
dit ; credit (inquit) in Semen
sacrificandum. Unde autem nisi e-
doctus ab Adam ? Anne Filius fortè
scivit, Pater autem nescivit ? Qua-
ret fortasse D. Baxterus, unde hoc
sciverit sive Adam sive Abel ?
Resp. Si non ex verbis promissi, sal-
tem ex sacrificiis primo foederi di-
vinitus (ut mihi videtur) adjun-
ctis. Cloppenburg. Syntag. p. 362.
Hoc pacto instituta est novi foederis
gratiæ oīngvomia vetus, verbi super-
naturaliter facti traditione Prophe-
ticâ,

ticâ,
cialib
sacrifi
Vestig
in tun
igitur
Messia
tustiss
quām
oblati
prote
turum
185.)
illa σ
expiat
rialia
illius v
dendi i
pente
potuit
calcis,
guinis
remissio
bat igit
Sacrific
initio
candi &

ticâ, & annexis sacramentis sacrificiis
cialibus. *Idem*, p. 680. Antiquitas
sacrificiorum coæva est promisso —
Vestigia autem primæ oblationis,
in tunicis pelliceis, *Gen. 3. 21.* Hinc
igitur innotuit mors & sacrificium
Messiæ. Quid enim aliud erat ve-
tustissimus ille sacrificandi ritus,
quàm ceremonia fidei *. Quid ^{* Clapham}
oblatio sacrificiorum, nisi quædam ^{p. 6, 8.}
protestationes fidei in Messiam ven-
turum ? (*Aquin. I. 2æ. qu. 103. p.*
185.) Quid ipsa sacrificia & sacra
illa σφαγία (præsertim hilastica &
expiatoria) quàm perpetua memo-
rialia & repræsentamina Sanguinis
illius verè expiatorii, tandem effun-
dendi in conflictu Seminis cum Ser-
pente ? Quid enim aliud sibi velle
potuit illa contritio aut vulneratio
calcis, nisi amissio sive emissio san-
guinis fundendi ; sine quo nulla
remissio, nulla redemptio, oportet-
bat igitur significari & adumbrari.
Sacrificia, etiam patriarchalia, ab
initio Typos fuisse Christi sacrifi-
candi & mactandi, satis innuit Scri-

ptura (*Apocal. 13. 8.*) Confirmat etiam ratio, utpote quorum omnium in locum & vicem Christum ut antitypum venisse & successisse, testatur Apostolus, *Hebr. 10. 8, 9.* cui succinit S. Augustinus (*L. 1. contra adversarium legis & Prophet. c. 18.*) Jam (inquit) sacrificia talia non offert Dei populus Deo, postea quām venit unicum sacrificium, cuius umbræ fuerunt *illa omnia*, non hoc improbantia, sed hoc significantia. Sacrificiis ante-mosaicis, etiam Patriarcharum, rationem Typi diserte ascribunt veteres. *Aug. c. Julian. Pelag. L. 5. c. 9. p. 234.* Nec ideo tamen credendum est etiam ante datam circumcisionem, famulos Dei, quandoquidem iis *inerat fides in carne venturi*, nullo sacramento eos opitulatos esse parvulis suis — Nam etiam *sacrificia eorum legimus*, quibus utique *Sanguis ille figurabatur*, qui solus tollit peccata Mundi. Idem, *Aug. c. adversar. legis & prophet. L. 1. c. 18. p. 410.* Singulari & solo sacrificio pro nobis Christi san-

sangu
tempo
bus si
imma
cia D
Aug.
Antic
imma
diato
hum
prim
teris
nus (L
Libri
Hoc
confili
Deus
sceret
neces
poner
mede
um c
doctrin
tiqua,
jus co
naban

sanguis effusus est. Ideo *primis temporibus* ad hoc sacrificium talibus significationibus prophetandum, immaculatorum animalium sacrificia Deus sibi jussit offerri. Idem, *Aug. c. Faustum Manich. L. 22. c. 17.* Antiqua enim res est prænunciativa immolatio sanguinis, futuram mediatoris passionem *ab initio* generis humani testificans. Hunc enim primus Abel obtulisse in Sacris Literis legimus. Eadem habet Cyprianus (five alias quicunque Author Libri) *de Circumcis. §. 7. p. 490.* Hoc antiquum redemptionis nostræ consilium *Sanctis Patribus* revelavit Deus, voluitque ut paulatim affluerent homines passioni, & morti necessariæ, voluntariæ mortis opponerent libamentum, & poenam in medelam, & supplicium in remedium commutarent; Hujus *oblationis doctrinam* Sacrificia continebant antiqua, & incensiones & mortes, hujus consummationis gratiam *præfigabant.*

Vetustissima igitur illa Sacrificia Typos fuisse Christi in plenitudine temporis immolandi, satis, ut opinor, constat. Si autem tum typi, erant certè ut tales taliter intellecti. Sive enim Patriarchæ ipsi, pio studio & voluntariâ devotione ea primitùs introduxerant (uti aliquibus placet) certe non poterant finem & usum typicum, in quem ipsi instituebant, ignorare : Sive à Deo ipso ab origine ordinata fuerant in typos, (uti mihi, cum Augustino & Cypriano, extra dubium est,) hic usus, hæc *génis* ad Christum, non potuit eos latere. Typus enim (ut rectè notat Witichius in *Rom. c. 5. p. 226, 227.*) respectum habet ad cognoscentem, cui aliquid per typum significatur — Si res aliqua vel substantia principalis hanc etiam relationem accipiat, ut alterius sit imago, debet accidere institutio artificis, idque eum vel indicare oportet, vel rationes ad id cogitandum suppeditare. Cum igitur typi hi Sacrificiales, fuerint *votū Deo-*

p̄m̄ḡta,

φύσει, ἡ χειρὶ ἐγνωμοὶ, (ut loquitur Euseb. I. 3, & 4.) i. e. Figure instrutoriae; & cum primariò & immediate *illorum* usibus & directioni designatæ fuerunt & destinatæ, quibus primitus sunt datae; haud dubitandum est, quin Dei in his sensum & mentem ab initio percepint, iisque fidem suam ab origine conformârint.

Arguo secundò, à debito gratitudinis indispensabili. Quid enim est fides nisi gratus animi sensus erga redemptorem propter ingens illud & inæstimabile beneficium? Hic sensus, hæc gratitudo, nisi sit absolute necessarius, ne ipse quidem Christus videbitur necessarius. Nam ut recte Arminius (*Orat. de objec̄to Theologice*, p. 33.) Quis credet beneficium ab illo præstitum esse, cui gratias agere non sit nécessaire?

Immò quis non palam & pleno ore profitebitur, salutis Authorem non esse, quem salutis Authorem agnoscere non sit nécessē? Adde etiam

tiam Davenantium (*Dissert. de morte Christi*, p. 63.) Esset Christo contumeliosum, si in societatem & participationem actualiem hujus gratiae, quilibet admitteretur, nondum credens in Authorem salutis & redemptorem nostrum *Iesum Christum*.

Argumentum Tertium ducitur ab absurdo. Hinc enim sequitur primò, Lapsis & reatu obstrictis peccatoribus, immediatum ad Deum accessum sperare licuisse & habuisse, sine omni quem noverint aut speraverint, mediatore vel favoris procuratore. Sequitur secundò, Facilius salvari Ethnicos extra fidem Christi quam nos intra. Nam (uti Curcellæus, p. 452. n. 10.) Fides in Deum creatorem longè simplicior est & pauciora continet capita. (Idemque p. 928. n. 25.) sub Evangelio, ubi perfectior morum sanctitas injungitur, major etiam est necessitas fidei, sed in iis duntaxat, quibus Christus revelatur: Nam quod ad alios attinet — quemadmodum parùm iis datum est, ita parum

parum ab iis reposcitur. Hæc vero an concederet D. Baxterus, nondum scio. Sequitur tertio, Christum (secundum D. Baxterum) Authorem fuisse salutis, omnibus salvandis, non autem objectum fidei salutiferæ; adeoque vitam & salutem à Christo quam plurimis adultis contingere, ignorari autem Authorem & procuratorem tam ingentis boni. Argumentum hoc insinuat Aquinas (2. 2æ. q. 2. a. 7. c.) Illud (inquit) propriè & per se pertinet ad objectum fidei, per quod homo beatitudinem consequitur, via autem hominibus perveniendi ad beatitudinem, est mysterium incarnationis & passionis Christi: Dicitur enim, *AÆ. 4. 12.* Non est nomen aliud datum, &c. & ideo mysterium incarnationis Christi, oportuit omni tempore esse creditum apud omnes. Unde & sic arguo, Is per quem, per cuius meritum salutem assequuntur omnes qui assequuntur, necessario ingreditur objectum fidei salutiferæ (nam fides fal-

salvifica necessariò fertur in obje-
ctum salvificum.) At (secundum
D. B.) cuicunque salus contigit æ-
terna, contingit omnino per Semen
illud mulieris, per Christum media-
torem & redemptorem, per incar-
nationem & meritum Christi, ergò
fides omnium, si modo salvifica, ne-
cessariò respicit incarnationem, &
meritum Christi vel olim exhibendi
vel nunc exhibiti. Argumentum
quartum peti potest à non-scripto.
Fingere promissiones aut pacta; ex-
tra verbum Dei, est summæ teme-
ritatis (inquit Davenantius, p. 161.)
Definita nobis est regula in divinis,
Μὴ τὸ δὲ γέγραπτο, φεύγειν. Hypo-
thesis Baxteriana, de tali fide &
per hanc fidem salute, cassa est fun-
damento, nullo verbo Dei sufful-
citur, ex armario divino nullo ex-
emplo offenditur aut confirmatur.
Hic vero paucæ quædam loca, qua-
dam etiam instantias depromit me-
thodista, sed quæ tantæ moli au-
structuræ vel erigendæ vel suspen-
tandæ, neutiquam sufficiunt. Alle-

gat

gat primò, illud Petri ad Cornelium, *A&f. 10. 35.* Non est personarum acceptor Deus; sed in omni gente, qui timet eum & operatur justitiam, acceptus est illi. Acceptus quidem, An vero sine fide in Christum? Cur ergo ad illum missus est Apostolus? Rectè *S. Aug. de prædestinatione. L. 1. c. 2. p. 268.* Si posset sine fide Christi salvus esse, non ad eum ædificandum mitteretur architectus. Annon vero de his ipsis Gentilibus (i. e. Cornelio & comitibus) disertè testatur Apostolus (*A&f. 15. 9.*) Quod Deus fide purificabat corda eorum? Quâ fide, nisi Christi? Per quam admittebantur ad Baptismum & Ecclesiam, sine iugo Judaico. Neque aliud sibi volunt dicta Apostoli (*A&f. 10. 35.*) quam, quod fides Christi non limitaretur ad circumcisos, sive, quod nemo gentium, ut immundus excluderetur à Christo, nisi defectu istius Fidei, unde omnis timor Dei & operum vera justitia oritur & nascitur; si modo credendum S.

Hie-

Hieronymo, qui (in *L. 2. Com-
ment. in Galat. p. 82.*) sic scribit; Qui in Christo non credunt & sunt probis moribus, aliud quid magis habent, quam opera virtutum.

Quod vero Petrus dicit, Non est personarum acceptor Deus, &c. Idem prorsus est quod alibi Paulus, in locis huic parallelis, *Rom. 3. 22.* Justitia Dei per fidem Jesu Christi in omnes & super omnes; non enim est distinctio. Item ad *Gala-
tas, c. 3. 28.* Non est Judæus neque Græcus, non est servus neque liber, non est masculus & foemina: Omnes enim vos unum estis in Christo, h. e. in fide Christi.

Objicit secundò, Illud Pauli ad *Rom. 2. 12, 16.* At ibi nulla mentio sive fidei sive salutis. Pereuntium ibi meminit Apostolus, sine lege prereuntium, nusquam vero, sine lege salvatorum.

Objicitur tertio, Illud Apostoli ad *Hebræos, c. 11. 6.* Sine fide impossibile est placere Deo: Qui enim accedit ad Deum, credere oportet eum

eum esse , & esse remuneratorem se inquirentium. Ergo hæc & hujusmodi fides sufficit ad salutem. Resp. Si urgeatur nudum τὸ πνεῦμα dicti Apostolici, sine ulteriori explicatione, fides hæc non transcendet fidem historicam vel dogmaticam, qualis reperitur in ipsis dæmonibus ; Hi enim credunt esse Deum, & esse unum (*Jac. 2. 19.*) & in genere, esse remuneratorem (*Job 1. 9.*) Præsupponuntur quidem hæc ad fidem salutiferam & Deo gratam, sed sola non sufficiunt ad salutem. Dices, Cur igitur hæc memorantur ? Respondeat Tirinus (aliisque, quos vide in Synopsi Criticorum.) Hæc duo præ aliis enumerat Apostolus, eò quod sint prima & faciliora fidei objecta , maximèque necessaria ad spem excitandam, quâ adversa fortiter sustineamus, quod hic maxime inculcat Apostolus. Hic enim scopus est Apostoli (à versu 38, capitulis decimi, ad finem capitulis undecimi) scilicet ostendere, "Οπι μέγιστα διὰ πίστος, ἐ διὰ τῆς λογισμῶν καταρθήσται

(inquit *Theophyl.* in Vers. 3.) καὶ ἐπιστον ἦν πάτερ, ὅπερ καὶ αὐτεῖς καὶ πάροις μεγάλη. (Idem in Versum 37.) Notandum etiam, verborum pondus & emphasis, maximè in eo latere, scilicet in diligenti & rectâ *Inquisitione*.

* Truman, p. 118.
Hooker, amplius quid sonat, quam simplex
p. 102. ζητέων. (Vide *Synops. Critic.*) Adeo-

que redditur à Bezâ, Qui Deum quærunt in Christo & in verbo suo:
A Gerardo, Estio & Gomaro, Qui

† S. Aug. locum hunc Apostoli exponit de Fide in verbo Dei. *Aug. de verâ cred.* cap. 13. Nemo (inquit) in tantâ opinio-num varietate tuò potest distinguere, nisi Deum esse credat, & ejus verbum primùm amplectatur: Itaque ad religionem accedentibus, est à Fide incipiendum, [à fide in verbo Dei.]

P. 318.

est, *Deut.* 4. 29. *Jer.* 29. 13. *Zech.* 8. 21, 22. *Amos* 5. 4. *Psal.* 10. 4. 40. 17. (inquit Grotius.) Exponen-dus igitur est hic locus, & explican-dus

dus
mat
& c
bio
erat
qui
(uti
didic
futu
ni fu
etian
fides
& i
pro
Baxt
Qual
ubi d
stant
quæ
erant
vita
Christ
missu
bitus
At
de in
Baxte

dus juxta analogiam fidei, juxta materiam & contextum subjectum & contiguum. Ejusmodi sine dubio fides h̄ic intelligenda est, qualis erat in Enoch (versu præcedenti) qui *instructus* & *edoctus* ab Adamo (uti nomen ejus γιον innuit, * cre- * Vide didit vitam æternam, credidit Semen Schielle futurum, credidit adventum Domini futurum, *Judæ* vers. 14. Qualis etiam in Abele (Versu 4.) cuius fides erat in Deum misericordem, & in Semen sanctum sacrificandum pro peccatis (uti fatetur ipse D. Baxterus, Part. 2. p. 400, 402.) Qualis etiam innuitur versu primo, Heb. 11.1. ubi describitur fides, quod sit substantia rerum sperandarum. Inter quæ speranda, Duo olim maxime erant promissa & expectata, scilicet vita futura, (Hebr. 11. 14, 16.) Et Christus futurus (Versu 40.) Promissus quidem, sed non tum exhibitus.

Atque hoc objectum illorum Fide inclusum fuisse necesse est ipsum Baxterum concedere, si modò sibi

K 2 con-

constare velit. Is enim, in præfatione ad methodum consolationis, sic docet. Malè (inquit) afferunt nonnulli, fidem descriptam, *Hebr.*

11. non esse actum fidei justificantis, eò quod nulla ibi mentio crucis

* Certe fit Christi *. Atqui errant à vero:
mentio Sicut enim fides in Christi sanguinem,
òres d'orū, Finem complectitur, scilicet
ꝝ x̄is 158, expectationem veniæ & gloriæ per
Ver. 26. Christi sanguinem partæ & prome-
ritæ: Ita & fides de gloriâ illâ fu-
turâ, hoc secum involvit, scilicet
quod credamus & expectemus hanc
gloriam, ut fructum lytri & redem-
ptionis per Christum præstitæ.

Sed & Instantias aliquas & exem-
pla quorundam profert D. B. quos
nudâ fide in misericordiam Dei crea-
toris — sine intuitu in Christum,

^a Prosper (L contra Collato- rem, p. 161.) Il- lud Jobi (inquit,) De incar- natione Domini nostri Jesu Christi ac resurrectione ejus, qui est primitiae dormientium, & de spe redēptionis quæ in ipso reposita est, rectè intelligitur, prophetatum.

26. Scio, sive certus sum, quod redemptor meus vivit & postremus sive novissimus super pulverem stabit ; & etiam si vermes hoc corpus destruant, tamen in carne meâ videbo Deum, &c. Quæ dicta quasi stylo ferreo incidi optat vir Sanctus (*Vers. 23, 24.*) ut perenne extarent monumentum piæ suæ fidei, De redemptore, De resurrectione carnis, De visione Dei. Redemptorem sive Goel , de Messiâ exponunt ipsi Rabbini ; sic Aben-Ezra, *Isai. 59. 20.* (Vide *Huetium L. 1.* p. 503.) Sic Neve Shalom ; Homo novissimus est Messias. (Vid. Pugio fidei, P. 142. p. 151.) Hieronymus etiam ad Pammach. (*Ep. 51.*) Nec dum erat mortuus Dominus , & Athleta Ecclesiæ redemptorem suum videbat ab inferis resurgentem. Idem ad Pammach. *T. 2. p. 63.* Job tormentorum victor — sperat resurrectionem, immo novit & vedit quod vivit Christus redemptor ejus & in novissimo die de terrâ resurrectus sit — Rursus & in car-

ne meâ videbo (inquit) Deum; scilicet quando omnis caro videbit Salutare Dei & Jesum Christum, tunc ego videbo redemptorem & salvatorem eum, Deum meum. — Quid hâc Prophetiâ (inquit) apertius?

Accedat etiam Augustinus, *De Civit. Dei, L. 18. cap. 40.* — Divinitus provisum fuisse non dubito, ut ex hoc uno (Jobo scilicet) sciremus etiam alios esse potuisse, qui secundum Deum vixerunt, eique placuerunt, pertinentes ad Spiritualem Jerusalem (statim vero subjungit, id quod ignoranter aut fraudulenter celat Curcellæus) quod, nisi cui *divinitus revelatus est* unus mediator Dei & hominum, Homo Jesus Christus; qui venturus in carne, sic antiquis Patribus prænunciabatur, quemadmodum nobis venisse nunciatus est, ut una eademque fides per ipsum, omnes in Dei civitatem, in domum Dei, in templum Dei prædestinatos, perducat ad Deum.

In statu tertio, in Apostolis; qui quam-

quamvis in familiâ Christi enutriti, Christum tamen moriturum nondum credebant. Esto quidem, quod mortem Christi nondum crediderant (quamvis non tam de morte Christi dubitasse videntur*, quam de genere vel specie mortis, violentæ scilicet & per ignominiosam crucifixionem;) at vero palam est in Marc. c. 9. 12. eos credidisse non solum in Deum creatorem, sed in Christum redemptorem, Deiq; filium, in agnum Dei, qui tolleret peccata Mundi (prout à Baptista edocti erant, *Joan. i. 29, 34, 35, 36, 37.*) ideoq; non hinc sequitur fidem in Deo suffecisse sine fide in Christo. Illud solum hinc forte inferri potest, fidem in Christo, licet non omni ex parte integrum & completam (in illo intervallo legis & Evangelii) valuisse tamen apud Deum. Credebant Apostoli, sed pedetentim & per gradus, & quoad hoc, tardi magis ad (plenè) credendum, quam prorsus infideles. Interim, mirum videtur D. Baxterum, fidem maiorem & expressiorem, in Christum

Luc. 24.

25.

ut in Semen promissum & sacrificandum, Abeli concedere (p. 402. n. 24.) quam ipsis Christi Apostolis ; præfertim cum, secundum Baxterum, Fides in Semen promissum, ut revelatum & sacrificandum, statuatur ab eo, Conditio universaliter requisita sub primâ fœderis gratiæ editione. (Part. 2. p. 300. item p. 394. n. 40.) Et tamen (ita incertè fluctuat) Part. 3. p. 21. n. 3. dicit, Certum esse, nullum fidei gradum altiore ab Adamo ad Christum usque, ad salutem necessarium fuisse, quâm fidei Apostolorum,

§. 4. Operæ vero pretium hic erit, paucis ostendere, quâm ex diametro contrarietur hæc fides (in solum Deum, sine fide in Christum) sensui & sententiis Patrum.

Ignatii Epist. ad Philadelph. p. 180, 181. Πάντες ἐν οἷς ἀγιοῖς, (i. e. Μαρτύρες καὶ ὁμολόγοι) ὅντες χειρῶν ἐσώθησαν, ἐλπίσαντες εἰς ἀντὸν καὶ ἀντὸν αὐτοὺς αἴραντες. Irenæus L. 4. c. 5. p. 235. (cita-

(citatur ab Augustino, *To. 7. p. 202.*)

Lex non prohibebat eos credere in filium Dei, sed *adhortabatur*, dicens, *non aliter servari homines ab antiquâ serpentis plagâ*, nisi credant in eum, qui secundum similitudinem carnis peccati, in ligno martyrii exaltatus à terrâ, omnia ad se trahit, & mortuos vivificat. *Greg. Nazianz. Orat. 22.*

Μυστικός τις καὶ ἀπόρρητος ὁ λόγος, σφράγει πίθανος ἐμοὶ δὲ καὶ πᾶσι τοῖς φιλοθεοῖς, μηδένα τῷ περὶ χειρὶ πρύσιας τελειωθέντων, δίχα τοις χειρὶ πίσεως, τέττα τυχεῖν. i. e. *Mysticum & arcanum perhibetur dictum, mihi & omnibus Dei amantibus fide dignum, scilicet neminem ex iis qui ante Christi adventum decessere, sine fide in Christum hoc consecutos.* *Hieronym. in Gal. 2.*

16. p. 73. h. e. Non mihi gratis mortuus est Christus, in quo frustrâ credidi, si putarem absque fide ejus in veteri lege salvari — Santos enim qui antiquitus fuere, ex fide Christi justificatos, siquidem Abraham vidit diem Christi, &c.

Augustinum modo dedimus, (p. 107.) Idem *Augustinus ad Bonifac.* L. I. c. 21. p. 189. Quantælibet virtutis fuisse antiquos prædices justos, non eos salvos fecit nisi fides Mediatoris. *Idem de nat. & grat.* Ea quippe fides Justos sanavit antiquos, quæ sanat & nos, id est, Mediatoris Dei & hominum, Jesu Christi. *Idem, De Civit. Dei, L. 10. c. 25.* Omnes sanctos etiam sub lege, sub prioribus sæculis, in Sacramento & fide Christi justificatos fuisse. Augustinus Optato (*Ep. 157. p. 457.*) Cujus hominis ejusdemque Dei salutiferi fide, etiam illi justi salvi facti sunt, qui priusquam veniret in carne, crediderunt in carne venturum. Eadem namque fides est & nostra & illorum ; quoniam hoc illi crediderunt futurum, quod nos factum credimus : Unde dicit Apostolus, (*2 Cor. 4.*) Habentes autem eundem spiritum fidei. Augustinus ad Deogratias, (*Ep. 49. p. 126, 127.*) Ab exordio humani generis, quicunque in eum crediderunt,

eum-

eumque *ut cunque* intellexerunt & secundūm ejus præcepta piè & justè vixerunt, quando libet, aut ubi libet fuerint, per eum proculdubio salvi facti sunt ; sicut enim nos in eum credimus & apud Patrem suum manentem, & qui in carne suâ jam venerit ; sic credebant in eum antiqui, & apud Patrem manentem & in carne venturum. Nec quia pro temporum varietate nunc factum annunciatum, quod tunc futurum prænunciabatur ; ideo fides ipsa variata vel salus ipsa diversa est. *Aug. Confessionum, L. 10. c. 43.* Hic (i.e. Christus. Mediator) demonstratus est antiquis sanctis, ut ita ipsi per fidem futuræ passionis, sicut nos per fidem præteritæ, salvi fierent. *Aug. contra Julianum Pelag. L. 4. c. 3. p. 222.* Ac per hoc gratis mortuus est Christus, si homines sine fide Christi ad fidem veram, ad virtutem veram, ad justitiam veram, ad sapientiam veram, *quācunque* aliâ re, *quācunque* ratione, perveniant. *Ibidem, pag. 223.* Ubi quidem dogma

ma vestrum — evidentius expressissimi, introducens hominum genus, qui placere Deo possit *sine fide Christi*, lege naturæ. Hoc est, unde vos maximè Christiana detestatur Ecclesia. *Prosper ad Capitula 8. p. 130.* Nec aliâ gratiâ, nec aliâ fide, quenquam hominum sive ante legem, sive legis tempore, justificatum esse credendum est, quam hâc eâdem, per quam Dominus noster Jesus Christus, secundùm consilium voluntatis suæ, in fine sæculorum venit quererere & salvare quod perierat. Maxentius in confessione fidei; qua propter ab Adam, nullum hucusque per naturæ vigorem credimus esse salvatum, nisi dono gratiæ Spiritus Sancti, *in fide nominis Jesu*; quia non est aliud nomen sub Cœlis datum hominibus, &c. *Leo M. Ser. 13. de Pass. p. 124.* Sanguis unius justi quem nobis Pater donavit, quia eum pro reconciliatione credimus fusum, hoc contulit Patribus, qui similiter credidere fundendum, *nec usquam à præcedentibus justis, nisi in*

in Domino nostro Jesu Christo *sal-vatio sperata est.*

Plura poteram, etiam ex ipso Justino M. & Clemente Alex. (quos suæ sententiæ favere autumat D. B.) in oppositum proferre ; sed quia de his alibi fusi sūt egi, ea vero quæ jam dicta sunt & prolata, ad gustum & specimen sufficiunt, pluribus congerendis impræsentiarum supersedeo.

§. 5. Priusquam verò ad caput quartum progredior, Auctarii loco non erit prorsus *ἀπερσδίνων*, si quædam discutio, edita à D. Baxtero, in opere anglicano, de apparitionibus & sagis. Eo in libro, p. 230, 236. D. Baxterus (nescio an ut deroget antiquorum fidei de Filio Dei, an ut commercium Λόγου cum Patribus & Patriarchis obscurat & abscondat, sive alio quocunque motivo inductus) negat certè, disertè negat Filium Dei sub vet. Testamento, sub specie hominis vel sub nomine angeli unquam Patri-

triarchis apparuisse, contra unanimem Patrum consensum, Justini scilicet Mart. Irenæi, Clementis Alex. Tertulliani, Hilarii, Hieronymi, Augustini, &c. non solum eorum autoritatem (canitie suâ venerandam) subterfugiens, sed etiam rationes quas afferunt momen-
tosas, prorsus dissimulans ; suâsque tantum objectiones (unam aut alteram) in contrarium profert. Ob-
jicit primò, Si Filius Dei tunc apparuit in carne, corpus habuit ante incarnationem, immò multa corpora, toties quoties apparuit. Re-
spondeo, Naturale corpus Christi unum est & unicum. Hoc vero non impedit quò minus ó $\Delta\gamma\zeta$ corpore quasi ascititio, pro tempore, uteretur, in quo & per quod, commercia & colloquia haberet cum Patribus. Neque inde sequitur fuisse illum tum incarnatum : Species enim illa in qua apparuit non tam corpus ejus erat quam instrumentum, signum quidem & symbolum divinæ præsentiae ; non
ha-

habitaculum Deitatis sed velamen-
tum & amiculum temporarium. Nul-
la enim illic intercessit unio hypo-
statica ; sicut neque in Angelis hu-
manâ in specie (fatente D. B.) ap-
parentibus , nulla erat vitalis unio
inter Angelum & speciem illam hu-
manam, sed mera tantum *chérepsia*
& in-assistentia Moventis in moto,
vel repræsentati in organo repræ-
sentante. Non igitur magis hinc
inferri potest aut debet Christi
tunc temporis Incarnatio, quam In-
carnatio Angelorum. Frustrà igi-
tur objicit secundò, Quod Scriptura
appropriet Christi incarnationem
Filiique adventum in carne, ad dies
novissimos & plenitudinem tempo-
ris. Primò enim negamus hanc ap-
paritionem fuisse incarnationem, h.
e. assumptionem, hominis in unio-
nem personalem. Dicimus secun-
dò, locum Apostoli (ad quem ta-
citè respicit D. B.) loqui de Chri-
sto quâ nato, quâ facto ex muli-
ere ; quòd nihil impedit, quòd mi-
nus Filius Dei & *Aleyg.* apparuerit
in

Gal. 4. 4.

in specie carnis, nondum factæ ex muliere, nondum natæ, quia nondum morituræ (ut loquitur Tertullianus *adversus Marcion.* L. 3. c. 9.) Idem, *L. de carne Christi*, c. 6. p. 556. Atqui (inquit) tunc quoque inter illos Angelos (*scilicet Genes.* 18. —) ipse Deus apparuit Abrahæ, sine nativitate, in carne scilicet.

Leo M. pag. (mihi) 48. Prophe-tis & Patriarchis in specie carnis apparuit Christus. Illæ imagines hu-jus hominis erant indicia. *Hilari-us in Ps. 68. p. 827.* Ad assumen-dæ carnis fidem, unigenitus Deus, in hominis specie & ab Abraham adoratur, & cum Jacob colluctatus ostenditur. Certe Petrus Cunæus non dubitat dicere se existimare Fi-lium Dei, cum in viâ Abrahæ oc-curreret, eum vultum eumque ha-bitum corporis sibi finxisse, quem postea gestavit in terris. *Cun. L. 3. c. 3. p. 288.*

Quod ad D. Baxterum, adeo ab-horret ab omni Filii apparitione quasi

quasi antiquis factâ, adeo infensus
videtur peculiari commercio Patri. *P. 235.*
archarum cum unigenito Deo sub
nomine Angeli, ut etiam Ange-
lum illum, (*Gen. 48.*)

16.) à quo Jacob be-
nédictionem apprécatur
filiis Josephi, neget fu-
isse Christum, merum
Angelum fuisse dicat,
non Deum: Immò tan-
tum non crimen Arria-
nismi affingit & impin-
git contrarium sentien-
tibus, (*P. 235.*) At
vero alia admodum est

mens Patrum & vete-
rum, hâc ipsâ de re & loco. Alia
mens Athanasii (minimè Arriani)
qui in *Orat. 4. contra Arrian.* sic
loket, 'Οὐκ ἀν γένεν εὐχαριστούτις, λαβεῖν
δέ τις Πατέρα καὶ τῷ Αγγέλῳ, οὐ
δέ τις Θεός τῷ ἄλλῳ κπομάτων —
οὐδὲ ἀποτινάτις, Δώρη σὺ δὲ Θεὸς καὶ Αγ-
γελός; i. e. Nunquam autem pre-
paretur quisquam, accipere à Deo
ne eab Angelis, aut ab ullâ aliâ crea-

Quidam (inquit) Ido-
lolatram vocaret eum, qui
diceret cum Jacobo,
(*Gen. 48. 16.*) Angelus
qui me redemit ex omni-
bus malis, benedicat pue-
ris. Hunc angelum, Chri-
stum esse volunt; at Scri-
ptura Angelum vocat,
Hos. 12. 4. At vero eun-
dem (addit Propheta)
qui inventus est in Be-
thel, (*Gen. 35. 7, 11.*)
Eundem quem & Domi-
num Deum exercituum
agnoscit, *Vers. 5.*

turâ. — Neque quisquam diceret, Det tibi Deus & Angelus. In eandem sententiam Cyrillus Alexandrinus, *Thesaur.* p. 115, 116. ubi expositionem Arrianorum (hunc locum de Angelo creato interpretantium) vocat αγαδιαν τῷ χειρομάχῳ. *Idem*, p. 115. Οὐ γὰρ αἰτεῖται τοι πολέμοντος πνεύματος, Δωματίου τοῦ αὐτικαταστάσιος Θεὸς πύχεν δὲ Γατῆρ νοὶ εἰς Ἀγγελόν, αἷλον δὲ εἶπε μάζον ἴρωμασθεντον Ἀγγέλην. Omnia vero clarissimè Tertullianus, *L. de Trinitate* c. 27. p. 1049. Cum Manassien & Ephraim, Josephi, benedicturus esset hic ipse Jacob transversis super capita puerorum manibus conlocatis, *Deus* (inquit) qui passit me à juventute mē usque in hunc diem, *Angelus* qui liberavit me ex omnibus malis, *benedicat* pueros istos. Usque adeo autem eundem Angelum ponit quem Deum dixerat, ut singulariter in exitu sermonis sui posuerit personam de quâ loquebatur, dicendo, *Benedicat* pueros hos: Sin autem alterum Angelum

voluisset intelligi, plurali numero duas personas complexus fuisset. Nunc autem unius personæ singularem numerum in benedictione posuit, ex quo eundem Deum & Angelum intelligi voluit, sed enim Deus Pater accipi non * potest; Deus autem & Angelus Christus accipi potest. Firmissimum sane glossema, & ex ipsius Textus visceribus de-promptum. Sed de his satis superque & extra oleas fortasse: Redeo tandem ex hoc diverticulo in viam.

* Τίνεται τον Αγγελόν
ο πατήρ; Theodoret. in
Exod. Quæst. 5. p. 71. Qui
enim Deus est ex Deo,
ipse est & Angelus Dei.
Hilar. de Trin. L. 4. p. 34.

C A P U T IV.

DE primâ quæstione satis (ut opinor) dictum est, & disquisitum: Supereft ut transeamus ad examen secundæ, scilicet, Utrum religio Christiana sit omnibus necessaria ad salutem, (ita enim ponitur, *Part. I. p. 15.* circa medium; alijisque verbis repertur, *Part. 3. p. 17. n. 1.* scilicet) Utrum Fides in Christum incarnatum, sive religio propriè Christiana sit unica ad salutem via? Contrarium afferit D. Baxterus, ut lectori constabit è sequentibus paragraphis. In postscripto (uti vocat illud, quod toti præfigitur libro) *n. 8.* hæc habet;

‘ Neque per Christi adventum cef-
‘ favit fœdus seu Lex gratiæ prima
‘ universalis, quâ media quædam
‘ gratiōsè præcipit ad peccatorum
‘ remissionem & vitam obtinendam,
‘ etiam iis quibus Evangelium, nun-
‘ quam

‘quam est prædicatum. Part. 3. p.
‘25. *Resp. ad Obj. 9.* Fœdus gratiæ
‘humano generi in Adamo & Noâ
‘factum, adhuc extat: Et fœdus il-
‘lud continet promissionem salutis
‘credentibus fide illâ veterum, *sine*
‘*fide in Christum jam incarnatum.*
‘Item, *Resp. ad Obj. 10. ibidem.* Ple-
‘nius autem, Part. 3. p. 19. n. 11.
‘Præcepta fœderis gratiæ initialis
‘quoad tenorem, etiam exteris, (i.
‘e. ut opinor, Ethnicis, extra Eccle-
‘siam Evangelicam viventibus) ad-
‘huc viget. Et *Num. 15.* ubi edi-
‘tio perfectior, (h. e. Fœdus Chri-
‘stianum) nunquam promulgata
‘est, imperfecta (editio) non ces-
‘sat. Item, *Pag. 22. n. 19.* Qui E-
‘vangelium Christi neque audive-
‘runt neque audire potuissent, si
‘fœderis gratiæ cum Adâ & Noe
‘facti conditiones verè præstent,
‘salvi fuerint. Et, *Num. 20.* ex
‘lege *Charitatis erga Deum & pro-*
‘*ximum, tenemur opinari, nonnul-*
‘*los ex omnibus terræ nationibus,*
‘fœderis initialis conditiones (eti-

C A P U T IV.

DE primâ quæstione satis (ut opinor) dictum est, & disquisitum : Supereft ut transeamus ad examen secundæ, scilicet, Utrum religio Christiana sit omnibus necessaria ad salutem, (ita enim ponitur, *Part. I. p. 15.* circa medium ; alijsque verbis repertur, *Part. 3. p. 17. n. 1.* scilicet) Utrum Fides in Christum incarnatum, sive religio propriè Christiana sit unica ad salutem via ? Contrarium afferit D. Baxterus, ut lectori constabit è sequentibus paragraphis. In postscripto (uti vocat illud, quod toti præfigitur libro) *n. 8.* hæc habet ;

- Neque per Christi adventum cef-
- savit fœdus seu Lex gratiæ prima
- universalis, quâ media quædam
- gratiösè præcipit ad peccatorum
- remissionem & vitam obtinendam,
- etiam iis quibus Evangelium, nun-
- quam

‘quam est prædicatum. Part. 3. p.
‘25. Resp. ad Obj. 9. Fœdus gratiæ
‘humano generi in Adamo & Noâ
‘factum, adhuc extat: Et fœdus il-
‘lud continet promissionem salutis
‘credentibus fide illâ veterum, *sine*
‘fide in Christum Jane incarnatum.
‘Item, Resp. ad Obj. 10. ibidem. Ple-
‘nius autem, Part. 3. p. 19. n. 11.
‘Præcepta fœderis gratiæ initialis
‘quoad tenorem, etiam exteris, (i.
‘e. ut opinor, Ethnicis, extra Eccle-
‘siam Evangelicam viventibus) ad-
‘huc viget. Et Num. 15. ubi edi-
‘tio perfectior, (h. e. Fœdus Chri-
‘stianum) nunquam promulgata
‘est, imperfecta (editio) non ces-
‘sat. Item, Pag. 22. n. 19. Qui E-
‘vangelium Christi neque audive-
‘runt neque audire potuissent, si
‘fœderis gratiæ cum Adâ & Noe
‘facti conditiones verè præstent,
‘salvi fuerint. Et, Num. 20. ex
‘lege Charitatis erga Deum & pro-
‘ximum, *tenemur* opinari, nonnul-
‘los ex omnibus terræ nationibus,
‘fœderis initialis conditiones (eti-

‘am nunc) verè præstare, & indè
‘certo salvos fieri.

Enimverò revocat mibi in memoria illud Hieronÿmi, (*L. ad Ctesiph. contra Pelagianos*) ‘Egregii Doctores dicunt esse posse,
‘quod nunquam fuisse demonstrant. Hæc enim cùm sit res facti (ut ipse docet Baxterus, in eodem capite, *Part. 18. n. 9.*) sine omni historicâ probatione gratis fingitur. Neque enim res charitatis hîc agitur, sed res veritatis & fidei orthodoxæ.

Neq; etiam charitas nostra statuenda est mensura veritatis Theologicæ. Quod ad Legem charitatis in judicando, consideretur Duplex esse Judicium humanum, quatenus exercetur circa alios, primum de factis & dictis, secundum de Personis. In rebus factis, &c. Charitas semper propendere debet in partem benigniorem. Quò spectant Scripturæ monita, *Matth. 7. 1, 2. 1 Cor. 4. 5.*

Ju

Judicium de personis, h. e. de personarum statu est etiam geminum, de statu futuro & finali, & de statu præsenti. Quod ad statum futurum & finalem, nemo mortalium, dum est in vivis, à nobis est judicandus*; neque sententia de quoquam ferenda (nisi hypothetice, ut *Ps. 9. 12. Rom. 8. 13.*) Pendet enim fors mortalium, dum versantur in terris: Sunt adhuc in viâ, non in termino. (Vide Disquisitionis hujus *cap. I. §. 6. p. 28.*)

* Hoc inter homines & dæmones distat, quod hominibus etiam valde malis supereft, si Deus misereatur, reconciliatio: Dæmonibus autem nulla est servata conversio. Aug. ad articulos sibi falsos impositos, 6.

At verò quoad statum præsentem, sententiam prouinciare non dubitat Petrus in Simonem Magum, (*A&f. 8. 20, 23.*) Paulus etiam in Elymam, (*A&f. 13. 10.*) Item, in Galatas ad Legem relabentes, (*Gal. 5. 2.*) In eosdem Galatas & Ephesiros, dum adhuc Gentiles, (*Gal. 4. 8. Ephes. 2. 12, 13.*) Ethnicos quidem eximit Apostolus à Judicio Ecclesiastico, quod transigitur in foro

152 *Disquisitio in Hypothesin Baxt.*

Ecclesiæ, (1 Cor. 5. 12.) Eosque Deo
judicandos relinquit, (Vers. 13. Eos
qui foris sunt, judicabit Deus:) Qui
tamen eo ipso in loco de statu eo-
rum judicat, eosque disertè pronun-
ciat foris esse, non intus. Servum
alienum, i. e. conservum Christia-
num vetat Apostolus à nobis judi-
cari.

Rom. 14. 4.

Eph. 2. 19.

Esto; si ex apertâ professione
constat eum esse servum, esse οἰκεῖον
Dei, esse οἰκεῖον Θεοῦ, Dei do-
mesticum; quamvis erret, in qui-
busdam judaizando, est tamen cha-
ritate recipiendus & ferendus, nec
à Deo abjudicandus. Scilicet a-
pertè loquitur Apostolus de profes-
sis Ecclesiæ membris: At quid hoc
ad exterros & alienos ab Eccle-
siâ?

Est quidem Charitas in judican-
do favorabilis sed non cœca; rati-
one constat, non mero affectu; ha-
bet & ipsa Charitas (si ordinata)
suam regulam, metas & cancellos
suos, intra quos se continet, extra
quos non temerè vagatur. In re-
bus latentibus, quas caliginosâ no-

ste

de
pro
toll
aut
Dici
Cha
rat.

A
cipre
dit
spera
men
refle
nequa
tia n
citer
nequa
cord
ejus
ricor
Diab
tend
Orig
ca,
dam
feric
tur;

cte premit Deus, non dogmatice
pronunciat, ἀ μὴ ξωρανεν ἐκ εὐθα- *Coloff. 2.*
τόδι, non certa pro incertis sumit ^{18.}
aut ponit, nedum falsa pro veris.
Dicitur quidem (*1 Cor. 13. 7.*)
Charitas *omnia credit, omnia spe-*
rat.

At quis non videt, ista sensu re-
ciprocō esse intelligenda *. Cre- * Sicut &
dit omnia, scilicet *omnia credenda;* ^{illa in} *Psal. 145.*
sperat omnia, scilicet *speranda.* Su- ^{14.}
menda igitur sunt verba Apostoli
reflexivē, non directē & absolutē;
neque verba unijversaliter sonan-
tia rapienda sunt in sensum simpli-
citer & absolutē universalem (sicut
neque illa in *Psal. 145. 9.* Misericordiæ Domini super *omnia* opera
ejus;) nisi forte hinc, & Dei misericordia & nostra charitas, etiam ad
Diabolum & Angelos ejus sit ex-
tendenda. Talis perhibetur fuisse
Origenis charitas, nimium Catholica,
tum erga Diabolos, tum erga
damnatos: Fore scilicet ut per mi-
sericordiam Dei tandem liberaren-
tur; Dæmonum atque hominum
im-

impiorum, fore aliquando ~~exorcantia-~~
cui quidem dogmati tota penè
reclamat veterum Theologia & Ec-
clesiæ censura. Ex dictis constat
quam imbellè sit argumentum, quod
petitur à prætextu charitatis. Quæ
tamen non tam charitas dicenda est,
quam humanus quidam affectus;
qui erga miseros locum habere in-
ter homines potest, sed Deo in di-
vinis præscribere non debet, uti nec
nobis in rebus fidei. Meminisse e-
nim oportet, misericordiam huma-
nam non constitutam esse arbitram,
pronam vel dispensatricem miseri-
cordiæ cœlestis & supernæ; neque
(in gratuitis præsertim, nulloque
jure debitiss) eandem esse mensu-
ram viscerum & voluntatis divinæ
ac affectus humani. Quod & vide-
*tur notasse Augustinus (*Epist. 99.*)*
Virtutes (inquit) Gentilium, quâ-
dam indole animi ita delectant, ut
in quibus hæ fuerint, vellemus præ-
cipue ab inferni cruciatibus liberari,
nisi aliter se haberent sensus huma-
ni, aliter justitia Creatoris.

Ad

Ad rationes vero, quibus obligari nos vult D. Baxterus ad credendum, nonnullos ex omnibus terræ nationibus, fœderis initialis conditionem vere præstare & inde certò salvos fieri, (uti docet, *Part. 3. c. 1. p. 22, 23.*) breviter respondeo. Ad primam, Conditionis illius præstatio, Gentilibus (exteris ab Ecclesiâ) possibilis est, potentiam remota, non proximam. Ad secundam, Conceptus nostri de Divino amore & benignitate, &c. regulandi sunt juxta *Scripturæ*, juxta analogiam fidei, & mentem Dei in verbo revelatam; neque nobis indulgendum, quicquam in his sapere, οὐδὲ vel ἀπογεγραπται. Ad tertiam, Gratiae Legem toti quaquaversum mundo per omnia sæcula patefactam esse & exhibitam, gratis supponitur; immò ex supradictis (*cap. 1, 2, 3.*) refellitur. Ad 4am. & 5am. Ad instantias prolatas responsum est (*cap. 3. p. 103.*) & adhuc respondebitur. Loca etiam *Scripturæ* discussa, appensa sunt, & inveniuntur

tur minus habentia. Patrum, quæ fuerit in his mens & sententia, ostensum est, retro *cap. 3. §. 4. p. 109.* Et porrò in sequentibus, *cap. 5. §. 4. p. 184.* — Pleniùsque ostendi potest, si fert occasio. Liber ille Ciceronis (cui titulus, *Hortensius*) cujus meminit D. Baxterus (P. 23. in margine) fuit quidem occasio excitandi Augustinum ad sapientiæ & severioris Philosophiæ studium & indaginem; illius autem conversio, non sequebatur, nisi duodecim post annos (ut ipse testatur, *Confess. L. 8. c. 7.*) scilicet ex lectione paragraphi Apostolici, in *Ep. ad Romanos, cap. 13. vers. 13, 14.*

Sed redeo ad pensum, i. e. Ad Baxteri hypothesin discutiendam. Dico autem, & assero, Quod primum illud fœdus gratiæ, de promissione Christi & veniæ, vitæ ac salutis in eo dandæ, (neque enim aliud fœdus agnosco; & de hoc ipso agit hic methodista, uti patet, *Pag. 20. n. 16.*) Illud (inquam) fœ-

fœdūs, post adventum Christi & Evangelii, ex rei ipsius naturâ, & ipso facto, transiit, totum transiit in fœdus Evangelicum. E contrâ verò contendit D. B. fœdus illud apud Ethnicos extra-evangelicos, etiam post completam salutis οἰκονομίαν, adhuc vigere, & valere etiam ad salutem. Quod vero exempla quædam profert & urget, scilicet Abrahami, Davidis, (P. 21.) Melchisedechi, Jobi, Ninevitarum, &c. Hæc omnia sunt extra oleas καὶ ἀπερσθέντα; agitur enim de tali Fœdere gratiæ, quod cum Fœdere Evangelico sit οὐχεῖν & contemporaneum. Hi autem vixere omnes ante Christum & Evangelium. Quod autem spectat ad Apostolos, scilicet quales erant ante mortem Christi ejusque resurrectionem, (quibus nos urget, P. 21.) de illis jam dixi.

Addo autem, neque ipsos Apostolos tunc temporis fuisse contemporaneos Evangelio, plenè & per res ipsas patefacto, id est, διὰ τὸ περιγράψαντας ἡμᾶς ἡγεμόνην, (uti

ti loquitur *Theophyl.* in *Ephes.* c. 3.
4, 5.)

Tandem verò, strictæ rationis pugno dimicat methodista, idque duplice argumento. Primò, Disputat in hunc modum, (*Part. 3. p. 19. n. 15.*) ‘ Ubi editio gratiæ perfectior nunquam promulgata est, Imperfœcta (i. e. initialis) non cessat. Si enim cessat, Tum vel per ipsam Christi incarnationem cessavit, vel per Evangelii prædicationem, vel per divinam revocationem, vel quia sub termino jam expirato, data est. Non per Christi incarnationem; quia incarnatus est ad beneficia majora, non minoria, hominibus concedenda, & ad Ecclesiæ amplificationem, non diminutionem; non per Evangelii prædicationem, nisi ipsis quibus prædicatur; non per revocationem, nisi ubi augmentatio dici possit revocatio: Sicut scientia virilis finit scientiam puerilem; non quia terminus durationis advenit: Quia ubi Christus incarnatus per Evan-

'Evangelium non prædicatur, ibi
'terminus durationis prioris editio-
'nis non adhuc venit; & nulla
'prioris beneficia ablata sunt, nisi
'per peccata amittantur; neque
'cessant, nisi per augmentationem,
'supervenientibus perfectioribus.

Ad hæc dico, Tota hæc argumen-
tatio supponit ea quæ jam subru-
ta sunt & demolita, scilicet fœdus
gratiæ universalis, per fidem in nu-
dam Dei misericordiam, sine omni
fide in Christum venturum. Qued
si loquatur de fœdere fundato in
promissione de Christo, & salutis
in eo & per ejus fidem donandæ
(uti videtur loqui, ex iis quæ in-
termiscet, P. 20. n. 16.) Tum re-
spondeo,

§. 2. Primo, Quod cessavit illud
fœdus (& vetus ejus administra-
tio) per introductionem melioris
spei per quam proximamus ad De-
um, (*Heb. 7. 19.*) per substitutio-
nem & surrogationem Novi fœde-
ris & testamenti, (*Heb. 12. 24. Heb.*
8. 6.)

8. 6.) Dicendo enim Novum cessavit sive antiquavit vetus, (*Hebr. 8. 13.*) quod ideo est antiquatum quia impletum & consummatum. Ἡγεῖτο τὸν Ἀβραὰμ διαδίκτην τὸν χειρῶν πέπλος ἐλασσεν· τὸν γὰρ τῷ αὐτοῦ στόλῳ φοιτηρίῳ, ἀλογηθεούσαν ταῦτα τὰ ἔθυντα θεοῖς χειροῖς· i. e. Fœdus cum Abrahâ factum, in Christo consummatum est: Ait enim, in Semine tuo benedicentur omnes gentes, i. e. in Christo. Eademque est ratio fœderis Adamici, i. e. promissi de Semine venturo.

§. 3. Respondeo secundò, Quod cessavit per expirationem termini. Prima enim illa Lex gratiæ erat promissio de Christo venturo, & de redemptione per eum præstandâ. Promissio autem, re promissâ exhibitâ, ipso facto cedit & cessat. Quod verò dicit D. B. ubi Christus incarnatus, per Evangelium non prædicatur, ibi terminus prioris editionis non adhuc venit; in eo certè aut fallit aut fallitur. Siquidem fœdus

fœdus Evangelicum, non certos tan-
tum homines, sed totum genus hu-
manum respicit afficitque. Neque fi-
nis aut periodus veteris & initialis
~~origoꝝ~~ est nostra cognitio, sed
ipse Christi adventus, & per ejus
adventum consummatio redemptio-
nis promissæ; per quam corroborat-
io fœderis (i. e. novi) est facta
(per expiationem iniquitatis) &
Adductio sempiternæ justitiæ, i.e. E-
vangelicæ; uti prædictum à Pro-
phetâ Daniel 9. 24, 26. Sicut enim
typicus sacrificiorum ritus (qui ab
initio, secundum D. B. P. 395. co-
mitabatur fœdus gratiæ) non à no-
strâ cognitione periodum suam ac-
cepit, sed ab ipso Christi incarnati
& morientis adventu, juxta illud
Apostoli, *Hebr.* 10. 9. Ecce venio,
ut faciam voluntatem tuam; per
quam voluntatem sanctificati su-
mus — Unâ enim oblatione con-
summavit in æternum sanctificatos,
(*Vers. 14.*) Ita & fœdus illud ini-
tiale, terminandum & finiendum
erat per præsentiam Christi mori-
M entis

entis & regnantis ; neque amplius durare debuit aut potuit, quām donec venerit Shilo, ad quem foret aggregatio omnium populorum, Gen. 49. 10. Ipse Author methodi (Part. 3. p. 20. n. 16.) fateri cogitur primi foederis gratiæ vel partes vel circumstantias quasdam cessasse per ipsam Christi incarnationem ; atque in hoc ipso instat, scilicet in futuritione Christi incarnandi. Atqui non perpendit totum discriminem inter foedus primæ editionis & ultimæ, in his ipsis sive conditionibus sive partibus , sive circumstantiis consistere ; ideoque his cessantibus, Totum cessavit, cessitq; succedenti. Siquidem idem erat in utrâque foederis editione objectum fidei, quoad substantiam , Semen scilicet benedictum, sed ibi promissum, hîc exhibitum ; ibi futurum, hîc præsens ; ideoque primum foedus, quatenus distinguebatur ab ultimo, omnino cessavit & expiravit. Idem suadet ratio Theologica ; si enim adhuc foedus isthoc initiale perennat, si adhuc

adhuc obligat, huc viget apud Ethnicos extra-evangelicos, evitari non potest, quin credentes conjiciat in necessitatem falsæ fidei, Credendi scilicet in Messiam ut futurum, qui reverâ non est futurus. Fac enim, aliquem ex Judæis (apud Indos, vel in extremis Americæ partibus, degentem, uti somniat Manasses Ben-Israel) vel, aliquem è multis Ethnicorum myriadibus, vi & virtute illius promissi (traditione hausti, ut vult D. B.) nunc credere & sperare Seimen promissum, Potestne credere in Seimen, idq; promissum, de futuro, abstrahendo ab omni futuritione aut expectatione? Scilicet credit verè promissum, quem non expectat futurum. Viderit D. B. vel quisquis fuerit ejus ~~confidens~~, qualisnam sit illa fides, quæ abstrahit objectum ab omni temporis differentiâ. Certè necesse est ut credat futurum, quem nescit præteritum aut præsentem; quem venturum sperat, sed neque adesse novit, neque advenisse. Adeo-

que hujusmodi fidei necessarium est subesse falsum.

§. 4. Respondeo etiam tertio & ultimò, Cestat illud foedus initiale, per ipsam rerum & status mutationem *.

Fatetur ipse D. B. (Part. 3. p. 9. n. 1.) Tantas esse in regno Gratiae per Christi incarnationem, mutationes, ut alius regni status sit dicens. Huic statui, initiale illud foedus, aut fides, quadrare non potest. Ingens enim mutatione alium etiam interfert fidei statum quam antea. Alia certè nunc est rerum scena, in orbe & Ecclesiâ : Dispensatio

* Greg. Nazianz. *Orat.*
37. Δύω γεγόνασι μεταδίστοις εἰς ὅπουαντις ὡς τὸ παντὸς αἰῶνθ, οὐδὲ δύω Διαδῆκαι καλλένται καὶ σεισμοὶ γῆς, διὰ τὸ τῷ ρήματθ φεύγοντος ἡ μὲν ἀπὸ τῆς εἰδώλων ὅπλη τὸ νόμον. ἡ δὲ ἀπὸ τὸ νόμον, τεὸς τὸ Εὐαγγέλιον. i. e. Duo ex omni ævo mutationes magnæ, Duo foedera, quæ & propter rei celebritatem, Terræ motus & concussions appellantur (scilicet *Hagg.* 2. & *Hebr.* 12.) Altera ab Idolis ad Legem, altera à Lege ad Evangelium,

nova, nova οἰνορούμα, non per umbras aut typos, non per nudas promissiones aut prædictiones administrata, sed per Res ipsas, Res veras & vivas, 2 Cor. 5. 17. Vetera præterierunt, omnia facta sunt nova.

(Ire-

(*Irenæus, L. 4. c. 67. p. 405.* Interrogantibus—) Quid novi Dominus attulit veniens? (Respondit) Omnenm novitatem attulit, semet ipsum afferens. Spes illa Israelis (*Act. 28.*

20.) facta est in Visionem, * *Luc. 2.* * Ipsa le-
30. Oculi mei viderunt salutare tu-
um. Piorum expectatio longa &
diuturna versa est in fruitionem
& adceptionem. Venit jam Semen
promissum, venit Shilo, adest Pro-
pheta ille quem quicunque non au-
dierit, exterminabitur, (*Deut. 18.*

19. *Act. 3. 23.*) Venit jam sponsor
fœderis, (*Malach. 3. 1.*) & vadimo-
nium conceptum & olim promis-
sum, jam obiit, (*Hebr. 10. 7.*) Om-
nenm & integrum Dei voluntatem,
ipse ἀυτοπροσώπος edidit & consigna-
vit, (*Hebr. 1. 1.*) Ingens illud sa-
lutis humanæ negotium diu pen-
dens, extra omnem aleæ jactum ipse
in tuto & in vado collocavit & con-
stituit, (*Joann. 19. 30. Hebr. 10. 14.*)
Ἐπαγγελία abiit in Ἐυαγγέλιον, pro-
missum, in nuncium. Ipsum fœdus
& promissio transi in Novum Te-

ctio Domi-
nicæ pas-
sionis,
quædam
facta est
Visio. Leo.
M. Serm.

10. p. 201.

stamentum, non typico & umbratili, sed vivo ipsius Testatoris sanguine sancitum, ratum & dedicatum, (*Hebr. 9. 15, 16. Luc. 22. 20.*) Venit denique ipse Jesus, & Filius Dei, signaculum omnium prophetarum, adimplens omnia quæ retrò de eo Prophetæ nunciabant; Consummata sunt delicta, finem accepit peccatum, deleta est iniquitas, annunciatæ sempiterna Justitia, implèta est Visio — Quæ omnia, priusquam Christus humanum corpus assūmeret, Sperabantur magis quam tenebantur (ut Hieronymus, in *Daniel c. 9. p. 263.*) Quæ, cum ita se habeant, non mirum si omnium fides, quæ priùs pendula erat & suspensa (quasi in generali & confuso fluctuans) iam fixa & determinata sit, ad filium Dei jam missum, uti satis innuit Salvator, *Ioann. 8. 24.* Nisi credideritis, quod Ego Is sum, moriēmini in peccatis. Hinc illud Tertulliani (*adversus Praxeam, c. 31. p. 859.*) Sic Deus voluit novare sacramenta, ut *Novè* unus credere-

tur.

tur per Filium & Spiritum Sanctum ; ut coram jam Deus, in suis nominibus & personis cognosceretur. Sic & *Irenæus*, L. 3. c. 12. p. 267, 268. Scilicet quod in Novo Testamento, novè in Deum per Spiritum Sanctum crederent ; adeóque Deum sub N. T. novè coli ; (L. 3. c. 11. p. 255.) Non quod Christus novum aliquod numen vel *σεβασμόν* introduxerit, sed novum solummodo Templum, in quo Deus nunc voluit coli, scilicet in carne Jesu ; atque etiam fidem cultumque non novum sed quasi novè modificatum, & determinatum, ad Deum scilicet in carne, ad hunc Jesum in individuo. Idque juxta oracula divina scilicet, *Matth. 3. 17. Hic est filius meus dilectus. Matth. 17. 5. Hunc audite. Act. 2. 36. Hunc Jesum, quem vos crucifixistis, & Dominum fecit & Christum.* Unde est quod doceat Irenæus, (L. 4. c. 47. p. 387.) quod, in N. T. ea quæ esset ad Deum fides hominum aucta est, additamentum accipiens Filium Dei.

Scilicet quâ manifestatum in carne
(ut se explicat, L.4. c. 27.) Cum igitur
multo aliter se habeat ingens ob-

* Siquidem, fante D.B.
Part. 3.
p. 392. n.
27. Mutat-
tâ rerum
naturâ,
mutantur
itidem
officia hu-
mana.

jectum fidei quâm antea, necessè est
ut aliter se habeat * Fides circa &
erga hoc objectum. Objectum enim
trahit post se fidem, (Joann. 12.32.)
Objectum fidei, determinatus jam
factum, necessariò fidem depositit
determinatorem, & restrictam ad
hunc in individuo. Cum enim futu-
ritio redemptoris transiit in ~~prosperitatem~~,
is qui futurum adhuc somniat, amittit
præsentem. Omnes Dei promis-
siones, in Christo jam missa, passo
& exaltato, factæ sunt τὸν ναὸν τὸν
αὐτοῦ, (2 Cor. 1. 20.) eò igitur om-
nium fidei necessariò est referenda.

Ad eum (ut olim, ad Templum
Hierosolymitanum, Dan. 6.10. I Reg.
8. 30, 44. 48.) omnium nunc spes
& preces sunt dirigendæ. Omnes
undecunque typorum, promissio-
num, vaticiniorum lineæ, in Jesu
nostro, tanquam in centro salutis,
conveniunt. Ideoq; fides quæ non
in JESUM ut centrum respicit, est
extra

extra salutis circumferentiam. *Illi*
enim jam curvari debet omne ge-
nu, & confiteri omnis lingua, (*Isai.*
45. 22. Rom. 15. 11.) *Ille* solus
dandus erat in fœdus populi, (*Isai.*
49. 8.) In lucem gentium, (*Vers. 6.*)
Ut esset salus Dei usque ad extre-
mitates terræ. Cum igitur omnis om-
nium gentium lux & salus & fœ-
dus jam restringatur ad Jesum Chri-
stum, quis credat post Christi &
Evangelii tempora, aliud esse fœ-
dus, per quod quamplurimis Ethni-
cis aditus pateat ad Deum, ad vi-
tam & salutem? Scilicet per fœdus
initiale (ipso etiam incognitum)
sine & præter & extra fidem Jesu
Christi aut Evangelii, c. & in quo
(Evangelio) omnes Thesauri sa-
pientiæ & scientiæ (salutiferæ) jam
siti sunt & reconditi, *Coloss. 2. 3.* (u-
ti locum exponit noster Davenan-
tius.)

Opus hexaemeron (uti notant
doctorum nonnulli *) *oīngropiāw* sa-
lutis hominum per seriem sæculo-
rum adumbravit. Dies quartus,

*D. Jurieu,
necnon
Thorndi-
cius de ra-
tione fini-
endi con-
trover. c. 4.

(Gen.

(*Gen. 1. 19.*) adventum Christi in quarto annorum millennario præsig- nificabat. Lumen illud, quod di- em primum, secundum & tertium distinxit, videtur fuisse mobile quod- dam lucis hemisphærium, per 24 ho- rarum spatium gradatim circumactum. Quod lumen prius tenui- ter dispersum, Die quarto fixum vi- detur & conspissatum, in corpus & discum solis, qui exinde solus Di- eñ fecit. Sunt hæc (ut videntur) ἀληγορεύματα. Sicut enim lumen il- lud per triduum sparsum, com- pingebatur omne in solem ; ita omnes undequaque radii luminis aut fidei divinæ, in Jesu nostro in- carnato coibant universi. Ortus est hic Justitiæ Sol, & sanitas in pen- nis ejus, (*Malach. 4. 2. Luc. 1. 78. Joann. 9. 5.*) Quicunque igitur jam vitam quærit extra Jesum, is di- em quærit extra Solem ; citius per- ditè erraturus in tenebris, quam sa- lubriter inventurus.

§. 5. Disputat autem secundò Methodista, (Part. 3. p. 19. n. 15.) 'Ubi dicit; Fœdus initiale non cef-
'sasse per Christi incarnationem, eò
'quod Christus incarnatus sit ad ma-
'jora beneficia, non minora, homi-
'nibus concedenda, & ad Ecclesiæ
'amplificationem non diminutio-
'nem. Item, Pag. 26. n. 3. & 4.
'Certum esse Christi incarnationem,
'Mundum in statum deteriorem
'non dejecisse, ideoque fœderis in-
'itialis beneficia, manere iis, quibus
'antecedentè pertinebant, nisi aut
'per majora, aut per contemptum
'gratiæ cessent. At verò respon-
deo, Supponere hic methodistam,
Fœdus gratiæ universale, omnibus
universim hominibus, ab initio,
semper & ubique fuisse indultum
& exhibitum; quod in supra di-
ctis est refutatum. Repetenda i-
gitur est hic distinctio illa, quam su-
pra dedimus, inter tenorem fœde-
ris universalem & actualem ipsius Cap. I. §. 3.
fœderis administrationem & exhi-
biti-

bitionem. Tenor fœderis, jam Evangelici, est æquè nunc universalis ac erat fœderis primi, neminem excludens, nisi finaliter incredulum & impoenitentem (quod etiam fatetur ipse D. B. *Part. 3. p. 56. n. 8.*) Adeoque hâc in parte, nulla est diminutio, nulla Mundi deterioratio, per incarnationem vel adventum Christi. Quod verò spectat ad actualem fœderis administrationem, exhibitionem & dispensationem, certè multò longius & latius, per omnes ferè terrarum tractus, disseminata est fœderis Evangelici prædicatio & præconium, quam primi illius initialis, Adamo & Noæ facti: Scilicet per totam Europam, per magnam Asiæ & Africæ partem, etiam ad Americam & utrosque Indos pervasit & penetravit non solum fama & sonus, sed etiam doctrina Christianismi. Etiam ipsis Apostolorum temporibus, latè sparla, uti innuit Apostolus, (*Rom. 10. 18. c. 15. 19, 24. Coloss. 1. 6.*) Idemque testantur scripta Irenæi,

Irenæi, Tertulliani, &c. Adeo ut neutiquam fraudi fuerit, neque in detrimentum cesserit humani generis, quod expirante fœdere Adamico & Noachico, successerit ei, una cum tantâ claritate multis para-sangis illustriori, Fœdus Christianum & Evangelicum.

CAPUT

C A P U T V.

His igitur ita ventilatis & diffusis, venio ad Principalem Thesin five Anti-thesin, quam in oppositum sententiae Baxterianæ, jure merito erigendam statuo, scilicet, quod extra fidem Jesu Christi, in Evangelio & Novo Testamento jam patefacti, non detur salus. Id quod sequentibus argumentis probatum dabitur.

Quorum primum petitur à non scripto. Scilicet quia contraria hypothesis gratis & sine omni in Scripturis fundamento, Duo ponit fœdera gratiæ, sibi contemporanea, Duos salutis modos & vias, Duplarem etiam Fidem salvificam, seu potius Triplicem, Alteram in nudam Dei misericordiam, absque omni intuitu ad Christum futurum aut incarnatum; secundam (siqua inventitur) in promissionem Seminis pra-

prædicti & prænunciati ; tertiam,
in Christum præsentem & exhibi-
tum.

E contra docet Apostolus, (*Eph.*
4. 4, 5.) quod una, (i. e. unica) est
spes, una fides, sicut unus Dominus,
unum Baptisma, unum Corpus. In
quem locum sic Augustinus, sive
Author hypognosticæ, sub nomine
Augustini, *L. 3. p. 299.* Omnum
verò amputavit imperitorum suspi-
cionem ancipitem — cum scribit
Ephesiis, unum Corpus, unus Spi-
ritus, una Fides, donec occurramus
omnes in unitatem fidei, sed fidei
quæ est in *Jesu Christo* — Nota di-
ctum, Hæretice, *omnes* & in *unitatem*
Fidei, sed *Fidei* quæ est in *Jesu Christo*. Oecumenius, in *Galat. 3. p. 591.*
Μία δὲ γένεται διάγνωστη, οὐ διὰ πίστεως;
At si triplex sit fides salvifica, tri-
plicem oportet esse ὁδὸν διάγνωσταν,
eamque contemporaneam & coor-
dinatam. Prīusquam venerat Chri-
stus, Fides in eum futurum eadem
erat cum fide in Jesum, licet sub aliâ
& aliâ habitudine, (ut Aquinas loqui-
tur)

tur) credentium ad rem creditam. At quisquis, exhibito in carne Christo, credit in adhuc venturum, is Christum disjungit à Jesu, creditq; fide non tam co-incidente & subordinatâ, quâm oppositâ. Neque enim quisquam nunc potest credere in Christum vel in Messiam, nisi vel aut quatenus futurum, aut quatenus datum & exhibitum ; & qui expectat futurum, negat exhibitum ; quem tamen nisi quis confiteatur venisse in carnem (sive eum expectet , sive non expectet) est extra Deum & salutem, **I Joann. 4. 2, 3.** Omnis qui non confitetur Jesum Christum in carne venisse, ex Deo non est, h. e. non natus ex Deo (**ut cap. 3. 9, 10.**) sed cum mundo jacent in maligno , (*ἐν τῷ παντῷ*) **cap. 5. 19.**

Argumentum secundum petitur à materiâ & fine Epistolæ ad Romanos. Hic enim scopus, hæc meta est, quam sibi feriendam ibi figit Apostolus, scilicet ut evincat omnibus universim, tum Gentilibus, tum

Judæis,

Judæis, necessitatem Christianismi.

Theophil. in Rom. 7. 15. Ὁὐτοί τοι οὐ πόσις τῷ Απτολῷ, ὅντε εἰπεν καὶ
ων μέλλει εἰπεῖν, τὸ δεῖξαι τὸ αὐθεωπίλη
φύλην ἀνίατο παθέσαν, καὶ ἐκ τοῦτο ἄλλο
πνοῇ ιαθεῖσαν, ἢ διὰ τῆς χειρός. i. e.
Hic Apostolo scopus est, per omnia
quæ dixit & dicturus est, scilicet
demonstrare humanam naturam im-
medicabilia passam, nec ab alio ullo
sanitati restitutam, præterquam à
solo Christo Jesu. Quid enim agi-
tur per totam Epistolam, nisi ut
palam ostendat neque per τὸ γνωστὸν
τὴς Θεᾶς, (*Rom. 1. 19, 21.*) adductos
esse homines ad reverentiam Dei;
neque per τὸ χριστὸν τὴς Θεᾶς, (*Rom.*
2. 4, 5.) ad pœnitentiam adactos:
Neque Gentiles per legem naturæ,
(*Rom. 2. 12.*) Neque Judæos per le-
gem Mosis, justitiam esse assequutos,
(*Rom. 3. 20. c. 9. 31.*) Solum deni-
que Evangelium esse virtutem &
potentiam Dei ad salutem omnium
credentium, (*Rom. 1. 16, 17.*) Ne-
minem justificari nisi ex justitiâ Dei
quæ est per fidem Jesu Christi, in

N omnes

198 *Disquisitio in Hypothesim Baxt.*

omnes & super omnes qui credunt,
(*Rom. 3. 20, 21, 22.*) Omnes denique defecisse à gloriâ Dei, (*Rom. 3. 23.*) Universum Mundum esse Deo obnoxium, (*Vers. 19.*) Omnes conclusos esse sub infidelitate, (*Rom. 11. 32.*) ut Deus misereatur omnium; per remedium scilicet Jesu Christi & Evangelii. Ita enim alibi, *Gal. 3. 22.* Omnes conclusos esse sub peccato, ut promissio *per fidem Jesu Christi* daretur omnibus credentibus. Annon mirum est Apostolo non venisse in mentem, Fœdus illud gratiæ universale & initiale, omnibus & singulis in Mundo indulatum & jam diu ubique dispensatum, & in pleno vigore, etiam apud Gentiles, continuatum? Cum potius contrarium innuat, scilicet hoc fuisse Judæorum τὸ ἀρχέα, singulare eorum (licet externum) privilegium, Quod illis (solis) concredita essent Dei eloquia & oracula, (*Rom. 3. 2.*) Quod illorum (tantummodo) fuerit Adoptio & Gloria, & Testamentum, & Legislatio,

ἡ ἡ λατρεία, καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, (Rom. 9. 4.) Gentiles interim (quorum animis nondum affulserat Evangelium) relinquunt in somno & spissâ nocte, (Rom. 13. 11, 12.) sub vanitate διαλογισμῶν, sub sensu reprobo, (Rom. 1. 21, 28.) foris & extra populum Dei, (Rom. 10. 19.) Quæ omnia miserrimi status συμπίπησα, quām bellè congruunt cum dictis D. Baxteri (qui apertè negat, Part. 3. p. 19. id quod Apostolus diserte affirmat, scilicet, Eos fuisse sine spe, sine Deo in Mundo, Eph. 2. 12.) cuivis facile videre est. Quanto rectius Theophil. (in Rom. 2. 14, 15.) qui quamvis concedat rationis subfidia, esse & fuisse ab ipso Christo (scilicet ut Λόγος & Deo æterno) negat tamen ea quicquam valuisse ad salutem, Τινὲς τοῦτο γέλει καὶ κακεῖ γνῶντες πᾶσιν αὐτὸν χρῆσιν συνέπουν, (scilicet δὲ χειρὶς) ἐπειδὴ εἰδὼν ὅτι οὐδὲν γίνεται αὐτῷ, ἐπειδὰτων αὐτῷ πρεγέλετο. i. e. Notitias boni & mali omnibus ab initio inseruit (Christus,) postquām verò vidi, quod ne sic

quidem proficeret, ipse venit (i.e. cum carne nostrâ & Evangelio.) Idem, in *Luc. 12. p. 424.* ἐπεὶ δὲ ἡ ἀχρηστὸν εὐπεντελένη τὸ οὐκαίρον — ὡς δέ τοι εἰπεῖτε ἀχρηστό. διὰ τὸ παρενυμένον οὐκαίρην εὐεργεστο, διδωπι τὸ πιθανότερόν. i.e. Quia in nobis naturalem (legem) inventit inutilem dedit & Mosaicam — quæ cum & ipsa inventa est infugifera, propter nostram socordiam, dedit Spiritualem, (i.e. Legem Evangelicam.)

Argumentum tertium petitur ab alto Scripturæ silentio, de ullâ Gentium vocatione, præterquam Evangelicâ. Fœdus universale deposit congruam & æque universalem à Deo invitationem & vocacionem. At verò per totam sacram paginam nulla usquam vel unquam occurrit mentio vocationis Gentilium, nisi quæ conjungitur cum adventu Christi & Evangelii. Sic, *Gen. 22. 18.* In semine tuo benedicentur omnes gentes. *Gen. 49. 10.* Donec Shilo venerit, & ad eum erit

rit collectio vel Aggregatio Gentium. Quæ etiam repetitur, *Psal.* 72.
11. Adorabunt eum omnes Reges, omnes gentes servient ei. Et *Vers.* 17. Benedicentur in eo omnes tribus terræ. *Psal.* 2. 8. Dabo tibi gentes in hæreditatem tuam & possessionem tuam terminos Terræ. Eadem conjunctim occurrunt, *Isai.* 11. 10. c. 42. 7. c. 49. 6, 8, 20, 22, 23. c. 52. 15. c. 65. 1, 2. *Hagg.* 2. 7, 8. Quæ omnia nusquam impleta sunt nisi Christo adveniente & vexillum Evangelii ad omnes populos erigente. Immò vocatio gentium diu latuit, ut mysterium temporibus tacitum, (*Rom.* 16. 25.) non agnatum filiis hominum, sicut nunc (per res ipsas scilicet) revelatum est Sanctis Apostolis, (*Ephes.* 3. 5, 6.) Vix & agrè tandem ab ipsis Christianis creditum, ut novum quiddam & inexpectatum, nec sine summâ admiratione & stupore quodam receptum, (*Act.* 10. 45. *Act.* 11. 5, 18.) Etiam ab Apostolo recensetur inter sacramenta pietatis, scilicet Christus

182 *Disquisitio in Hypothesin Baxt.*

gentibus prædicatus, & creditus in
Mundo, (*I Tim. 3. 16.*)

Argumentum quartum petitur è
statu Gentilium, extra fidem & Ec-
clesiam Evangelicam, utpote qui
foris ponuntur, Canes vocantur &
Immundi, adeoque extra novam &
cœlestem Hierusalem; in quam non
intrabit aliquid immundum & in-
quinatum; teste Joanne, *Apocal. 21.*
27. & *c. 22. 15.* Foris autem Canes.
Annon verò ipse Christus, Gentiles
Canum nomine stigmatizat, *Matt.*
15. 26. Annon Apostolus, omnes
non credentes (Christo scilicet &
Evangelio) ponit inter immundos?
(*Tit. 1. 15.*) Coinquinatis & Infide-
libus, nihil est Mundum. Annon
interminatur Christianis, ne jugum
trahant cum Infidelibus? (*2 Cor.*
6. 14. & *Vers. 17.*) Exite è medio
eorum, nec *Immundum* tetigeritis.
Postremò: Annon etiam, sublato jam
intergerino pariete, omnes tamen
Gentiles cum liberis eorum pronun-
ciat Immundos? (*1 Cor. 7. 14.*) Non
quoad conversationem civilem,
(*1 Cor.*

(*1 Cor. 5. 10.*) sed quoad statum erga Deum. Immundos (inquit Voetius, *Vol. 2. p. 638.*) non quatenus erant præputiati in carne, aut cibis vescentes immundis, aut aliâ quâcunque externâ ratione legaliter immundi (de quâ immunditie per Christum sublatâ, agitur *A&f. 10. 28.*) sed quia erant *oi εξω* (*1 Cor. 5. 12.*) Quia non erant fœderati, nec populus Dei; qualis immundities, etiam sublatâ illâ ceremoniali & œconomicâ distinctione, manet in Gentilibus, æque post Christum & Evangelium, ac ante, *1 Cor. 7. 14. Rom. 10. 19.*

Quinto, Lòcum habet hîc Argumentum ab Aquinate mutuatum (supra recitatum, *c. 3. p. 100, 101.*) Scilicet quod fides salvifica necessariò cohæret cum objecto salvifico, h.e. necessariò ferri debet in Authorem salutis, (*Hebr. 5. 9.*) Non solum in misericordiam Dei *επιχάρτη*, sed etiam in procuratorem hujus misericordiæ; seu potius in hunc primò & immediatè, (*1 Pet. 1. 21.*)

In illam verò ultimè, ut in hoc fundatam. Et certè si Mundus non potuit salvari sine fide & cognitione Christi promissi, antequām venit (ut supra evicimus, c. 3.) Annon fides & agnitus *Hujus* salvatoris in individuo æque erit necessaria, postquām advenerit? Neque enim Deus dat salutem, nisi Dando scientiam & cognitionem salutis, *Luc.* I. 77, 78. Item, *I Tim.* 2. 4. De quo postea.

Sexto, Si fœdus aliquod gratiæ & vitæ adhuc viget apud universos Gentiles, tum (ut rectè Josephus Acosta, *L. 5. de procur. Indorum salute*) gratis Christus prædicatur, frustrà Apostoli mittuntur in orbem, frustrà Evangelium per gentes disseminatur. Quorsum enim tot Labores, tot itinera circumeuntium & Evangelizantium, si per fœdus gratiæ universale, omnibus cognoscibile, & per fidem in nudum Creatorem, in meram Dei misericordiam, omnibus obviam, sine & extra Christi cognitionem, haberent

rent Ethnici jam domi paratam, veniam & vitam & omnia ad salutem? Quæ sanè favorabilis opinio de statu & sorte Ethnicorum, si admittatur, si eam penitus & universim in animos semel imbiberint Christiani, quantam remoram, quam ingens sufflamen necesse est ut injic Peace at rotæ & cursui Evangelii? Quantum frigidæ suffundet in Zelum (heu jam nimis ex se tepidum!) Christianorum erga salutem extraneorum? Non parùm vergit in detrimentum religionis, ubi necessitas Evangelii & Christianismi vertitur in dubium problematicum & quæstionem quodlibeticam: Multò autem magis, si non solùm dubitetur vel disputetur, sed etiam aperto ore & exertâ fronte negetur. Quam quidem sententiam (negativam) uti mihi videtur, gravissima onerant incommoda. Ita enim sentiens & taliter animatus, quid tandem respondebit sive Turcæ aut Indo, sive Sinensi aut Americano, qui hunc in modum argutaret; Tu me Chri-

Christianum fieri vis & acriter contendis. At quid mihi (satis ut videtur ad vitam instructo) frustrè & superfluè negotium faces sis? Quid mihi religionem Christianam obtridis, quam tute ipse non credis, immò disertè profiteris non esse omnino & absolutè necessariam? Saltē non aliā necessitate, nisi eā quam tua mihi creat Evangelii prædictio; non aliā quām necessitate præcepti, non necessitate medii (ut ipse methodista distinguit, *Part. 2. p. 431. n. 23. Part. 3. p. 20. n. 17. (f. 7.) & Pag. 25. Resp. ad Obj. 10.*) Denique quid vel quorsum est quod me urgeas ad fidem Christi, cum te ipso fatente, sola fides in nudam Dei misericordiam, ex obviis & quotidianis Providentiae operibus facile collecta, mihi & omnibus patet facta, satis sit & sufficiat ad salutem? Quid mihi novum apportas fœdus Evangelicum, Cui domi est fœdus gratiæ universale, mihi & omnibus suppeditatum? Quid per ambages & circuitum Symboli supernaturalis

naturalis me ad cœlum ire invitâ
& incitas, cum rectâ & simplici viâ
illuc licet incedere? Ut verbo di-
cam, sublatâ semel vel diminutâ
Fidei Christianæ necessitate, pericli-
tabitur Religio Christi tam apud
suos quâm apud exterros, nec aliter
æstimabitur (uti rectè notat D.
Sherlock, In vindiciis *Trinit.* p. 26.)
quâm ut nova quædam exactior
Philosophiæ Secta, consummatio
quidem quâm quæ obtinuit vel in-
ter Judæos vel inter Ethnicos, at
quæ ignorari potest sine damno sa-
lutis; adeoque sortem & statum
five Judæorum five Gentilium, æq;
tutum fore, absque & extra hanc
cognitionem, ac Christianorum, mo-
dò vixerint juxta luminis indulti
modulum. Contra quod dogma
(*Deistarum*, magis quâm *Christia-
norum*) vide eximia quædam & le-
ctu per quâm digna, in Jacobo Ar-
minio, in calce hujus libri & capitis
repræsentata.

Argu-

Argumentum Septimum petitur à complexu Ecclesiæ Christianæ, & in eâ contentis. Sic autem habet; si Ecclesia & fides Evangelica suo ambitu continet omnes oves præscitas & à Deo datas (1), omnes Dei filios (2), omnes regenitos (3), omnes justificatos (4), omnes sanctificatos (5), omnes beundos (6), & omnes salvandos (7): Tum extra fidem & Ecclesiam Evangelicam, non datur salus, consequentia per se satis est liquida; veritas antecedentis probabitur per partes, juxta seriem numerorum affixorum.

(1). Primò, Omnes oves Dei, præscitas & à Deo datas. *Ioan. 10. 16.* (inquit Dominus) Alias oves habeo quæ non sunt de hoc ovili, & illas oportet me adducere, & *vocem meam* audiunt, & fiet unum ovile & unus pastor. Pensitemus singula. Ovile vocat multitudinem hominum, iisdem legibus viventium (inquit Malvenda.) Hujus ovilis ostium se esse docet Christus, (*Vers. 7.*) per quod

quod intrare debent. Neque quisquam aliter ingreditur (inquit Euthymius) nisi per ipsum & per fidem quæ in ipsum est, ac ejus doctrinam. Addit porro, alias oves habeo, scilicet ex Gentibus, jure paterni doni promissas; nec dum enim re ipsâ habebat — vocat suas oves per anticipationem, quæ certo futuræ essent (inquit Lucas Brugensis.) — Quæ non sunt de hoc ovile.] i. e. Non de populo Israelis (secundum Augustinum) hoc enim hactenus erat ovile Dei, deique peculium. Non verò intelligit has è gentibus oves suas esse in alio ovili, quasi sit ovile aliquod gentium, sed extra omne Dei ovile, palantes & errantes sine septis, lupis expositas (inquit *Luc. Brug.*) Has (inquit) oportet me αγαγεῖν, adducere, congregare, non in Synagogam Judaicam, sed sub virgam meam pastoritiam, sub regimen meum, sub meam pacendi rationem, (ita Euthymius.) — Et audient vocem meam. Quænam est vox Christi nisi Evangelium?

(Hebr.

190 *Disquisitio in Hypothesin Baxt.*

(*Hebr. 1. 1. Hebr. 2. 3, 4.*) Hanc vocem audient, i. e. credent & parrebunt; (*Euthymius*) recipient Evangelium meum.— Et fiet unum ovile (non jam ἀνὴρ sed ποιμῆν,) i. e. unus grex; ovile novum & amplissimum, non enim permanxit vetus. Prædicit (*inquit L. Brug.*) unum fore gregem, unum populum ex Judæis & gentibus; unum autem non loco, *sed fide, religione, sacrificio, sacramentis, spe, denique pastore.* De solis præscitis & prædestinatis locum exponunt, S. Aug. & Beda (*inquit Maldonatus*) sic & Toletus, & Bellarminus; noster etiam Venantius (*D. 90.*) Agit (*inquit*) de ovibus secundūm electionis propositum destinatis; non verò de ovibus secundūm actum & statum præsentem consideratis. Nam juxta Augustinum, (*Tract. 45. in Joann.*) secundūm præscientiam & prædestinationem, quām multæ oves foris quām multi lupi intus? Tandem verò describit harum ovium conditionem, futuram scilicet.

Earum

Earum vocationem—audient vocem meam; earum conversionem,—Adducentur, i. e. in unam Christi Ecclesiam; earum fidem & cognitionem planè Evangelicam, *Vers.* 14. Cognoscent me oves meæ. *Vers.* 26. Oves meæ vocem meam auditunt; earum denique sortem & salutem æternam, *Vers.* 28. Ego vitam æternam do illis & non peribunt in æternum.

Hic igitur quæro de Ethnicis (Domini Baxteri) extra-evangelicis, Sunt ne oves Jesu Christi? Suntne ab eo cogniti? (*Vers.* 14, 27.) Præsciti & prædestinati ad vitam æternam? Si ita, tum per ostium intrant, per fidem quæ est in Jesu (juxta Euthymium;) tum vocantur voce Christi, sibilo pastoris, per Evangelium scilicet, per ora & doctrinam Apostolorum; tum cognoscant Jesum pastorem suum, eumque sequuntur. Sin verò omnia hæc illis desunt, stent ad sinistram Dei, ut hirci, non ad dextram, ut oves, (*Matth.* 25. 32, 33.)

Idem

Idem dici possit de Datis à Deo, quorum fit mentio, *Joann.* 6. 37. *Joann.* 17. 2, 6, 9, 24. Datio hæc sive denotet probitatem vel docilitatem quandam in Datis (ut non nulli volunt,) sive potius Actum Dei donantis ab extra (neq; enim Datum esse, sonat denominationem intrinsecam, sed merè extrinsecam) certè de omnibus quibuscunque à Deo Datis, disertè dicitur à Jesu, (*Joann.* 6. 37.) Venient ad me, i.e. credent in me. Quid enim aliud est venire ad Jesum, quam credere in Jesum? Ut patet ex *Vers.* 30. Ubi, qui venit ad me, idem est quod (in priori commatis membro) dicitur, qui credit in me. Unde S. Aug. (ad Dardanum) Quid (inquit) miraris? Crede & venisti. Dat (inquit L. Brug.) Dat Deus, prædestinatione & electione; Dat ad salvandum: Et omnis ita Datus ad me veniet, i. e. verba mea fide excipiet. Quos enim prædestinavit, hos & vocat, (*Rom.* 8. 30.) Vocat autem in societatem Filii

lii sui Jesu Christi, (*1 Cor. 1. 9.*)
quod notat Euthymius.

(2.) Secundò, Omnes Dei filios, *Joa.*
11. 51, 52. Prophetavit quod Jesus
moriturus erat — ut filios Dei qui
erant dispersi, (i. e. per omnes gen-
tes) congregaret in unum. Filios
Dei? i. e. Electos ex Gentilitate:
Filiros de electione & prædestina-
tione divinâ (*Luc. Brug.*) Filios Dei
vocat, ab eo quod futurum erat
(*Chrysost.*) Item Augustinus (ad
Dardanum,) Filios Dei utique ap-
pellat, præter gentem Hebræam, in
cæteris etiam omnibus gentibus con-
stitutos, nondum fideles, nondum
baptizatos. Quomodo ergò Dei
Filiros, nisi secundùm prædestinatio-
nem? — Illa autem in unum con-
gregatio factura eos erat Filios Dei.
Idem *Aug. de correptione, c. 9. p. 288.*
Deo erant Filii, quod utique creden-
do futuri erant per prædicationem
Evangelii. — Congregaret in u-
num.] i. e. In unum ovile vel gre-
gem, (*Joann. 10. 16.*) Ita ut forent
omnes unus gressus, cui unus Deus,

una Fides, unum Baptisma, una Ecclesia, unius Fidei spei & charitatis, (Luc. Brug.) Quomodo autem congregaret, nisi per Fidem Evangelicam, per quam etiam Filii fiunt, Gal. 3. 26. Omnes enim filii estis, per fidem quæ est in Christo Iesu. Omnes sine exceptione, sive Judæus sive Græcus, omnes unum estis in Iesu Christo, uti sequitur Vers. 28. Hilarius in locum illum Joannis c. 8.

42. Si Deus Pater vester esset, diligenteris utique me, ego enim exvi à Patre; omnibus (inquit) quibus per fidem Deus Pater est, per eam fidem Pater est, quâ Iesum Christum

Dei Filium confitentur. *Quæro igitur h̄c etiam de Tuis extra-evangelicis, suntne Filii Dei annon? Si non Filii Dei, tum filii iræ, neque enim datur tertium. Sin verò Filii, per quam (quæso) fidem, si non per fidem Iesu Christi, quam eis negas?

*Non ante
Filii esse
possimus,
nisi Filii
eius Iesu
Christi fi-
dem & in-
telligenti-
am reci-
piamus.
Hieronym.
in Ephes.
Q. 1. Ver. 5.

(3.) Tertiò, Omnes regenitos Dei. Ad præsentia nati sumus (inquit Leo, p. 46.) ad futura renati. Sed quo

quo semine? *1 Petr. 1. 23.* Non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per verbum Dei vivi — per verbum quod *evangelizatum* est ad vos, (*Vers. 25.*) *1 Joann. 5. 1.* Omnis qui credit quod *Iesus* est Christus, ex Deo natus est; sine quâ fide & renascentia nulla salus, *Joann. 1. 12. Joann. 3. 3, 5.*

(4.) Quartò, Omnes justificatos, *I-sai. 53. 11.* per cognitionem sui justificabit servus meus multos; non quidem omnes, quia non omnium est fides, (*2 Thess. 3. 2.*) at multitudinem justificandorum. At neque quenquam justificare dicitur nisi agnitus, cognitus & creditus. *Rom. 8. 29, 30.* Quos præscivit, prædestinavit — Quos prædestinavit, vocavit (quomodo autem vocati, nisi vocati Iesu Christi, *Rom. 1. 6.*) Quos vocavit, hos justificavit. Suntne tui extra-evangelici in hac catenâ? Num præsciti, num prædestinati? Tum certe debent esse vocati (vocati in gratiam Christi, *Gal. 1. 6.* Vocati per Evangelium Christi,

(*2 Thess. 2. 13.*) atque ita clemūm
justificati.) *Galat. 2. 16.* Scientes
quod non justificatur homo (*homo*
indefinitè sumptus, non ullus, non
quisquam hominum) ex operibus
legis, nisi per fidem *Jesu Christi*—
(*negas tu, & rectè, quenquam justi-
ficari ex operibus legis ; at crede
etiam Apostolo, quod nemo justi-
ficatur nisi per fidem Jesu*) sequitur
in eodem commate— Nos etiam in
Christo Jesu credimus, ut justifice-
mur ex fide *Christi*. At quid opus
erat confugere ad *Jesum Christum*
per fidem *Christi*, si alia erat via, a-
lius modus justificandi, scilicet per
fœdus & fidem misericordiæ, sine
omni intuitu ad *Jesum Christum*?
Galat. 3. 8. Prævidens Scriptura quod
ex fide gentes justificaret Deus—
Quâ fide? Ex fide seminis bene-
dicti, (*Vers. 8.*) Immò ex fide *Jesu*
Christi, (*Vers. 22, 24, 26.*) Nullos
è gentium turbâ prævidit Scriptura
justificandos, benedicendos, hære-
ditate aut Spiritu aut filiatione do-
nandos, nisi per fidem in *Jesum*,
(*Vers.*

(*Vers. 14, 18, 22, 24, 26.*) *Rom. 3.*

22. *Justitia Dei per fidem Jesu Christi, in omnes & super omnes qui credunt in eum:* Non enim est distinctio. (*Cui addatur Versus 26.*) ut sit (*Deus*) ipse justus & justificator ejus qui est ex fide *Jesu*, vel ejus qui credit in *Jesum*. An verò ei iam justificator ejus qui non credit in *Jesum*? Nusquam dicitur, nusquam scribitur. *Augustinus Epist. 50.* (*ad Bonifac.*) Non autem justificat nisi *Corpus suum*, quod est *Ecclesia*.

(5.) *Quintò, Omnes sanctificandos.*
Aug. c. Julian. Pel. L. 4. 3. Ac per hoc gratis mortuus est Christus, si homines *sine fide Christi*, ad fidem veram, ad virtutem veram, ad justitiam veram, ad sapientiam veram, quācunque aliâ re, quācunque aliâ ratione perveniant, *Aug. de C. D. L. 4. c. 10.* In partibus justitiae est Fides: *Justus enim ex fide vivit.* Idem ad Bonifac. *L. 3. c. 5. p. 194.* *Nostra fides* justos ab injustis, non operum sed ipsâ Fidei lege, discernit.

Omnis enim Sanitas & Sanctitas pro-
venit à Deo, per Christi quidem me-
diationem & intercessionem, ita
tamen ut instrumentum sanctifica-
tionis sit verbum, veritas & Evan-
gelium Christi. *Ioann. 17. 17.* San-
ctifica eos in veritate tuâ; sermo
sive verbum tuum est veritas. (Et
Vers. 20.) Non pro illis tantum ro-
go, (i. e. sanctificandis) sed & pro
eis qui credituri sunt per *verbum*
eorum in me. *1 Cor. 6. 11.* Sed ab-
luti estis, sed sanctificati estis, sed
justificati estis, in nomine (h. e. in
fide) Domini nostri Jesu Christi &
in Spiritu Dei nostri.

Clamat de Cœlo Jesus ad Paulum
in terris, (*Act. 26. 18.*) Ad gentes te
mitto, aperire oculos eorum, ut con-
vertantur — Ut accipient remissio-
nem peccatorum & sortem ἡλια-
ράποις, inter eos qui *sanctificantur*
per fidem quæ est in me. Aperte af-
serit Fidem illam quæ est in Jesu,
omnes eā imbūtos sanctificare, ex-
clusivè ad aliam fidem quamcun-
que; constat enim ex ibi dictis, re-
missionem

missionem peccatorum & vitam æternam per illam solum fidem attingi posse & obtineri (uti notat D. Milbourne *.) Victoria super Mundum pars est (vel effectus) sanctificationis. Unde autem?

Doceat Apostolus, *I Joann.* 5. 4. Hæc est ^{p. 405.} victoria quæ vincit Mundum, Fides nostra. Quæ autem & qualis fides, porro explicat commate quinto, Quis est qui vicit Mundum, nisi qui credit quod Jesus est Filius Dei. Amor etiam est pars sanctificationis. Ubi verò aut unde? *Joan.*

8. 42. Si Deus Pater vester est, diligenteris utique me (inquit Jesus.)

I Joann. 5. 1. Omnis qui diligit eum qui genuit, (i. e. Patrem,) diligit etiam eum qui natus sive genitus est, (i. e. Filium.) Adeo indulus est ab amore Dei, amor Christi; sine cuius amore, omnis anima sub maledicto jacet, *I Cor.* 16.

22. Siquis non amat Dominum nostrum Jesum Christum, sit anathema Maranatha. Quæro hic de tuis Ethnicis extra-evangelium de gen-

* In vindicis mysteriorum in relig.

O 4 tibus,

tibus, An amant Jesum (quem scilicet ignorant?) Si non, quomodo ergò benedicti? Quomodo non maledicti ? Ipse D. Baxterus in confessione fidei suæ , (P. 97.) hæc habet verba, Amor & resipiscientia, quamvis sint necessariæ, insufficienes sunt æque ac impossibiles, *sine Fide in Christo*; adeo ut *fides in Christo*, sit illa pars conditionis quæ Christo capiti proxime est contigua, datque vitam cæteris. [Hæc olim D. B. sed nunc — quantum mutatus ab illo.]

(6.) Sextò, Omnes beandos. Uti constat ex *Psal. 2.* Ubi agitur, de Christo, de uncto Dei, (*Vers. 2.*) De Filio & Genito Dei, (*Vers. 7.*) De Rege Dei super Sion exaltato, & regnante (inter Ethnicos) ad extremitates terriæ, (*Vers. 6, 8.*) Secundò, Agitur de fide, eâque Evangelicâ, terminatâ in hunc Christum & Filium & regem Dei, (*Vers. 12.*) Osculemini filium, hoc est osculo fidei & obsequii, agnitionis & subjectionis.) Agitur tertio, De omnibus

bus Beandis & Perdendis; eodem
commate 12. Beati omnes *οἱ πε-
πολότες*, omnes qui confidunt *in eo*,
i. e. Qui taliter sperant & credunt
in hunc Dei Christum, Filium & Re-
gem. *Vatablus*, Beati qui fiduciam
suam in Christo collocant, Salutem
ab eo expectantes. E contra verò
de cæteris omnibus (horum fide
destitutis) dicitur quod peribunt de
viâ, vel propter viam, h. e. propter
eorum vivendi modum. (*Vata-
blus*.

(7.) Septimò, Omnes salvandos.
Salvandi enim sunt de corpore
Christi, nam ipse est Salvator cor-
poris sui, (*Eph. 4. 23.*) Corpus au-
tem Christi est unum & unicum,
via etiam quâ fiunt membra hujus
corporis, una est. *Eph. 4. 4.* Unum
corpus, una fides, unum Baptisma.
(Vide Augustinum supra, p. 132.)
1 Cor. 12. 13. In uno Spiritu omnes
baptizamur in unum corpus. Qui
igitur sunt extra baptismum, extra
fidem baptismalem, sunt extra cor-
pus Christi, adeoque foris & extra
fa-

salutem. An fortè geminum corpus (mysticum) habet noster Jesus? Vel geminum modum incorporandi sive inferendi in hoc corpus? Nugæ. Progredior ad locum Apostoli, in *1 Tim. c. 2. 4.* Deus vult omnes homines salvos fieri & ad agnitionem veritatis venire, i.e. veniendo ad agnitionem veritatis. Nulla salus, sine agnitione veritatis. At cujus veritatis? Nisi Apostolicæ, Christianæ, Evangelicæ? (quæ multoties in scriptis Apostolicis & Evangelicis, immò & psalmonographi, *Psal. 45. 4.* vocatur ἡγετὴ ἀληθεία;) veritatis quæ est in Jesu Christo, (*Eph. 4 21.* Sicut veritas est in Jesu; non in Mose, multo minus in naturâ, vel in characteribus providentiæ; sed veritas in Jesu,) h.e. fides & veritas unius Dei & unius Mediatoris, uti sequitur statim in *Versu 5.* illius capitî secundi ad Timotheum. Prout etiam notat S. Augustinus, *Ep. ad Dardan.* (*Ep. 57. p. 182.*) post citatum hoc dictum (Qui vult omnes salvari & in

in agnitionem veritatis venire) statim subjungit, Et ne quisquam diceret, posse esse salutis viam, in bona conscientiâ, & unius Dei omnipotentis cultu, sine participatione sanguinis Christi: (Ideò) unus (inquit Apostolus) est Deus, & *unus* *Mediator* Dei & hominum, homo Christus Jesus. Pergo ad locum, *Rom. 10.* Ubi, ostendo quod Christus sit Finis legis, ad justitiam omnium credenti, (i. e. omni & soli,) justitiam fidei explicat, *Vers. 8, 9.* Extorquens è manibus Judæorum verba Mosis (inquit Thorndicius, *Epi-log. L. 3. p. 314.*) ad stabiliendum Evangelium; Dein verbum fidei salvantis & justificantis, quod & quale sit, enarrat, *Vers. 8, 9.* Hoc est verbum fidei *quod nos predicanus*, scilicet, Confiteri (ut sequitur, *Vers. 9.*) in ore tuo Dominum Jesum & credere in corde tuo, quod Deus illum suscitavit è mortuis; (hoc si feceris) salvus eris. Neque hic fistit sed eodem pergit tenore, *Vers. 11.* Omnis quicunque credit in

in illum, non confundetur; omnis,
sive Judæus sive Græcus, (*Vers. 12.*)
Et *Vers. 13.* Omnis quicunque invo-
cat nomen Domini salvabitur. Cu-
jus Domini, nisi modo dicti (*Vers.*
9.) Domini Jesu? Adeò ut extra
hujus fidem, nil nisi confusio (*Vers.*
11.) extra hujus Domini invoca-
tionem & confessionem nulla * sa-
lus (*Vers. 9; 13.*) Quid planiùs,
quid pleniùs his dictis, nisi sint in-
easum dicta?

* Vide
Sententi-
am Jof.
Hall Episc.
Exon. ad
Dureum,

p. 167. Ubi inter concessa & indubitanda ponit.— (Secun-
dò,) Neminem à Deo electum salvandumq; esse, qui non idem
credit in Jesum Christum, inque fide hâc perseverat.

In duobus salvatorum exemplis,
hic instare libet, quæ maxime faci-
unt ad rem præsentem; in Timo-
theo & Cornelio. De Timotheo
dicitur, 2 *Tim.* 3. 15. Ab infantia
nôsti sacras literas quæ te possent
σοφίσαι, instruere vel sapientem red-
dere ad salutem (statim verò sub-
jungit) per fidem quæ est in Jesu
Christo. Si instructio veteris testa-
menti

menti (quæ docet, de semine venturo) nunc non valet ad salutem, sine fide quæ est in *Jesu Christo*; quanto minus doctrina aliundè hausta, ab elementis Mundi vel ab operibus providentiae? Cur autem addit Apostolus [per fidem quæ est in *Jesu*] nisi ut doceret, quod non sufficerit jam ad salutem fides confusa aut generalis in Semen venturum, nisi accederet Fides in JESUM, in hunc Christum in individuo. Adeoque recte notat Hookerus noster (*Eccl. Polit. L. I. p. 43.*) quod sine doctrinâ Novi Testamenti (narrantis quod Christus peregit Mundi redemptionem, quam præostendit vetus fore à Christo peragendam) prior illa (h. e. cognitio veteris Testamenti) non jam sufficit aut satis est; neque locum habent illa elogia veteris Testamenti, nisi ex hypothesi quod novum recipiatur. De secundo, i. e. de Cornelio legimus, quod pro gradu suo (i. e. quatenus *œccl̄p̄l̄yQ.*, h. e. (ut Medus noster) quatenus erat proselyta, portæ sci-
licet

licet licet non justitiæ) fuerit vir religiosus, timens Deum, precibus deditus & eleemosynis, & haec tenus à Deo acceptus ; non simpliciter (uti docet nos distingue D. Baxterus, in documentis sive directionibus ad pacem, P. 60.) sed in certum & particularem finem, scilicet ad assequendam à Deo ulteriore rem & salutarem Christi cognitionem (uti etiam docet Chillingworth, P. 134.) Quid enim ? An nihil defuit Cornelio ad salutem ? Oppositum testatur Angelus, idque disertis verbis, *A&Z.* 11. 13, 14. Accersi Simonem, qui cognominatur Petrus, qui loquetur tibi verba, quibus *Salvus eris Tu* & universa domus Tua. Ad quem locum sic commentatur Grotius; post missum Christum, *noluit* Deus aliam esse viam salutis, quam per illius cognitionem : Ideò Cornelium in illo statu Noachidarum non reliquit.

¶. 2. Supersunt alia jam scripturæ loca (à methodistâ nostro ferè in-

intacta) quæ penitulatiū conside-
randa sunt, & particulariū urgen-
da.

Primo, nobis occurrit caput Jo-
annis Evangelii tertium, ubi uni-
versim dicitur, *Vers. 18.* Qui cre-
dit in eum, (i. e. filium, *Vers. 17.*)
non judicabitur; qui autem non
credit, jam judicatus est, quia non
credit in nomen unigeniti filii Dei.
Adde etiam verba Baptistæ, *Vers.*
36. Qui credit in filium, habent vi-
tam æternam: Qui autem non cre-
dit in Filium, non videbit vitam,
sed ira Dei manet super eum. *Aug.*
c. Julian. Pel. L. 6. c. 12. p. 246.
(& eadem habet in Enchiridio, *p.*
33.) Non dicit veniet, sed manet
(remanet, perseverat) super eum:
Ira Dei scilicet, ira maledictionis ex
veteri sententiâ comminationis jam
olim latâ; cum quâ irâ omnis homo
nascitur. Sed redeo ad textum.
Quis ille est in quem credendum
(ut unicum miseriæ remedium)
obligantur omnes sub pœnâ damni
& exitii æterni? Quis, nisi ille ante
quem

quem missus est præcursor, (*Vers.* 28.) Ille qui de sursùm, de cœlo venit, (*Vers.* 31.) Ille quem misit Deus, (*Vers.* 34.) Ille filius Dei & unigenitus, (*Vers.* 36, & 18.) In hunc Misum, & Filium & unigenitum, quisquis non credit, non videbit vitam, sed Ira Dei, quam contraxit per peccata, manet super eum. Non dicit, Μένε ἀντὸν, αλλ' ἐπ' ὑπὸτὸν, (inquit *Theophyl.* p. 605.) Δεικνὺς δὲ τι μηδὲν τοῦ ἀποστοληταρία μὴ μὴν, αἱρέσας, Διάνατον πρόσωπον τοῦτον νοήσον.

Locus Secundus *Ioann.* 5. 23. Ut omnes honorificeant Filium sicut honorificant Patrem: Qui non honorificat Filium, non honorificat Patrem qui misit eum. En, Pater ipse non honoratur, nisi per Filium honoratum. Quo autem honore, nisi fide & cultu? Fide primùm, dein invocatione, (*Rom.* 10. 9, 11, 13.) Inseparabilis est à Dei honore, honor Christi (inquit Hilarius de Trinit. *L.* 9. *p.* 160. Idem *L.* 5. *p.* 46.) Non potest Deus nisi per Deum intelligi, sicut nec honorem à nobis,

nobis, nisi per Deum accipit, *Lætant.* L. 4. c. 29. Non potest ille summus & singularis Deus, nisi per Filium, coli, qui solum Patrem colere se putat, sicut Filium non colit, ita ne Patrem quidem colit. — Hic autem (i. e. Filius) templi magni Janua est, Hic lucis via, Hic dux salutis, Hic ostium vitæ. Athanasius *Orat.* 3. *contra Arrian.* (citatur à Launoio, p. 812.) Ità quoque Ethnici, quanqam Deum habent in ore, impietatis criminis subjiciuntur, eò quòd verum Deum non agnoscant, Patrem Domini nostri Jesu Christi. *Melanchr.* *de Invocat.* & *Precat.* p. 593. (& libi, p. 426.) Invocant Turcæ Deum, sed nolunt hunc esse verum Deum qui dedit nobis hoc verbum, ecclasiensiuntur Christum esse Filium Dei, aberrant ergò à vero sicut Christus clarè inquit, Qui non honorat Filium, non honorat Patrem; L. 5. eccl vult Deus aliter agnoscere, quām Deum se se suo verbo & per Filium pām à fecit; ideò toties jam diximus, obis,

P nullam

nullam Ecclesiam electorum cogitandam esse, nisi in cœtu vocato (vel vocatorum,) ubi verè sonat Evangelium.

Locus tertius, *Ioann. 8. 24.* Nisi credideritis quod ego Is sum, morimini in peccatis vestris. Perpen-

* *Theophyl. in locum, p. 680.* Cum enim, propter hoc venerit in Mundum Christus, ut tollat peccatum Mundi, haud aliter remissionem peccatorum accipere possumus nisi per baptismum. Impossibile autem est, baptizari eum, qui non creditit.

de verba *. Neque enim dicit, nisi credideritis in Messiam, sed, nisi credideritis quod *Is ego sum*; neque dicit, *Nisi, &c.* Peccabitis contra debitum officii, sed, *morimini in peccatis vestris, in æternum peribitis.* Quomodo vero certò peribunt, quibus adest fœdus gratiæ universalis veniam & vitam offerens, sine intuitu in Christum? Præser-tim, si major ille fidei gradus, post Christi adventum, non sit necessarius necessitate Medii (quod plus quam innuere videtur methodista, *Part. 2. p. 431. n. 23.*) Si enim non sit necessarius, ut conditio salutis; non erat necessariò verum, quod more-

morerentur in peccatis suis, solum ob defectum istius gradus. Adeoque nec certa nec vera videbitur hæc sequela, Nisi credideritis, &c. Nam veritas propositionis hypotheticæ (atque eadem est ratio exceptivæ) non stat in veritate vel antecedentis vel consequentis, sed in utriusque nexu vero, certo & necessario, uti omnis docet Logica.

Locus Quartus *Jonnn. 20.31.* Hæc scripta sunt ut credatis quod Jesus est Christus, Filius Dei, & ut credentes vitam habeatis æternam in nomine ejus. Dicta, facta & miracula Christi, in hunc finem, docet esse scripto consignata, ut crederent Jesum esse Christum, esse Messiam illum, olim promissum & per tot sæcula prænunciatum & expectatum. At quid opus est hâc fide particulari in Jesum, cum sufficere poterat fides in Messiam in genere? Immò verò opus est & maxime opus est, scilicet ut credentes vitam habeamus in nomine ejus. Quid

expressius, quid disertius ad rem, quām hæc verba Evangelistæ? Nunquid nos iudit Evangelista; Dicendo hanc fidem, in hunc Jesum (ut Messiam & Dei Filium) esse Medium necessarium, idque in hunc finem, scilicet ad afflictionem vitæ æternæ; cum tamen juxta D. B. sine hac fide, immò (ut videtur) sine ullâ in Christum fide, aditus pateat ad vitam æternam? Absit ut hoc dicamus vel sentiamus de Evangelistâ.

Locus Quintus *1 Cor. 3. 11.* Fundamentum aliud nemo potest posere, præter id quod positum est, quod est Christus Jesus. Duo hic tangit Apostolus, Fundamentum & positionem fundamenti. Cujus autem rei fundamentum? Nisi salutis & doctrinæ salutiferæ (ut *Vers. 15.*) Quem verò, nisi Jesum? Non jam Semen Mulieris in confuso, non Messiam in genere, sed hunc Christum Jesum in particulari. Qui non ponit Jesum, non ponit *hoc* fundamentum. Qui Christum ponit &

& non Jesum, non idem ponit quod
hic nominatur ut fundamentum
(nisi geminum detur fundamen-
tum;) Immò ne Christum quidem,
Christus enim non dividitur, non
disjungitur à Jesu. Quomodo ve-
rò ponitur hoc unum & unicum
fundamentum? Nisi per prædic-
tionem Evangelii, ex parte docen-
tium, & per fidem in Jesum, ex
parte dissentium? *Aug. de oīo Dul-
citiī quæstionibus*, p. 152. Apertè
dictum est, Fundamentum aliud ne-
mo potest ponere, præter id quod
positum est, quod est Jesus Christus: Si autem Christus, proculdu-
bio (inquit) fides Christi, per fi-
dem enim Christus habitat in cor-
dibus. (Eadem habet in *L. de fide
& operibus*, c. 16.) *Theophylactus, in
Matth. 16. p. 93.* Επεὶ γὰρ ὁ μελόγον-
σεν ἀυτὸν γένεται Θεὸς ὁ Πέτρος, φοιτή, ἐπί-
αυτη ἡ διμολογία ἦν ὁ μελόγονσας, θεμέ-
λιον μέλλει εἶναι τῷ πιστεύοντος, ὡσεὶ^{τι}
πάντα αὐτορωπον μέλλοντα κτίζειν τὸ τι
πίσεως οἰκον, παύτειν τὸ διμολογίαν ὑπο-
πένειαν θεμέλιον· καὶ γὰρ μετεῖν αἱρε-

τὰς κτίζων, μὴ ἔχειν τὸ θεμέλιον,
ἢ ἐρθεῖν διηγογίαν, συθεῖται κτίζονται.
i. e. Quia autem confessus erat eum
Filiū Dei Petrus, dixit, quod hæc
confessio quam confessus est, funda-
mentum erit futurum credenti-
um; ita ut omnis homo extrudu-
rus fidei domum, hoc jacturus sit
fundamentum. Nam licet innume-
ras condamus virtutes, non habeam-
us autem fundamentum, rectam
confessionem, inutiliter ædificamus.
Prosper. contra Collatorem, c. 29. Igi-
tur secundum istum, anima huma-
na sic ædificatur in Dei templum,
ut non accipiat fundamentum, præ-
ter quod aliud nemo potest pone-
re, quod est Jesus Christus. Quan-
do autem hoc fundamentum incipi-
tur, nisi quando fides in Audientis
corde generatur? Huic loco con-
generis naturæ est illud Apostoli,
ad *Ephes.* c. 2. 20, 21. Superædi-
ficati super fundamentum Aposto-
lorum & Prophetarum, ipso summo
angulari lapide Jesu Christo, in quo
omnis ædificatio constructa crescit
in

in templum sanctum in Domino.
Γένεται οικοδομὴ (inquit *Zanchius*, p. 77.) vel sumitur pro Toto ædificio, vel pro quovis lapide qui superstruitur, seu pro quâvis parte ædificii. Quasi dicat, quicquid super hoc fundamentum superstruitur, crescit in Templum Dei. Hoc (inquit) mibi magis placet ; & sensus est, quicquid superstruitur fundamento Christo. — Illud & vitam & incrementum accipit à Jesu Christo, idque in hunc finem, ut fiat Templum Dei , in quo Deus regnet. Christus, ut expectatus , erat spes Israelis ; ita exhibitus, fit lapis jam angularis, utriusque muri & lateris totius Ecclesiæ, Judaiçæ & Gentilis ; cuius jam una est Fides, unum baptisma. Qui huic Jesu non inaedificatur , is extra ædificium , extra Dei Templum est & domum.

Locus Sextus i *Ioann.* 5. 11. Hoc est testimonium, quod vitam æternam dedit nobis Deus : Et hæc vita est in filio ejus, quorum verbō-

rum (inquit D. Patrick nunc Reverendus Episc. Eliensis, in Testibus Christianismi) ex parte hic sensus est, quod solâ religione, quam Christus docuit, in possessionem tam ingentis boni devenimus. Hæc autem vita est in Filio; nullibi posita aut deposita est nisi in Filio ejus; nobis autem communicatur, habendo Filium, i. e. non nisi credendo in hunc Filium, (*Vers. 13.*) Cui soli inest hæc vita. Ideoque pergit Apostolus & inde quasi infert, (*Vers. 12.*) Qui habet Filium, habet vitam; qui non habet filium, non habet vitam. Quid hæc aliud sibi volunt, quam, quod sicut is qui credit in Filium, vitam aſſequitur in Filio quasi inclusam; ita qui manu fidei caret, qui Filium per fidem non amplectitur, is neque cum vitâ æternâ quicquam commercii habet aut consortii. Quid enim est habere Filium, nisi Filium cognoscere & agnoscere? Habere fidem & doctrinam ejus? (2 *Joann. 9. 10.*) Habere, apud Joannem, est nosse & credere;

credere; sicut non habere, est ne-scire, ignorare, (2 Joann. 9. 1 Joann. 2. 23.) Qui negat Filium, Patrem non habet, i. e. non novit. Nam Deus hoc tempore (inquit Grotius in locum) non noscitur nisi per Fi-lium, ut olim per Mosen. Ipse D. Baxterus (in confessione fidei) ex his verbis, (1 Joann. 5. 12.) Expressè notat primò, quod satis per-spicue hinc insinuatur *credentes* ha-bere Filium, *non-credentes* non ha-bere; ideoque dicuntur illi, testi-monium Dei habere in seipsis, hi verò, Deum facere mendacem (ut Joann. 3.) Notat etiam tertio, quod quicunque Filium non receperunt per fidem, ii non (i. e. nondum) habent vitam, quamvis fortassè electi ad vitam.

§. 3. Venio tandem ad ea scri-pturæ loca, quorum vim & ictum eludere conatur D. B. numero præ-cipue quinque (cætera enim non sunt tanti, ut urgeantur.)

Locus Primus ad *Ephes. c. 2. II,*
12. Eratis aliquando Gentes in carne — sine Christo alieni à republi-
câ Israelis, hospites testamentorum,
promissionis, spem non habentes &
sine Deo in Mendo. Sine Christo.]
i. e. Sine Christi cognitione, lege,
gratiâ, religione. Meritò à Christo
auspicatur (inquit Beza) tanquam
omnium promissionum scopo; om-
nium bonorum fundamento, (inquit
Zanchius.) Alieni à republicâ Is-
raelis.] Non tam loquitur de civili
politeia, quâm de Ecclesiasticâ, (in-
quit J. Crocius.) Extranei à pactis
vel testamentis.] Hæc enim erant
deposita, apud Judæos, ut Judæo-
rum peculium, (*Rom. 3. ver. 2. Rom.*
9. 4.) Nihil horum pertinebat ad
Gentes, (J. Crocius,) utpote desti-
tutas Mediis, verbo & vocatione di-
vinâ, (Zanchius.) Cum Israele nihil
illis commune erat, in iis quæ ad
religionem spectant, (idem Zanch.)
Promissionis spem non habentes.]
Messiæ venturi spem nullam haben-
tes, (Estius.) Nihil, ne per umbram
audientes,

audientes, (Menochius;) vel spem
veniæ & salutis, spem remissionis
vel resurrectionis & vitæ æternæ (ut
Eph. 4. 18. Ita Zanchius & Grotius.) Spem meritò conjungit promis-
sionibus de Christo, sine quibus
frustra sperant homines, (Beza.) Spem
veram & vivam non habentes, quia
Christum & promissionem non ha-
bebant. Christus enim spes nostra,
i Tim. 1. 1. In Christo ad spem vi-
vam regnorum, *i Pet. 1. 3.* Spes
autem non est solida sine fide, fides
non vera absque verbo, (J. Croci-
us.) Sine Deo.] Sine notitiâ &
cultu, (Estius & Zanch.) Sine Deo
propitio, Deum negligentes & à Deo
neglecti, (Zanch.) Sine vero Deo
agnito, culto & propitio, (J. Cro-
cius.) Non negat, quin Gentiles fue-
rint creati à Deo & ab illo regeren-
tur, omniaque ab illo haberent bo-
na (quo sensu, non longè est ab
unoquoque nostrum, *A&f. 17.*) Sed
negat eos verum Deum habuisse, i.
e. cognovisse, coluisse, propitium
habuisse, (Zanch.) *Vers. 13.* Eratis
pro-

procul.] Procul à cognitione veri Dei & à spe vitæ cœlestis, (Grot. Zanch. Menoch. Dicu.) Longè.] Fœderis potissimum respe&tu, (Jo. Crocius.) Longè à fœdere, utpote qui nihil commune habuere cum populo Dei, (Ravanella.) En hîc in Ephesii depingitur communis Gentilium status & sots miserrima! Scilicet quod quamvis imbuti mediæ creationis & Providentiae, omnibusque rationis subsidiis, ut inde, quod poterant, per lumen rationis colligerent; dicuntur tamen esse sine Christo, sine promissione, sine spe, sine Deo.

Quid ad hæc D. Baxterus? Agnoscit, (Part. 3. p. 24.) Gentiles fuisse Filios iræ, immò duplicitis iræ, concedit alienos fuisse à favore di-vino, alienos à fœdere promissio-num, quia scilicet fœdus particulare ipsis neque factum, neque benè notum fuit; immò fœdus gratiæ uni-versalis initialis, ejusque promissio-nes ipsis plerunque vix probe notas fuisse; ideoque sine spe Israelitis

P-

peculiari, & plerumque sine spe, per fœdus initiale datæ; excidisse etiam à fœderis gratiâ, clarâ notiâ, à jure ad Spiritum Sanctum, & beneficiis fœderis specialibus. Quid igitur excipit aut negat? Aut quid tandem respondet? Primò, negat fœdus illud primæ editionis totaliter ipsis cœfassè (de quo, in supradictis & scriptis, satis actum est.) Secundò, videtur negare, eos fuisse sine omni spe, sed tantum sine spe Israelitarum peculiari (neque tamen explicat quænam erat illa spes peculiaris, *distincta* à fœdere gratiæ.) Hanc verò distinctionem, Apostolus (ut videtur) minimè præsentiebat. Simpliciter enim & sine distinctione pronunciat, de omnibus (divisim vel conjunctim sumptis) quod fuerint sine spe. Utri igitur credendum, Baxtero an Apostolo? Neque satis meminit D. B. illius quod alibi docet, (*Part. 2. p. 412.*) Scilicet quod maxima pars fœderis Abramici & Israelitici, fuit fœdus gratiæ initialis, cui fœdus par-

particularitatis (uti vocat) erat tantum appendix quædam & additamentum; dicit enim quod circumcisio, non hujus solius (i. e. fœderis peculiaris, Abramici & Israelitici) sed etiam fœderis gratiæ communis, erat sigillum; Immò — quod fœdus peculiaritatis, nihil est sine fœdere gratiæ communis, cuius est additamentum. Unde sequitur, quod si Gentiles alieni erant à politiâ Israelis atque à pactis & promissione, erant etiam alieni à fœdere gratiæ communis, adeoque extra omnem spem, quoad præsentem statum. Sed tertio, etiam responderet videtur, Apostolum, (*Eph. 2. 12.*) Non loqui de privatis Gentilibus, sed de publicis Gentium societatibus, ut reipublicæ Israeliticæ comparatis, quoniam (inquit) nulla per terrarum orbem respublica nota erat, quæ cum Deo, sicut Israelitæ, publicè & specialiter fuit fœderata. Egregia verò interpretatio, quæ Apostolum ludentem facit & nugantem potius quam serio

do-

docentem, vel strictè differentem.
Quid enim annon Apostolus id agit toto hoc textu, scilicet ut *discriminet* statum Gentilium à statu Fidelium. At verò si ideò alieni dicuntur Gentiles à politiâ Israelis & à pactis promissionis, quia nulla erat inter eos respublica, specialiter & publicè fœderata cum Deo ; parili ratione ipsi etiam credentes Alieni erant ; neque enim per tercentum annos ulla erat credentium civitas aut respublica cum Deo fœderata. Adeoque in auras evanescit expositio & responsio Baxteriana. Liceat autem in illius locum & vicem substituere Theophylacti expositionem (in locum.) Οὐκ ἐπειχαρομένοι, ἀλλ' ἀπολόγεαρμένοι· ἵπετο καὶ οἱ Ἰσραηλῖται, τὸν νομοῦν καὶ τὴν Θεὸν πολιτείαν, ἥσαν ὅπτος· αλλ' εἰς ἀμύτειοι, αλλ' εἰς ράδυμοι. i. e. Non dixit segregati, sed alienati : Quandoquidem etiam Israelitæ, extra legalem adeoque divinam vitam erant ; sed non tanquam alieni, sed tanquam socordes. Idem in verba

ba καὶ ἔτενοι τῷ διαδίκειν· Καὶ τὸ
(inquit) μέγας χωρισμός· Όντες ἐπει-
δή, ἐπὶ τὸν πρόστην τὸν διαδίκειν, ἀλλὰ
πάντη ἔτενοι. i. e. Hæc etiam magna
est separatio; Non enim dicit, non-
attendentes Testamentis, sed omnino
hospites & peregrini: Etsi enim
Israelitæ exciderunt à promissioni-
bus, tamen non ut hospites & pere-
grini.

Addere etiam h̄ic liceat, quædam
è Zanchio, accommodatoria ad ge-
nuinum Apostoli sensum; sic enim
ille, in *Comment. in Ephes. 2. 12.*
Clarissimum est Ethnicos in statu
fuisse remotissimæ longinquitatis à
Deo, *Vers. 13.* Eratis longè. *Vers.*
17. Vobis qui longe fuistis. *Vers. 19.*
Hospites & peregrini. Qui status,
quamdiù duravit, *omneum* prorsus
spem refecavit. (Idem porrò ait)
Magis autem procul fuisse Gentiles
à Deo, eoque in statu miserabiliori,
quām fuerint Judæi, idque hinc de-
monstrat, quia quoad *externa* quod
attinet (nam *internæ*, omnes ex a-
quo fuisse filios iræ & contumacia,
supe-

superiori capite demonstratum est, scilicet, *Eph. 2. 1, 2, 3*) Quia verò externa quod attinet, Judæi habebant fœdus cum Deo, habebant promissionem de Christo servatore, habebant oracula Dei, sacramque literas & sacramenta, eoque erant Ecclesia Dei. Gentiles verò erant sine Christo, sine promissione, sine Deo in Mundo. Hinc concludit Apostolus Judæos fuisse propinquos, Gentiles verò longinquis à Deo & salute. (Idem pergit —) Promissio Dei, de quâ hic agitur, fuit, Ego Deus tuus & seminis tui post te fœdere sempiterno — Hæc promissio eadem semp erfuit ab orbe condito; ac proinde in singulare, unam vocat ἐπαγγελιαν. — Conditiones eadem, sed pro diversitate temporum, in accidentibus fuerunt variatæ — Atque hoc sibi vult Apostolus, quum unam promissionem nominavit, sed plura pacta. — Ab iis extranei erant Ephesi. Quare? Quia extra Ecclesiam erant, in quâ solâ Sacrae Literæ contine-

tinebantur, & prædicabantur. Quid hinc sequebatur? Aliud ingens malum, scilicet nullam spem poterant habere, vel remissionis peccatorum, vel vitæ æternæ; ratio est, quia spes innititur fidei, fides autem verbo Dei.

Ideoque [spem non habentes] meritò interpretatur Zanchius, non de actu spei sed de fulcro & fundamento spei. Spem non habentes, i. e. non veram aut firmam, veritatisque divini verbi nitentem. Alioquin (inquit) Gentiles lactabuntur spebus, à suis sacerdotibus, sed spebus vanis & inanibus, & falsis. Hæc omnia Zanchii liquidè fluunt & dilucidé.

Non est hîc prætereundum glossa Theologi non in-celebris, in hunc locum ad *Ephes. c. 2. 12.* Scilicet, Gentes ideo sine Christo esse dictos, eo quod nullæ promissiones de Christo illis sint factæ. At verò, hoc miseriam statûs Gentilis nullatenus minuit aut emollit. Nam juxta Apostolum, Ita fuere sine Chri-

Christo, ut etiam fuerint sine spe,
sine Deo. Et revera, si caruerint
promissionibus de Christo (unico
salutis procuratore, & peccati reme-
dio, in quo omnes Dei promissiones
sunt *vixi* & *apulu*, i. e. datae & ratæ,
2 Cor. 1. 20.) quomodo non fu-
re sine spe (vivâ nempe & vividâ?)
Quomodo non sine Deo (propri-
tio scilicet, & ritè culto?) Quo-
modo beneficium salutis, Christo
partum, iis applicari dicitur, qui-
bus nullæ promissiones de Salva-
tore, aut factæ sunt aut patefa-
ctæ?

Quod vero addit idem Author,
Apostolum hic loqui de Gentibus,
non secundum sed contrà legem na-
ture viventibus, & secundum desi-
deria cordis sui ambulantibus, adeo-
que his quidem (fatetur) nullum
beneficium per Christum impetra-
tum applicari. Respondeo primò,
Cum status Gentilium ubique in
scripturis, ut omnino degener &
deploratus, generaliter repræsen-
tur, (*Psal. 79. 6. Psal. 147. 20. Jer.*

10. 25. *Act. 14. 16, 17, 30.* 1 *Cor.*
12. 2. 1 *Theff. 4. 5.*) Etiam in iis
qui erant φάσιοντες σοφοί, (*Rom. 1.*
21, 22. 1 *Cor. 1. 20, 21. c. 2. 14.*)
Gratis & frustra vir Doctus quosdam
excipit è numero; frustra distin-
guit, ubi Lex & Scriptura non di-
stinguit. Resp. Secundò, Probetur
ullos fuisse inter Ethnicos, qui usque
ad legem naturæ assurgebant. Id
quod negare videtur Apostolus,
(*Rom. c. 1. & c. 2.*) cum ex hoc
supposito probat, neminem per le-
gem naturæ justificari; eò quòd de-
fecerint à lege naturæ. Et alibi in
universum de illis pronunciat, quod
dimissi fuerint, ingredi vias suas,
Act. 14. 16. Id est in spissis ignoran-
tiæ tenebris, uti patet ex loco huic
parallello, (*Act. 17. 30.*) Resp. Ter-
tiò, ostendatur, salutem à Christo
partam, applicari, viventibus merè
secundùm legem naturæ, sine omni
prorsus fide in Verbum Dei revela-
tum. Cui reclamant veteres & no-
vi. *Justin. M. ad Diognetum*, p. 499.
'Ανθρώπων ἐδεῖς οἵτε εἰδεν οἵτε εγνώσασθαι,
(sci-

(scilicet Θεόν,) αὐτὸς δὲ ἐαυτῷ ἐπέδειξεν, ἐπέδειξε δὲ πίστεως οὐ μόνη Θεόν ἴδειν συγκεχώρη.) i. e. Non hominum quisquam vidit Deum, neque aliquam ipsius notitiam habuit: Sed ipse seipsum ostendit. Ostendit autem per fidem; cui soli Deum videre concessum est. Idem *Justinus*, *Epist. ad Zenam*, Τὸν δὲ ἐπὶ καὶ φύσιν βίβλον, ὃ δέ πω πεπισθήκεται. ζειν. i. e. Vivere secundum naturam est nondum credentis. De piis antiquis testatur *S. Aug.* (*Ser. 16. de Verb. Apostol.*) in & sub lege morali viventes, salutem nonnulli sunt adepti, non tamen ex vi Legis naturalis. Cui etiam concinit Rev. noster Thorndicius, (*Epilog. L. 2. c. 9. p. 53. & p. 58.*) Salvabantur (inquit) per prædicationem fidei, sub lege naturæ. In hunc sensum, ē loco Apostoli (*ad Gal. c. 2. 21.*) sic differit Augustinus, (*de Grat. & Lib. Arb. p. 157.*) Si hoc ille dixit de Lege quam accepit Gens Judæorum, multò justius dicitur de Lege naturæ, quam accepit universum ge-

nus humanum; (scilicet) si per na-
turam iustitia, ergo Christus gratis
mortuus est. *Idem ibidem*, c. 13. p.
283. Si ex lege iustitia, Christus gra-
tis mortuus est; sic & verissime di-
citur, si ex naturâ iustitia est, ergo
gratis Christus mortuus est. Jam e-
nimi hic erat Lex, & non justifica-
bat; jam hic erat natura, & non
justificabat; ideo Christus non gra-
tis mortuus est. Vide etiam *Dave-
nanti Disserat. de morte Christi*, t.
6. p. 69. & p. 70, 71.

Locus Secundus. Transeo vero ad
alia Loca, à D. B. examinata; scilicet
ad *Act. c. 4. 12.* Non est in
alio salus, neque enim aliud nomen
est sub Cœlo datum, quo oporteat
nos salvari. Recte (inquit D. B.
Part. 3. p. 23.) Non alter est Medi-
ator, non alter Messias, non aliud
pro peccatis sacrificium — at ve-
ro, etiam qui Evangelium nunquam
audivere per idem nomen, i. e. per
eundem Mediatorem, Salvari pos-
sunt, *sine fide, vel noritia ejus Incat-
nationis*, &c. Quasi vero nomen
Iesu

Jesu non hic complexim sumatur, ita ut includat fidem in Jesu, quasi non urgeatur (à Petro contra Iудеоs) ut connotans fidem in hoc * nomine. In hunc modum intellexit S. Augustinus (ad Optatum Ep. 152. p. 457.) Proinde (inquit) cum omnes veraces Dei cultores sive ante incarnationem sive post incarnationem Christi, nec vixerint nec vivant, nisi ex fide (N. B.) Incarnationis Christi, in quo est gratiæ plenitudo, profecto, quod scriptum est, Act. 4. 12. Non est aliud nomen sub Cœlo in quo oporteat nos salvari, ex eo tempore valet ad salvandum genus humanum ex quo in Adam, vitiatum est genus humanum. E neotericis etiam Bartholomæus Petri (citatus à Calovio :) Hinc (inquit) patet quod vita æterna ab hominibus sic per Dei Filium habetur, ut sine eo ac Fide in ipsum haberi non possit. Hanc etiam fuisse men-

* Per hunc solum & doctrinam ejus, fide receptam, speranda traxit est ab omnibus salus, neque enim illa alia est religio — unde salus obtineri possit, hanc non amplexantibus. Hamondius.

tem ipsius Petri hoc ipso in loco constabit, si modo conferatur, cum dictis Petri, de hoc clando sanato in nomine Jesu. Utique patet *

* Sic etiam, *Act. 4. 10. In nomine Jesu.* i. e. Non aliâ ratione quam invocando nomen Jesu. *Hammondus.*

Act. 3. 16. In fide nominis ejus, hunc quem vos vidistis & nostis, corroboravit *nomen ejus*, & *fides* qua est per eum dedit integrum sanitatem istam, in conspectu omnium vestrum. Utrumque conjungit, nomen Christi & fidem in Christo, objectum & actum, ut correlata ad se invicem, immò unum pro altero promiscue sumit. Sic etiam alibi, *Luc. 24. 47.* Prædicari in *nomine ejus*, (i. e. in fide ejus) pœnitentiam & remissionem peccatorum, in omnes gentes, *1 Cor. 6. 11.* Sanctificati estis, justificati estis in nomine Domini Jesu Christi, i. e. in fide nominis, *Act. 10. 43.* Remissionem accipere peccatorum, per nomen ejus, omnes qui credunt in eum. *Apocalyps. 2. 13.* Tenet *nomen meum*, & non negâsti *fidem meam*. Ubi differtè nomen Christi, sumitur pro religione Christi, pro fide & professione Christi.

Locus

Locus Tertius extat in Epist. ad

Rom. c. 10. 14. Omnis quicunque
invocaverit nomen Domini (i. e.
Domini Jesu, *Vers. 9.*) salvus erit.
Quomodo autem invocabunt, in
quem non crediderunt? Aut quo-
modo credent ei, de quo non *audi-
erunt?* Quomodo autem audient
sine prædicante? (Et *Versu 17.*) fi-
des est ex *auditu*, auditus autem per
verbum Dei, (*Θεοῦ*, vel ut Curcel-
læus habet, *Xεργός*) per verbum

Christi. Unde per Soritem quen-
dam sequitur, quod nulla salus sine
invocatione, nulla invocatio sine
fide, nulla fides sine auditu, nec au-
ditus sine prædicante*. Respon-
det D. Baxterius, hæc non tam esse
verba Pauli, quām objectionem Ju-
dæi fidelis. At verò ex conjuncti-
one &, rationali sive collectivâ, vi-
detur potius illatio quām objectio.

Curcellæ-
us in no-
tis.

* Prosper
de vitâ
contempla-
tivâ, L. I.
c. 19. Si
ergo qui-
libet sine
prædican-
te non
audit, sine
auditu non

credit, sine fide non intelligit, sine intellectu non bene agit:
Verbum fideli prædicandum est, ut audiens credat, credens
intelligat, intelligens bonum opus perseveranter exerceat.

Sive

Sive autem sit objectio sive ratio-
natio, sive Apostoli, sive Judæi, ca-
tè Apostolus eam admittit, immo
amplificat & corroborat, (*Vers. 16,*
17.) Solùm ad ultimam soritis ca-
tenam respondet, (*Vers. 18.*) Nun-
quid non audierunt? Secundò, Au-
tem respondet D. B. distinguendo
prædicationem in duplicem vel tri-
plicem. Alia scilicet est per Evan-
gelium, alia per Traditionem (ut
opinor) Adamicam vel Noachicam;
& quia hanc inter Gentiles diu &
penitus defecisse novit. Addit in-
super, [Vel per providentiam di-
vinam] sic enim se habent verba,
Part. 3. p. 24. ‘Sine prædicatione
‘(inquit) Evangelii, nemo credit
‘in Christum incarnatum! Et sine
‘Traditione, vel prædicatione proxi-
‘mentiae divinae misericordiam con-
‘donantem & liberantem peccato-
‘ribus exhibentis, nemo credit in
‘Christum juxta tenorem fœderis
‘gratiæ initialis. Resp. Quid hoc
sibi vult, Credere scilicet in Christum
per

per prædicationem providentiae? Non capio quomodo quis credat in Christum per contemplationem providentiae, distinctam & divisam à Traditione. Esto enim (ut hoc in præsens concedam) esto quod regimen providentiae, aliquid de misericordia Dei condonante & liberante, patefaciat: At verò seposita tradizione, quicquamne est, quod nuda Dei providentia nos docet aut instruit de Christo, de Mediatore, de Messia promisso, ut inde dicatur credere in Christum? Quod igitur addis hoc fieri per prædicationem providentiae divinæ, i. e. ministratam per opera & φαντάσμα providentiae — Σαύμε ο μ' ἔχει εἰσόδωντα. Et O me tardum & stupidum, quem tam diu latuit hic prædicandi modus, huc usque prorsus ignorabam, & nisi Te docente æternum ignoraturus, Quod cœli scilicet & Mundus & Providentia, sint de ordine prædicantium! Cœli quidem enarrant gloriam Dei,

(Psal.

* *Psal. 19. 7.* Lex Domini immaculata, converrens animam, &c. Dicuntur hæc (ut videtur) oppositè ad librum creaturarum, quem innuit versus primus. Quasi dicat, Cœli quidem enarrant gloriam conditoris & firmamentum annunciat opera manuum ejus; sed peculiaris est prærogativa verbi Divini & doctrinæ inibi contentæ, ut convertat animam. Et in hoc maxime fundatur ὡραῖον sive præminentia Judæorum supra Gentiles, primò quidem & principaliter, quod illis concredita sint eloquia Dei, *Rom. 3. 1, 2.* Uti notat *Tayssius*, p. 194.

(*Psal. 19. 1.*) Dei creatoris *; an vero etiam mysteria redemptoris? Firmamentum annunciat opera manuum ejus: An vero secreta cordis, aut arcana Christi? (*m̄ Cœdn τὸ Θεός*, *I Cor. 2. 10.* Quæ non nisi Spiritu revelante, patefiunt, *Vers. 11, 12.*) Docente Apostolo (*2 Cor. 5. 19.*) Deus erat in Christo, Mundum sibi reconcilians — & posuit *in nobis* verbum reconciliationis: (& *Vers. 18.*—)

Dedit *Nobis* ministeri-

um reconciliationis: *Nobis* (inquit) Apostolis, Evangelistis, Doctoribus, Pastoribus; non Providentiae Phænomenis. Secundum Te, tuamque differendi rationem, dixisse debuit Apostolus, Fides est ex aspectu, non ex auditu; at vero opponuntur Fides & Species, (*2 Cor. 5. 7.*) Et Fides non ἐξ ὀψεως est, sed ἐξ ἀργῆς,

(*Rom.*

(*Rom. 10. 17.*) Non ex visione vel speculatione creaturarum vel cursus Providentiae, sed ex auditu, auditus autem verbi prædicati (verbi Dei, vel ut Curcellæus legit, verbi Christi.)

Tu verò providentiam nobis sistis, non modo vocalem, sed prædicantem & concionantem de profundis Dei, de misericordiâ condonante & liberante, de reconciliatione, immò de Christo, de Messia, mediatore & redemptore. Est quidem (fateor) hic Mundus ingens Dei & naturæ theatrum, & Providentiae Scena : An verò sit etiam speculum fidei, vel rerum veritatumque supernaturalium præco, vel articulorum fidei ἐποπθεόν, vel ἀγνοούμενον ; liceat mihi, tuâ cum veniam, ἐπέχειν, seu potius ἀντέχειν, καὶ ἀντηδεῖν.

Locus Quartus *Marc. 16. 16.* Qui non credit, damnabitur, (cui D. B. adjungit *Ioann. 3. 18, 36.*) Respondet, D. B. ‘ Hæc omnia dicta sunt de iis, quibus Evangelium
‘ præ-

prædicatur. Replico. Locus pri
or supponit quidem Evangelii præ-
dicationem, (*Vers. 15.*) Euntes in
Mundum universum, prædictate E-
vangelium omni creaturæ. (Dein se-
quitur) Qui crediderit & baptiza-
tus fuerit, salvus erit: Qui vero
non crediderit, damnabitur. Ex
subhexisq; & ordine dictorum, hoc
solum ritè inferri potest, scilicet E-
vangelii prædicationem, omni Crea-
turæ & universo Mondo esse ne-
cessariam, in ordine ad fidem, i-
deoque in ordine ad salutem quod
autem attinet ad posteriorem (sci-
licet *Ioann. 3. 18, 36.*) Per totum
caput nulla fit omnino mentio præ-
dicationis Evangelij.

Locus Quintus, Duo adhuc super-
sunt loca, à methodista vexata, mi-
hi vindicanda. Sejlicet in Evan-
gelio Joannis: Quorum primus oc-
currit, c. 14. 6. Ego sum via, ven-
tas & vita: Nemo venit ad Patrem
nisi per me, h. e. per me, cognitum
& agnatum & creditum. Cum e-
tim modò dixerat, (*Vers. 1.*) Cre-
dite

dite in Deum, credite & in me;
subjungit autem in sequentibus, E-
go sum via, veritas, &c. Annon
uterque versus se mutuò respicit?
Viam scilicet esse se, sed per veri-
tatem Evangelii ex parte sui, & per
fidem ex parte nostrâ, per fidem
terminatam in ipso Jesu, credite in
me. Audiamus verò, quid D. B.
ad hunc locum, *Part. 3. p. 23.* ‘Hoc
(i. e. Christum esse viam, &c.)
‘non dubitatur: Nemo venit ad
‘Patrem, nisi per Christi Sacrifici-
‘um, per Christi intercessionem;
‘nemo, nisi lumine Christi (non di-
‘cit, Fidei) ductus, & Spiritu Chri-
‘sti tractus, & beneficiis Christi ad-
‘jutus & per promissionem, seu
‘fædus gratiæ à Christo procura-
‘tum. Summa est, quod nemo ve-
‘nit ad Patrem, nisi per meritum
& subsidia Christi: Sed non om-
‘nes per cognitionem, cultum vel
fidem Jesu Christi. At verò aliter
nullo locus intelligitur & exponi-
tur ab Hilario, quem D. Baxtero,
(pace ejus) opponam. *Hilar. de*
Trinit.

Trinit. Lib. 9. pag. 157. (in ea Christi verba, Credite in Deum, credite & in me.) Naturam (inquit) planè separa, si fidem separas. Si credidisse, *sine Christo*, in Deo, vita sit ; Christum à Dei & nomine & proprietate divelle. Quod si vitam perficit, credere in *Christo* eos, qui in Deum credunt ; verbi virtutem diligens lector perpendat ; Credite in Deum, & in me credite, uniens se fidei Dei, etiam natura ejus univit. Idem *Hilarius*, *L. II.* p. 250. Ad Patrem nemo vadit, nisi per Filium, quia cessante nobis fide Filii, ignorabilis est Pater ; non adituris ad paternam religionem, nisi prius Filii veneratione suscepit ; atque ita cognito Filio, ad vitæ nos æternitatem Pater adducit & suscipit. Ipsum verò locum (si placet) & verba, accuratius discutiamus. Annon satis connotatur, immò denotatur fides in *Christum*, cum Christus se non modo viam vocat, liberum arbitrium

* Aug. ad Julianam.
Nam neq; Christus se non modo viam vocat, liberum arbitrium sed veritatem * ? Quæ notitiam & quicquam nisi ad peccandum valet, si latet veritatis via fidem

fidem post se trahit. Juxta illud Augustini, Sine viâ non itur, sine veritate non cognoscitur, sine vita non vivitur. Non desunt (fateor) qui verbis Christi Hendiadis affingunt, quasi sensus esset, Ego sum vera via ad vitam. Sed hoc (inquit Gomarus) sensum reddit angustum; Repugnat etiam (eodem notante) articulus ḥ, singulis substantivis præpositus, quod, ubi Hendiadis occurrit, fieri non solet. Perpendat vero Lector singula Christi verba, Nemo venit ad Patrem, nisi per me. Non dicitur passim, Nemo admittitur ad Patrem, sed activè, Nemo venit ad Patrem, nisi per me. Quid est venire per Christum, nisi venire primum ad Christum, & per Christum ad Patrem? Venire autem ad Christum, quid est nisi in eum credere (ut supra constat, ex Joann. 6. 35.) Iterum cum dicit, Ego sum via: Via est prorsus ad usum, Eundi scilicet & ambulandi. Dicit via neminem nisi ingredientem & ambulantem. Quomodo

242 *Disquisitio in Hypothesin Baxt.*

autem ambulatur in Christo, nisi credendo in Christum? Via hæc o-
2 Cor. 5.7. stendi debet, scilicet per prædicatio-
Coloss. 2.6. nem, (*A&T. 16. 17.*) Sciri debet
per cognitionem, (*Psal. 67. 2.* Ut
cognoscant in terrâ viam tuam, &
in omnibus gentibus, salutare tu-
um;) Teri etiam & calcari debet,
non pede corporis, sed fide mentis.
Luc. Brug. in locum, Christus ho-
minibus est via ad Patrem, tribus
modis, per doctrinam, per exem-
plum, per meritum. (Additque)
Per hanc viam vadunt illi ad Pa-
trem, qui credunt in Christum ut
Mediatorem Dei & Hominum. Hi-
larius (*L. 7. in calce libri*) super
illa verba, [via, veritas & vita.]
Hæc benigna ad salutem nostram
dispensationis suæ nomina ipse con-
stituit, ut nos tanquam *via in veri-*
tatem deduceret, & *veritas* con-
stueret in *vita*. Non pigebit hic
verba Rolloci (*in Joann. 14.*) a-
scribere. Via (*inquit*) est Chri-
stus, sed dupliciter consideratur.
Primò ut *veritas*, deinde ut *vita*. Per
Christum

Christum primò ut veritas est, profiscendum est ad Patrem; Deinde ad eum, ut vita est. Veritas enim prima pars viæ est, vita secunda est. Ergo per veritatem primò ingrediendum. Quid illud est? Hoc est, credendum est in Christum — Huc redeunt omnia quæ diximus, ut credamus in Christum. Ergo, via est Christus, profectio est fides, fideique progressus. Ne autem existimarent, alias esse vias, quibus ad Cœlos tendamus, statim subjicit, Nemo nisi per me venit ad Patrem, ut non sit alia. At verò aliam adhuc responcionem habet D. B. quasi succenturiatam & subsidiariam, post principia latenter. Scilicet, Non dicit Christus, quod nemo qui non audivit, me incarnatum esse, Deum & hominem esse, crucifixum, &c. Quod tamen (inquit Methodista) si dictum fuisset, *Ad populum quibus dictum est, applicari debet*, enimvero hoc non est nondum solvere, sed dissecare.

Salvator hîc in extremo (ante mortem)

tem) cum Apostolis colloquio, corroboratus eorum fidem, & instigans eos ad expressiorem & firmiorrem in ipso fidem: E secreto divinioris Theologiæ sinu & penū, de promit hoc insigne oraculum, hoc veritatis ingens axioma, Ego sum via, veritas & vita; illudque suffulcit & quasi sepimento stipat, per enunciatum universaliter negans, Nemo potest venire ad Patrem nisi per me. Quæ omnia quasi uno halitu diffflare, vel saltem enervare satagit Methodista, Dicendo, Quod hæc & hujusmodi dicta illos solum spectant, ad illos tantum pertinent, ad quos specialiter sunt dicta, ad Judæos scilicet, seu potius ad Apostolos (ad quos hæc privatim sunt dicta.) Hoccine est respondere, an potius tergiversari? Si hoc ostium semel aperiatur, actum erit de plus quam dimidio Scripturæ. Exempli gratiâ; eadem operâ, si quis urgeat loca illa, (Joann. 3. Vers. 5. Joann. 6. 44, 65. Joann. 15. 5. Heb. 12. 14.) Si quis hæc urgeat, pro necessitate

Idem responsum
vide Part.
3. p. 25.
ad Obj. 11.

cessitate universali renascentiæ vel regenerationis, Tractionis vel gratiæ divinæ, ipsius etiam sanctimoniarum; omnia hæc udo quasi digito tolli possunt, respondendo, Quod hæc dicta sunt particulariter ad Hebreos, ad Judæos, ad collegium Apostolorum. Adeoque una hæc fidelia (si admittatur) multos, immò omnes, dealbabit parietes. Una hujus novaculæ acies, cujuscunque Textus succidet nervos. Hâc arte totum eludetur Evangelium, Tota vis & acies dictorum, in utroque testamento, obtundetur. Ideoque Theologo indignum est, ad hoc χρησθεῖντον, quasi in latebram & latibulum, se recipere. Quod verò insinuat D. B. de iis qui nunquam Evangelii nuncium audiverint; quasi essent ξω τῷ Κελῶν, extra minarum Biblicalarum & Evangelicarum jactum & iictum, contrarium constat ex Scripturis, *Psal. 9. 17.* Convertentur impii in gehennam, omnes Gentes quæ oblitæ sunt Dei, *Psal. 79. 6. Jer. 10. 25.* Effundè

indignationem tuam super Gentes
quæ non cognoverunt Te, & super
provincias (vel regna,) quæ nomen
tuum non invocaverunt, 2 Thess. 1.
8. Tam qui non noverunt Deum,
quàm qui non obediunt Evangelio
Jesu Christi, sentient flammarum ignis
& vindictam divinam, Luc. 12. 48.
Etiam servus qui non cognovit vo-
luntatem Domini sui — Vapula-
bit : Paucis quidem, sed vapulabit
tamen. Neque enim ignorantia Dei
aut Christi excusat à toto, sed à tanto.

Locus Sextus. Unus & ultimus
restat locus à D. B. exagitatus,
(Part. 3. p. 24.) scilicet Joann. 17.
3. Hæc est vita æterna ut te verum
Deum cognoscant & quem missi
Jesum Christum. Quid autem ad
hæc tam clara & perspicua opponi
potest? Neque tamen D. Baxtero
(ita est ingenium, ea pugnacitas, ce-
dere nescia) non deest (inquam)
subterfugium, sed languidum & mi-
serum, talique acumine indignum.
Responsum verò, quale quale, sic
se habet, (Part. 3. p. 24.) 'Nulla
'quidem

'quidem salus alicui obvenit, nisi
'per scientiam Dei & Christi, vide-
'licet, vel modo obscuriore & ge-
'neraliore, ut sapientiæ Patris mi-
'sericordis hominem redimentis à
'peccato, reatu & miseriâ, ad feli-
'citatem ; vel modo distinctiore,
'ut Filii Dei, incarnati, mortui, &c.
'Notitia prior necessaria facta est
'per fœderis editionem primam ;
'notitia posterior, per editionem
'perfectiorem, (i. e. ut opinor, E-
'vangelicam.)

Ad quæ respondeo. Primo supponitur hic fœdus primum, adhuc vigens & valens, quod supra est refutatum. Dico Secundo, Cum, ^{c. 4.} juxta duplē patefactionis modum à Methodistâ assertum, *Part. 3. p. 19.* Cum (inquam) necesse sit, ut D. Baxterus (velit nolit) suos distri- buat credentes (credentes juxta priorem fœderis editionem) in duas classes, Quarum altera continet Discipulos Traditionis (sive Ada- micae, sive Noachicæ, sive Mosaicæ,) altera verò Discipulos meræ naturæ

& nudæ Providentiæ. Quod ad classem spectat priorem (eorum scilicet qui aliquid norant, de Semine vel Messiâ venturo) hæc, inquam, inter solos Judæos relicta invenitur. Quorum certè notitia, tantùm abest à modo illo sciendi generaliore, ut ne quidem scientia sit, sed aut infidelitas, aut error & falsa fides, credens scilicet de illo futuro & venturo, quem nos quidem certò novimus, (illi verò aut nesciunt aut negant) venisse.

Quod verò attinet, ad classem secundam , scilicet Discipulos solius naturæ & providentiæ ; quo scheme dici possunt illi, habere (quod asserit D. B.) *scientiam Christi*, illi (inquam) qui sepositâ seu potius deperditâ penitus omni Traditione, nihil nōrunt, de Christo, multò minus de Jesu. Aliquid de sapientiâ conditoris, notum habuere, scilicet in Mundi machinâ, ordine & regimine elucente ; at verò per istam sapientiam Mundus non cognovit

Deum

Deum (*1 Cor. 1. 21.* *) *nendum* * *Sophias Christum*. Latuit verò eos, in totum Θεον h̄c latuit, sapientia illa Dei in Myste- ^{vocat cogni-}
rio, (*1 Cor. 2. 7.*) quam nemo illam Dei, ^{nitionem}
principum hujus s̄eculi cognovit, ^{quæ ex}
(*Vers. 8.*) ^{naturâ re-}
^{rūmoritur.}

Grotius in

1 Cor. 1. 21. Item *Chrysost.* in *locum*: Quid est, *In sapientia Dei?* Quatenus appetet per opera, per quæ voluit cog-
noscere.

Quod verò aliqui, nescio quid de Implicitâ fide & cognitione Christi inter Ethnicos, insinuare videntur (quæ eadem prorsus videtur cum hâc quam D. B. h̄c obscuram vocat & generaliorem) Respondeat (è nostratis) Lyfordus (*P. 311.*) Distinctio fidei in implicitam & explicitam, locum habere non potest, ubi objectum fidei est ignotum & non apprehensum. Vel, si cui lene hoc responsum non sufficiet, accipiat acrius à Curcellæo (*Dissert. Theol. p. 923. n. 13.*) Fidem (inquit) implicitam rei prorsus ignotæ fingere, nihil aliud est, quam delirare. Di-
co autem Tertio; quod distinctio

Bax-

Baxteriana, de modo scientiæ obscuriore, & distinctiore, prout adaptatur huic loco Evangelico, vana prorsus est & inutilis, utpote qui excludit obscuriorem, & solam urget distinctiorem. Siquidem (uti palam est & perspicuum) agitur ibi de scientiâ explicitâ, terminatâ in *Jesum*, in *Christum*, eumque quâ missum in carne; Ita enim se habent verba — Et *Jesum Christum* quem tu misisti. Epochâ igitur vitæ & salutis jam figitur in cognitione Salvatoris, ut missi, exhibiti & incarnati. Quid attinet sermocinari de notitiâ Christi obscuriore & generaliore, cum textus ipse & Christus in textu, cognitionem urget particularem, explicitam & distinctam, ut necessariam ad vitam æternam? Facest igitur nihil distinctio, quæ locum hic prorsus nullum habet nec habere potest.

Audiamus verò Hilarium, meliora & saniora commentantem. *Hil. L. 9. p. 167.* Sensum audientis interrogo, quid credendus est *Jesus*, cum ad

ad id, quod Pater solus Deus verus credendus sit, credendus & Christus est? Idem, P. 166, 167. Separa vitæ æternæ fidem, vel loqui, Hæretice, disce vel credere; & separa à Deo Christum, si potes, à patre Filium, à Deo vero super omnia Deum, à solo unum. Unus enim Dominus est Jesus Christus (1 Cor. 8. 6.) Si vita æterna est, in Deum solum credidisse, sed non sine Christo; separato Christo à solo vero Deo, in confessione solius veri Dei, vita æterna non capitur. Non intelligo quomodo nobis, à vero Deo separandus ad fidem sit, qui non est separabilis ad salutem. Adde etiam Fulgentium (contra Serm. Fastidiosi, p. 211.) Divinitas quæ una est Patris & Filii facit, & Filium sine Patre, & Patrem sine Filio non agnosci. *Cyprian. Ep. ad Jubaian.* (Ep. 73.) Ex ipsis Christi prædicatione, Pater antè cognoscendus est, qui misit, tum deinde Christus, qui missus est. Nec possit esse spes salutis, nisi duobus cognitis.

§. 4. Quandoquidem verò, profiteatur Methodistâ, Part. I. p. 375. Arg. 20.) Quod, Judicio veteris Ecclesiæ contradicere, neque modestum sit neque tutum ; coronidis loco specimen hujus Judicij, D. Baxtero exhibebo.

Prodeant igitur imprimis Justinus M. & Clemens Alex. (quos tamen ut suos, suæque sententiæ fautores, venditat, Part. 3. p. 23.) Justinus, Dial. cum Tryph. p. 263. Hor-tatur eos, operam navare ut cognoscerent quâ viâ iis remissio peccatorum contingat & spes hæreditandi bona promissa ; subjungens, Εἰ δὲ ἐκ ἀλληλούτης, ἵνα τέτοιο τῷ χερσὸν ὑπηγόντες, καὶ λεπτάμνοι τὸ νέφος αφέοντες αὐμάρτιῶν, διὰ Ἡρακλίου κηρυχθὲν λετεῖον, αὐταυμάρτιτως λοιπὸν ζῆσεν. i. e. Est autem nulla alia quam hæc, ut Christo hoc agnito, quod ab Esaiâ promulgatum est, propter remissionem peccatorum, Lavacro abluti, sine crimine de cætero vivatis. Idem Justinus, eodem Dialog. p. 225. (De

(De Christianâ agens doctrinâ, post strictam indagationem expertus pronunciat & profitetur) Ταῦτοι μόνις ἐνεργησού, Φιλοσοφίαν αὐτοῖς τε καὶ σύμφωνον. i. e. Hanc solam comperi, esse certam & utilem Philosophiam. Clemens Alex. Στρω. 2. p. 362. Εἳνι ἐν ἄλλῃ τις ποιαύτη κατάστασις ἀληθής θεοσεβείας ὑπτῆς, ης μόνον διδάσκαλος δ λόγος; ἐκ ἔχωντος διμαρτυρίας ergo aliquis alius ejusmodi verò status pietatis ac Dei cultus, cuius sola est magistra Ratio? Non ego quidem id arbitror. Eundem vide Στρω. I. p. 288. Origenes L. 9. in Epist. ad Rom. Quia omnes conclusi sunt sub peccato, jam non in meritis, sed in misericordiâ Dei salus humana consistit, neque fides nostra sine sanguine Christi, neque sanguis Christi, *sine fide* justificat. Et impossibile est salvari *sine fide*. Idem Origenes (inter opera Hieronymi, T. p. 61.) In Canticum Cantorum; congruum quippe est ut in nuptiis adolescentulorum sit multitudo cum sponsâ,

sponsâ, Juvenum turba cum spon-
so. Hæc omnia noli *foris* quærere,
noli extra eos, qui prædicatione E-
vangelii salvati sunt.

In Arnobio Afro (*contra Gentes*
L. 2. p. 162. Rogat Ethnicus)
Christianus ergò nisi fuero, spem sa-
lutis habere non potero? (*Resp.*
Arnob.) Ita est, ut ipse proponis.
Laetantius (*quem etiam à se stare*
vult, D.B.) ille, *L. 4. Instit. c. uli-*
mo. Sola (*inquit*) Ecclesia Catho-
lica est, quæ verum Dei cultum re-
tinet. Hic autem est fons veritatis,
hoc est domicilium fidei, hoc tem-
plum Dei, quod si quis *non intras-*
fit, vel à quo si quis exierit, à spe
vitæ & salutis æternæ alienus est.
Cyprianus *L. 2. Ep. 8.* Quomodo
potest esse cum Christo, qui cum
sponsâ Christi, atque in ejus Eccle-
siâ non est? Irenæus, *L. 3. c. 21.* Ig-
norantes eum, qui ex Virgine, Ema-
uel, privantur munere ejus, quod
est vita æterna. Hieronymus in *E-*
zech. c. 47. (Ubi describitur status
Evangelicus) mysticas habens aquas,
egre-

egredientes subter limen domus,
(*Vers. 1.*) & intumescentes in tor-
rentem qui non potest transvadari,
(*Vers. 5.*) Et vivent omnia, ad quæ
veniet torrens, (*Vers. 9.*) Has aquas
Hieron. (*in locum*) interpretatur,
vel baptismi gratiam vel Evangelici-
cam significare doctrinam. Mirum-
que (*inquit*) in modum, aquis E-
vangelii aquæ sanantur mortuæ;
quæ ab eo quod *nihil in se* vitale
habeant, nomen mortis sunt forti-
tæ: *Non enim noverant eum*, qui di-
cit, *Ego sum vita & veritas*: Sequi-
tur *Vers. 10.* ejusdem capituli, Et sta-
bunt super illas pescatores, ab engad-
di usque ad Engallim siccatio erit
sagenarum: Plurimæ species erunt
piscium ejus, sicut pisces Maris Mag-
ni, multitudinis nimia. (*Dein ad-*
ditur, Vers. 11.) In litoribus au-
tem ejus & palustribus *non sanabun-*
tur. *Quid ad hæc Hieronymus?* Pisca-
tores (*inquit*) erunt, quibus loqui-
tur Dominus Jesus (*scilicet Matth.*
4. 19. Mar. 1. 17. Luk. 5. 10.) Ve-
nite ad me & faciam vos pescatores
ho-

hominum. (Addit autem paulò post) Quod autem sequitur, In litoribus & palustribus, & in his quæ extra litora egrediuntur aquæ non sanabuntur : Illud latenter significat, quod qui in Noe arcâ non fuerit, pereat regnante diluvio. Et quos iste fluvius (scilicet Apostolicæ & Evangelicæ prædicationis) non attigerit, non suscipient sanitatem. [Hactenus Hieronymus.]

S. Aug. de C. D. L. 10. c. 32. (dicit,) Universalem viam liberandæ animæ, quam Porphyrius, malè quærendo, non reperit ; eam esse quam sola gratia Christiana reseravit — Præter hanc viam, quæ partim cum hæc futura prænunciantur, partim cum facta nunciantur, nunquam defuit humano generi, nemo liberatus est, nemo liberatur, nemo liberabitur. Idem, de Pecc. Mer. & Remiss. L. 2. c. 29. p. 153. Una ergo est fides, quæ omnes salvos facit, qui ex carnali generatione in spiritualem renascendo salvantur, Terminata in eo, qui venit judicari & mori, judex

vivorum & mortuorum. Idem contra Cresconium, *L. 1. c. 29. p. 47.* Quid eis prædicare cupiebat Apostolus (scilicet *Act. 17. 23.*) nisi ut eundem Deum, quem *præter Ecclesiam ignorantè & inutiliter* colebant, in Ecclesiâ sapienter & utiliter colerent.—Unus enim Deus est, una fides, unum Baptisma, una incorrupta Ecclesia, non in quâ solâ unus Deus colitur, sed in quâ solâ unus Deus piè colitur. Idem, *L. de Nat. & Grat. c. 2.* (Objicitur) Quid faciet humana natura, vel quid fecit, quæ vel antè hoc non audivit, vel adhuc non conceperit factum? Nisi, credendo in Deum Creatorem qui fecit cœlum & terram, à quo & se factum naturaliter sentit, & rectè vivendo ejus impletat voluntatem, nullâ fide passio-nis Christi aut resurrectionis imbūta? (Resp.) Quod si potuit aut potest, hoc & ego dico, quod de lege dixit Apostolus, ergò gratis Christus mortuus est. (Concluditque) Ergò omnis humana natura justificari &

S re-

hominum. (Addit autem paulò post) Quod autem sequitur, In litoribus & palustribus, & in his quæ extra litora egrediuntur aquæ non sanabuntur : Illud latenter significat, quod qui in Noe arcâ non fuerit, pereat regnante diluvio. Et quos iste fluvius (scilicet Apostolicæ & Evangelicæ prædicationis) non attigerit, non suscipient sanitatem. [Hactenus Hieronymus.]

S. Aug. de C. D. L. 10. c. 32. (dicit,) Universalem viam liberandæ animæ, quam Porphyrius, malè quærendo, non reperit ; eam esse quam sola gratia Christiana reseravit — Præter hanc viam, quæ partim cum hæc futura prænunciantur, partim cum facta nunciantur, nunquam defuit humano generi, nemo liberatus est, nemo liberatur, nemo liberabitur. *Idem, de Pecc. Mer. & Remiss. L. 2. c. 29. p. 153.* Una ergò est fides, quæ omnes salvos facit, qui ex carnali generatione in spiritualem renascendo salvantur, Terminata in eo, qui venit judicari & mori, judex

vivorum & mortuorum. Idem contra Cresconium, *L. 1. c. 29. p. 47.* Quid eis prædicare cupiebat Apostolus (scilicet *Act. 17. 23.*) nisi ut eundem Deum, quem *præter Ecclesiam ignoranter & inutiliter* colebant, in Ecclesiâ sapienter & utiliter colerent.—Unus enim Deus est, una fides, unum Baptisma, una incorrupta Ecclesia, non in quâ solâ unus Deus colitur, sed in quâ solâ unus Deus piè colitur. Idem, *L. de Nat. & Grat. c. 2.* (Objicitur) Quid faciet humana natura, vel quid fecit, quæ vel antè hoc non audivit, vel adhuc non conceperit factum? Nisi, credendo in Deum Creatorem qui fecit cœlum & terram, à quo & se factum naturaliter sentit, & rectè vivendo ejus impletat voluntatem, nullâ fide passionis Christi aut resurrectionis imbūta? (Resp.) Quod si potuit aut potest, hoc & ego dico, quod de lege dixit Apostolus, ergò gratis Christus mortuus est. (Concluditque) Ergò omnis humana natura justificari &

S re-

redimi ab irâ Dei justissimâ, hoc est, vindictâ, nullo modo potest, nisi per *Fidem & Sacramentum sanguinis Christi*. Multus in hâc re est S. Augustinus (ut alibi fusius ostendi.)

Prosper Aquitanicus, *Sententia super quartum Gallorum Capitul.* p. 134. Qui dicit quod non omnes vocentur ad gratiam, si de his loquitur, quibus Christus annunciatus non est, *reprehendi non* debet; quia scimus quidem in omnes fines terræ Evangelium destinatum; sed non putamus jam in omnibus Terræ finibus prædicatum. *Nec possumus* dicere quod ibi sit gratiæ vocatio, ubi matris Ecclesiæ nulla est regenerationis. Idem, *In sentent. super decimum,* p. 135. Quibusdam populis vetuit (Deus) Apostolos Evangelizare: Et nunc aliquas adhuc Gentes patitur *extra gratiam suam degere*. Idem, *Respons. ad capit. Gallor. ad Obj. cap. 4.* Non dubium est, à tempore resurrectionis Domini, usque ad præsentem ætatem, fuisse homines qui ab hâc vitâ, sine Evangelii

gelii cognitione transferint; de quibus dici possit, Quod vocati non sint, quia nec spem vocationis audierant. Idem Prosper. in *Resp. ad objectionem Vincentianam primam*, p. 138. *Sanguis Christi*, redemptio totius Mundi. Sed qui hoc sacerdolum *sine fide Christi* & *sine regeneratione Sacramenti* pertransirent, redemptionis alieni sunt. *Hilarius de Trin. L. 9.* p. 148. Nescit, planè vitam suam nescit, qui *Iesum Christum*, ut verum Deum, ita & verum hominem ignorat. Idem, *L. 8. p. 134.* Unus Deus Pater, ex quo omnia & nos in ipso, (*1 Cor. 8. 6.*) — Dehinc quia nudum hoc, in Deum Patrem credere, *non proficeret* ad salutem, subjicit, Et unus Dominus noster Jesus Christus, per quem omnia & nos per ipsum, Sinceritatem fidei, in unius Dei & unius Domini prædicatione demonstrans. De gratiâ verò non digne sentit, quisquis eam putat omnibus hominibus dari; cum non solum, ne omnium est fides, sed adhuc non-

nullæ Gentes inveniantur, ad quas fidei prædicatio non pervenit. Beatus enim Apostolus dicit, Quomodo invocabunt in quem non crediderunt, aut quomodo credent ei, quem non audierunt? Nen itaque Gratia omnibus datur; quandoquidem ipsius gratiæ participes esse non possunt, nec posseunt credere, ad quos invenitur ipse fidei auditus non pervenisse. *Epist. Synodica Episcoporum Africanorum in Sardiniam exulum*, p. 8, 9. (Præfigitur Fulgentii opusculo.) Ecclesia in priore erroris statu, nec videbat ab ortu, sine oculis, & cœca, nec videbatur omnino à Deo.

— Omnes reliquæ fides quæ sunt in Mundo, sunt mortuæ, & motus mortuorum populorum & gentium; ut quæ in se non habebant eum qui dicit, Ego sum vita; neque regenerant aut vivificant per uterum aquæ & Spiritus, suos filios & populos: Sed sunt sine semine & viduæ fontis vitæ, & non fruentes aquâ vivâ & saliente in vitam æternam. Sola ergò Ecclesia dicitur &
vita

vita & mater omnium viventium.

Anastasius Sinaita, contemplat. in Hexaemeron. L. 10.

Atque hæc sufficient impræsentia-
rum, ex antiquis Patribus. Quibus,
auctarii loco, quædam ex neoteri-
cis adjungere, non pigebit. *Mel-
lancthon, de libert. Christianâ, pag.
(mibi) 672.* Quos elegit, hos &
vocavit ; nulli sunt electi extra hunc
cœtum vocatorum ; non alibi po-
pulus Dei nisi inter vocatos, quæri-
to. Sunt autem vocati, qui sunt so-
cii hujus cœtus *audientis* Evangelii-
um, & sacramentis inserti huic cœtui.
Idem, *Examen, &c. de Deo, p. 673.*
Sola illa congregatio, in quâ agno-
scitur Filius Dei Dominus noster
Jesus, crucifixus pro nobis, &c. est
Ecclesia, in quâ sunt multi placentes
Deo, & rectè eum invocantes, &
electi ad vitam æternam ; juxta hæc
dicta, scilicet *Joann. 3. 18, 36. Joann.
5. 23. 1 Cor. 3. 11. Joann. 14. 6.*
Hæc scire necesse est contra Tan-
nerum, Latomum Lovaniensem, &
similes, qui infinitam confusionem

S 3 . faciunt,

faciunt, & fingunt Ecclesiæ membra ubique esse, Ethnicos & alios quorum mores sunt honesti. Chemnitius, *Exam. Concil. Trident. L. I.* disputat contra Andradium, assertorem fidem & salutem philosophicam, & astruentem (in Ethnicorum gratiam) fidem justificam & salvificam, quæ non ex Sacris Literis, divinisque oraculis, sed ex rebus etiam iis quæ sensibus subjiciuntur, haberi potest. Hæc & hujusmodi (inquit Chemnitius,) verè sunt, non humana sed diabolica fidei ludibria, & verbi divinitùs patefacti. Eaque multis refutat, p. 108. 109, 110, 111, 112. (quem vide.)

Agnien claudat Jacobus Arminius, *Disp. Privatæ. Theff. 32. §. 5.* p. 300. Post ingressum peccati, nulla hominum à Deo salus, nisi per Christum, nullus salutaris cultus Dei, nisi in nomine & respectu Christi, qui Christus peccatorum, sed in ipso credentium, salvator est. Adeò ut sine Deo sit, quisquis sine Christo est; & sine Christo, quisquis sine fide, sine

sine cultu & religione Christi est.
Sine cuius sive promissi typisque
adumbrati, sive exhibiti clareque
annunciati *Fide ac spe*, neque Anti-
quitas salva est, neque salvi nos su-
mus.

Fusius autem & fortius hoc ur-
get idem *Arminius in Orat. de*
objec̄to Theologiæ, p. 32, 33. (Quæ
ut fidem liberem, plenius hic re-
præsentabo.) Dico itaque (inquit)
non Christi tantum interventum
necessarium esse ad salutem à Deo
impetrandam & hominibus impar-
tiendam, sed & *Christi fidem*, ad
eandem ex ipsius manibus accipien-
dam. Et fidem Christi, non sub
generali sapientiæ, potentiæ, boni-
tatis, misericordiæ Dei notione ap- *N. B.*
prehensi, sed quemadmodum ab
Apostolo est prædicatus, & fides
illius ab iisdem annunciatæ & lite-
ris consignata. Non moveor argu-
mento, quo nonnulli in hanc sen-
tentiam adduci se profitentur, Quod
neque cum misericordiæ amplitu-
dine, neque cum justitiæ ipsius ra-

tionibus conveniat tam præcisa fidei in Christum ab omnibus salvandis postulatio; quum multa hominum millia ex hâc vitâ excedant, antequam vel fama Evangelii Christi ad eos pervenerit. Nam de iustitiæ & misericordiæ divinæ rationibus, non ex modulo ingenii aut affectus nostri est statuendum; sed Deo istarum suarum proprietatum & libera administratio & justa defensio est relinquenda. Accidet autem, quomodo cunque ipsi visum fuerit illas administrare, ut semper vincat, quando judicabitur. Nobis ex verbo ipsius sapiendum est. Illud, primis secundisque certis, Fidei in Christum necessitatem describit, ex ordinatione justæ misericordiæ, misericordis justitiæ Dei, Qui credit in Filium, habet vitam æternam; Qui non credit Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super illum; non incipit ira Dei accendi adversus illum, sed quam jam promeritus erat præcedentibus peccatis adversus legem commissis, manet

net super illum, propter incredulitatem, quia liberari ab illâ poterat per fidem in filium Dei. Item, nisi credideritis me illum esse, moriemi-
ni in peccatis vestris. Et alibi, Hæc
est vita æterna, ut Te solum cog-
noscant verum Deum, & quem mi-
sisti Jesum Christum. Et Apostolus
(*1 Cor. 1. 23, 24.*) Placuit Deo per
stultitiam prædicationis salvare cre-
dentes. Illa prædicatio est sermo
de cruce, Gentibus stultitia, Judæis
offendiculum ; vocatis autem tum
Judæis tum Græcis, Christus Dei
sapientia & potentia. Non sapien-
tia & potentia, quâ Deus Mundum
condidit ; ab illâ enim perspicuè
Christus hîc distinguitur ; sed sapien-
tia & potentia revelata in Evan-
gelio, quod est potentia Dei ad sa-
lutem omni credenti. Non ergò
crux ipsa tantùm Christi, necessaria
ad impletandam redemptionsem,
sed & Fides crucis, ad eandem ob-
tinendam ; neque quia proponitur
Sermo crucis hominibus, fides il-
lius est necessaria ; sed quia nece-
faria

N. B.

faria est fides, in Christum ex decreto Dei, sermo crucis proponitur, ut credentes salventur. Neque ex decreto tantum Dei, fides in illum necessaria est, sed etiam ex promissione Christo à Patre facta, immò ex pacto inter utrumque inito. Promissionis sermo hic est: Postula à me & dabo tibi Gentes in hæreditatem tuam. Hæreditas autem Christi, populus fidelium, populus qui ipsi in die exercitus ipsius spontaneus aderit in splendoribus sanctitatis, (*Psal. 110.*) Item, benedicuntur in Te omnes Gentes; Itaq; qui ex fide sunt, benedicuntur cum fideli Abraham, (*Gal. 3. 9.*) Apud Isaiam (*Cap. 53.*) Quum posuerit pro delicto animam suam, videbit semen longævum, & voluntas Jehovæ in manu ejus prosperabitur: Propter laborem animæ suæ videbit fructum, quo saturetur; scientiâ suâ (quæ est fides in illum) justificabit justus servus meus multos, iniquitates ipsorum ipse portabit. Pactum cum Patre initum

tum allegat Christus, dicens, (*Ioann.* 17. 2, 3.) Pater, glorifica filium tuum, ut & Filius tuus te glorificet. Sicut dedisti ei autoritatem in omnem carnem, ut quotquot dedisti ei, det eis vitam æternam: Et quæ sequuntur. Constitutus ergo est Christus decreto, promisso & pacto Patris salvator omniurum ipso credentium: Et consecratus, factus est Author salutis, omnibus qui ipsi auscultant, (*Hebr. 5.*) Unde & Gentes sine Christo dicuntur, alieni à republicâ Israelis, à pactis promissionum, spem non habentes, Dei expertes in Mundo. (*Eph. 2. 12, 13.*) & Tenebræ (*Eph. 5. 8.*) Per fidem autem Christi, propinqui facti, & Lux in Domino.

[Tandemque hisce verbis, egregie concludit:] Necesse est itaque, ut pro religionis Christianæ necessitate, tamenquam pro salutis arâ & anchorâ depugnemus; ne si Filium nobis & nostræ fidei patiamur adimi, ipso quoque Patre destituamur.

Qui

Qui enim Filium non habet, ne Patrem quidem habet, (*I Joann. 2. 23.*) Si autem ad istius necessitatis diminutionem vel circumscriptiōnem tantillūm conniveamus, Christus ipse apud suos Christianos in contemptum adducetur, & tandem in universum abnegabitur. Proclive enim est salutis meritum & efficaciam salvandi illi adimere, in cuius sacramenti verba jurare, nullā necessitate compellimur. Quis credet beneficium ab illo præstatum esse, cui gratias agere non sit necesse? Immò quis non palam & pleno ore profitebitur, salutis Authorem non esse, quem salutis Authorem agnoscere non est necesse?

Fortiter ergò urgenda est, utrūque objecti istius, Dei & Christi, conjunctio in Theologiâ nostrâ; neque ferendum ut ullo prætextu, à se invicem dissiparentur; nisi ipsum à nobis disjungi Christum, & cum Christo salutem auferri, velimus.

Quædam

*Quædam Addenda ad Caput secundum Disquisitionis, Sect. 5. Pag. 99.
Linea 9.*

Sicut aliud est τὸ γνῶστν Θεός, aliud τὸ πιστόν, ita aliud est ἡ γνῶσης, aliud ἡ πίστις. * Naturalis cognitio Dei, indagini rationis innititur & consequentiis inde deductis: Fides autem, testimonio vel verbo Dei ut fundamento, ministerio verbi, ut instrumento. Τῷ γνω-
τῷ τῷ Θεῷ, non fides propriè dicta respondet (inquit Amyrallius,) sed γνῶσης: Adeoque concedit, Orthodoxos Theologos meritò damnasse fidem

* Πίστις sapenumero
vocatur δημιγνώσης, magis
quām γνῶσης, Agnitus,
magis quām cognitio,
1 Ti. 1. 4. 2 Tim. 2. 25.
Colof. 2. 2. Eph. 1. 17. c.
4. 13, 2 Pet. 1. 8. c. 2.
20.

fidem naturalem, hoc est, Eos qui
 fidem actu existere docent ex na-
 turalibus hominum facultatibus, *sine*
verbo & absque ope Spiritus Sancti.
 Vide *Specim. Animadvers. Generali-
 um, Part. 2. p. 227.* Idem, in *Spe-
 cim. Animadvers. Specialium, Part. 2.*
p. 117. ‘Fides (inquit) etsi in
 notitiâ posita est, nütitur tamen præ-
 cipue testimonio & authoritate lo-
 quentis. Jam verò quicquid est
 quod in providentiâ Dei revelatum
 fuit, ad spem veniae faciendam, te-
 stimonium propriè dictum non est.
 Idecirco, tametsi facultatem recte
 constitutam nanciseretur, Fidem
 propriè dictam generare non po-
 test (sed tantùm scilicet $\gamma\omega\pi\tau$.)
 Idem, *Pag. 129.* Negat τὸ πίστιν,
 Gentilibus ad amplectendum, fuisse
 præbitum aut necessarium esse ad
 conversionem. Interim verò non
 dissimulandum est, quod Amyrallius
 τὸ $\gamma\omega\pi\tau$ Θεοῦ latius justo extendit,
 ita ut in eo includat non solum
 Dei virtutem & potentiam, sed e-
 tiam Dei voluntatem, i. e. volun-
 tatem

tatem misericordiæ, condonandi & in æternum salvandi. E contra & in oppositum, Potentia quidem Dei & *Omnipotens*, (*Rom. I. 21.*) ut & sapientia, (*I Cor. I. 21.*) in ipsâ Mundâ conditione, fabricâ, & opificio satis quidem sunt conspicuæ, omnibusque prostant ut objecta naturalis *θεογνωσίας*. At vero gratiosa Dei voluntas, æternam hominum salutem disponens, ordinans & constituens, non nisi aliundè innoteſcit, ejusque cognitio ab ipso ore Dei petenda est, à solâ scilicet patefactione Spiritus & verbi revelationib⁹ (*Rom. II. 34. I Cor. 2. 10, 11, 12, 14, 16.*) Id quod disertè olim docuit Origenes in *Expositione Epistole ad Romanos*. Sic enim ille, *in c. I. Vers. 19. Fol. 137.* literâ B. Id quod notum est Dei,] ostendit esse aliquid Dei quod notum sit, & aliquid ejus quod ignotum sit. Literâ D.] quod notum est Dei, id est, quod cognosci de Deo potest per conjecturam creaturæ. Literâ E, manifestum est in illis, Deus enim illis mani-

manifestavit.] Jam & superius diximus, quia notum est Dei hoc, quod ex hujusce Mundi consequentiis vel rationibus alicui possunt; sicut & ipse Apostolus in sequentibus indicat, dicens, Invisibilia ejus, per ea quæ facta sunt, contemplari. Pergit vero, literâ F, ostendens quæ sint illa invisibilia Dei. Scilicet, Virtus (seu potentia) quâ regit omnia, & Divinitas quâ replet omnia. Et *in Cap. 2. Fol. 142. D,* tandem concludit tum affirmativè tum negativè, Cognosci (inquit) Deus à creaturâ Mundi, per ea quæ facta sunt, etiam Gentilibus, potuit, & semper terna ejus Vittus & Divinitas: *Voluntas* verò ejus non nisi ex lege cognoscitur & prophetis. (Vide & *Calovium in Rom. c. 1. 20. pag. 32.*) De Amyrallio verò notandum est, Quod licet Gratiam (seu potius misericordiam) Dei *objectivam* universalem acriter defendat: Tamen Gratiam *subjectivam*, i. e. salutifaram de Deo & in Deum Fidem (unâ cum verâ sanctimoniam cordis

&

& vitæ.) Hanc (inquam) non nisi intra finum & limites Ecclesiæ ponit & includit, hanc nullibi inveniri, nusquam suppeditari afferit, nisi sub ministerio verbi ; hanc denique, Gentilibus extra verbum aut Evangelium viventibus, prorsus & penitus, semper & ubique negat. Ut videre est, *in Specim. Animadu. General. p. 113, 118, 127, 128, 183, 192, 194, 195, 200, 210, 227, 234, 242, 261.* Atque etiam *in Specim. Animadvers. Special. Part. 2. pag. 127, 155, 149, 210, 213, 261. Part. 3. p. 164, 157. Part. 4. pag. 333, 334.*

T

Ap-

H

D

Sin

Dic

sa

fi

A

Appendix Disquisitionis

I N

Hypothesin Baxterianam:

S I V E,

Discussio Authorum qui nominantur, vel locorum quæ ex Patribus adducuntur in favorem sententiæ, sive Baxterianæ, sive Curcellæanæ.

Authore *Carolo Robothamo.*

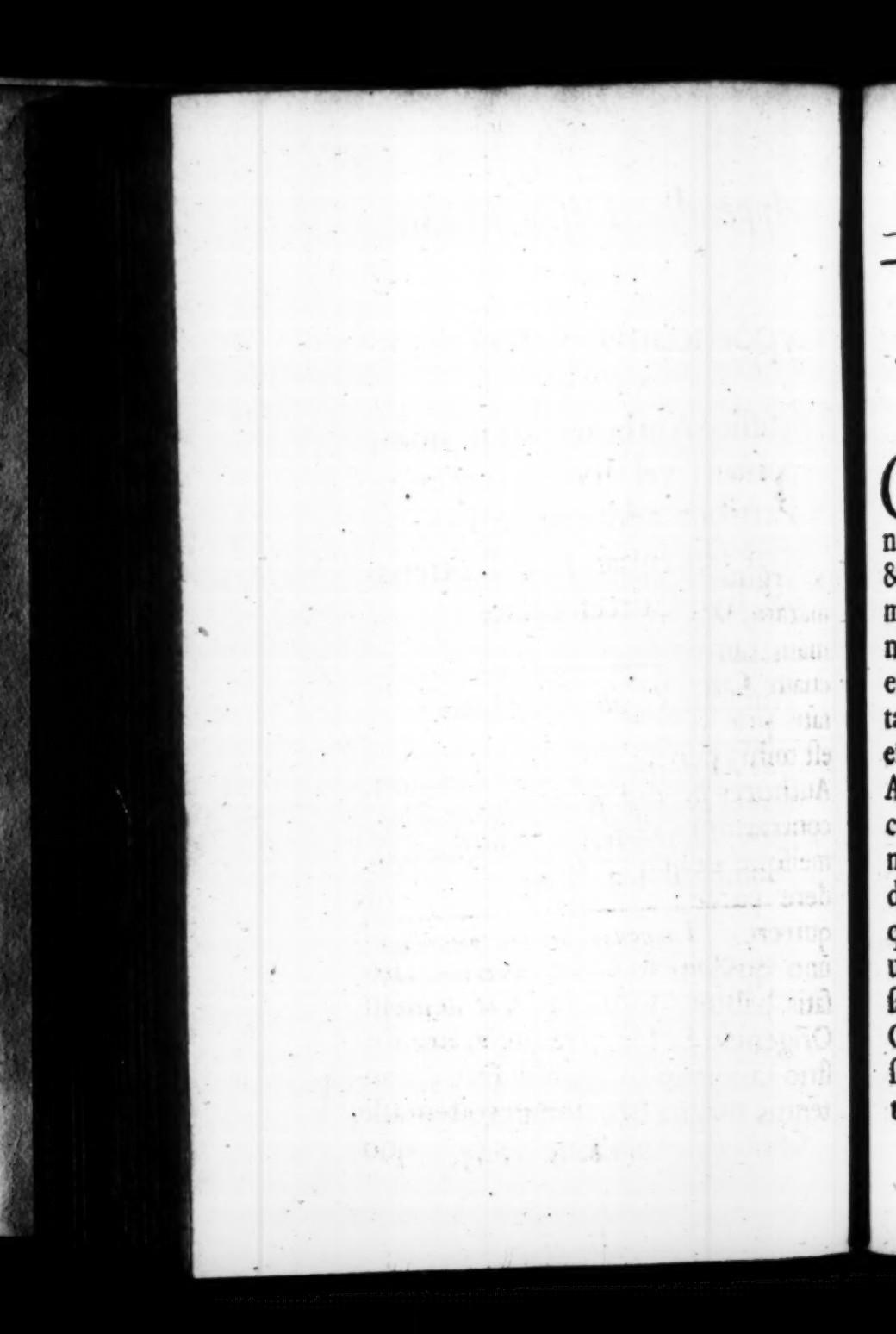
*Sine fide Mediatoris, nullum hominem
vel ante vel post fuisse salvum, San-
ctorum Authoritates contestantur.*

Lombard. l. 3. d. 25.

*Dicendum, quod nunquam homines potuerunt
salvari, etiam ante Christi adventum, nisi
fieren̄ membra Christi, quia, ut dicitur,
Act. 4. 12. Non est aliud nomen, &c.*

Aquin. 3. qu. 68. a. 4. 1.

Londini, An. Dom. 1695.

Appendix Disquisitionis.

Quamvis veritatem Thesis meæ,
De omnimodâ Christianismi
necessitate ad salutem, rationibus
& argumentis è Scripturâ petitjs fir-
matam, satis astruxisse videar: Quo-
niam tamen & D. Baxterus, atque
etiam Curcellæus, speciem antiqui-
tatis præ se & pro se ferunt, visum
est mihi, per modum appendicis, in
Authores & Authoritates ab illis in
contrarium allatas (paucas licet,
meisque neque numero neque pond-
ere pares) aliquantò strictius in-
quirere. Et certè D. Baxterus, nè
uno quidem loco vel libro citato,
satis habuit, Justinum, Clementem,
Origenem & Lactantium, in armilu-
stro tanquam suos recensere ; con-
tentus magna hæc nomina ostentasse,

T 3 quo-

quorum solo aspectu tanquam eretâ in altum ægide vel ostendo Medusæ capite, Lectorem attonitum & obrigesceret, in stuporem daret.

*Dissert. 3.
S. 36.
pag. 931.*

Scilicet
quarto
Esdræ,
c. 7. 28.

§. 2. Curcellæus verò particularius agit, & ad certa quædam loca & paragrapha descendit; Quorum leviora hîc examini subjiciam, Gravioribus in ultimum reservatis. Profert igitur inter cæteros Ambrosium, de bono mortis, sic scribentem; Quæ sit animarum post hanc vitam lætitia, Esdras secundùm collatam ei revelationem, revelavit; Justos cum Christo futuros & cum Sanctis. Hinc & Socrates ille festinare se dicit ad illos Semideos (sive ad suos Deos,) ad illos optimos viròs. Sic ostendens (inquit Curcellæus) se credere, Socratem cum Christo aliquique Sanctis æternum victurum. Resp. Utrum hoc sit opus genuinum Ambrosii, meritò dubitari potest, eò quod revelationem citet ex quarto Esdræ, tanquam libro Canonico:

Quem

Quem tamen à Canone rejecit non solum Ecclesia olim Judaica, sed etiam præsens Romana, immo & vetus Christiana. Aut igitur Esdræ revelationi credendum est, aut huic authoritati renunciandum. At vero ipsa Ambrosii hic pensitemus verba; neque enim dicit *se* credere, Socratem cum Christo & Sanctis æternum victurum, uti Curcellæus fingit: Sed ut ostendat dogma Christianorum de gaudiis posthumis & ingenti justarum animarum lætitia, non esse alienum ab Ethniconum sensu & mente, profert verba Socratis, eumque inducit profitentem se festinare ad illos suos Deos, ad illos optimos viros: [& statim addit,] Nostra sunt utique quæ in philosophorum literis præstant, & ille posuit ea, quorum proprium testimonium non habebat: nos vero divini præcepti habemus Authoritatem. Quid autem ipse Ambrosius senserit, liceat ex aliis illius operibus colligere. *Ambrosius in Ep. ad Romanos, cap. 2. p. 486.* Justitiam

(inquit) naturaliter servans, custos legis est — amicus legis est. Huic sola fides deest, per quam fiat perfectus : Quia nihil illi proderit, abstinere à contrariis, nisi fide acceperit, ut sit justus per utraque : Quia illa temporis justitia est, hæc æternitatis. *Idem ibidem*, De Judæis sub lege, hæc habet verba, omnis salus in lege, de Christo est. Hic ergo servat legem , qui credit in Christum. Certè genuinus hic Ambrosius, qui salutem in lege non concedit nisi credenti in Christum (scilicet promissum,) ut ille salutem concedat Socrati, nec fidem nec Christum nè per somnium cogitanti, vix est credibile. *Idem, in L. de fugâ seculi (cap. 8. p. 59. A.)* Verba faciens de poculo sive eratere quem miscuit sapientia (scilicet Proverb. 4.) sic infit, De hoc cratero Plato, in suos libros transferendum putavit, ad cuius potum vocavit animas, sed eas explere nescivit , qui potum non Fidei sed perfidiæ ministrabat. Illéne Socratem ad gaudia

dia cœlestia admittere putandus est,
qui Platonem perfidiæ, i. e. infide-
litatis damnat & inanitatis?

§. 3. Hactenus de Ambrosio, pergo
ad Origenem, Qui (*in Homil. in
Rom. 2.*) verba Apostoli (scilicet
Gloria, & Honor, & Pax omni ope-
ranti bonum, Judæo primùm & Græ-
co) exponit (inquit Curcellæus)
de infidelibus, dicens, Quod ut ego
capere possim, de Judæis & Gen-
tilibus dicit, utrisque nondum cre-
dentibus. [Statim vero sequitur,
id quod Curcellæus dissimulat,] Fie-
ri enim potest, ut vel ex his qui le-
ge sunt, si quis persuasione quidem
admonitus, Christo non credat, o-
peretur tamen quod bonum est, ju-
stitiam teneat, misericordiam dili-
gat, &c. Hic etiamsi *vitam æternam*
non habet, quia credens soli vero
Deo, non credidit & Filio ejus Iesu
Christo quem misit; tamen gloria
operum ejus, & pax & honor po-
terit non perire. Iste quia est alie-
nus à vitâ æternâ & intrare non
possit

possit regnum cœlorum, quia non est renatus ex aquâ & spiritu; videtur quod per hæc quæ dicuntur ab Apostolo, bonorum operum gloriam, pacem & honorem, perdere penitus non possit. Idem, *Fol. 143. A.* Qui non credit in nomine unigeniti, jam judicatus est, (scilicet inquit) secundùm hoc, quod non credidit. — At etiam non-credenti, si quid boni operis gesserit, exceptâ infidelitate, remuneratio non peribit. Hæc scilicet est mens Origenis, Deum nullum opus bonum, etiam non-credentis, sine renumeratione aliquâ præterire. At vero eundem prorsus & planissime excludit à vitâ æternâ, immo & à justificatione (ut postea constabit.) Notandum vero, quod in illo loco, (*Fol. 142. E.*) Origenes sic scribit. Tres (inquit) hoc in loco ordines fecisse videtur Apostolus. Primò enim dicit de his, qui cum patientiâ boni operis, gloriam & honorem & incorruptionem quærunt, quod ipsis reddit Deus vitam æternam.—Et vis scire,
quod

quod nullius est vita æterna, nisi e-
jus qui credit in Christum? Audi
salvatoris vocem evidenter in Evan-
geliis designantem, Hæc est vita æ-
terna, ut cognoscant Te solum ve-
rum Deum, & quem misisti Jesum
Christum; omnis enim qui non ag-
noverit Patrem solum verum De-
um, & Filium ejus Jesum Christum,
alienus est ab æternitate vitæ. Hæc
enim ipsa cognitio & fides designa-
tur, vita esse æterna. Est igitur
primus hic locus Christianorum.

Secundo in loco ponuntur hi, qui *vers. 8, 9.*
ex contentione diffidunt, Quibus
ira & indignatio, tribulatio & an-
gustia imminet, id est, omni animæ
malum operanti, Judæo primùm &
Græco. His autem iisdem etiam
bonorum retributio, pari cum di- *vers. 10.*
stinctione promittitur, cum dicit,
gloria & honor, & pax omni ope-
ranti bonum, Judæo primùm &
Gentili, quod ut ego capere possum
de Judæis & Gentilibus dicit, utrisque
nondum credentibus. Hoc est,
remuneratione (aliquâ) dignus ha-
bebitur

bebitur (uti sequitur *Fol. 143. A.*)
Interim verò alienus à vitâ æternâ
ibidem disertè pronupciatur. Origenes igitur non tam nobis est ob-
jectandus, quām sibi ipsi potius con-
ciliandus. Præsertim cum mentem
suam satis apertè exprimat in his
ipsis Homiliis, *in Epistolam ad Roma-*
nos, in c. 2 Fol. 141. E. Hæc est vi-
ta æterna ut cognoscant te solum
verum Deum & quem misisti Je-
sus Christum: Per quod ostendit,
in agnitione Dei & Christi Jesu, vi-
tae æternæ manere substantiam. I-
dem *Fol. 142. A.* Omnis qui alienum
à veritate iter ingreditur, nec se-
quitur eum qui dixit, *Ego sum ve-*
ritas, diffidit veritati & inobediens
est ei. Idem *in Rom. 4. Fol. 162.*
A. Ostendit quod si quis habeat in-
tegra omnia quæ Lex edocet natu-
ralis, & in nullo eum peccati con-
scientia reprehendat, non tamen ha-
beat & fidei gratiam, non posse
eum justificari. Fides enim est quæ
ad justitiam reputatur. Idem *in*
Rom. Fol. 161. C. Si sufficere po-
tuisse

tuisset Lex naturalis ad fidem, superfluum videretur quod dictum est ad Abraham, Exi de terra tuâ & de cognatione tuâ, &c. Idem in Rom. 5. 9. Fol. 168. A. In superioribus dixerat, Justificati igitur ex fide pacem habeamus ad Deum. Et nunc dicit, Multò magis nunc justificati in sanguine ipsius, salvi erimus ab irâ per ipsum. Ex quo ostendit, quod neque fides nostra sine sanguine Christi, neque sanguis Christi sine fide nostrâ justificat. Cætera ex Origene citata, vide in Disquisitione meâ, Cap. 5. ubi, erratum à me fateor in loco; non enim extat in nono Libro, ad Rom. neque adhuc possum recolligere, ut corrigam.

§. 4. Transeo ad Chrysostomum. Ille in Homiliâ 37. in Mattheum, sic scribit. Poterant autem homines tunc (i. e. ante adventum Christi) etiam ipsum Christum non confessi, salvari. Non enim Christi, qui nondum venerat, ab illis cultus petebatur,

tebatur, sed ut idolorum cultu spreto, unum solum Deum conditorem

*Quod verò sequitur dissimilat Curchellæ us, scilicet nunc autem ita non est: Sed necessaria est ad salutem Christi cognitio.

omnium noscerent*. [Quæ quidem aliquo sensu admitti possunt; neque enim tenebantur confiteri Christum in carne, ante ejus adventum; neque Christi quæ incarnationi cultus aut fides ab illis tunc petebatur. Λόγοι autem fuisse tum cultum, asserit Basilius. Tomo secundo L. contra Eunomium, p. 134. Λόγοι γένθεσαν οἱ Πατέρες, Λόγοι Θεῶν προσεκύνειν, καὶ σωὶς Δόγμα τὸ Προτόπου. Sacrificia etiam illi fuisse oblata, affirmit † Fulgentius in libro de fide ad Petrum Diaconum, c. 19. de unicero Deo Verbo differens, Cui (inquit) cum Patre & Spiritu Sancto, à Patriarchis, à prophetis & sacerdotibus, tempore Veteris Testamenti sacrificabant bruta animalia. Origenes etiam (in Rom. c. 10. fol. 200. A.) addit Invocationem; Si ergo (inquit) & Enos, & Moses, & Aaron, & Samuel invocabant Dominum, & ipse exaudiens eos, sine dubio Christum Jesum Dominum

† Citatur
à Bertra-
mo, §. 90.

cognitio. fulgentius in libro de fide ad Petrum Diaconum, c. 19. de unicero Deo Verbo differens, Cui (inquit) cum Patre & Spiritu Sancto, à Patriarchis, à prophetis & sacerdotibus, tempore Veteris Testamenti sacrificabant bruta animalia. Origenes etiam (in Rom. c. 10. fol. 200. A.) addit Invocationem; Si ergo (inquit) & Enos, & Moses, & Aaron, & Samuel invocabant Dominum, & ipse exaudiens eos, sine dubio Christum Jesum Dominum

invo-

invocabant.] Sed hæc obiter; redeo ad Chrysostomum, cuius verba statim sequentia, in eadem paginâ, duriora sunt fateor, quām ut benignam interpretationem facile su-
 beant. [Sic enim pergit.] Quod autem qui ante Christum obierunt, his negare ac ideo ipsum non cognoverunt, si non om-
 ab idolorum cultu recesserunt ac Deum solum adorarent, si prætereà
 vitam honestè peregerunt, æterna bona & beatitudinem adipisceren-
 tur. Audi quid dicat *Paulus, Gloria, & honor, & pax omni operanti bo-
 num, Judæo primùm & Gentili. Mallem sanè, de hoc loco Apostoli, dix-
 isset cum Ambrosio (*in Rom. 2.10,*
11.) scilicet ostendit (Apostolus) Judæum sive Græcum non despici à Deo, *si tamen credat in Christum.* Verba vera prout sonant, innuere
 videntur (ut Sixtus Senensis notat) opinari Chrysostomum, quod Gen-
 tilibus & Judæis, ante Christi adventum, bene viventibus, nulla in Chri-
 stum-fides, nulla Christi cognitio ne-
 cessaria fuerit ad salutem.

Sixtus
Senensis
dicit eum
his negare
nem sed
cognitio-
nem aper-
tam & di-
stinctam,
L. 6.

* Rom. 2.

Sixtus Se-
nensis, L. 6.
Biblioth.
S. 51.

Quid

Quid igitur ad hunc locum Chrysostomi dicemus? Resp. Nego illas homiliae esse opus Chrysostomi. Negat vetus editio (cui correcta erat Thomas Januensis) quae in ipso Titulo sic habet, *super Matthæum homilia à Venetis* (quum non sint) Chrysostomo male ascriptæ, ut in calce hujus indicis, dabitur perspicaciū. Negat etiam Erasmus, non ultimi nominis Criticus; nulla (inquit dubitatio est, hoc opus non esse Chrysostomi. Vide Erasmus ad Lectorem, in monito addito ad finem Homiliarum 91. Chrysostomi. Certe si genuinum Chrysostomum consulimus, aliter admodum docet, de necessitate fidei, aliter de lege naturæ, aliter de statu, vitâ & operibus Ethnicorum; prout ostendunt sequentia. Chrysost. in Rom. Hom. 8. Οὐ τὸν ὄντας εἶπον νεκρά θεῖ, ἀλλὰ εἶπεν μίσθιος νεκρά εἰσιν. Chrys. de fide & lege & Spiritu Sancto. Ostendes quidem multos, qui quamvis sermonem veritatis

veritatis non acceperunt & foris sunt, operibus tamen pietatis, uti appareat, sunt conspicui. Invenies misericordes, compatientes, justitiæ vacantes, sed nulos facientes fructus operum, quia nesciverunt opus veritatis. Idem *in Ephes. 6.* Οὐδὲν ἔφελθε αἰχάπτεις χώρας πίσεως, μᾶλλον δέ τὸν γένεαν αἰχάπτει εἰπέτως. Idem, *ad Rom. Hom. 7.*

Ἐι μήτε δέ τοι πύρως ὄντος νόμοθετος, μήτε δέ γεγανέτος ἐπινοεῖ τὸ τολέον, αὐλάντης αὐτόν τοι τοιούτους χρησαμένους ἐνάρπασιν καὶ μείζονας ἐδειξαν πολλάκιστοις ὅντας αἴξιοις, αναγκαῖα λοιπὸν διὰ τὸ χαίρεται σωτηρία. h. e. Si neque naturæ Lex profuit, neque scripta Lex quicquam majus effecit, sed utraque eos gravavit, qui ipsâ non bene usi sunt atque majori supplicio reddidit obnoxios, superest, ut necessaria sit per gratiam salus. Idem, *in Joann. Hom. 17.* Τι? Εν δέ εἰσι φυσι, καὶ Χριστιανοὶ φαῦλα περισσούστες, καὶ Ἐλληνες δὲ φιλοσοφεῖς ζῶντες; χριστιανοὶ μὲν δὲ πι φαῦλοι περισσούστες εἰσιν, οἵδε καὶ οἱ Ἐλληνες ἐρδαῖς λιτεῖτες, τῷτο δὲ διὸ οἵδε

σαφῶς. Μὴ γάρ μοι τὰς δύο φύσεως εἰ-
πῆς ὄπιστεις καὶ ιστορίεις, & γάρ οὐτι πέ-
πο δρετή, αλλ' εἴπε πολλών δύο τῷ
παλῶν ὑπομνήματα θιάν καὶ φιλοσοφεῖ-
πα. αλλ' οὐκ ἀν ἔχοις. Εἰ γένος Βασιλείας
ἐπαγγελία καὶ γέννησις ἀπειλή καὶ αἷλη
ὄπιστεια ποιεύτη, μόλις κατέχει τὰς
ἀνθρώπους εἰς δρετή, χολῇ γάν οἱ θεοὶ^{9,}
μηδενὸς πεπεισμένοι τέταν, μετέλασσεν
δρετεῖ. Εἰ γέ τίνες καὶ νοσκείνονται,
δόξης ἐνεκεν τότο ποιῶσιν. i. e. Quid
igitur? Nonne & Christiani malè
agentes, & Gentiles viventes philo-
sophicè reperiuntur? Novi quidem
ego Christianos malè agentes.
Quod autem Gentes bene vivant,
nondum mihi constat. Neque Tu
dixeris aliquos esse naturā ipsā a-
quos & modestos, non enim id vir-
tus est. Sed loquere de iis, qui
multam sustinentes passionum vim,
tamen philosophantur. Tales au-
tem non habes: Si enim regni spes,
& Gehennæ comminatio, & alia ejus-
modi sollicitudo (vel, doctrina) vix
homines in virtute continent: Ii qui
nihil horum persuasum habent, mini-

me

me virtutem amplectentur; quod si quidam id simulant, gloriae cupiditate hoc faciunt. Quibus similia, immo paulo graviora, invenire licet apud Theophylactum, *in Joann. c. 3.*

In primis autem perpendatur Homilia Chrysostomi septima, in primum caput Evangelii Joannis, *Vers. 9, 10.* Super illa verba [*& Mundus non cognovit illum*] Mundus (inquit:) Id est, peccantium multitudine, terrenis rebus dedita. Nam *omnes Deo chari*, etiam antea Domini adventum in carne, ipsum cognoverunt. "Οἰχε τῷ Θεῷ φίλοι καὶ δωρεαὶ τοῖς πάντες ἀντὸν ἐπέγνωσαν καὶ τοῦτον ἔργον πήροις. Et paulo post;

καὶ τοῦτο τέττα, ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ τοῦτον τὴν ἔργων ἀντὸν, καὶ γνώσει τοῖς φίλοις αἴταιοι ἦν. id est, Dominus etiam ante adventum suum, erat in Mundo, & operum sive creaturorum suarum curam gerebat, fuitque notus *omnibus*, qui digni erant. Certè quæ à Curcellæo suprà adducuntur ex Homiliâ in Matthæum, ab hisce Chrysostomi dictis in Joan-

nem , adeò immensūm & immanē distant, adeò dīs dīx πασῶν discrepant, ut, ex eodem ore illo aureo provenisse, neutiquām sit aut verisimile, aut credibile.

§. 5. Venio ad Hieronymum : Is (inquit Curcellæus) in Commentariis ad Matth. c. 22. Exponens hæc verba, *Nuptiæ quidem parata sunt, &c.* sic loquitur ; Gentilium populus non erat in viis, sed in exitibus viarum. Quæritur autem quomodo in his qui foris erant, inter malos, & boni aliqui sint reperi ? Hunc locum plenius tractat Apostolus ad Romanos, Quod gentes naturaliter facientes ea quæ legi sunt condemnent Judæos, qui scriptam legem non fecerunt. Inter ipsos quoque Ethnicos diversitas est infinita : Cum sciamus alios esse proclives ad vitia & ruentes ad mala, alios ob honestatem morum virtute præditos. Esto ; fuerint inter Ethnicos quidem boni comparati sic dicti, i. e. minus mali. Benè e-

nim Grotius in locum, Erat (inquit) inter Gentiles ante invitationem Evangelii discriminem aliquod. Nam alii laxatis habenis vagabantur, Alii paulò propiùs sequebantur ductum rationis. Sed cum omnes ad falorum Deorum cultus, adde & inanis gloriæ studium deflexissent, noluit Deus ejus discriminis haberi rationem ; sed omnes ut graviter fontes, unâ veniæ formulâ complexus est ; quo magis appareret merè gratuiti favoris esse hoc donum, ἐκ τοῦ ἑργῶν, ἀλλ' ἐκ τῆς καλεστηρίου, benè notat Theophylactus , αὐτὸς intelligendos comparete *. Nam quod minus malum est, bonum vocari solet populariter. Concedimus igitur Hieronymo ; magnam fuisse inter Gentiles diversitatem, quoad bonitatem vel virtutem civilem sive moralem ; quæ tamen umbra magis erat bonitatis, quam vera virtus (ut ex Lactantio postea videbimus ; id quod etiam strenue probat Grego-

* Aug. de C. D. L. 5. c. 13.
Non tam sancti erant, quam minus turpes. Idem, L. 19. c. 25. (per totum) Non ibi verae sunt virtutes, ubi non est vera religio.

rius Arimin. in secundo sententiarum,
Distingt. 26, 27, 28. *qu.* I. art. 1.
 p. 41, 84, 85. Item *Dift.* 38, 39, 42,
 43. *qu.* I. art. 1. p. 112. *usq; ad p. 116.*
 Quin & ipse Hieronymus (*in Habac.*
c. 2. p. 104.) Quicquid, inquit, ante
 Christum videbamur habere virtu-
 tum bonorumque operum, non erat
 frumentum, sed hordeum. Idem,
in Galatas, c. 5. L. 2. p. 82. Qui
 in Christo non credunt & sunt pro-
 bis moribus, aliud quid magis ha-
 bent, quam opera virtutum. Idem,
in Ep. ad Heliodorum, T. 1. p. 9. ex-
 clamat, O miserabilis humana con-
 ditio, & sine Christo vanum omne
 quod vivimus.

Locus secundus petitur ex Com-
 mentariis Hieronymi *ad Gal. c. 1.*
Lib. 1. p. 70, 71, ubi hæc occur-
 runt. Ille erat Lux vera, quæ illu-
 minat omnem hominem venientem
 in Mundum. Ex quo perspicuum
 est (inquit) omnibus inesse Dei no-
 titiam, nec quenquam sine Chri-
 sto nasci & non (*non, delendum*
videtur) habere semina in se sa-
 pientia

pientiæ & justitiæ. * Unde multi * Loqui-
absque fide & Evangelio Christi tur hic de
vel sapienter faciunt aliqua, vel Christo,
sanctis, ut parentibus obsequantur, quatenus
ut inopi manum porrigant, non op- erat ater-
primant vicinos, non aliena diripient. nus Dei
qui per Λόγον, creatri-
cem potentiam, ut Author naturæ, omnibus inseruit semina
quædam cognitionis tum Dei, tum boni & mali (ut etiam
docet Theophylactus, in Rom. 2.) ad effectum salutare re-
motè admodum se habentia, sed neutiquam efficacia ad fa-
ludem, (ut ibidem docet Theophylactus.)

Enimvero quis hæc neget? Vel quid hinc extundi potest, in rem Curcellæ? Ideone ad salutem, idque sine Fide, iis valuere hæc aliqua? Immo potius ad judicium, uti proxima ostendunt verba: Sequitur enim, — magisque Dei judicio obnoxii fiunt, quod habentes in se principia virtutum & Dei semina, non credunt in eo, sine quo esse non possunt. Quæ autem genuina & plena fuerit Hieronymi sententia, Lectori colligendum relinquo, ex iis quæ ex eo allegantur in Disquisitionis meæ c. 3. & c. 5.

Quibus adde si placet sequentia.
Hieron. in Rom. 2. p. 119. Quis enim dubitat tam sub Lege positos, quārā sine Lege degentes, nisi Christum crediderint, perituros? (Idem *Hier. in Zechar. 8. 10.* Merces hominum non erat, nec merces jumentorum:) Prius quām (inquit) fidem Christi quis recipiat, & in eo Spiritus Sancti fundamenta radicantur, nullus audire poterit, Est merces operi tuo; sive ille Judæus sit, sive hæreticus, sive Gentilis, Quicquid boni operis fecerit; nisi in Christi nomine fecerit, mercedem sui operis (æternam scilicet) non habebit. Videmus hæreticorum Virgines, philosophorum rigorem, Judæorum in escarum varietate observantiam; & tamen dicimus, juxta Haggæum, quod comedant & non satientur, bibant & non inebriantur, operiantur sed non calescant, & qui mercedes congregat, mittat eas in sacculum pertusum.
Hieron. in Matth. 19. p. 27. Non dixit, *Qui reliquistis omnia;* hoc enim

enim & Socrates fecit philosophus,
& multi alii divitias contempserunt;
sed, *Qui secuti estis me, quod propriè
est Apostolorum & Credentium.*
Idem, *in Matth. 25. p. 35.* Qui au-
tem fidem non habuerit, etiam cæ-
teras virtutes quas videbatur possi-
dere, perdet. Et eleganter etiam,
quod videtur (*inquit*) habere, au-
feretur ab eo: *Quicquid enim sine
Christi fide est, non ei debet impu-
tari, qui male eo abusus est.* Idem, *in
Ecclesiasten, c. 10. p. 41.* Lege Pla-
tonem, Aristotelis revolve versuti-
as, Zenonem & Carneadeim diligen-
tius intuere, & probabis verum esse
quod dicitur, *Labor stultorum affi-
get eos.* Veritatem quidem illi om-
ni studio quæsierunt, sed quia non
habuere Ducem & prævium itineris,
& humanis sensibus rati sunt se com-
prehendere posse sapientiam, ad
civitatem (*Dei nempe*) minime
pertinuerunt. Idem, *in Ezechiel.
c. 13. p. 184.* Pythagoras & Zeno
(à quo Stoici,) Indorum Brachma-
nes & Æthiopum Gymnosophistæ,
qui

qui ob victus continentiam, miraculum suis Gentibus tribuunt, recte dicuntur parietem linere, & aliquam fortitudinem polliceri. Sed quia Christi non habent condimentum, vanus est eorum labor, & peritura ædificatio. Nisi enim Dominus ædificaverit domum, in vanum laborant qui ædificant illam. Idem, *in Matth. c. 13. p. 19.* Illa (i. e. philosophorum) doctrina, cum creveit, nihil mordax, nihil vividum, nihil vitale demonstrat, sed totum flacidum, marcidumque & molleum, ebullit in olera & in herbas, quæ citè arescunt & corruunt.

§. 6. Progredior autem ad S. Augustinum; Quem etiam in præsidium sui dogmatis accersit Curcellæus. At quâ fronte, eximum hunc Patrem in suas partes trahere conatur, qui centum in locis ei ex diametro apertissimè adversatur, ipse viderit. Allegat tamen Augustini Epistolam ad Deogratias, (*Ep. 49. p. 126.*) ubi in responsione ad secun-

secundam quæstionem, sic loquen-
tem inducit; Ab exordio generis
humani, quicunque in *Deum* credi-
derunt, eumque utcunque intelle-
xerunt, & secundum ejus præcepta
piè & justè vixerunt, quando libet
& ubi libet fuerint, per *eum* pro-
culdubio salvi facti sunt. Impri-
mis autem Curcellæum hic, falsæ
lectionis reum postulo; nam pro
[*eum*] *Deum* supposuit. Neque e-
nimir (in Frobenianâ editione) Au-
gustini verba sic se habent [qui-
cunque in *Deum*] sed [quicunque
in *eum*] crediderunt. *In eum?* h. e.
In Christum, Dei verbum & filium
— qui se in carne de Virgine acce-
ptâ, moraliter mortalibus monstra-
vit — Idem ipse Filius Dei, Patri
coæternus & incommutabilis sapi-
entia, per quam creata est universa
natura, & cuius participatione om-
nis rationalis anima fit beata (sta-
tim vero sequuntur verba à Curcel-
læo prolata: scilicet) Itaque ab ex-
ordio humani generis, quicunque in
eum (scilicet *eum* Christum & Fi-
lium

lium Dei) crediderunt, eumque utcunque intellexerunt, &c. Patet igitur pronomen relativum [*eum*] referri ad Christum: Patet (inquam) ex proximè antecedentibus; Patet ex occasione ipsius Quæstionis, quæ movebatur de fero Christi adventu ad Mundi salutem; Patet ex proximè & immediatè subjunctis. Sic enim pergit S. Aug. — Sicut enim nos in *eum* credimus & apud Patrem manentem, & qui in carne jam venerit: Sic credebant in *eum* Antiqui, & apud Patrem manentem, & qui in carne jam venerit. Nec quia pro temporum varietate nunc factum annunciatur, quod tunc futurum prænunciabatur, ideo fides ipsa variata, vel salus ipsa diversa est. [Neque gravabor hic subjungere, quæ paulò post sequuntur, P. 127. post literam B.] — Ab initio humani generis, aliàs occultiùs, aliàs evidentiùs, sicut congruere temporibus divinitùs visum est, nec prophetari destitit (Christus nimirum & futurus ejus adventus, & per *eum*

eum salus,) nec qui in eum crederent, defuerunt, ab Adam usque ad Mosen & in ipso populo Israel, qui speciali quodam mysterio Gens prophetica fuit, & in aliis Gentibus, antequam venisset in carne. Cum enim nonnulli commemorantur in Sanctis Hebraicis libris, jam ex tempore Abrahæ, nec de stirpe carnis ejus, nec ex populo Israel, nec ex adventitiâ societate in populo Israel, Qui tamen hujus Sacramenti (scilicet de Christo redemptore futuro) participes fuerunt; cur Jobum in non credamus, etiam in cæteris telligit. hâc atque illâc Gentibus, alias Alios fuisse, quamvis non, eos commemoratos, in iisdem authoritatibus, legamus? Ita, salus religionis hujus, per quam solam veram salus vera veraciterque promittitur, nulli funquam defuit, qui dignus fuit, & cui defuit, dignus non fuit, & ab exordio propagationis humanæ, usque in finem, quibusdam ad præmium, quibusdam ad judicium prædicatur. En mentem Augustini!

En

En sinceritatem (scilicet) & fidelitatem Curellæi. Sed neque minus infeliciter ei cedit locus secundus ab eo citatus, ex *Libro 18. de C. D. cap. 47.* ut liquide constat ex dictis in Disquisitione meâ, *cap. 3.* (instantiâ tertîâ, scilicet Jobi) ubi integer locus ita repræsentatur, ut pudorem, & ruborem, contrarium sentientibus possit incutere.

§. 7. Ultimum è Patribus producit Curcellæus Theodoreum (*in Rom. 2.*) in hæc verba. Similiter (inquit) & Judæos & Græcos, & iniquè agentes puniet, & pietatis atque justitiæ curam agentes coronis dignabitur. Græcos autem nunc vocat, non eos qui ad divinam prædicationem accesserunt, sed eos qui ante divinam incarnationem fuerunt. Non autem iis vitam æternam *pollicitus* est, qui idola adorârunt, sed iis qui extra legem quidem Mosaicam vitam egerunt; pietatem autem Deique cultum amplexi sunt, & justitiæ curam gesserunt.

runt. Iste Liber non est quidem mihi in manibus ut consulam; Respondeo vero, Quae adducuntur à Theodoreto, ex Augustini dictis ad Deogratias, modò allatis, satis benignum sensum nobisque minime infestum, admittere possunt; neque enim excluditur hic fides sed potius includitur. Loquitur enim de Ante-evangelicis, etiam extra Legem Mosaicam; & sub vitæ æternæ pafefactionibus & pollicitationibus, de gentibus, & pietatem colentibus; quae sane pietas, à verbo Dei & à fide, sejuncta (siqua Augustino, aut Lactantio fides) nulla est.

Agit etiam de iis quibus *pollicitus* est (Deus) vitam æternam. At vero juxta Curcellæum, Deus nulli alii cultui (vel religioni) præterquam Christianæ promissionem fecit vitæ æternæ, unde illam obtinendi spes oriri queat, (P. 928. n. 26.) Item (P. 920. n. 4.) Deum (afferit) nullibi apertè declarasse in Sacris Literis, se eiusmodi homines (scilicet

licet qui nihil audierunt de Christo aut Evangelio) vitæ æternæ participes facere velle ; Quam (inquit alibi, P. 453. n. 12.) nec promisit iis (Deus) neque dare teneatur. Ipse Theodoretus, alibi docet, Fidem prorsus exigi in ordine ad salutem. Sic enim invenio citatum, Theodoretum in Galatas 3. 22. Διῆλεγξεν ἡ θεία γεσφὴ, τὸς μὲν ἐξ ἡ δύναμις, τὸς δὲ ἐκ Μωσαρχὸν ἀδεστάγοντας. Ἀλεξιφάρμακὸν δέ, καὶ τοῖς κακείνοις, τῷ ἐπιγράμματι διηγέρεις προσενήνοχε σωτηρίαν. i. e. Scriptura Dei convincit utrosque, tum eos qui ante legem erant, quam eos qui sub lege, esse transgressores, offerens salutem fide promissam, in remedium tum his tum illis.

§. 8. Post Patres & proceres Ecclesiæ, ad quosdam sequioris ævi neotericos descendit Curcellæus, Abulensem nominans, Erasnum, Jacobum Fabrum Stapulensem, Ludovicum

vicum Vivem *, Zuin-
glum †, &c. De his
vero, nondum canitie
suâ venerandis, non est
quod multum labore-
mus. Cum Jacobo Fa-
bro Stapulensi, vereor ut
fideliter agat Curcellæ-
us : Is enim directè ei
adversatur, in expositi-
one suâ in Epistolam Jo-
annis primam, C. 5. Vers.
12, 13. Cujus verba non

pigebit ascribere ; Nec quisquam
(inquit) hâc vitâ vivere potest in
Patre, nisi hanc vivat in Filio &
per Filium. Ideo subnectit Ioan-
nes, *Qui habet Filium habet vitam.*
Qui habet, id est, qui credit in Fi-
lium ; habet vitam æternam : Et
ex opposito, qui Filium Dei non
habet, non habet vitam æternam.
Et in Vers. 13. Hæc scribo vobis
ut sciatis quoniam vitam habetis æ-
ternam, qui creditis in nomine Filii
Dei Ias. sicut (inquit) Incarnatio
Filii Dei necessaria fuit ad finem

* Ludovicum Vivem,
notavit Montacutius no-
ster (Apparatu i. § 80.)
eum scilicet ultra Eraf-
mum & Andradum, pro-
gressum esse in castra Pe-
legianorum, non ut ex-
ploratorem sed ut tra-
fugam.

† Jac. Laurentius er-
cusat Zuinglium, qua
hypotheticè tanidum k
quenem Rod. Gualteri
in apologiâ pro Zuinglio
refert eum retractasse
hanc opinionem.

creationis Mundi, ita fides, id est, à Spíritu Dei infusa credulitas in Filium Dei, est necessaria. Quia si-
cūt vita æterna non datur nobis in Patre, nisi mediante Filio : Sic vi-
ta æterna non datur in Filio, nisi mediante Spíritu Sancto, id est, sine fide. Si non habes vitam in Filio, non habes in Patre, si non credis in Filium, non habes vitam in Filio. Idem, in secundam Joannis Epistola, Vers. 9. *Omnis qui recedit, &c.*] Multæ (inquit) hominum sunt, multæ Mundi, Doctrinæ, & multæ Dæmoniorum ; sed illa unica Christi & Evangelica necessaria est ut Patrem & Filium habeamus in no-
bis manentes, Dicente Domino, (scilicet Joann. 14. 23.)

§. 9. Atque ita præmissâ & per-
actâ leviori hâc velitatione gradum
jam promoveo ad agmen novissi-
mum, ad robur & fiduciam adver-
sarii, ad Triarios (ubi acrior acies
& impetus nobis est expectandus)
Scilicet ad Justinum Martyrem, ad Cle-

Cle-
dit
um.
dus
loſc
tneſ
ipſuſ
p. 5
citur
ubi
part
vōn
Eſto
ſuſſiſ
Null
ſalvy
cogn
eſt, e
pa cr
ticina
čv ēx
nulla
čv π
ſtoli,
ſelliū
tilem
Dom

Clementem Alexandrinum, cui addit insuper D. Baxterus, Lactantius. Imprimis igitur nobis salutandus & vindicandus est Justinus, Philosophus & Martyr, ἀπόστολων μαρτυρῶν, καὶ διδάσκαλος εἰθνῶν, prout scriptum vocat (*Epist. ad Diagmetum*, p. 501.) Quid autem ille? Objicitur locus primus, ex *Apol.* I. p. 48. ubi Christum dicit, à Socrate ex parte fuisse agnatum. Χειτῶν τῷ καὶ νόον Σωκράτεος ἀπὸ μέρεος γνωσθεῖται. Esto: quid inde? Num Socratem fuisse salvum asserit salute æternâ? Nullibi sané. Num sine Christo salvum? Multo minus: Utpote cui cognitionem Christi, ἀπὸ μέρεος, id est, ex parte, attribuit. Rex Agrippa credidit Prophetis de Messia At 26. va- ticinantibus; Immò ipse se fatetur ὁ ἐλίγερχος χειτωνίν. Ideōne salvus? nullatenus, nisi Christianus fieret καὶ πολλῶν, uti liquet ex voto Apostoli, *Vers. 19.* Rectè Petrus Lan- Apol. pro- sellius, Levem quandam & umbra- Justino M. tilem tantum Dei veri, Christique c. 1 p. 520. Domini cognitionem potuerunt ha-

bere philosophi, non veram & germanam? Illéne Socratem salvum, quem morientem incertum & dubitanter adiuvodum loquentem *, refert, (*Parænes.* p. 33. d.) immò ignorantem status futuri? Ille Socrati salutem, qui ne Patriarchis quidem aut eorum posteris eam concessit, nisi per fidem & cognitionem mysteriorum Dei? Uti patet ex *Dial. cum Tryph.* p. 263. a. Οὐδεὶς γὰρ ἀπέιστον εἰδεῖν τὴν ἁγίαν, πλὴν οἱ τῇ γνώμῃ θεομοιχότες τῇ πίστῃ τῷ Αβεραμ καὶ ὅπιγνωτες τὴν μεσημβριαντά; id est, Nemo enim (etiam Patrum) illorum ullâ ex parte accipere potest, (i. e. promissa bona & hæreditatem cœlestem) exceptis illis qui in animis suis fidei Abrahæ exæquati fuerunt, & mysteria omnia (quatenus scilicet tunc patefacta) cognoverint? Illéne homines sine Christo salvos docere putandus, qui & in *Apologiâ* & in *Dialogo* id maxime agit, ut Christianissimi, id est, Christi & fidei in Christum evincat necessitatem, eo-

* Vide *Apologiam Socratis* (in *Platone*) verba ultima,

pag. 31.

que cum Judæos tum Gentiles adducat ad fidem? Credat Judæus appellæ, non ego.

Objicitur secundò, Locis ex apologiâ secundâ (quæ tamen prior tempore, licet non ordine,) Pag. 83. Ubi dicit Christum primogenitum Dei & Rationem

Montacutius noster, scribit Justinum neophy-
tum & statim post con-
versionem ejus, hæc scri-
psisse, (uti constat ex o-
peris præfatione) posteà
vero meliora sensisse.
*Montacutii A.P. & monu-
menta, c. I. §. 85.*

& Verbum esse, ἐπὶ πᾶν γένει οὐ-
διάποτε μέτεχε, id est, Cujus uni-
versum genus humanum est parti-
ceps. Resp. Idem asserit & Theo-
phylactus & Hieronymus quos ta-
men soli Christo & fidei & gratiæ
salutem ascribere, multis probare
poterant. *Theophyl. in Joann. c. I,
§. 4, pag. 561.* Γάντες γένει οὐθρωποι,
καὶ δὲ τὸν εἰλεύθερον καὶ λόγον καὶ ση-
σαντ. οὐδεὶς Λόγος, καὶ τὸ πολεμώμεθα
φωπαδῆναι τὸν αὐτόν. Hieronymum
supra dedimus.

Loquitur scilicet uterque de Chri-
sto ut æterno Λόγῳ, animæ creatorè,
& Rationis largitore.

Objicitur tertio, ex eadem pagina, Kaj os μὲν λόγος θιάσιτες, χερ-
γιανοί εἰσι, καὶ ἀνέδοι σύρμαδησαν, οἷοι
ἐπ' Ἐλληνὶ μὲν Σωκράτης καὶ Ἡρακλε-
τός; id est, Quicunque cum rati-
one vixerent, quamvis Athei habiti,
Christiani sunt; quales inter Gra-
cos fuere Socrates & Heraclitus.
Resp. Justinus nihil aliud his di-
ctis insinuare videtur, quam quod
quicunque secundum rationem vi-
xerent; Eatēnus Christiani fuerint,

* Eodem
sensu ac-
cipienda
sunt (A-
pol. 1. pag.

51.) "Οὐα
θεῖται πᾶσι
χριστιανοῖς εἴ-
ρη, οὐαν
τὸν χριστο-

pud omnes recte sunt dicta, nostra Christianorum sunt; ut-
pote μέρος τῆς αρχαττῆς λόγος Θεῖς (ibidem.) Eodem
spectant verba Minutii, cum dicit, Expositi opiniones om-
nium fere Philosophorum, quibus illustrior gloria est, De-
um unum, multis licet designasse nominibus. — Ut quisvis
arbitretur, aut nunc Christianos Philosophos esse, aut Philoso-
phos tunc fuisse Christianos.

p. 452. Ὁ λόγος μέν δέ τὸ πᾶν Θεῖς φῶς. *Theodore. de providentia. L. 9.*
 p. 197. Τὸ θεόσθοτον τὸ λόγος δἴεσθαι.
Basil. Epist. 188. p. 970. Τὸ Θεῖς δίεσθαι, τὸ λογισμὸν λέγω τὸ σώφερνα. *Epicarmus Comicus apud Clementem, Scriptor. 4. p. 545.* Οὐχ τὸ αἰνθρώπικον λόγος πέρικλες δὲ τὸ Θεῖς λόγος. *Sic Theophyl. in Joann. c. I. p. 563.* Όσσον τὸ ἐρέαντὸν φωτίζει (οὐ λόγος, οὐ γῆ) εἶπε γάρ μοι, καὶ πάντες λογιστοίς, καὶ πάντες φύσεις γινώσκοντες τὸ καλὸν καὶ τεναντίον; οὐκ εὖχοντες διώσαμεν τηροῦσας δόπον τῷ ποσμούτων τὸ κτίσιον; οὐχ οὐ λόγος οὐ δοθεῖσις ἡμῖν καὶ παρδειγμάτων ἡμᾶς φύσεις, διός καὶ φυσικὸς νόμος θεολογία, θεολογίαν καλοθείν φῶς, τὸ δοθεῖν ἡμῖν τοῦτο Θεῖς; id est, Quantum ad ipsum attinet, illuminat omnes. Dic enim obsecro, nonne omnes rationales sunt? Nonne omnes naturā scientes bonum & malum? Nonne omnes habent virtutem, ex creaturis cognoscendi creatorem? Ratio itaque data nobis & natura nos instruens, quæ & naturalis Lex vocatur, hæc vocata est Lux nobis à

Deo data. Adde etiam quæ supra dedimus ex Theophyl. in Rom. 12. scilicet cap. 5. Disquisitionis meæ, Ratione secundâ.

Quod ad Justinum, concedit is quidem Philosophis & Politicis ανθρακικῆ λόγις τὸ μέρος — καὶ τὸ ανθρώπινον. Addit autem, ἡ πάντα τὰ τοῦ λόγου ἐγνώσεισαν, οὐδὲν Χριστὸς καὶ ἀνατίκα ἔαυτοῖς πολλάκις εἶπον; id est, Non omnia quæ rationis (aut verbi) sunt (id quippe Christus est) perviderunt, cum diversa à scipis & contraria saepe dixerunt. Christianos interim asserit καὶ τὰ πάντα τοῦ λόγου, οὐδὲν Χριστὸς, γνῶντες καὶ θεωρεῖσσιν; i. e. Secundum Universalis Rationis & Verbi, quod Christi est, notionem & contemplationem vivere. Item, P. 48. b.

Μεγαλειότερα μὲν πάντας ανθρώπους διδασκαλίας φάγεται, τὰ δὲ μέτερα Διός τοῦτο λογικήν τὸ ζεῖον τὸ φανέντα διημέσι Χριστὸν γεγονέντα, καὶ σῶμα, καὶ λόγον, καὶ φυγῆν. i. e. Longe ampliores esse res nostras doctrinis humanis omnibus constat, ob id, quod qui nostrâ causâ apparuit

sl. 1.
P. 46. c.
P. 48. c.

Consule
Reveren-
dum D.
Cave, in
vitâ Jutti-
ni, p. 156.

Apol. 1.
P. 46. d.

ruit Christus, rationalis universali-
ter factus est, corpore, ratione, &
animâ.

Objici solet quartò, *Ex Apol.* i.
p.51. Dictum illud, scilicet, Όντις αλ-
λογεια την πατέρα την Πλάτωνα δογματική, τη
Χειρός; i. e. Non aliena esse à Chri-
sto Platonis (aliqua scilicet) dog-
mata. Resp. Idem dixerunt & alii,
paganorum saluti nullatenus faven-
tes. Citat Lansellius Eusebium (*L.*^{Εὐσέβιος}.
Ευαγγελικῆς θεολογίας.) etiam Theo-^{παθημ.}
doretum explicantem Platonis lo-^{διεξηπ. 2,}
cum ex Epinomide, τὸν Λόγον
την πάντα διαχρονεῖντο. Item, ex
mente Platonis Tria fuisse ἀρχέ-
να καὶ αἰδία, τὸν αἰγαλὸν, καὶ τὸν, καὶ
πάντα τὸν φυχῶν οὐ μὲν (inquit
Theodor.) Πάτέρα καλέσμενον, τὸν αἰγα-
λὸν ἐνομάζεις. Νῦν δέ, οὐ μέν Τίτον καὶ
Λούκιον περιουσιορθόμενα. Utrum ve-
rò idem fuerit Platonis Νεοτ., &
Christianorum Λόγος, dispiciant do-
ctiores. Vide è nostratisbus Reve-
rendum Episc. Lincolnensem, D.
Tenisonum in Libro Anglico, de
Idolo-

*Idolatriâ, c. 5. p. 77, 78. & c. 15.
p. 398, 399, &c.*

* Aug. de
C.D. L. 8.
c. 13.

§. 10. Justinum quod attinet; non mirandum si Philosophus ipse & Platonicus, De principe (immò secundūm Labeonem de Semideo *) Philosophorum, hæc dicat in Platonis gratiam. Quod vero ad causam, quæ est præ manibus, quid Justinus ipse senserit, videre est in *Dialogo cum Tryphone*; ubi postquam dixisset, (P. 218.) Εἰ γὰρ τὸ ὄντι φιλοσοφία μέγιστη κτήμα καὶ πιστότατον Θεῷ, φέτε προσάγετε καὶ σωμάτου ἡμῶν, (i. e. Est enim reverâ Philosophia maximum bonum & Deo gratissimum, quippe quæ sola nos ad illum adducat, eique commendet:) Postquam ostendisset, quomodo adhuc Ethnicus, Philosophiæ Platonicæ tandem dederat; ubi (ut enarrat, P. 219. c. D.) Μὲν ἦρετο σφῦρε εἰς τὸν
 αὐτομάταν νόητον καὶ τὴν θεωρίαν τὴν ἴδειν
 αὐτοπίρης μηδὲ τὸ φεύγοντε, οὐλίγες τε οὐτοὶς
 χρέονται πολὺς σοφὸς γεγονέντες καὶ τὸν
 Σλαγχίας ἀλπέζον ἀντίκειον κατόφεδαν τὸ
 Θεῖν;

Θέον; i. e. Valde me delectabat Incorporeorum notio & idearum contemplatio, mentem meam quasi alis quibusdam altius evehebat; illicoque Deum me perspecturum esse, per stultam persuasionem sperabam: Tandem vero edocitus, ab homine verendi sed ignoti vultus, de Prophetis, qui Philosophis omnibus vescuctiores, οἵτινες μόνοι τὸν αἰώνας γράψαντες καὶ ζητῶντες αὐτούς, (i. e. qui sibi quid in vero esset, & viderunt & hominibus renunciarunt;) postquam exinde animum appulisset ad Prophetarum lectionem & Christianam doctrinam, memorabili hoc dicto, expertus concludit; scilicet, πάντας μόνοις ξεργοῦντος φιλοσοφας εἰσ-
πλήν τε καὶ σύμφρον; i. e. Hanc ipsam solam compiri esse certam atque utilem philosophiam. De cetero vero, Justinum (si modo sibi ipsum constare velimus,) saluti Ethnicorum aliorumve, per sonus naturae vires, legem lumenque patrocinari, nemo ut opinor, suspicabitur, qui sequentia ejus dicta perpenderit;

in

in quibus toti generi humano (a) maledictionem, Christo omnium redemptionem (b,) pœnitentiæ (c) denique, & Fidei supernaturalis (d) necessitatem. diserte afferit, (a.)

Dial. cum Tryphone, p. 322. c. Καὶ γὰρ πᾶν Ἰησοῦς αὐθόπων ἐυρεῖσθαι τὸν κατάειν διν, καὶ τὸν Μωϋσέα, ὅπου πάσης τοῦ εἰρηνῆς πᾶς διεκρίμητος ἐν τοῖς γελεγμαθύοις εἰς τὸν βιβλίον τῆς νόμου, τὴν ποίησαν ἀντα, καὶ εἰδεῖς ἀκερβῶς πάντα ἐποίησεν; id est, Omne genus humanum maledictioni obnoxium esse invenitur, juxta legem Mosis, maledictus enim quisque datus est, qui non permanet in iis quæ scripta sunt in libro Legis, ut faciat ea, & nemo certè exactè omnia præsttit (b.) Idem *ibidem*. Διὸς (id est, Christi) σωζεῖ πάντας τὰς καταπατῶντας αἵτια ποιεύντας; i. e. Per quem (Christum) omnes salvat (Deus) qui maledictione digna in se admiserunt. Idem, literâ d. Τὸν ἑαυτὸν Χριστὸν, τῷδε τῷ δὲ πάντας Ἰησοῦς αὐθόπων, διατήρητον διλων τὰς πάντας καταπατῶντας αὐτοῖς αὐτοῖς ἔνεγκαντος;

i. e.

i. e. Deus, rerum universarum patens, Christum suum ex omni mortalium genere, omnium maledictiones accipere voluit. Idem, p. 300.
(A.) O (Θεός) τὸ πο τὸ σωτήριον (i. e. τὸ οὐαθό. τὸ Χειτός) ωντὸν τὸ αὐθόπατέος γένεσις τούτος; i. e. Qui salutare istud, (sive salutis pretium) (Christi scilicet passionem) generis humani ergo instituit.

(c.) Idem, p. 263. c, d. Hortatus eos operam dare, ut cognoscerent quā viā iis remissio peccatorum contingat, & spes hæreditandi bona promissa, subjungit, ἐγι δὲ εἰς ἀλλὴν ἀντὶ, ἵνα τέ τον τὸ Χεισὸν ὑπηγνότες, οὐ λαυτάδην τὸ οὐαθὸν αὐθόπατόν, Δοξα Ησαΐας ιημυχθέντεν λαζεὸν, αὐταμπτήτας λοιπὸν ζόητε; id est, Est autem non alia quam hæc, ut Christo hoc agnito, quod ab Esaiâ promulgatum est, propter remissionem peccatorum, lavacro abluti, sine peccato (sive sine criminе,) de cætero vivatis. *(d.)* Justini paren. "Οὐτε γὰρ φύσῃ, οὐτε αὐθωπτίνη ἀνοία, οὐτε μεγάλα καὶ θεῖα γνώσκεται αὐθρότοις δικαστον, οὐτε

λε τῇ ἀναντεῖ δὲ τοῖς αὐτοῖς τιμησιν
τα κατήθεση διπεῖ; i. e. Neque e-
nim naturā, neque cogitatione hu-
manā, tam magna & divina, possunt
homines cognoscere; sed dono de-
sursum tantarum rerum cognitio
descendit & derivatur in homines.

Idem, in Epistola ad Diognet. pag.
499. c. Ανθρώπων δὲ εδεῖς εἴτε ιδεῖν
εἴτε ἐγνώσκουσεν (τὸ Θεὸν scilicet) αὐτὸς
δὲ ἑαυτὸν ἐπέδειξεν ἐπέδειξε δὲ διὰ π-
στῶν, οὐ μόνη Θεόν ιδεῖν συγκαχόρη; ;
id est, Nemo quisquam hominum
neque vidit (Deum) neque ali-
quam ipsius notitiam habuit: Sed
ipse seipsum ostendit. Ostendit au-
tem per fidem, Cui soli Deum vi-
dere concessum est. Id quod ipse
Plato ejus propemodum fatetur,
Teste Theophilo (L. 3. ad Auto-
lycum, p. 128. b.) Δεῖ δν μᾶλλον μα-
δητικῶν γένεσις τὸν μαθεσίας Θεόν καθάπ-
τε αὐτὸς ὠμολύγουσεν ἄλλως, μηδ πώποτε
αἰχλεῖσθαι μαθεῖν, ηταν μηδ οὐ Θεός δι-
δάξῃ διὰ τῆς νόμου; i. e. Oportet igit-
tur nos magis discipulos esse legisla-
tionis divinæ, quemadmodum &
ipse

ipse (Plato) confitetur, dicens, non exadū posse disci nisi Deus docuerit per Legem. Quibus adde verba Justini, quæ concludunt Parænesin ad Græcos, P. 37. b. Πανταχόδεν τοινυιν εἰδέναι προγόνοις, ὅπη ἀδεμάτις ἐτέρως περὶ Θεοῦ οὐ τὸ θεοσεβεῖας μανδάνειν οἴγ' οὐ, η περὶ τῷ προφητῶν μάνον, τῷ διὰ τὸ θεῖας θεονοίας διδασκαλίαν ἡμᾶς; id est, Omnino scire oportet, nullo planè pacto aliter aut aliundè de Deo vel de rectâ religione disci quicquam posse, quam à Prophetis solis, qui divinâ inspiratiōne afflati vos docent & instituunt. Liceat postremò Reverendi eruditissimique viri Doctoris Cave Judicium de Justino M. in clausulam hīc adhibere; qui in vitâ Justini, (P. 156.) sic infit; Nullibi (Justinus scilicet) asserit, Gentiles potuisse salvari, nisi per receptam Christianismi fidem, vel eorum cognitionem ullatenus suffecisse in hunc finem. Nemo fortius urget aut probat, Rationis aut naturalis philosophiæ subsidia, in se non sufficiē

cisse ad salutem. Illud solùm dicit & docet, scilicet quod in quantum hi rationem καὶ λόγον ὀνδράθετον excoluere in usum & profectum religionis, cātenus fuerint Christiani & affines æterno & αρχεπίπολος Λόγος; quòd etiam quæcunq; morum emendatio per rectæ rationis dictamina & hujus λόγου απερμετικῆς monita, fiebat, sive per Socratem inter Græcos sive per alios inter Barbaros, Ea facta fuerit quadantenus à Christo, à verbo tandem incarnato. Atque hæc hactenus, de Justino.

§. 11. Pergo ad Clementem Alexandrinum, virum πολυμαθεστον & in Ecclesiâ Alexandrinâ Presbyterum & Catechristam celeberrimum. In cuius Στρωματος, si pauca quædam occurrant incautijs dicta, καὶ εἰς ὑγιῶς sonantia (uti notat Photius,^{*}) tamen (ut idem addit) non talia sunt, qualia feruntur in ejus Hypotyposisibus, sed ejusmodi, ut benignam admittant interpretationem, sanæque fidei & praxi non multūm in-

* Vide D.
Cave in
vitâ Cle-
mentis,
p. 198.

incommoda. Agedum verò, Inspiciamus in hunc Patrem, idque non cursim aut leviter, sed intus & in cute. Quoniam verò longum nimis esset singulis insistere, quæ in hoc Authore, Ethnicorum saluti per lumen vel praxin naturæ, favere putantur, libet ea feligere, quæ diuinisculè sonare videntur ; præmisâ prius generali dissertatione, circa judicium Clementis, de re & usu Philosophiæ. Dicit igitur primo Philosophiam inter Ethnicos, non à Dæmone profectam esse (Στρω. 6. p. 647.) sed Dei donum fuisse (Στρω. I. p. 287. Στρω. 6. pag. 669. b. 693. d. 694. a. Στρω. 7. p. 705. b.) Neque tamen omnem philosophiam sic laudat. Στρω. I. p. 315. c. Οὐ μὲν ἀπλῶς πᾶσαν φιλοσοφίαν ἀπδεχόμενος. Et Στρω. I. p. 272. De Græcâ loquens philosophiâ, ἵνα, καθάπερ καὶ τὴν καρύων, εἰ τὸ τῶν ἐδώδιμων ; i. e. In quâ, sicut in nucibus, non omne est esculentum. Denique, quid velit per philosophiam explicat ipse, Στρω.

I. p. 288. b. Φιλοσοφίαν ἡς τὸ Στωικῶν λέγω, εδὲ τὸ Γαλατανικόν, οὐ τὸ Επικρεβάν πι καὶ Ἀειστελεκτικόν, αλλ' ὅπερ εἴρηται παρ' ἐκεῖται τῷ αἰρέσεων τέταυν καθολῶς δικαιοσύνης μετ' ἀνθεῖς θεοῖς μηδένδισποντα, τῷ πο σύμπαν τὸ ἐκλεκτικὸν φιλοσοφίαν φημι; i. e. Philosophiam non dico Stoicam vel Platonicanam, aut Epicuream, aut Aristotelicam; sed quæcunque ab his sectis rectè dicta sunt, quæ docent justitiam cum piâ scientiâ, hoc totum

* selectam dico philosophiam †. Hujusmodi philosophiam non illibenter concedimus fuisse Dei donum. Fatemur etiam cum Clemente, eam fuisse αὐγήτη, θεῖας ἔργον τερποίας, (Στρω. I. p. 278. c.)

id est, Aliqua ratione, divinæ opus providentiae. Sed neque refragamur dicto, rectè intellecto, quod habetur, (Στρω. 6. p. 648. a.) Τινὲς τὴν φιλοσοφίαν καὶ μᾶλλον Ἑλλους, οἵδια δικτύων οἰκείαν ἀντοῖς δέδοσαν, ναυβάθρου

θραυ

* Hæc philosophia ἐκλεκτικὴ orta est, à Potamonē, ut testatur Diog. Laert. in Proœmio, p. 14.

† Τὸ θείοντον ἐκλεξάμενον τὸ κορυκῆς φιλοσοφίας. Στρω. I. p. 288. a.

θεον θεον τὸν Χριστὸν; i. e. Ipsam philosophiam Græcis veluti propriam datam esse Testamentum, ut quæ sit Christianæ philosophiæ quasi infimus gradus (ita enim reddi debet ἀναθεω): Non fundamentum, ut vertit Interpres, sed ima scala vel imus scalæ gradus:) Quæ sanè non magis castiganda sunt aut culpanda, quam quod dicit Tertullianus (*L. de resurrect.*) Præmisit Deus naturam magistrum, submissurus, & prophetiam, quo facilius credas prophetiæ, discipulus naturæ.

Dicit secundò, (*Στρω. I. p. 282. c. d.*) Ὡν μὲν τὸν τὸν Κυρίον πρόσωπον εἰς δικαιοσύνην Ἐλπον αναγνωσία φιλοσοφία· νωὶ δὲ χροίμην τὸν θεοτέλεσαν γίνεσθαι, τρεπάγεια τις θότα τοῖς τὸν πίστιν δι’ λόγῳ εἶχεως καρπώμενοις — ἐπαγδεγώγις καὶ ἀπὸ τὸ Ελπινόν, ὡς οὐ νόμος τὸς Εθεοίς εἰς Χριστὸν· Παρεπονδάζεις τοινυι ἡ φιλοσοφία τρεπόμενη τὸν Χριστὸν πελεθμήσαν; id est, Erat quidem ante Domini adventum philosophia Græcis necessaria

ria ad iustitiam, nunc autem est utilis ad Dei cultum & pietatem, iis qui fidem colligunt per demonstrationem (scilicet ex Scripturis) — nam ipsa quoque Græcos pædagogi more docebat & ducebant, sicut Lex Hebræos ad Christum. Præparat ergo Philosophia, * ei viam muniens, qui à Christo perficitur. Quæ sanè omnia, sano sensu atque uti possunt, intellecta, non video quin sint admittenda. Neque enim aliud mihi velle videtur quam sapientiæ studium & inquisitionem apud Græcos fuisse quandam quasi præviam præparationem, Christo & Christianismo viam præmunitentem ; uti seipsum explicat, Στρω. I. p. 309. d.
 'Αλλ' εἰ μὴ καταλαμβάνεις ἡ Ἑλληνικὴ φιλοσοφία τὸ μέγαθος τὸ ἀληθεῖας, ἐπειδὴ δὲ τὸ περὶ τῶν περιουσιῶν τολόγιον, αλλ' ἐν γε τῷ περιουσιῶν τολόγῳ τὸ ὅδον τῆς θεοικιατρέτης διδασκαλίᾳ, αἱ μηχανὴ ποφερούσαι καὶ τὸ ἔθος περιπτώσαι καὶ περιστήρωσαι εἰς τὸ φρεδονικὸν τὸ ἀληθεῖας, τὸ περιουσιῶν δοξάζοντα ; i.e. Sed

* Prout
feliciter
accidit in
Justino &
Ammonio
Platonico,
& in Pan-
tæno Stoic-
co.

Sed si non comprehendit Græca Philosophia veritatis magnitudinem, & est adhuc imbecilla ad mandata Dei agenda, at regali quidem doctrinæ viam præparat, utcunque castigans & mores præformans & ad suscipiendam veritatem corroborans eum qui tenet providentiam. Adeoque Στρω. 6. p. 690. porro dicit, ἐπὶ αὐτοῦ καὶ τὸ φιλοσοφίαν ἐκ τῆς Θείας περι-
νοίας δέδοικη περπαγμένους εἰς τὴν δικήν
Χειρὶ τελείωσιν. Ἡν μὴ ἐπαγχυόντης
γνώσθε αρβάρῳ μαθητέου φιλοσοφία
περιγράψειν εἰς αληθείαν; i. e. Non est
absurdum datam esse Philosophiam
à Divinâ Providentiâ, prius erudi-
entem ad eam quæ est per Christum
perfectio; si non erubescat à bar-
barâ cognitione discere Philosophia
profectum ad veritatem.

§. 12. Utilitatem verò Philosophiæ in hunc finem, in duobus ponere videtur; Primò, in eo quod Philosophia; id est, Inquisitio veri (etiam nondum acquisiti) exerceat

Y 3 &

& intendat ingenium, mentemque
acuat & excitet, γενναῖς τὸν καὶ
διεγέρεσσι τὸν σωματικὸν, αὐγχνοῖς τὸν νονῶν
ζητητικὸν, (Στρω. I. p. 288. c.) Qui
usui Dialecticam * etiamnum in Ec-
clesiā maximopere commendat, Pag.
283. a. 319. c. 354. d. Item, Στρω.
6. p. 655. a, c. Secundò, In eo uti-
13, 14, 15, lem dicit, quod pro suo modulo a-
&c. &c.
20. De usu nimum aliquatenus purget, tum à
Dialectice. vitiis tum ab erroribus & ad melio-
ra assuefacit. Στρω. 7. p. 710. Φιλο-
σοφία ἡ Ἑλληνική, οἵ τε φυσικά ταιριψά καὶ
τεραπεῖται τὸν φυχὴν εἰς τὸν φρόνον πί-
στεως ἐφ' ἥττα γνῶσιν ἐπιτινθόμενην ἀλη-
θεία; i. e. Græca Philosophia veluti
perpurgat & præparat animam ad
fidem recipiendam, super quam ve-
ritas ædificat cognitionem. Quòd

A. 17.

autem, ἀληθῆ τίτανος δογματίζεσσι καὶ Ἐλ-
λύνεις, (Στρω. I. p. 314, 315.) pro-
bat ex Apostolo citante ex Arato,
Τε τὸν φύσιον ἐσμήν. Adde etiam ex
Menandro, φθείρεσσιν τὸν χρηστὸν, ὁμι-
λίζει κακά, 1 Cor. 15. 33. Idem,
testatur etiam ad Romanos, I. 19.
Quod

* Vide &
Augusti-
num, con-
tra Cres-
conium,
L. 1. cap.
13, 14, 15,
&c. &c.
20. De usu
Dialectice.

Quod notum est Dei, manifestum esse in illis. Quod vero ad Clementem spectat, eò liberiùs Philosophiae patrocinatur, quod non defensent inter Christianos multi, qui κα-
θάριοι παιδεῖς τὰ μερμηλυνία, οἵτως ἡ
διανοὶ Ἐλληνικὴ φιλοσοφίαν, φοβερόμοι
μὲν ἀπαγάγγειλον αὐτές, Στρω. 6. p. 655.
Neque in hoc ille magis culpandus,
quam Lactantius, qui licet sectas &
personas philosophorum parvi pen-
deret, de re ipsâ tamen sic fatur,
Philosophia non nocet, immò pro-
dest plurimū, si religione imbutus
est animus, *Lact. Instit. L. 5. c. 1.*
Sed pergo ad reliqua Clementis:
Dicit tertio, (Στρω. 6. p. 636.) Καθά-
ρι Ἰσδεῖς σώζεις ἐβέλετο ὁ Θεὸς, τὺς
Περφήτας δίδεις. Οὐτω καὶ Ἐλλήνων τὺς
δοκιμαστάτας, οἰκείες ἀνταν τῇ δια-
λέκτῳ περφήτας αναγνοεις, ὡς οἴοι τε
ἴσσουν δέχεσθαι τὴν ωδὴν Θεοῦ ἀνεργεοίαν,
ἥν χριστιῶν αὐθρώπων δίκεινε; id est,
Sicut Judæos volebat Deus servari,
dans illis Prophetas: Sic & Græco-
rum probatissimos quoque pro-

prios ipsis in suâ lingua Prophetas (Sibyllas, ut opinor intelligit) excitando, prout ipsi Dei beneficium capere poterant, ab hominum vulgo secrevit. Resp. Aliud est, salutus: Aliud discretio ab hominum vulgo. Hanc tantum Gentilium Prophetis assignat, illam verò Judæis relinquit. Neque tamen difiteor Clementem alibi etiam Gentilibus salutem ascribere, non per naturæ vires aut legem, sed per fidem quandam posthumam, scilicet

* Notandum, quod quæcunque Clemens (*Στρω. 5.*) docet de salute Gentilium, ut mihi videntur, supponunt fidem & conversionem eorum, factam vel per Evangelium dum in vivis erant, vel per prædicationem apud inferos & mortuos: Prout attente legenti constabit.

scilicet

scilicet non vivis; at non cum effectu sine poenitentia. (Pag. 633.

a. Μετανεοντες. Et literâ B. Σέμονοι λογοτάμμοι; neque sine fide & conversione. (Ibidem, literâ C. Τὰς γέ εἴθην ὅπιτηδείς εἰς ὅπις-ροφλι.) Sed in his, singularis ferè * videtur no-

* Similia
tamen in-
veniuntur
in Origene
Cyrillus A-

lex. & Oecumenius.

Objicitur quartò, Locus Clemens in τρω. 7. p. 705. Ubi hæc habentur; Quocirca præcepta dedit & priora & posteriora, ex uno fonte hauriens Dominus; nec eos qui erant ante legem, sine lege esse, nihil pendens; nec eos qui non audiebant barbaram philosophiam, ferrari effrænatos permittens. Nam cum illis quidem præcepta, his vero præbuisset philosophiam, incredulitatem conclusit in adventum; quo tempore est inexcusabilis, quisquis non crediderit. Resp. Quid hinc inferri possit, nondum video, nisi hoc

hoc solum, scilicet quod Deus eos qui extra legem essent non sivit prorsus esse *ἀνόμους*, sed eis philosophiam præbuerit, non ut sola per seipsum salvaret, sed ut Cupiditates hominum utcunque refrænaret, & quodam quasi capistro cohiberet, ne totum genus humanum, in omnem licentiam, *ἀσωτίαν*, & meram feritatem erumperet & irrueret. Egregie verò & apertè, Clementis ibi dicta ultima attestantur necessitatibus Fidei Christianæ & Evangelicæ, cum dicit, *σωκέλειος* (δικαιοθ.) τὸν απίστων eis τὸν πρεσβύταν, διτε ἀναπολόγητός θεὶ πᾶς οὐ μὴ πιστόνων.

§. 13. Objicitur quinto & ultimo, Clementem asserere, Ethnicos fuisse justificatos per philosophiam, (τρω. I. pag. 282. c.) Τὰς γὰρ φιλοσοφίας δεδικσιωμένας; i. e. Iis, qui à Philosophiâ fuere justificati. Item, Pag. 319. b. Καὶ τοι καὶ νοθὲ ξαυτῶν ἐδικτύασε πάτε καὶ ἡ φιλοσοφία τὰς Ἑλληνας; i. e. Quanquam per se quoque

quoque aliquando Græcos justifica-
bat Philosophia.

Locus sanè vexatissimus, quiq; in-
ter nævos & errata Patris, passim re-
censeri solet, penitiùs autem rem in-
trospective, & Clementem cum
Clemente conferenti, aliud fortasse
videbitur, quām quod primā specie,
præ se ferunt verba.

Primò enim, non agit hīc Clemens
de justificatione, sensu forensi &
Apostolico sumptā; quatenus scili-
cet opponitur condemnationi, (ut
Rom. 8. 23, 24.) sive quatenus con-
stat peccatorum remissione vel non
imputatione, (ut *Rom. 4. 5. 8.*) vel
restitutione in gratiam Dei & favo-
rem, (ut *Rom. 8. 9, 10.*) Hæc enim
justificatio, ubicunque est, plena &
perfecta est, pro statu hujus vitæ;
nec aliter fit reconciliatio vel redin-
tegratio amicitiæ cum Deo, nisi per
plenam & omnimodam remissio-
nem; adeoque hæc justificatio non
variatur gradibus, non recipit ma-
jus aut minus, sed ab omnibus libe-
rat

rat reatibus. At verò alia proorsus est Clementina justificatio, uti patet ex verbis ejus, Ἐδικάς πότε καὶ φιλοσοφία τὰς Ἑλληνας, ἐκ εἰς τὸν καθόλον ἢ δικαιοσύνην, εἰς τὸν συρίσκεται σωτηργῷ, καὶ διάφορο καὶ ὁ ταχύτης καὶ ὁ δύπερ. Καθημὸς τῷ εἰς τέλεων αὐτοῦ, καὶ ὁ γεωμετρίας τῷ φιλοσοφίαντι; id est, Græcos justificabat sapientia: Sed non in totum, aut universum, non ad omnimodam justitiam, ad quam (tamen) cooperatrix & adjutrix invenitur, sicut primus & secundus gradus, ei qui ascendit in cœnaculum, vel sicut Grammaticus ei qui est philosophaturus. Ubi philosophiam justificasse asserit, non in totum, aut in universum, sed ex parte tantum & certo quodam gradu, eoque distanti & remoto, quantum ima scala distat à summa, vel grammaticista literarius distat à Philosopho. Γρόρρωθεν συλλαγματεῖ φιλοσοφία, (Στρω. I. p. 318.) Philosophia à longè & eminus opem confert inventioni virtutis.

tis. — Όυκ αἴπον, ἀλλὰ σωμάτιον,
σωμέργον, & σωμεκτιόν, — οὐ μεθ' ἑπέρες
ποιῶν, ἀτέλες δὲν καθ' ἀντὸ σύνεργον,
(*Pag. 319. a.*) Philosophiæ enim con-
cedit tantum μέρος παραχθιμόν τινα,
quandam particulam veritatis avul-
sam, (*P. 298. c.*) Καὶ τὰς ὅπῃ μέ-
ρες ἀληθείας, (*P. 659. c.*) Καὶ με-
ρικῶς πυγχανώσαν, (*P. 656. b.*) Ad
pleniorem vero mentis Clementinæ
elucidationem, consideretur Locus
iste in ἡρῷ. 6. p. 637. b. ubi Judæos
& Gentiles sic confert, Τοῖς γὰρ καὶ
νόμον δικαιοῖσι ἐλειπεν δὲ πίσις. Διὸ καὶ
τέττας ἰώμηρος οὐ κύριος ἐλεγθεὶς, πίσις
σὺ σέσωκεν σε· τοῖς δὲ καὶ φιλοσοφίαν δι-
καιοῖσι, δικαὶον δὲ πίσις μάνον δὲ εἰς τὸ κινεῖον,
ἀλλὰ καὶ τὸ ἀποστῆναι τὸν αἰδαλολαζατρέας
ἐδεῖ — διὸ οὐ κύριος σύνηγελίσατο
καὶ τοῖς σὺ αὖθις; i. e. Iis qui erant
justi ex lege, fides de erat. Et
ideo cum eos curaret Dominus di-
cit, Fides tua te salvum facit. Iis autem qui erant Justi ex Philo-
phiâ, non solum opus erat fide in
Dominum, sed etiam ut discederent

à

à cultu simulachrorum — quamobrem prædicavit Dominus iis quoque qui erant apud inferos. Quis non videt hoc in loco, per Justos ex lege intellexisse justè viventes secundum regulam legis Mosaicæ? Itidem per Justos ex Philosophiâ, non justificatione ad vitam & salutem, sed tales qui ex notitiis Philosophiæ, qualemcunque justitiæ partem & gradum sunt assediti, licet adhuc hærentes, non solum in infidelitate sed etiam in Idololatriâ? Mihi igitur (perpensis omnibus) placet sententia Petri Lansellii, (in *Apol. pro Justino*, p. 520.) Clementis scilicet, non aliam fuisse mentem, quam philosophiam juvasse tantum, non autem esse vel fuisse causam σωτηρίας, nisi fortè moralis & naturalis.

Pag. 282. Adeoque illud [νῦν φιλοσοφίας δι-
καιομένος,] atque illud etiam, [ἐδι-
καιός τόπε ἦ φιλοσοφία,] loquitur

Pag. 319. scilicet de justitiâ practicâ & qualitercunque inhærente; i. e. de justitiâ vitæ & morum. In hac sententiâ
me

me porrò confirmat ipse Clemens,
[ερω. 6. p. 696. b.] ubi loquitur
Θεοὶ γενιματέων καὶ φαελοίων, τῷ
κατ' ἀπόχλιτον δικαιούμενον; i. e.
Qui justificabantur per abstinentiam
à malis: Cum tamen ipse alibi dicat
[scilicet, ερω. 6. p. 665, 666.] Οὐ
γάρ οἱ αὐτεχόμενοι μόνον τὸ κακὸν πεφέξε-
ως, δίκαιοι. Εάν μὴ περιστράζοντο καὶ τὸ
κύποιεν, καὶ τὸ γνώσκειν δι' οὗ αἰτιαν,
τῷ μὲν αἴφεντέον, τὰ δὲ κύριετέον; i. e.
Non enim qui solum abstinet à ma-
lā actione, est justus: Nisi addide-
rit, ut bene faciat, & cognoscat
propter quam causam abstinentum
quidem sit ab his, illa autem sint
agenda. Sicut igitur Pharisaeos vo-
cat δικαιούμενος, propter justitiam
quandam externam & immunitatem
à crassioribus criminibus, quae πνεῖται
impingunt in legem; ita & Philo-
sophos asserit δικαιούμενος καὶ φιλοσο-
φίαν, eo quod qualemcunque vel
quantulumcunque habuerint justitiæ
gradum, assecuti sunt eum ex dog-
matibus Philosophie. Quia tamen
dog-

dogmata (veriora scilicet & saniora) non per seipso in totum adinveniunt φιλόσοφοι οἱ ἔξω, sed per commercium cum Ægyptiis, cum Judæis, cum παλαιῷ λόγῳ * cum scriptis & dictis tum Legis tum Prophetarum, hausere & Pythagoras, & Plato, & Aristoteles; uti passim ostendit cùm Clemens, tūm Justinus M. atque etiam Clariss. Huetius (in demonstratione Evangelicâ) & eruditus noster Morus (in conjecturâ suâ Cabballisticâ.)

* Vide
Justini
Paræn. p.
24. B.

Στρωμ.
L. 6. p.
642. D.
p. 662. B.

§. 14. Libet verò hic coronidis loco, varia Clementis Alex. dicta attexere, quibus sufficientiam detrahit philosophorum, seu cognitioni, seu virtutibus, aut soli Christo, & Fidei, & γνώσει supernaturali, salutem defert. Prioris generis sunt ista: τριῶ.
 1. p. 296. c. Νήπιοι οἱ φιλόσοφοι, ἐάν μὴ ων τὸ Χειτὸν ἀπανδρωθῶν; i. e. Parvuli sunt, infantes sunt Philosophi, nisi à Christo viri fiant. τριῶ. 6.
 p. 675. b. Κατὰ Γλαύκωνα, ή τῶν τε

Θεῶν

Θεόν, ἢ τοῦτο τῷ εὐχέριον τῷ Θεῷ, τὸν αληθῆς εἰμαντίνεν μόνως εἴπερ ποτε; i. e. Ex Platonis sententiâ, aut à Deo aut ab iis qui à Diis originem duxere, verum solum disci potest. τρω. 1. p. 315. b, c. Διὰ τὴν αγνώστην Θεόν, (Aet. 17.) πημάδαμ μὲν καὶ φύσισιν πορεύεται Ελλήνων, τὸν δημιουρὸν Θεόν, ἡγίαστον κατ' ὄπιγνωσιν ἐξ ὅδεν δι' οὐδὲν αἰδελοφεῖν τὸν καθεῖν; i. e. Per ignotum Deum, honorari quidem à Græcis, per ambages & circumlocutionem, opificem Deum, significavit (Apostolus:) Ex agnitione vero, oportere per Filium accipere & discere. τρω. 6. p. 636. b. Ὁποῖος γένος τούτον ὄπιγνωσιν ἴσσοις τὸν Θεόν, αἷμα καὶ φύσισιν Ελλήνων δοκιμάστας, Πέτρος ὃν οὐρύγματι λέγει; i. e. Quod autem Græcorum præstantissimi Deum norunt non per agnitionem, sed per qualem & qualitercunque ejus manifestationem, dicit Petrus in Prædicatione (libro scilicet sic dicto.) Idem, τρω. 6. p. 643. a. Οἱ φιλοσόφοι, ζωγραφίας δικτυού

μὲν οὐ τὸν αἰλίθειαν. Φιλοσοφία ἐπί την
αἱρετικάτων αἵτις ἐνθύσεις; i. e. Philo-
losophi instar picturæ, imitantur ve-
ritatem. Philautia autem sive nimi-
us sui amor, est semper quibusli-
bet causa peccatorum omnium. 5. p.
6. p. 649. c. ή μὴ ἐπὶ φιλοσόφων (Φιλο-
σοφία) ὁρέγει; μή τὸ θεῖας θεοτίκους, εὐδέλω-
τὸ τυγχάνεις, ην μὴ μετίσιος φιλοσοφεῖς;
αἱρετικάτων δύναται τὸ περιφράσιον φιλοι,
i. e. Ea quidem contemplatio quae
adhuc est philosophorum, divinam
appetit scientiam, nondum autem
assequitur, nisi per disciplinam acce-
perit vocem propheticam sibi de-
claratam. Idem, P. 675. b. Η
Φιλοσοφία, περίοντας καταγγέλλει τὰ
τὰ μὲν αὐτοῖς φιλοσοφεῖς, τὰ δὲ
αὖ κακοδιηγοῦσι. τὸ κόλασιν, ωλειλη-
τικῶς θεολογεῖ· τὰ περί αἰχνειαν θεο-
ὺ, τὰ δὲ θεοὶ μέρες, ἐκ τῆς σωζόμενης,
τὸ Θεοὺς ἔγγυω θρησκειαν; i. e. Ipsi Phi-
losophia quae annunciat providen-
tiam, & beatæ vitæ remuneratio-
nem, miseræ autem punitionem,
summatim Theologiam effert: Quæ
autem

autem accurate & exacte traduntur
& quæ sigillatim habentur, ea utique
non servat. Non enim novit reli-
giolem quæ est secundum Deem.
τρω. 6. p. 688. c. d. Οἱ Φιλόσοφοι τῆς
Ἐλλήνων, Θεον ἴνομούς αὐτῶν, & γνῶση-
σι, δὲ μηδέποτε τὸν Θεόν τον Θεόν —
διάγον τοὺς πάντας εἰδότες; i. e. Græci
Philosophi Deum non cognoscunt,
quem nominant, quoniam Deum
nequaquam colunt secundum De-
um, cum rātum noverint de
toto. Idem, P. 689. c. d. Οὐκεν
πότε, τὰς δὲ μέρες αἱρεῖσθαι, καθ' ὃν ἡ
αἱρεσία κατηγορεῖ, ἀντὶ τοῦ τοῦ αἱρ-
ετοῦ πολυπλοκούμνητον, εκ ἵνματα
ζητήσεις μαθεῖν· ἐπει τοῖναι δύο εἰσιν
ἰδεῖαι τοῦ αἱρετοῦ, τὰ τὰ ἵνματα καὶ τὰ
πολυπλοκα, οἵ μὲν τὰ ἵνματα λέγονται
οἱ φίλοι ταῦτα καλλι τῷ λόγῳ δια-
τελέσσονται οἱ τοῦ Ελλοι Φιλόσοφοι. Τὰ
πολυπλοκα τοῦ οὗτοῦ δὲ τοῖς Εχρεα-
ῖσι; id est, Non esse quæ sunt in
parte veritates, de quibus prædicatur
veritas, sed ipsa veritas, est mag-
næ clara & studio indaganda, non
admodum

autem sola nomina. — Quoniam verò duæ sunt idææ sive species veritatis, nempe nomina & res, alii quidem dicunt nomina, qui in ornatu & elegantiâ versantur sermonis, cujusmodi sunt apud Græcos Philosophi. Res autem sunt apud nos barbaros. Idem, P. 690. b. Επεὶ καὶ οἱ κῆρεις αὐθωπεῖαις δύο μεμνύμενοι φωνὰς, ἐννοεῖν εἰκὸνες τὰ λέγοντα περιγραφατοῦ. Ἀντίληψις δὲ νοεῖσθαι, μίσεως ἔχει. "Οὐτας καὶ Ὁμηρός εἶπεν. — Πατήρ αὐτῶντες Θεῶντες" Μὴ εἶδος τίς ὁ Γατήρ καὶ πῶς ὁ Γατήρ; i. e. Nam corvi quoque voces humanas imitantur, cum ejus rei quam dicunt, nullam habent notitiam. Ita etiam dixit Homerus. — Hominum Pater atque Deorum; nesciens quisnam sit Pater vel quomodo Pater. Idem, τρω. 5. p. 581. c. "Ορεας πᾶς τὸ γυνωσικὸς θεος, Ἐλληνες, καὶ τοι μὴ εἰδόπεις θεῖσαντας χρὴ, ὀνθειαζεσσι. Τις δὲ τοινὸν γυνώσις, εἰδὲ θνατοῖσι; i. e. Vides quomodo vitam qua ex cognitione agitur, Græci quoque (& si ne-

nesciant, quomodo scire oportet)
divinis laudibus celebrant, quænam
sit autem cognitio, ne per somnum
quidem norunt.

Quomodo vero animatus fuerit
Clemens, erga virtutes Ethnico-
rum, paucis constabit, τρω. 3. p. 447.
Οὐδὲ οὐ περιέχεια στάρετον, εἰ μὴ δὶ αἴστα-
πλις τεός τὸ Θεόν; i. e. Nec castitas
est bonum aut de virtute, nisi fiat
propter dilectionem Dei. Idem,

τρω. 6. p. 669. d. Γάστη τερπεῖσι γνω-
σίκαι μὲν κατόρθωμα. — Γάντος δὲ ἐμ-
παλιν τῇ ἐθνικῇ αἱρέτητική, ωντὸν τὸ
απλῶς σύπερτελεῖν, αλλὰ τὸ τεός τίνα
σκοπὸν ταῖς τερπεῖσι ποιεῖσθαι καὶ κτι-
λόγου ὀνεργεῖν καθίκειν αἱ γεαραὶ τα-
εισανταῖ; i. e. Omnis actio ejus
qui cognitione præditus est, re-
ctum & perfectum est officium. —

Contra vero cujusvis Gentilis actio
est peccaminosa, non enim sim-
pliciter, bene agere, sed scopum
quendam spectando actiones pro-
ducere, & ex verbo & ratione o-

Z 3 perari

perari oportere, ostendunt seruituræ.

§. 15. Sequuntur testimonia, quæ soli Christo ejusque gratia, salutem & cognitionem salutarem, in totum ascribunt, ἑρω. I. p. 288. Επειδὴ συχασμὸς ἀληθείας, ἐπεὶν δὲ οὐ αληθεῖ. — Διορεῖ γὰρ οὐδὲ στραγγλία τὸν θεοτεῖον, χάρεις δὲ οὐ πᾶς; i. e. Aliud est veritatis conjectura, & aliud veritas. — Est enim donum doctrina pietatis, gratia vero fides. ἑρω. p. 318. a. Η Φιλοσοφία, τοῦς καταλήψας τὸν αληθείας, ζύγιοις έσται αληθείας, οὐλαμβάνει. Οὐκ αἰτία έσται καταλήψεως, συμβούλου τοῖς ἄλλοις αἰτίαις, καὶ συνέργειᾳ, ταχα δὲ καὶ συμάγτιον αἰτίων. Μίας ζώντος τὸν αληθείας, πολλῷ οὐλαμβάνει μόνα τοὺς ζύγιον ἀντίς. Η δὲ ζύγεστις άλλα γε. — Μόνη δὲ οὐ περιέχει αὐτὴν αἰτίαν ξέρητο, οὐδὲ τὴν οὐδὲ τὴν Θεῖην παραδόμενα; i.e. Philosophia confert ad comprehendendam veritatem, cum sit Inquisitio veritatis, non quod sit causa comprehendendam.

pre-

prehensionis, sed causa, cum alijs & adjuvans & forte etiam causa concausans. — Ita cum sit una veritas, multa sunt quæ conferunt ad ejus inquisitionem. Inventio autem est per Filium. — Sola enim hæc est propriè dicta veritas, quæ manibus tradi non potest, quam docemur à Filio Dei. — *ερω.* 6. p. 674. Η ἐπει-
λαίσ, πέρες καὶ αὐτούσις ζητήσεως ἐν κα-
ταδίκῃ θυμόμην, οὐδὲ δέιν οὐ γνῶντις.
— Τις τοίνυις τελεῖ Θεοῦ ζητησι, οὐδὲ
τέλος μηδεσπελία; i. e. Inventio au-
tem veritatis, est finis & requies in-
quisitionis, quod quidem est cogni-
tio. — Ejus vero quæ est de Deo
inquisitionis inventio quidem, est
doctrina quæ est per Filium. Idem,
ερω. I. p. 314. b. Θεοῦ δὲ, ξερπινοῦ
Ἄποστολοῦ, τὸ κατὰ τὸ κύριον διδασκαλί-
αν, σοφιαν. *Ira δεῖξη τὸν αληθῆ Φιλοσο-
ψιαν δι τοῦ τελεσθεντομηνίου;* i. e. Dei
autem sapientiam, dixit Apostolus,
doctrinam quæ est ex Domino: Ut
veram Philosophiam ostendat tradi
per Dominum. Adde etiam sequen-
-314-

tia, à re præsentū non proorsus aliena,
 τρω. I. p. 288. Postquam dixerat
 quod Abraham non ex operibus ju-
 stificatus est, sed ex fide, subjun-
 git, Οὐδὲν ἴφελθε ἀποτίσ, μηδὲ πελθύ-
 τικα τέ οἰς, καὶν εὐεργάσθωι νῦν, εἰ μὴ
 πίστιν ἔχοιεν; i. e. Nihil ergo sis post
 finem vitæ proderit, etiam si nunc
 rectè operentur, nisi fidem habe-
 ant. τρω. 2. p. 364. a. Τέττας μὲν οὐ
 καὶ τεὸν οὐδεὶς οὐ πίστις διαμάρτυσαι, κλη-
 ερνόμενος κατέπιστεν τοῖς θεοῖς ἐπαγγελίαις;
 i.e. Hos ergo cum ante legem Fides
 justificasset, constituit hæredes di-
 vinæ promissionis. τρω. 6. p. 667.
 g. Μία γὰρ τῷ ἵππῳ Διαδόκην οὐ σωτή-
 ειθε, αὐτὸν καταβολῆς κατέμετρος εἰς ἕμπει-
 δίκουσα καὶ διαφόρες γνώσεις τε καὶ χρέ-
 οις, διαφορθεῖται τὸ δόσιν καταληφθεῖ-
 σαι. Ακριβέστερον γὰρ εἴ τοι μίαν αἱμετάθετον
 σωτηρίας δόσιν, πᾶς ἐνὸς Θεός, δι' ἐνὸς
 πειραίς πλιντεόπτως ὠφελεῖται; i. e.
 Nam unum quidem est reverā sa-
 lutare testamentum, quod à consti-
 tutione Mundi ad nos pervenit, per
 generationes diversas & tempora,
 etiam si

etiam si datione existimatum fuerit diversum. Consequens enim est, esse unam immutabilem salutis dationem, ab uno Deo, per unum Dominum, quæ multis modis prodest. Clem. Στρωμ. Lib. 6. pag. 646. Barnabas dictum Prophetæ exponens, (scilicet Psal. 118. 19.) Infert, πολλῶν πυλῶν ἀνεῳγούσιν, ἢ δικαιοσυνή, αὐτη δέντις ἡ εὐχείᾳ τῷ Χριστῷ. Εὐτὸν μαρτύριον πάντες οἱ ἐπελάσιτες; i.e. Cum multæ portæ sint aperi-
tæ, quæ est *Justitia*, ea est *in Christo*; In quam Beati omnes qui sunt ingressi.

§. 16. Diximus (satis fusè) de Justino & Clemente; solus superest Lactantius, quem suis partibus annumerat D. Baxterus, (Part. 3. pag. 22.) Cum verò hunc tantum nominet, nusquam verò quicquam ex scriptis aut verbis illius proferat; Quid restat, nisi ut mentem & sententiam hujus etiam Patris ex ipsius scriptis depromptam hic repræ-
sen-

sentemus; quæ pleniæ constabit ex sequentibus. *Institut.* L. 2. c. 3. Philosophi, quod summum fuit humanæ sapientiæ assecuti sunt, ut intelligerent quid non sit (verum,) illud assequi nequiverunt, ut dicerent, quid sit. Nota Ciceronis vox est, Utinam tam facilè vera invenire possem, quam falsa convincere, quod quia vires humanæ conditionis excedit; ejus officii facultas nobis est attributa, quibus tradidit Deus scientiam veritatis. Idem, L. 3. c. 1. Neque quid esset verum ipsum sciebant; neque quomodo aut ubi aut quâ mente quærendum. Ita dum succurrere humanis erroribus cupiunt, ipsi se in plagas & errores maximos induxerunt. — Loqui bene potuerunt, ut homines erudit, verè autem loqui, nullo modo; quia veritatem non didicerant ab eo, qui ejus potens esset. Idem, L. 3. c. 9. Philosophos omnes cœcos & insipientes fuisse; qui quod est homini summum bonum constitutum, nec

videre, nec intelligere, nec suspiciari aliquando potuerunt. Idem,
L. 3. c. 12. Hæc enim duo sunt, quæ simul efficiunt illud quod quæritur. Scientia id præstat, ut quomodo & quò pervenientum sit, novetimus: Virtus, ut perveniamus.
Beata igitur vita quam Philosophi semper quæsiverunt & quærunt, sive in cultu Deorum, sive in Philosophiâ, nulla est. Et ideo ab his non potuit reperiri, quia summum bonum non in summo quæsiverunt, sed in imo. Idem, *L. 6. c. 8.* Hæc est via, quam Philosophi quærunt, sed ideo non inveniunt, quia in terrâ potius, ubi apparere non potest, quærunt. Errant ergo velut in Mari Magno, nec quò ferantur intelligunt; quia nec viam certunt, nec ducem sequuntur ullum. Idem, *L. 6. c. 9.* Cimonem Athenis accepimus, qui & egentibus stipem dedit, & pauperes invitavit, & nudos induit. Tamen cum illud unum (quod est maximum) de-

deest, Agnitio Dei ; jam illa bona omnia supervacua sunt & inania, ut frustra in his assequendis laboraverit. Omnis enim justitia ejus, similis est humano corpori, caput non habenti. — Itaque, ut sit vivum ac sensibile corpus, & agnitio Dei necessaria est quasi caput, & omnes virtutes quasi corpus. Ita fiet homo perfectus & vivus ; sed tamen summa omnis in capite est, quod quamvis constare non possit sine omnibus, sine quibusdam tamen potest. Et erit quidem animal vitiosum ac debile, sed tamen vivet : Sicut is qui Deum novit, & in aliquâ re peccat. Dat enim peccatis veniam Deus. Itaque sine membris aliquibus vivere potest, sine capite nullo modo. Hæc res efficit, ut Philosophi etiamsi naturâ boni sunt, tamen nihil sciant, nihil sapiant. Omnis doctrina & virtus eorum, sine capite est ; quia Deum nesciunt, qui est virtutis ac doctrinæ caput ; quem qui non ag-

agnoscit, licet videat, cœcus est:
Licet audiat, surdus: Licet loqua-
tur, elinguis est. Cætera quæ ha-
bentur apud Lactantium, videoas in
Disquisitione meâ.

JUDI-

JUDICIUM
Ecclesiæ Anglicanæ
IN SUIS
ARTICULIS
Quoad causam præsentem.

ARTIC. 18.

Sunt & illi anathematizandi, qui
dicere audent, Quod unus-
quisque in lege aut fœtâ, quam-
profitetur, salvabitur, modò vitam
suam juxta illam legem & naturæ
lumen traducere, sit studiosus. Sa-
cra enim Scriptura nomen Jesu
Christi nobis tantum proponit, in
quo homines salvari oportet.

ARTIC.

ARTIC. 17.

‘ Prædestinatio ad vitam, est æter-
‘ num Dei propositum quo ante-
‘ quam jacta fuerant Mundi funda-
‘ menta, suo consilio nobis secreto,
‘ constanter decrevit, eos quos *in*
‘ Christo *ex humano genere elegit*, à
‘ maledicto & exitio liberare, atque
‘ ut vasa in honorem facta, per Chri-
‘ stum ad æternam salutem adduce-
‘ re: Quare qui tam præclaro Dei
‘ beneficio sunt donati, illi per Spi-
‘ ritum ejus opportuo tempore ope-
‘ rantem, secundùm propositum e-
‘ jus vocantur, vocationi per grati-
‘ am parent, justificantur gratis, fa-
‘ cti sunt per adoptionem Filii Dei,
‘ unigeniti ejus Filii Jesu Christi i-
‘ magini efficiuntur conformes, in
‘ bonis operibus religiose ambu-
‘ lant, & demum ex Dei misericor-
‘ diâ sempiternam assequuntur felici-
‘ tatem.

Per

Per electos in Christo necesse est ut h̄c intelligantur vel electi ad fidem Christi futuram, vel electi ex fide Christi prævisa. Utrolibet modo sumas, constat ex mente & sententiâ Ecclesiæ Anglicanæ in omnibus electis, Fidem in Christum vel esse causam sive rationem Electiōnis, vel inseparabilem ejus fructum. Constat etiam nullos esse electos nisi per vel cum respectu ad fidem in Christum. Constat etiam hos solos vocandos esse cum effectu justificandos, & ad æternam salutem adducendos.

F I N I S.

